

Zvezni paketi, v katerih ni ničesar?

MS ZK in MS ZSS za Dolenjsko kritično o tek- oči gospodarski politiki

NOVO MESTO — Na primeru dolenjskega gospodarstva se kaže najmanj neustreznost, če že ne ne razumnost jugoslovanske ekonomske politike. Medtem ko država na eni strani prav moleduje združeno delo, naj več izvaža, da bi lahko sproti vsaj za silo poravnala obveznosti do tujine, po drugi strani premalo naredi za izvoznike in jih z neustreznimi ter zakasnelimi ukrepi celo peha v izgube. Zato so v ponedeljek na skupni seji medobčinskih svetov ZK in sindikata za Dolenjsko, ko so tehtali dolenjske gospodarske rezultate v prvem polletju, ocenili, da niti prvi niti drugi »paket ukrepov« zveznega izvršnega sveta nista prinesla nič novega in še manj spodbudnega.

To pa še posebej prizadene dolenjsko Argejijo, ki se po besedah predsednika komisije za družbenoekonomske odnose pri MS ZK za Dolenjsko lahko

● V razpravi je sodeloval tudi izvršni sekretar CK ZKS Lenart Šetinc in dejal da tudi na republiški ravni tečejo razprave o tem, da bo treba gospodarstvu zagotoviti celovite in dolgoročne pogoje gospodarjenja. Ko je odgovorjal na razpravo enega izmed udeležencev se je, češ da se v tisku piše o stvarkh tako, kakor da bi jih želeli spodbiti, je dejal, da je treba sredstva javnega obveščanja razumeti. Po eni strani je prav, da se o prekinitvah dela piše in s tem prepreči mnogo bolj škodljive govorce, po drugi strani pa je težko oceniti, kdaj gre za resnično samoupravno dejanje, kdaj pa za čisto izsiljevanje višjih osebnih dohodkov. Torej je pomemben način, kako se piše, univerzalnega recepta za to pa ni.

ponaša z dokaj visoko rastjo proizvodnje, izvoza in s pozitivno zunanjo trgovinsko bilanco na konvertibilnih trgih. To sicer je jamstvo za prihodnost dolenjskega gospodarstva, gledano skozi dinar, pa je poslovanje slabo. Delež akumulacije se manjša in od skupne, slovenske naložbene pogache, dolenjsko gospodarstvo porabi le 0,3 odst. denarja, medtem ko pridelava kar 4 odst. skupnega prihodka. Jasno je, da se ob tem poraja vprašanje, kako bo moč dolenjsko gospodarstvo, ki dela na iztrošenih strojih in z zastarelo tehnologijo, obnoviti in pripraviti na zahteve sodobnega časa. Pa pri tem ni problem samo denar, ampak tudi velika občinska zaplankanost, ki se kaže tudi na tako, da je le malo skupnih regijskih projektov. Tudi zaradi tega prihaja do prelivanja že tako pičle akumulacije v druge regije, saj Dolenjska v republiškem merilu ne nastopa s programi, za katere bi lahko dobila denar iz skupne blagajne, v katero tudi prispeva. Na Dolenjskem manjka tudi strokovnjakov in sploh volje do raziskovalnega dela, saj je, po besedah enega izmed razpravljalcev, zelo težko zbrati 500 tisoč dinarjev za skupno raziskovalno nalogo. Zato se bodo vodilna regijska telesa družbenopolitičnih organizacij zavzemala za to, da bi bilo v regiji več sodelovanja na področju gospodarstva.

Še posebej pa so poudarili, da niso zadovoljni z dosedanjim ukrepanjem zveznega izvršnega sveta, ki je z zamrznitvijo osebnih dohodkov povzročil glavobol občinam in nemotiviranost za delo, prav tako pa se mu obeta pičel uspeh pri zajezitvi inflacije. Sploh pa pogoji gospodarjenja ostajajo prej ko slej nejasni in so velika ovira za vse izvoznike.

J. SIMIČIČ

Vzor drugačnega kova

Saj vemo, kdo so tisti, ki dandanes pripravijo ljudi, da zapuste udobje doma in si odtrgajo nekaj uric od počitka, že kako potrebnega utrujenim od dela in lova za dinarjem več, ki naj bi omogočili nakup kake od nepotrebnih »življenjskih potrebščin«. To so junaki belih aren, umetniki okroglega usnja, zvezde s hrupnega popevkarskega neba in morda še kakšna popularna osebnost. Vsi ti desno od obeh temeljnih potreb ljudstva, kot nam kaže stara rečica »kruha in iger«. Zadnje nedeljo je bila druga, mali kraj na Dolenjskem, zbirališče več kot deset tisoč ljudi. Prišli so počastiti spomin na Primoža Trubarja. A glej, to mož ni drve, na smučeh, ni zabijal golov, ni bil glavni dobitnik na tomboli, ni bil govornik, obtežen z zaslugami, da je ljudstvo sito. Nekaj drugega, povsem drugega je bil Trubar. Pred dobrimi štirimi stoletji in nekaj desetletji je dal svojemu narodu prvo knjigo v njegovem jeziku, dar, ki ne spada ne h kruhu in ne k igram. Za ta dar smo mu danes hvaležni in zato častimo njegov spomin. Tudi iz takih spodbud in nagibov se lahko zbere večtisočglava množica.

M. MARKELJ

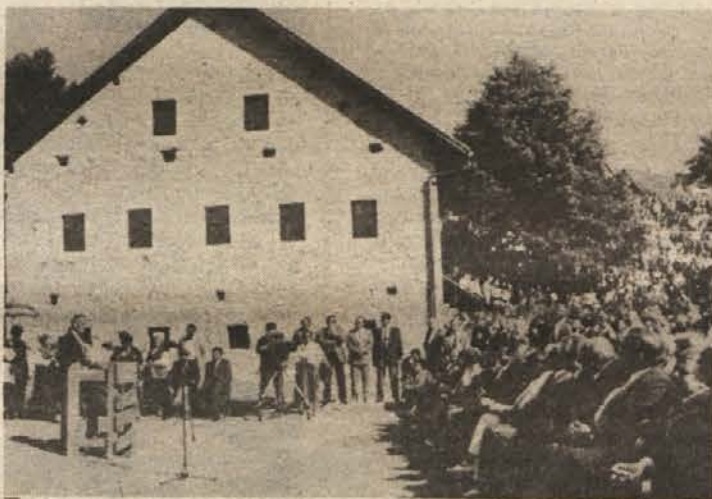
Družbeno varstvo v sevniški Žagi

Hudo so bili oškodovani družbeni interesi

SEVNICA — Občinski izvršni svet je na ponedeljkovi seji v celoti podprl predlog družbenega pravobranilca samoupravljanja Krško za uvedbo začasnih ukrepov družbenega varstva v GG Brežice, tozda Žaga Sevnica. Delegacije sevniške občinske skupščine bodo na zasedanju 7. oktobra sklepale o »prisilni upravi« na Žagi, kjer so nastale bistvene motnje v samoupravnih odnosih in so hujše oškodovani družbeni interesi. Za odpravo teh motenj v samoupravnih odnosih varstva samoupravnih pravic in družbene lastnine naj bi med ukrepi družbenega varstva sklenili tudi odstaviti direktorja tozda Žaga Sevnica Iva Beca ter začasno omejiti uresničevanje samoupravnih pravic delavcev. Ob tem naj bi imenovali začasen kolegijski organ, ki bi prevzel funkcije poslovnega organa tozda za eno leto, kolikor bi trajali ti ukrepi družbenega varstva.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja je pri pregledu samoupravnega stanja in odnosov v tozdu Žaga ugotovil vrsto nepravilnosti in pomanjkljivosti.

p. p.

VELIČASTNA PROSLAVA — Preko 10 tisoč ljudi se je zbralo na slavnosti ob otvoritvi spominskih objektov v Trubarjevi rodni Raščici. S proslavo so zaokrožili številne letošnje pridelitve v počastitev 400-letnice Trubarjeve smrti. Na sliki: Slavnostni govor pred obnovljeno Trubarjevo rojstno hišo. (Foto: M. Markelj)

Za malo denarja malo dela

Obisk predsednika IS Dušana Šinigoja v črnomaljski občini — Slabi polletni rezultati — Obremenjeno gospodarstvo — Brez izvoza ne gre

ČRNOMELEJ — Prejšnjo sredo je črnomaljsko občino obiskal predsednik slovenskega izvršnega sveta Dušan Šinigoj, ki so se ga udeležili vodilni črnomaljski družbenopolitični delavci in gospodarstveniki, beseda stekla o družbenoekonomskem položaju te belokranjske občine.

Šinigoj so najprej seznanili s stanjem v črnomaljski občini, kjer je zaposlenih 7.000 ljudi in po narodnem dohodku sodi na 43. mesto v Sloveniji kar sedem krajevnih skupnosti, zlasti gre tu za obkolpske, je po vseh merilih nerazvitih in zelo si prizadevajo — pri tem pa računajo tudi na pomoč iz republike —, da bi uspešnejsše slovenske delovne organizacije tam odpirale svoje obrate, saj bo le tako moč zadržati ljudi v teh krajih.

Zaskrbnjuječe je, da so polletni rezultati gospodarjenja v občini precej slabši kot ob enakem lanskem obdobju. Odločilna za gospodarsko uspešnost občine pa sta največji delovni

organizaciji, semiška Iskra in črnomaljski Belt, ki ju je predsednik IS

● Predsednik Šinigoj je med drugim dejal, da brez izvoza na konvertibilno tržišče ne moremo, da je treba pri tem vztrajati, prav tako pri ustvarjanju dohodka, in to kvalitetnega, realnega dohodka, ne takega, ki ga prikazujejo in prikrojujejo vsak po svoje. »Iluzija je, da lahko delavci razbremenijo svoj dohodek in tako zmanjšajo dohodek za zdravstvo, šolstvo, kulturo itd. Stvari je treba reševati z ustvarjanjem večjega realnega dohodka in le s tem lahko zagotovimo tudi večje osebne dohodke, kar je tudi nujno, saj so ti pomembna spodbuda za boljše delo. Mi v republiki delamo tudi na tem, da bi bile izvozne razmere za naše gospodarstvo čim boljše, pogoji jasni in vnaprej znani in v korist ter spodbudo konvertibilno usmerjenemu izvozu. Prihodnje leto se ti pogoji naj ne bi spremenili,« je dejal Šinigoj.

Sinigoj po razgovoru na občini tudi obiskal. Precej znakov kaže, da se bo gospodarska podoba črnomaljske občine do konca leta bistveno popravila, čeprav ji zakonodaja ni ravno v pomoč.

V drugi polovici tedna se bo nadaljevalo sončno in toplo vreme.

Raščica en dan srce Slovenije

Veličastna proslava na Raščici ob otvoritvi spominskih stavb Trubarjevega gaja — Med govorniki tudi predsednik predsedstva SFRJ Sinan Hasani

RAŠČICA — Spontan aplavz je že v začetku prekinil govor akademika Josipa Vidmarja, ko je pozdravil večtisočglavo množico, zbrano na veliki proslavi na prostem, s Trubarjevimi besedami »ljubi Slovenci«. Bilo je to potrjeno, da se niso zbrali v tako velikem številu po kakšnem ukazu ali delovnih dolžnostih, marveč da jih je to nedeljo, 21. septembra, v Trubarjev gaj na Raščici pripeljalo iz vseh krajev Slovenije in zamejstva globoko spoštovanje do našega velikega moža. S to veličastno proslavo so se zaokrožila letošnja praznovanja v počastitev 400-letnice Trubarjeve smrti.

Na slovesnosti je o Primožu Trubarju, njegovem življenju in delu, predvsem pa o njegovem pomenu za slovenstvo in vstop Slovencev v evropske kulturne in duhovne tokove ter o aktualnosti njegovega zgleda in izročila, spregovorilo več govornikov: kot prvi Sinan Hasani, predsednik predsedstva SFRJ, ki je opozoril na pomen Trubarjevega dela za vse jugoslovanske narode. Obširneje je o »genialnem začetniku naše kulturne in naše zgodovinske usode« spregovoril akademik Josip Vidmar, medtem ko je pastor Dieter Roser, varuh Trubarjeve dediščine v Derendingenu, govoril o povezovalni moči razumevanja med ljudmi, česar zgled je bilo duhovsko in kulturno delo Primoža Trubarja.

Po kulturnem programu je predsednik odbora za počastitev 400-letnice dr. Anton Vratuš izročil domačinom ključke obnovljene Trubarjevine oziroma Trubarjevega

gaja, kot so poimenovali celoten spominski kompleks. Proslava je bila namreč povezana z odprtjem tega pomembnega kulturnega spomenika, za katerega obnovitev in dograditev so prispevali denar tudi mnogi ljubitelji slovenstva in častilci Trubarjevega spomina. V obnovljeni hiši z mlinom so odprli stalno razstavo o Trubarjevem življenju in delu, v nekdanjem gospodarskem poslopu pa gostinski lokal in ve-

čnamenski prostor obnovljena sta tudi mlin in vodna žaga.

Nedvomno bo Raščico in Trubarjev gaj v naslednjih mesecih in letih obiskalo še več ljudi, kot se jih je zbralo to nedeljo na veličastni proslavi, saj je kraj tesno povezan s samimi koreninami slovenstva.

M. MARKELJ

DELEGATI ZA UKREP V KOVINARSKI

KRŠKO — Potem ko so v krški občini vsestransko proučili predlog občinskega izvršnega sveta, da se v Kovinarski uvede ukrep družbenega varstva, so o njem v torek glasovali še delegati zbora družbenega dela krške občinske skupščine. Predlog so soglasno podprli. Sedaj pa so že tudi znana imena članov začasnega kolegijnega poslovnega organa, ki bo skušal izboljšati Kovinarsko iz težav. To so Vinko Trafela iz mariborske Strojne, ki bo opravljal dolžnosti predsednika ZKPO, Karel Platinovšek, ki bo član ZKPO, zadolžen za proizvodnjo, Bojan Petan, ki bo zadolžen za delovno skupnost skupnih služb in finance ter Stanislav Čuber, ki bo zadolžen za komercialno in inženiring. Imenovani so tudi novi začasni individualni poslovojni organi in tozdi. V tozdu Industrijska oprema bo ZIPO Zvonko Horvatič, v tozdu Tehno servis Ivan Marinič in v tozdu Prodajni inženiring Kiril Petrov.

SLUŠNO PRIZADETI PRAZNUJEJO

NOVO MESTO — Konec septembra bo v Sloveniji vrsta prireditve ob 55-letnici delovanja Zveze društev slušno prizadetih. V okviru teh bo v nedeljo, 28. septembra, v Novem mestu praznovanje mednarodnega dneva gluhih ter 30-letnice medobčinskega društva slušno prizadetih Novo mesto in stote obletnice ustanovitve prve šole za gluhoneme deklice na Slovenskem v Šmihelu. Po proslavi v športni dvorani pod Marofom si bodo slušno prizadeti — pričakujejo blizu 800 udeležencev iz vse Slovenije — v osnovni šoli Milke Šobar-Nataše v Šmihelu ogledali tudi razstavo ročnih del gojenk šmihelske šole za gluhoneme deklice iz let 1886 — 1904.

VSI ZASTAVINI AVTOMOBILI V NOVEM MESTU

NOVO MESTO — V okviru praznovanj ob 40-letnici podjetja bo Novotehna iz Novega mesta priredila v sodelovanju z zavodi Crvena zastava razstavo vozil tega proizvajalca, s katerim sodeluje novomeška trgovska hiša že 27 let. Razstava bo od 3. do vključno 5. oktobra na Glavnem trgu. Na ogled bo 30 tipov vozil iz Zastavinega osebnega, tovornega in specialnega programa. To bo največja tovrstna predstavitev v Sloveniji. Glavni trg bo med razstavo zaprt za promet. Prireditelji obljubljajo, da bodo poleg paše za oči na voljo tudi izbrne tehnične in prodajne informacije.

LOKACIJSKI NAČRT HE VRHOVO NA OGLED

SEVNICA — Sevniški občinski izvršni svet je sprejel osnutek sklepa o javni razgrnitvi lokacijskega načrta pretočne hidroelektrarne Vrhuvo. Javna razprava o načrtu HE Vrhuvo bo potekala 30 dni od dneva objave tega sklepa v Uradnem listu (pričakujejo, da bo to verjetno še ta teden), v Loki in Sevnici pa jo bo organizirala Socialistična zveza.

PRVA VILENICA FULVIU TOMIZZI

LJUBLJANA — Društvo slovenskih pisateljev je svojo literarno nagrado Vilenica, imenovano po podzemski jami v okolici Sežane, kot prvemu podelilo italijanskemu pisatelju Fulviu Tomizzi. Odločitev o tem, komu podeliti to nagrado, ki je sicer namenjena tujim pisateljem, zaslužnim za popularizacijo slovenske kulture in literature v svetu, vsaj za prvih ni bila težka. Tomizza je med drugim napisal roman o slovenskem književniku in rodoljubu Stanku Vuku, ki je prestal tegobe fašističnih zaporov, nato pa skupaj s svojo veliko ljubeznijo umrl pod strelji zakrkanih mož. Roman, ki je v Italiji vzbudil izjemno pozornost, pri nas še vedno čaka, da ga bodo prevedli in izdali.

OGLED ISKRE — Predsednik republiškega izvršnega sveta Dušan Šinigoj si je na obisku črnomaljske občine ogledal tudi semiško Iskro. Na sliki: ogled gradnje deponije posebnih odpadkov, kamor bodo odložili s polikloriranimi bifeniili zastrujeno zemljo. (Foto: A. Bartelj)

TUDI ZARADI RAZSTAV MANJ ZASTRUPITEV — Razstava gob, ki so jo že deveto leto zapored v telovadnici Osnovne šole Katja Rupena pripravili prizadeti člani gobarske družine v Novem mestu, vsako leto vzbudi veliko pozornost mladih. V organiziranih skupinah si je letos razstavo ogledalo več kot 1500 osnovnošolcev in srednješolcev, odrasli pa kažejo manj zanimanja, saj so bili popoldnevi na razstavi prazni, v četrtek zvečer pa je zaradi slabega obiska odpadlo predavanje o gobah. Razstavljeno je bilo več kot 300 različnih vrst gob, med katerimi so bile tudi take, ki so jih na Dolenjskem prvič našli. V zadnjih letih člani gobarske družine opažajo, da sta vse bolj redki gobi karželj in lisička in da ju bo po vsej verjetnosti potrebno z odlokom prepovedano nabirati, dokler se vrsta ponovno ne razširi. »Mislim, da je poznavanje gob tudi prek takšne razstave precej pripomoglo, da zadnja leta pri nas ni bilo zastrupitev z gobami,« je povedal Franc Beg, predsednik novomeške gobarske družine. (Foto: J. Pavlin)

V spomin na oktobrski zbor v Črmošnjicah

Odkrili bodo spominško ploščo v čast zborovanju aktivistov OF

ČRMOŠNJICE — V tej vasi pod partizanskim Rogom je bilo 2. in 3. oktobra 1944 dvodnevno zborovanje aktivistov OF grospupelskega in novomeškega okrožja, prisostvovala pa sta tudi člana izvršnega odbora OF Slovenije Boris Kidrič in dr. Marijan Brečelj. Na zborovanju so že prvi dan sprejeli sklep o združitvi obeh okrožij v novomeško okrožje.

Za novo novomeško okrožje je bila po delegatskem načelu izvoljena 54-članska okrožna narodno-osvobodilna skupščina, za predsednika okrožnega izvršnega odbora Jože Franko, kmet iz Orehovice za podpredsednika Tone Zupančič, kmečki sin iz okolice Šmarja za tajnika pa Alojz Trtnik. V odboru je bilo še 12 članov. Drugi dan zborovanja je bil izvolje 42-članski plenem OF novega okrožja in 9-člansko tajništvo.

V spomin na te dogodke v slovenski državnostnosti bodo 4. oktobra ob 11. uri slavnostno odkrili spominško ploščo na galskem domu v Črmošnjicah, kjer je bilo zborovanje. Na prireditve s programom vabijo poleg domačinov družbenopolitične organizacije Dolenjske in Bele krajine, posebno pa bodo dobrodošli še živeči udeleženci zborovanja. Iz Novega mesta bo z avtobusne postaje ob 10. uri odpeljal poseben avtobus.

R. B.

IMV: uspeh krepi samozavest

Jože Smole v pogovoru s sekretarji osnovnih organizacij ZK — Občutek nemoči in apatije se ob boljših poslovnih rezultatih vse bolj razblinja

NOVO MESTO — Jože Smole član predsedstva CK ZKS in predsednik republiške konference SZDL se je 17. septembra popoldne s medobčinskimi in občinskimi funkcionarji vred mudil v IMV, kjer so v zelo kritičnem in sproščenem pogovoru ugotavljali vrsto hib v delu komunistov in ostalih družbenopolitičnih organizacij. Vse to naj bi pripomoglo k obnovi ZK, ki je bila osrednji povod za obisk.

V IMV, kjer imajo 19 osnovnih organizacij Zveze komunistov, je med 5292 zaposlenimi le 385 članov ZK, med temi pa so redki zares aktivni. Negativost, ki je zaradi izgube in nedorečenega programa v proizvodnji avtomobilov do nedavnega visela kot Damoklov meč nad vsemi delavci, je ob boljših poslovnih rezultatih in rentabilnem poslovanju znatno manjša, družbenopolitične organizacije ZK vred pa se šele prebujajo iz omrtvelosti. Ker dlje časa ni bilo nikakršnih premikov na boljše in tudi dolgoletna zapostavljenost samouprave ni prenehala, je začel tudi med komunisti prevladovati občutek nemoči, včasih že apatije.

Prav v zadnjem času, ko se je v oceno delovanja komunistov v IMV aktivneje vključil občinski komite ZK, pa je zaznati povečano aktivnost, posebno v nekaterih osnovnih organizacijah. Kljub temu v razpravi nihče ni bil zadovoljen ne z delom ZK ne z delovanjem ostalih organizacij in samoupravnih organov.

Zelo kritični in odprti so bili pri navajanju dolgoletnih slabosti, ki še niso premagane. Tako Vinko Mirtič, sekretar akcijske konference IMV in sekretarji osnovnih organizacij, ki so se vključevali v raz-

pravo. Menili so, da informiranost še ni dobra, nemalokrat ugotavljajo, da se informacije od časnega kolektivnega vodstva v bazo ne

● Iz razprave je bilo očitno, da so v osnovnih organizacijah zelo zamerili, ker so dajali ocene o politični primernosti kandidatov za razna vodilna in vodstvena mesta, vendar so nekateri taka mesta zasedli navkljub negativnim ocenam. Kot ključni problem po ekonomski stabilizaciji IMV so navajali kadrovske problematiko, saj je v IMV le 5 odstotkov ljudi z visoko in višjo šolo in kar polovica vseh je nekvificiranih ali priučenih.

prenašajo po sicer za to določenih ljudeh in da še vedno preveč odločitev sprejemajo v strokovnih in poslovnih krogih, premalo pa po pravi samoupravni poti, ki je čisto le formalnost v že dorečenih zadevah.

Komunisti v IMV so imeli tudi pripombe na delo časnega kolektivnega vodstva, vendar mu priznava uspehe pri sanaciji tovarne. Zaskrbljeni so bili nad dejstvom, da v nekaterih osnovnih organizacijah več let niso sprejeli nobenega novega člana, čeprav je med zaposlenimi poprečna starost manj kot 25 let.

Očitno je, da mladi nočejo v ZK, kot razlog pa navajajo dosedanjo nemoč te organizacije in njen premajhen vpliv na spreminjanje razmer.

Prvi premiki v aktivnejšem delu komunistov v IMV so po mnenju Jožeta Smoleta dober znak. »Najprej bi morali razčistiti stvari v svojih vrstah, potem pa iti pogumno v boj za odpravo slabosti,« je med drugim dejal v zaključni besedi.

RIA BAČER

Zdravi zobje z grenkim priokusom

»Zahvala« viniški zobozdravnici za njen trud

VINICA — V začetku lanskega šolskega leta je v Sloveniji stekla že tretja akcija pod naslovom »Čisti zobje so zdravi zobje«, ki jo organizira stomatološka sekcija Slovenije in pokrovitelj, ljubljanska tovarna Lek. Akcije se je udeležilo 139 šol iz vse Slovenije, iz dolenjske regije edino osnovna šola iz Vinice.

Zobozdravnica v viniški zdravstveni postaji dr. Marica Grmek se je resno in prizadevno lotila dela. Najprej je za viniške šolarje pripravila predavanje in razložila namen in potek akcije, ki je trajal celo šolsko leto. Od novomeške Tovarne zdravil Krka so šolarji dobili ceneje pribor za nego zob, zobozdravnica pa je priskrbelala tudi tabletko, ki s spreminjanjem barve pokažejo, če so zobje čisti ali ne. Tovaršice so skrbele, da so si otroci vsak dan po kosilu sčistili zobe, dr. Grmekova pa je vsak razred po trikrat na mesec kontrolirala s color plaque tabletami in na podlagi rezultatov dodeljevala točke. Kako resno so vsi vzeli to akcijo, najbolj pove končni rezultat, ko je 8. razred od vseh razredov 139 slovenskih šol zbral največ točk in tako zmagal.

Žal pa se tukaj ta lepa slika vsaj za dr. Grmekovo konča. Vodstvo šole je ni obvestilo o rezultatih tekmovanja niti je niso povabili na razglasitev v Ljubljano, kjer so si učenci s spremstvom ogledali tudi tovarno Lek in prevzeli nagrado, pribor za nego zob za celo šolo. Za vse to je zvedela precej kasneje, in to od učencev. »Prvo mesto v akciji, ki je zajela 139 slovenskih šol, je res velik uspeh in mislila sem, da bodo to veselje podelili z mano,« pravi dr. Grmekova, ki je med drugim z razumevanjem črnomajlske lekarne za vse učence šole nabavila tudi aminoflorid žele, ki preventivno deluje na karies in s katerim so si šolarji enkrat na teden skupinsko očistili zobe.

Seveda je viniška zobozdravnica svoje delo v tej akciji opravljala brezplačno, ob svojem rednem delu, ki zaradi tega ni smelo trpeti, in marsikdaj tudi za malico ni bilo časa. Tudi letos ji je ravnatelj predlagal, da bi šola sproti sodelovala v tej akciji. Ko je odgovorila, da zaradi prezaposlenosti na delovnem mestu tega ne bo zmogla, je ravnatelj odgovoril, naj bi jih ona kot zobozdravnica samo prijavila, vse ostalo pa da bi vodili v šoli. To dr. Grmekova smatra za omalovaževanje njenega strokovnega dela, kar v resnici tudi je.

A. BARTEJ

Predpis rodi »prekoračitelja«

Posledice birokratskega razvrščanja — Dana v primežu cenovne politike

MIRNA — Ob koncu leta pričakujejo v mirenski Dani slabše poslovne rezultate kot ob polletju. Administriranje pri cenovni politiki bo imelo precej »zaslug« za napovedovani padec kazalcev uspešnosti gospodarjenja na jesen in vse do zaključnega računa.

Medtem ko morajo v Dani čakati na eventualno podražitev svojih izdelkov 120 dni, se surovine dražijo že z noč. Samo zadnja podražitev

sladkorja bo za 20 milijonov povečala mesečne stroške poslovanja, pri tem pa na podražitev brezalkoholnih pijač letos ne morejo več

računati.

V »Dani« poudarjajo, da je zanje nesprejemljiva terminologija, da je določena organizacija »prekoračitelj«. Dana namreč spada v podskupino dejavnosti — predelava sadja in zelenjave, ki osega 18 organizacij. Zaradi slabih, podpovprečnih lanských polletnih rezultatov so indeksi rasti posameznih kazalcev letos visoki, delež akumulacije v dohodku se je zvečal, čeprav je absolutno še vedno močno pod podskupino dejavnosti. Izmed štirih ključnih kazalcev eden (dohodek!) izkazuje v Dani višjo vrednost kot v podskupini, ostali trije pa nižje.

Primerjava uspešnosti kaže naspornito podobo — v treh kazalnikih je dinamika precej nad povprečjem podskupine, skupni kazalnik pa je kar 2,64. V Dani želijo opozoriti, kako močan je vpliv razvrstitve v podskupino dejavnosti, kamor je organizacija vključena po registru republiškega Zavoda za statistiko, čeprav sam proizvodni program lahko sodi v različne podskupine.

P. PERC

Kaj pomaga Romu šola!

Dolgotrajno neuspešno iskanje zaposlitve Andreje Hadorovca, ki ima administrativno šolo

LOKVE — Lani je Andreja Hadorovca iz romskega naselja v Lokvah pri Črnomlju z dobrim uspehom končala novomeško administrativno šolo in še danes to 18-letno urejeno dekletje prijetnega videza čaka na svojo prvo službo. Ves ta čas je Andreja prijavljena v črnomajlski skupnosti za zaposlovanje, a kljub prizadevanjem tamkajšnje svetovalke Lučke Pezdirk nikakor ne more dobiti zaposlitve.

»Vem, da je danes težko za službo, a jaz bi vzela kakršnokoli delo. Skušala sem priti tudi v Novolet v Straži za delavko, pa tudi iz tega ni bilo nič, prav tako ne v črnomajlskem Gorenju in v Beti. Večkrat sem že slišala, da me priimek tepe, da ne dobim dela, ker sem Romka. Takega odnosa prej nisem bila navajena, tako v osemletki v Črnomlju, še bolj pa v šoli v Novem mestu sem se s sošolkami in učitelji izvrstno razumela, nikjer nisem čutila nikakršne razlike, mislim, da so me imeli še raje kot druge,« je prizadeto pripovedovala Andreja.

Iz Črnomlja se je v administrativno šolo v Novo mesto vozilo pet deklet in med njimi je bila Andreja najboljša učenka. »Dve od teh sta dobili službo v Črnomlju, ena je delavka v Novem mestu, kaj je s četrto, pa ne vem. Nič jim ne zavdam, da so dobile delo, boli pa me, da ga jaz ne morem, čeprav sem bila v šoli boljša in tudi oceno iz strojepisja sem imela višjo.« Nekaj časa je Hadorovčeva nadomeščala kurirko pri črnomajlskem Goku. To je bilo prvo delo mladega dekleta in žal tudi prva grenka izkušnja. »Nosila sem denar v SDK

in enkrat je manjkal tisočak. V Goku so me postrani gledali, kot da sem ga ukradla jaz. Ciganka. Spet drugič je bilo pre malo 100 din, pa sem dala iz svojega. Ko sem jim povedala, so rekli, da so se oni zmotili. Potem sem zahtevala, naj mi denar dajejo v zapečateni kuverti, pa so rekli, da se da kuverta odlepti in spet zalepti. Takrat sem izgubila voljo, in ko so mi drugič ponudili, da bi šla spet nadomeščat kurirko v Gok, sem odklonila.«

Potem je Andreja na skupnosti za zaposlovanje zvedela, da na občini iščejo administratorko. »Na preizkus sva prišli s sošolko, ki je imela v drugem letniku celo popravni izpit iz strojepisja, jaz pa sem imela oceno dobro. Dobil sem slab in pokvarjen stroj, in ko sem opozorila, da na takega ne morem pisati, so mi dali električnega, ki ga pa nisem bila vajena, saj v šoli nismo imeli takih pisalnih strojev. Kako sem opravila preizkus, ne vem, na liste se nismo podpisali, službe pa nisem dobila jaz.«

Vsekakor dejstvo, da tudi šolan Rom ne more dobiti službe, na Rome gotovo ne vpliva spodbudno. Andreji vsi govorijo: »Kaj pa imaš od šole, če ne dobiš službe? Ali se spleča hoditi v šolo, če si brezposeln z njo ali brez nje? Cigan je Cigan!« Andrejin oče Slavko že 15 let dela v Beltu, pred tem pa je tudi imel težave z zaposlitvijo. Je poklicni šofer in ko je zvedel, da nekje iščejo šoferja, se je pozanimal, pa so mu tekli naj napise prošnjo. Ko pa so videli, da gre za Roma, nenadoma niso več potrebovali šoferja. Podobno se je dogajalo stricu Matiji, tudi poklicnemu šoferju. »Dokler ni prišel za direktorja Jelenič, sem moral nositi malto. Vseskozi mu bom hvaležen, da me je vzel za šoferja,« pravi Matija Hadorovac, šofer pri Goku.

Andreja ima še mlajšo sestro in brata. »Sestra je šla letos v prvi letnik administrativne v Novo mesto in se še sedaj boji, da ne bo dobila službe. Brat, ki hodi v 5. razred črnomajlske osnovne šole, pa je za šolo najbolj priden od nas treh. Le kaj bo z njim? Pogosto slišimo, da Ciganom delo smrdi. Res je, nekaterim, tako kot nekaterim drugim. Žalostno pa je, da ne dobiš dela, čeprav bi rad delal. In jaz sem prepričana, da ga ne dobim zato, ker sem Ciganka!«

A. BARTEJ

Andreja Hadorovca: »Službe ne dobim zato, ker sem Ciganka.«

Obresti tepejo tekstilce

V Novoteksu so dali za tečajne razlike in obresti več kot za plače — Zanimanje za nove tkanine

NOVO MESTO — Medtem ko del Novoteksa s proizvodnje konfekcije dobro dela in osvaja tržišča, je v proizvodnji blaga nekaj težav ob vpeljavi novih strojev in proizvodnih programov. Kljub povečani proizvodnji in za 40 odstotkov povečanemu izvozu na konvertibilno tržišče so ob polletju komaj ušli rdečim številkam.

Intenzivno uvajanje novih programov v metražnem delu proizvodnje je značilnost za letošnje delo Novoteksa. V obratovanje so dali novo predilnico mikanih prej v Novem mestu, te dni pa v Metliki končujejo investicijo v predilnico efektih prej. Hkrati so opravljali še rekonstrukcijo in modernizacijo opreme, vse to pa se pozna v

proizvodnji, ki je tekla ob prenovi in montaži.

V treh konfekcijskih tovarnah so bili v prvem polletju proizvodni plani preseženi, le obrat Prnjavor kot novi član v konfekcijski družini v tem času še ni posloval tako kot že vpeljani obrati. Prodali so tudi zalogo izdelkov, namenjeno Libiji, izvoz je bil znatno večji kot v prvem polletju lani, vendar kljub vsemu malce slabši od letos načrtovane.

»Ne bi pogreval splošno znanih težav vseh slovenskih tekstilcev, ki pestijo tudi našo tovarno, zato se s finančnimi rezultati kljub vsem naporom ne moremo hvaliti. Zaskrbljujejoče je, da sta se ekonomičnost in rentabilnost poslabšali. Ker smo zadnja leta ostajali brez deviz za nove

● Vesela vest za kolektiv pa je dejstvo, da gre nova pomladno poletna kolekcija, ki jo trgovci iz vse države prav te dni naročajo, dobro v promet. V metražnem delu proizvodnje pa pričakujejo še nekaj težav in če ne bo izvoz stimulativenjši, ne bo boljših časov. Zanimivo pa je, da se za nove Novoteksove tkanine tuja zelo zanima. Prav zdajle sklepajo nove pogodbe za izvoz v Ameriko in Zvezno republiko Nemčijo.

investicije, smo gradili in vlagali v opremo s krediti. Zdjaj plačujemo visoke tečajne razlike in visoke obresti, ki so nam v prvem polletju pojedle več sredstev, kot smo jih namenili osebnim dohodkom.« Tako je trenutni Novoteksov polčlaj ocenil glavni direktor Slavko Pavlin.

R. BAČER

Naša anketa

Treba je držati skupaj

Prav gotovo je zelo neprijetno, če se kdo vsako jutro odpravlja na delo s težkim srcem, ker se v delovnem okolju slabo počuti. Medsebojni odnosi v delovnem kolektivu, z najožjimi ali tudi malo manj bližjimi sodelavci so brez dvoma zelo pomembna stvar in ne vplivajo le na posameznikovo dobro ali slabo splošno počutje, ampak tudi na storilnost, delovne rezultate. Za našo današnjo anketo smo naključne sogovornike spraševali, ali so medsebojni odnosi v delovnih kolektivih pri nas dobri ali ne, kaj jih kali. Videni je, da dobri medsebojni odnosi na delu vsem veliko pomenijo in da marsikje takšni tudi so, medtem ko spet drugje ni mogoče predrtni hinavščine, ki skriva prezir, zavist, privošljivost itd., kar se sicer tudi v družbi vse bolj razraščata. Jasno pa je, da se povsod vsa ljubezen konča, ko gre za osebne dohodke.

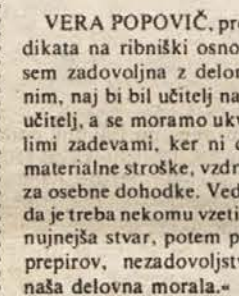

LEON RECER, rudar iz Kanižarice pri Črnomlju: »Pet let in pol delam v rudniku. Med rudarji je že tako in tako velika solidarnost. Moramo držati skupaj, saj en sam v jami ne more nič narediti. Tudi zunanje službe se rudarji pogosto družimo. Meni veliko pomeni, da vedno lahko računam na pomoč vseh svojih kolegov. Kdorkoli od nas bi se znašel v nevarnosti, bi mu v vsakem primeru vsi takoj priskočili na pomoč. Jaz sem to sam videl, ko sem v jami doživel nesrečo.«

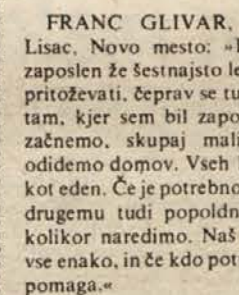
FRANJICA JAKLIČ, vodja pisarne pri metliških silih: »Na tem delovnem mestu sem 11 let. V začetku sva bila samo dva, sedaj nas je 19 in vseskozi so odnosi med nami izvrstni. Odlično se razumemo, si pomagamo pri delu. Vse se lahko zmemimo, saj nas je malo. Seveda pride tudi do kakšnih majhnih nesporazumov, a nihče nič ne zameri. Za nič na svetu ne bi hotela drugam v službo. Rajši delam za manjšo plačo, samo da se dobro razumemo.«

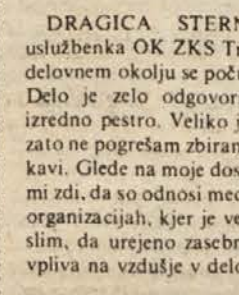
JANKO HROVAT, vodja kadrovske splošne službe v rški Kovinarski: »Naši medsebojni odnosi so na zelo nizki ravni. To velja za Kovinarsko in za družbo nasploh. Za nas je značilno, da se za lepimi nasmeški in besedami skrivajo prezir, sovražstvo in podobno. Kdor hoče predrtni ta debeli ovoj hinavščine, ponavadi ostane sam. Ker je premalo iskrenosti, je seveda tudi v družbi težko povedati resnico. Takim odnosom bi tudi pripisal razmere v družbi in v našem kolektivu. Če bi znali povedati resnico, bi bilo drugače.«

VERA POPOVIČ, predsednica OO sindikata na ribniški osnovni šoli: »Najbolj sem zadovoljna z delom v razredu. Menim, naj bi bil učitelj najprej in predvsem učitelj, a se moramo ukvarjati tudi z ostalimi zadevami, ker ni dovolj denarja za materialne stroške, vzdrževanje šol in tudi za osebne dohodke. Vedno se konča tako, da je treba nekemu vzeti, da se pokrije najnujnejša stvar, potem pa pride seveda do prepričev, nezadovoljstva in pada tudi naša delovna morala.«

FRANC GLIVAR, ključavničarstvo Lisac, Novo mesto: »Pri obrtniku sem zaposlen že šestnajsto leto. Nimam se kaj pritoževati, čeprav se tu dela drugače kot tam, kjer sem bil zaposlen prej. Skupaj začnemo, skupaj malicamo in skupaj odidem domov. Vseh 15 nas drži skupaj kot eden. Če je potrebno, pomagamo drug drugemu tudi popoldne. Zaslužimo pa, kolikor naredimo. Naš mojster gleda na vse enako, in če kdo potrebuje pomoč, rad pomaga.«

DRAGICA STERNAD-KRAGELJ, uslužbenka OK ZKS Trebnje: »V svojem delovnem okolju se počutim dokaj dobro. Delo je zelo odgovorno, hkrati pa je izredno pestro. Veliko je stikov z ljudmi, zato ne pogrešam zbiranje s kolegicami ob kavi. Glede na moje dosedanje izkušnje se mi zdi, da so odnosi med sodelavci boljši v organizacijah, kjer je več zaposlenih. Mislim, da urejeno zasebno življenje veliko vpliva na vzdušje v delovnem okolju.«

ETER KOČEVAR, delavec Metalnetoza Tovarna lahkih konstrukcij, Krmelj: »Šele dve leti delam v Metalni in z vsemi se dobro razumem. Zadovoljen sem z odnosi, s plačo pa niti ne, saj opravljam zelo težko delo. Ko so me razporedili na težje delo, sem mislil, da bom imel boljše plačo, a se to ni zgodilo. Dobro je vsaj to, da nekaj zaslužim in da imam blizu do doma, kjer pomagam na kmetiji.«

kmetijstvo

Krški sadjarji pridelali 5.200 ton sadja Zadovoljiva letina

KRŠKO — Agrokombinat Krško- tozd Sadjarstvo sicer v Sloveniji nima največjih sadovnjakov, vendar se lahko pohvalimo, da smo imeli vse do leta 1984 največje pridelke. Lanska letina je bila zaradi pozebe precej slaba, saj smo pridelali le 3200 ton, letošnja letina s 5200 tonami sadja pa je poprečna in glede na to, da je bilo zaradi pozebe prizadetih kar 40 odst. sadovnjakov, tudi zadovoljiva,« je dejal Franc Kotar, vodja proizvodnje v tozdu Sadjarstvo.

Franc Kotar

Kotar, eden izmed enajstih sadjarskih strokovnjakov v tozdu, ki zaposluje 150 delavcev, stresa podatke o proizvodnji kot iz rokava. Sedaj razpolagajo z 285 hektari sadovnjakov na štirih lokacijah. Manjše površine so v Stari vasi pri Krškem, sicer pa še v Leskovcu, Brestanici in Kostanjevici. Na 143 hektarih so posajene jablane, na 85 hektarih so hruške in na 33 hektarih jagode. Letos so pridelali 3780 ton jabolk, 1100 ton hrušk, 170 ton bruskev in 170 ton jagod.

«Z letošnjim pridelkom smo kar zadovoljni,« pravi Kotar. «Resda ne bo rekorden, kakršen je, ko pridelamo po 40 ton jabolk na hektar, vendar je 27 ton jabolk na hektar kar soliden dosežek. Tudi s kvaliteto smo zadovoljni, saj bo 70 odst. pridelka prve kakovosti. Za najboljše sorte bomo za prvo kakovost dobili 160 do 210 din, obiranje, ki se je začelo prejšnji ponedeljek, se je na začetku lotilo 180 obiralcev, ob koncu pa jih bo kar 380. Obiralci so prišli iz vse Jugoslavije, iz Bosne, Hrvaškega Zagorja, s Kosova, medtem ko domačini ni toliko, kot so računali. Dober obiralec zasluži na dan tudi do 7 tisoč dinarjev, s tem da polovico stroškov za prehrano prispeva Agrokombinat in prav tako poskrbi za prevoz.

J. S.

Kmetijski nasveti

Slinavka preži ob meji

Slinavka in parkljevka, ki po zveznem zakonu spada v skupino posebno nevarnih boleznih, je tik ob naši meji z Italijo. Zvezni komite za kmetijstvo je prepovedal uvoz in tranzit parkljarjev, to je govodi, prašičev, ovc in koz, pa tudi izdelkov, surovin in odpadkov teh živali. Ob meji je prepovedana paša, uvedena dezinfekcija vagonov in tovornjakov, ki se vračajo iz Italije, v obmejnih občinah je uvedeno obvezno preventivno cepljenje.

Slovenija in z njo Jugoslavija bi se rada obvarovala preteče nevarnosti, ki se je v dosedanjih povojnih letih pojavila že velikokrat, a so jo koreniti ukrepi običajno le ustavili na meji. Upajmo, da je bodo tudi tokrat in da nas ne bo doletela usoda Italije, ki je morala že doslej pokončati na tisoče in tisoče živali ter imela samo zaradi tega nad 400 milijard lir škode.

Toliko pomembnejše je zato poznati bolezen, ki se je očitno ne da enkrat za vselej zatreti in ki so jo v Italiji in Švici poznali že v srednjem veku. Na srečo se loti samo parkljarjev, ne pa drugih živali, človeka pa le izjemoma.

● Slinavka in parkljevka je virusna bolezen, vendar njen virus ni antigeno enoten. Poznanih je sedem osnovnih tipov in še več podvrst virusov, kar otežuje pravilno izbiro cepiva. Virus je precej obstojen, saj v vlažnem nastilju lahko živi do 20 tednov, v gnoju pa mesec dni. Mraz ga konzervira, tako da v globoko zamrznjenem mesu zdrži tudi mesec dni, medtem ko v mleku in siru propade po enem dnevu.

Bolne živali izločajo viruse s slino, ki se obilno izloča in je močan vir okužbe, bolezen pa se prenaša tudi z dotikom, okuženimi predmeti, hrano, mlekom, mesom, klavničnimi izdelki ipd. Po sorazmerno kratki inkubacijski dobi bolni okužena žival visoko vročino, po nekaj dneh pa se značilne mehurčke v ustih, ki pokajo, tako da na njihovih mestih nastajajo razjede. Podobno se začne tudi na koži med parklji, temu pa običajno sledijo še drugi bolezenski zapleti in pogin. Vse bolne in sumljive živali je treba ubiti in neškodljivo odstraniti, saj je učinkovito le preventivno cepljenje.

Inž. M. L.

Slovinci rezali najlepše brazde

V Dobruški vasi se je v soboto končalo 28. prvenstvo oračev Jugoslavije »Titova brazda 86« — Vse ekipne in posamične zmage ostale v Sloveniji

DOBRUŠKA VAS — Na desetine traktorjev je v soboto dopoldne rezalo brazde njih pri Dobruški vasi, kjer se je 58 traktoristov iz vse Jugoslavije, izjema je le Črna gora, potegovalo za naslove državnih prvakov na 28. zaključnem tekmovanju oračev pod nazivom »Titova brazda 86«. Čeprav so se udeleženci, med njimi je bilo tudi štirinajst žensk, zagrizeno borili za vsako točko, ki jih daje oblika narejene brazde, njena globlina in širina, pa to srečanje ni minilo zgolj v tekmovalnem vzdušju. Ali kot je v otvoritvenem govoru poudaril Tone Anderlič, predsednik RK ZSMS:

«Tovrstna srečanja, na katerih sodelujejo kmetovalci, delavci, zaposleni v kmetijskih kombinatih, strokovnjaki iz zadrug, posestev, zavodov, šol, fakultet, inštitutov, pomenijo tudi srečanje in izmenjavo različnih spoznanj in dognanj pri obdelovanju zemlje, pridelovanju hrane, uvajanju sodobnih tehnoloških del, kot tudi pregled rezultatov raziskovalnih projektov v kmetijstvu.

S samoupravnim organiziranjem je nujno stabilizirati delovanje enotnega trga kmetijskih pridelkov, kar bo ob ukrepih ekonomske politike na področju cen, rezerv, kreditiranja in investici-

jah, spodbujanju izvoza, zemljiške in davčne politike ter dodatnih vla-

Tone Anderlič

ganjih prispevalo h krepitvi ekonomskega položaja kmetijstva.

Odlično organizirano tekmovanje, je potekalo v lepem vremenu in je privabilo ob njive stotine gledalcev ter je minilo v znamenju slovenskih oračev, ki so zasedli prav vsa prva mesta. Tako je v članskem tekmovanju s trobrazdnim plugom zmagal Martin Pozderc, drugi je bil Jože Zver (oba iz Slovenije), tretji pa Ivan Miler iz ekipe Hrvaške. Podobno je bilo v tekmovanju

članov z dvobrazdnimi plugi, kjer je zmagal Anton Geder, drugi je bil Alojz Meglič (oba iz Slovenije), tretji pa Ivana Vala (Hrvaška). Poglavje zase so bile brazde, ki so jih orali mladi zadržniki. Premočno sta zmagala Miran Mustafa in Franc Pust iz ekipe Slovenije, medtem ko je bil tretji Nedim Grahić iz moštva BIH. Še pogled v žensko kategorijo: zmagala je Anica Žnidaršič (Slovenija), druga je bila Štefica Domitrović (Hrvaška) in tretja Ana Marija Cerar (Slovenija). Odveč je verjetno pripomniti, da so tudi vse ekipne zmage ostale v Sloveniji, ki je tako postala skupni

● Pomemben delež pri organiziranju letošnjega tekmovanja so dali Zveza organizacij za tehnično kulturo Novo mesto, kmetijska šola Grm, ki prav letos slavi svojo stoletnico, novomeška in šentjerneška kmetijska zadruga, Strešnik iz Dobruške vasi ter številne druge delovne organizacije novomeške občine.

zmagovalec letošnjega tekmovanja »Titova brazda 86«, naziv najboljšega orača Jugoslavije pa si je priboril Miran Mustafa iz Rač pri Mariboru. Premoči domačih oračev potrjuje podatek, da tudi na naslednjih mestih v skupni uvrstitvi najdemo ime iz ekipe Slovenije: Franca Pusta, Antona Gederja, Alojza Megliča in Martina Pozderca.

B. BUDJA

Bratev skromna, a sladka

Pridelek grozdja je zmanjšalo slabo vreme med cvetenjem — Na Bizeljskem in Pišečkem tudi toča

BIZELJSKO — PIŠECE — Prva trgatve je mimo. Vinogradniki so potrgali zgodnje sorte, rizvanec, ranino, šentlovenko in portugalko. V Slovinovih nasadih so se pohvalili s portugalko, v kateri so namerili 17 odst. sladkorja, kar je veliko.

Konec meseca pričakujejo v brežiški občini tehnološko zrelost modre frankinje sovinjona in kraljevine, kar pa je še odvisno od vremena. Pozne sorte bodo predvidoma prišle na vrsto v prvi tretjini oktobra. To so predvsem rizling, šipon in žametna črnina.

Franc Bezjak

Slovinov vinogradniški strokovnjak inž. Franc Bezjak opozarja vinogradnike, naj ne hitijo, naj raje počakajo, da bo grozdje čimbolj sladko. Če bo vreme, se jim bo to obrestovalo, kajti odkupna cena za grozdje, ki ga bodo morali pri Slovinu dosladkati, bo precej nižja. Ljudje žal pozabljajo ali pa ne vedo, da pri sladkanju vina dodajajo eno sestavino, 600 pa jih razredčijo.

Pridelek bo letos podpovprečen po količini, po kakovosti pa najbrž zelo dober. Trta se pač še ni opomogla od lanske pozebe, razen tega je slabo vreme med cvetenjem povzročilo precej osipa na modri frankinji, rumenem plavcu in šiponu. Približno 10 odstotkov žametne črnine je obrala spomladanska pozeba med brstenjem.

Tudi toča letos ni obšla vinogradov v brežiški občini. Uničila je 20

do 30 odst. pridelka, na Bizeljskem manj, v Pišecah več. V Slovinovih vinogradih je zavarovalnica priznala 28 odst. škode.

Po lanski pozebi so pričakovali, da bodo v njih nabrali 40 vagonov grozdja, zdaj pa se ga nadejajo 26 do 30 vagonov.

Z lašnim pridelkom vred bodo v Šentlenu predelali letos okoli 220 vagonov grozdja. Normalna količina je 400 vagonov. Največ so ga predelali leta 1983, in sicer 530 vagonov. Odkupna mesta so to jesen na istih krajih kot prejšnja leta, vinogradniki pa lahko pripeljejo grozdje tudi naravnost na recepcijo v Šentlenu.

J. T.

Politika ali ekonomika?

Nekaj metliških predlogov in stališč za načrtovano sejo CK ZKS, ki bo obravnavala kmetijstvo

METLIKA — Ob nedavnem obisku člana predsedstva CK ZKS Vlada Klemenčiča v Metliki je na pogovoru v Kmetijski zadrugi beseda stekla tudi o kmetijski politiki in s tem v zvezi je dal vodja metliške Vinske kleti mag. Julij Nemančič s stališča slovenskih vinogradnikov nekaj predlogov za pripravo gradiva za načrtovano sejo CK ZKS o kmetijstvu.

«V naši zadrugi smo verjeli, da bomo z urejenimi in poštenimi dohodkovnimi odnosi odpravili nezaupanje kmetov do zadrug in jih prepričali o smotnosti sodelovanja z nami. Pri vinogradništvu je delitveno razmerje 60:40 v korist kmeta, se pravi, da od tistega dohodka od vina, ki ostane nam, dobi vinogradnik, ki je dal vino v klet, 60 odstotkov, klet pa 40. Vendar zaradi ogromne inflacije dohodkovni odnosi kmetov ne zanimajo več, ampak hočejo čimveč denarja takoj ob oddaji grozdja. Tako se zdaj resno zastavlja vprašanje, ali naj vztrajamo pri dohodkovnih odnosih, kakršne so tudi politične usmeritve, ali naj damo prednost ekonomiki.

A. B.

Grozdje ima letos dobro ceno

Začetek trgatve v Beli krajini — Usklajene akontacijske cene so po oceni vinogradnikov solidne — kilogram grozdja za pet kilogramov krompirja

METLIKA — Prejšnji tork se je v Beli krajini uradno začela trgatve ranih sort grozdja, se pravi portugalko, šentlovenke in gameja. Tege dne se je v metliški Vinski kleti začel tudi odkup tega grozdja.

Grozdje je zdravo, ugotavljajo strokovnjaki, sladkor pa malo pod stopnjo, ki je optimalna za te sorte v normalnih letinah, ko grozdje doseže tako sladkorno stopnjo, da ni potrebno dosladkanje. Letos je zaradi suše sladkorja malo manj, tako da bo dovoljeno malenkostno dosladkanje, okoli kilogram sladkorja na hektoliter. Meritve kažejo, da je v največjem zaostanku s sladkorjem kraljevina, za katero rok trgatve še ni določen. Kraljevina je na videz lepa in rdeča, daje videz dozorelosti, meritve pa so prejšnji teden pokazale, da je imela šele 12 odst.

sladkorja, morala pa bi ga imeti 16. Glede količin grozdja, ki jih bodo dali v Vinsko klet, od vinogradnikov ni mogoče dobiti točnih podatkov, če bi sklepali po oddaji ranih sort, pa je možno reči, da so se vinogradniki v večini odločili za oddajo grozdja in ne za predelavo.

Akontacijske cene za grozdje so usklajeni na osnovi sedanjih in pričakovanih višjih prodajnih cen vina — na nedavnem zboru članov zadrug so vinogradniki menili, da so solidne — usklajili pa so jih tudi na sestanku s člani izvršilnega odbora

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Zrelost grozdja

v praksi ugotavljamo zrelost navadno po zunanem videzu listja, grozdnega peclja in jagod. Ko dobi listje zdravega trsa pri belih sortah belo ali rumeno barvo, pri rdečih sortah pa rdečo, ne asimilira več. Tudi porjaveli in olesneli grozdni peclji preprečuje dotok asimilatov v grozdje. Jagode belih sort postanejo prozorne, jagode modrih in rdečih sort dobijo svojo, za posamezno sorto značilno barvo. Obenem dobijo jagode večine sort mokco, posute so z oprhom. To so fiziološka znamenja zrelosti grozdja.

Ko 90% grozdja posamezne sorte pokaže navedena fiziološka znamenja zrelosti, nastopi primeren čas za trgatve tistih sort, ki bi na kakovosti več ne pridobile, pridelek pa bi bil manjši, če grozdja ne bi potrgali. V tem predelu vinogorja so to: modra portugalka, modra frankinja, žametna črnina, game, šentlovenka, od belih sort pa kraljevina, rumeni plavec, razne beline in seveda samorodnice. Znaki fiziološke zrelosti ne nastopijo pri vseh sortah istočasno, odvisni so od sorte značilnosti. In v tem je težava z uradno določitvijo časa trgatve. Najprej je zrela modra portugalka, sledijo šentlovenka, game, modra frankinja, kraljevina, belina, medtem ko sta rumeni plavec in žametovka najpoznejši sorti.

Pozna trgatve

ali žlahtna zrelost grozdja (prezrelost) je možna le v ugodnih jesenskih lepih, toplih dnevih, ko grozdje ne gni. Za to postopek so primerne le kvalitetne bele sorte grozdja, kot so: renski in laški rizling, traminec, sovinjon, beli burgundec, ruhandec, rumeni muškati, muškati otonec, v ugodnih vremenskih

razmerah pa še šipon in zeleni silvanec.

Če smo se pri teh sortah v ugodnih vremenskih razmerah odločili za pozno trgatve, pustimo popolnoma zrelo grozdje še naprej v trti. V ugodnem vremenu voda iz grozdnih jagode izhlapeva, jagoda se počasi suši. V južnih krajih na ta način po naravni poti pridobivajo rozine. Pri nas iz takih jagod pridobivamo znamenita vrhunska vina izrednih lastnosti. Proces v jagodi je naslednji:

Zaradi izhlapevanja vode se v jagodi sok bolj zgosti in tako se sorazmerno povečuje sladkor ob istočasnem zmanjšanju (zaradi izhlapevanja) količine soka in s tem količine skupnega pridelka. Življenje v jagodi v tem stanju ne preneha popolnoma. Nekatere snovi v jagodi se spremenijo. Količina jabolčne kisline se znatno zmanjša, sortna aroma postaja bolj izrazita, sadni sladkor v jagodi prehaja v manjši meri v dekstrozne snovi. Zelenu rumena barva in tanin iz jagode izgine. Mošt iz takega grozdja imamo zato lahko po pecljanju dalj časa na tropu, da se sortna aroma iz jagodnih kožic boljše izluži. Tega ne smemo storiti s pravilno zrelim belim grozdem, ker bi nam v tem primeru mošt oksidiral, porjavil in dobil trpek okus.

Navadno mošta iz prezelega grozdja ni potrebno popravljati z dodatkom industrijskega sladkorja, saj je to grozdje po naravni poti pridobilo dovolj sladkobe. Dodatek industrijskega sladkorja bi preveč zakril naravno aromo tega vina, ki ima lahko nekaj nepovprelega sladkorja (pol sladko vino), ne pa preveč.

Pridobivanje in kletarjenje vina pozne trgatve je zahtevno strokovno delo, ki ima finančni uspeh le v primeru, če zanj dobimo primerno ceno. Zato je pridobivanje tega vina pri nas le bolj ljubiteljske narave. T. D.

POSAVSKI ČEBELARJI NA EKSKURZIJI

POSAVJE — V soboto so posavski čebelarji pripravili zanimivo strokovno ekskurzijo. Najprej so si ogledali razstavo »Narava-zdravje« v Ljubljani, zatem pa še slovenski čebelarski muzej v Radovljici, postajo Zelenica, kjer selekcionirajo matice, in domačijo čebelarja Antona Janše. Ob vrnitvi so se v Šentjerneju srečali z dolenskim čebelarji.

NADALJEVANJE MELIORACIJ ČOLNIŠČEK

SEVNICA — Temeljna organizacija kooperantov sevnškega kmetijskega kombinata nadaljuje z melioracijami na območju Čolniškega v KS Bučeka, kjer so v zlobo zajeli 102 ha zemljišč. Uspešno končana prva faza daje slutiti, da bodo ljudje še z večjim zaupanjem sodelovali tudi v drugem delu melioracije, ki jo izvaja VGP Novo mesto.

TRGATEV PRI TREH LUČKAH

KRŠKO — V soboto, 27. septembra, bo pri Treh lučkah na Sremlju vinska trgatve, na kateri bodo ženske iz aktivna kmečkih žena pokazale ljudske običaje ob trgatvi in prešljanju grozdja. Seveda ne bo manjkalo tudi drugih zabavnih vložkov, ki jih bo ob zvokih harmonike povezoval Feri Smola. Hkrati pa pripravljajo kuharji in natakari Treh lučk še bogato izbiro domačih jedi, kruha in potic, ki bodo tudi naprodaj, pa sirovih štrukljev iz kotla, domačih klobas iz Škocjana, pečenic z zeljem, pečenih krač in kdo bi še našteval. Trgatve se bo začela ob 16. uri popoldne, kasneje pa bo prava veselica, na kateri bo goste zabaval ansambel Jožeta Krežeta. »Pa vendar,« pravi direktor hotela Sremlje Peter Markovič, kamorštevijo tudi Tri lučke, »to ne bo navadna veselica. Naš glavni namen je prikazati, kako so nekoč živeli bogato, a preprosto življenje. Poleg tega pa bomo pripravili na Sremlju tudi razstavo sadja, ki bo na prodaj tudi za ozimnico.« Dodajmo še to, da bo k Treh lučkam do 22. ure vozil tudi avtobus in to brezplačno.

A. B.

Nenadoma telefonsko razviti

Uspeh skupne akcije Šmihela in Regerče vasi

NOVO MESTO — Krajani mestnih krajevnih skupnosti Šmihel in Regerča vas so v soboto, 20. septembra, slovesno proslavili zaključek gradbenih del za telefonsko napeljava. Obsežne akcije so se lotili že v začetku lanskega leta. Po dobri organiziranem in učinkovitem delu so bili prvi rezultati doseženi letos v začetku avgusta, ko so zazvonili telefoni. V regijski krajevni skupnosti je dobilo telefon 126, v šmihelski pa 123 interesentov. Tako je sedaj v obeh

TELEFON JE ZAPEL — Predsednika svetov krajevnih skupnosti Regerča vas in Šmihel Andrej Resman in Italo Morosini sta skupaj podelila priznanje Antonu Golobu, predsedniku gradbenega odbora. Z izgradnjo novega omrežja je Novo mesto postalo bogatejše za približno 250 novih števil.

krajevnih skupnostih razmerje en telefon na 6 prebivalcev, kar jih uvršča med razvitejše.

Predračunska vrednost celotne investicije je bila 60 milijonov dinarjev. Od tega je bil Elektro udeležen s 3,5 milijona dinarjev. Sklad stavbnih zemljišč s 3 milijoni, GIP Pionir z 2,5 milijona, lastna sredstva KS z delom vred pa so bila v investiciji ocenjena na 51 milijonov dinarjev. Ob zaključku izgradnje sta krajevni skupnosti izdali skupno številko glasila (Regerčani sicer občasno izdajajo Krajana, Šmihelčani pa Šmihelski glas), v katerem so krajanom predložili potek te velike investicije. V glasilu sta svoje mnenje o poteku del predala tudi predsednika gradbenih odborov iz obeh krajevnih skupnosti, Tone Golob in Milka Brulc, ki sta poudarila, da sta se krajevni skupnosti že dolgo vsaka zase borili za telefon, da pa jim je uspelo šele, ko so prizadevanja združili.

T. JAKŠE

DRAŽJE KOMUNALNE STORITVE

METLIKA — Sseptembrom so se v metliški občini povečale cene komunalnih storitev, kar je odobrili občinski izvršni svet. Tako je vodarina dražja za tretjino, odvoz odpadkov se je poražil za 20 odst., kanalščina pa za 15 odst.

Plača ali ljubezen do dela?

17 zaposlenih v metliški samopostrežni trgovini šest dni ni hotelo dvigniti avgustovskih osebnih dohodkov — Uprava: vse je po pravilniku

METLIKA — Ob izplačilu osebnih dohodkov za avgust 17 od 19 zaposlenih v samopostrežni Mercatorjevi trgovini v Metliki ni hotelo dvigniti osebnih dohodkov. Vendar vzrok za to ni bil običajen, se pravi prenizki osebni dohodki, marveč so ženske — teh je v tej trgovini zaposlenih 15 — zatrjevale, da glede na vloženo delo njihov osebni dohodki niso usklajeni s prejemki v drugih njihovih trgovinah.

»Avgust je po prometu v naši trgovini nasploh največji mesec,« so začele svojo pripoved. »Tako smo v tem mesecu v trgovini ustvarili za 3,01 milijona dinarjev prometa na zaposlenega, v trgovini »bife delikatesa« pri metliški avtobusni postaji pa za 2,43 milijona dinarjev; pa vendar so imele takojšnje trgovke za 6 do 7 tisoč dinarjev večje osebne dohodke za avgust.« Ženske so vseskozi zatrjevale, da ne zavidajo svojim kolegičkam njihovih osebnih dohodkov, da pa ni prav, da nekdo, ki ustvari manj prometa, dobi večjo plačo kot tisti, ki več ustvari in s tem tudi več dela. »Naš tozid ima 17 trgovin in mi imamo od vseh največji promet na zaposlenega,« trdijo v samopostrežni trgovini. »Mi vsak mesec presegamo plan, a smo zmeraj na škodi; avgusta smo plan presegle za 21 odst.«

Osebnih dohodki za avgust so v tej trgovini znašali okoli 100 tisočakov.

Prenovo ZK so začeli z nesklepčnostjo

Kaj pravi citat

NOVO MESTO — Osrednja točka zasedanja novomeškega občinskega komiteja ZK, sklicanega za 22. september, bi morala biti »Aktualne naloge v pokongresnem obdobju s poudarkom na prenovi Zveze komunistov«. Seje ni bilo zaradi nesklepčnosti, pa čeprav je prišel uvodničar-izvršni sekretar CK ZKS Lenart Šetinc in je bilo več kot polovica vseh članov komiteja prisotnih.

Nekateri člani so se pred sejo opravičili zaradi službenih odsotnosti potovanj in boleznih, manjkali pa so še drugi, ki se jim ni zdelo vredno niti zavrteti telefona.

Ob tem dejstvu je eden od članov komiteja opozoril na 18. stran gradiva (iz razprav v CK), kjer je govor o diferenciaciji in štiristojni strukturi članstva ZK Slovenije. Piše: »V prvo skupino na vsak način sodi skupina članov, ki so sposobni za novo vlogo ZK in jo tudi izvajajo. Drugo, precej veliko skupino, tvori del članov, ki nimajo znanja in sposobnosti, da bi delovali po novem. Tretjo skupino tvori manjši sloj starejših članov, ki je čustveno navezan na Zvezo komunistov, nima pa možnosti ali znanja za nove metode delovanja. Četrti del pa so tisti, ki imajo sposobnosti, a nočejo delovati. Drugo skupino moramo usposobiti za delo, četrte pa bi se morali znebiti.«

Sejo so preložili na prvi teden v oktobru, dotlej pa bodo tudi ugotovili, zakaj je bilo tokrat toliko zadržanih.

R. BAČER

CEPLJENJE NA ŠOLI — Ekipa metliškega Zdravstvenega doma je prejšnji teden na šolah v Metliki, Podzemlju in na Suhorju cepila šolarje proti rdečkam in ošpicam. Proti rdečkam so cepili učence sedmih razredov — vseh je okoli 60 proti ošpicam pa vse učence prvih razredov, ki jih je v metliški občini okoli 130. Novembra jih čaka še cepljenje proti davici, tetanusu in otroški paraliza. (Foto: A. Bartelj)

PRIZNANJA JUBILANTOM

NOVO MESTO — Novomeški del kolektiva tovarne Novoteks je te dni počastil jubilate dela po posameznih tozidih. V tozdu Konfekcija so 16. septembra svečano podelili priznanje 19 članom kolektiva za 10- in 20-letno delo. 17. septembra so enako slovesnost v tovarniški menzi priredili za 41 jubilarov iz tozda Tkanina; 18. septembra pa za 13 jubilarov dela iz skupnih služb. Na slavnostni seji centralnega delavskega sveta pa so 19. septembra podelili priznanje in nagrade 35 novoteksovcem iz vse tovarne, ki so v kolektivu že 30 let. Razen pismenega priznanja so se jubilarom oddolžili z denarnimi nagradami v znesku od 14.000 do 30.000 din.

V vodstvu tozda pravijo, da ne razumejo, kako je prišlo do teh zapletov, saj so za avgust obračunali osebne dohodke po sistemu nagrajevanja, ki je v veljavi zadnjih osem let. »Vedeti je treba, da je zaradi raznih faktorjev v samopostrežni trgovini vsako leto planiran promet na zaposlenega večji kot v trgovini »bife-delikatesa«. So pa poslovalnice, ki imajo še večji promet, naša trgovina je stara 18 let, nikoli ni bila adaptirana, vso težjo robo, od pijače do razne embalaže, moramo nositi iz kleti. Poleg tega smo krepko tepeni zaradi dovoza do naše trgovine, saj nas je ureditev nove ceste pred leti povsem odrezala, izvajalci in ostali pa so na nas očitno pozabili in nas odpisali. Seveda je promet v naši trgovini zaradi tega manjši in s tem tudi naši osebni dohodki.«

Po dveh sestankih z vodstvom tozda so zaposleni po šestih dneh dvignili osebne dohodke. »Obljubili so nam, da bo pred izplačilom plač za september sestanek, o našem poročanju za nazaj pa ni govora. Rečeno nam je bilo celo, da tako in tako hodimo v službo iz ljubezni do dela.«

A. BARTEJL

Ugodno samo na prvi pogled

Indeksi gospodarjenja v prvem polletju v novomeški občini dokaj ugodni, realna slika precej manj — Izredno težak je položaj izvoznikov

NOVO MESTO — Globalna ocena gospodarjenja v novomeški občini v letošnjem prvem polletju je dokaj ugodna. Po lanskem upadanju je fizični obseg proizvodnje v šestih mesecih na primer narasel za 7,8 odstotka. Tudi 162,9-odstotna rast dohodka je bila kar za 51 odstotkov večja od slovenskega povprečja. Kljub večji proizvodnji so se zaloge zmanjšale, izgube so bile v primerjavi z lani manjše skoraj za polovico, 29-odstotno povečanje izvoza pa je prav tako bistveno boljše od republiškega povprečja.

Naše znamenito indeksiranje daje tudi to pot le na prvi pogled tako ugodno sliko. Treba je vedeti, je slišala tista tretjina članov novomeškega občinskega sindikalnega sveta, ki se je udeležila seje zadnji ponedeljek — zaradi nesklepčnosti svet seveda ni o ničemer odločal, ampak je le »opre-

mil« delegate v zborih občinske skupščine s posameznimi razmišljanji o tej tematiki — da gre tako takšno povečanje dohodka kot zmanjšanje izgub v največji meri na račun IMV, medtem ko je sicer slika bistveno manj ugodna. Dohodkovni položaj izvoznikov se je na primer kljub nadpovprečnim rezultatom v tujini močno poslabšal, pada akumulativna sposobnost, pojavljajo se tudi likvidnostne težave. Delitvena razmerja niso bila v skladu s cilji. Osebnih dohodki se niso gibal v

Nezadovoljne delavke

Skupina 8 delavk iz Novoteksa prenehala delati in zahtevala pojasnila, zakaj drugi več zaslužijo

NOVO MESTO — Ko so septembra v novomeškem Novoteksu izplačevali osebne dohodke za pretekli mesec in so bile očitne velike razlike v plačah, je 15. septembra v 900-članskem tozdu Tkanina s 4 obrati 8 delavk zjutraj nehale delati in zahtevalo pojasnilo, zakaj v drugih delih tovarne dobivajo znatno debelejše kuverte. Posebno nerazumljivi

so jim bili zaslužki v šivalnici, kjer je naprednejša delavka z znatnim preseganjem norme dobila čez 200.000 din osebnega dohodka. Zaslužki v tozdu, kjer je prišlo do nezadovoljstva, so v poprečju znašali 104.000 din in v pripravi dela le 96.760 dinarjev.

Dan kasneje se je nezadovoljnimi delavkam pridružila še druga izmena v pripravi dela, popoldne pa so v okviru sindikata in samopravnih organov sklicali širši sestanek, kjer so podrobno pri izplačilih natančneje pojasnili. Na delo pa so se vrnile delavke že mnogo prej.

V Novoteksu so vsi plačani po enakem sistemu nagrajevanja, razlika je le v tem, da so norme v šivalnici individualne, v pripravi dela pa strojne, kjer ni mogoče doseči tolikšnega preseganja, zlasti ne za to, ker uvajajo nove programe in je delo zahtevnejše. Temu se ni mogoče ogniti, kajti nove tkanine trg zahteva in ni mogoče proizvajati le enostavno tkanin blag, ki so prejšnja leta ostajala v skladiščih.

Politične organizacije s sindikatom na čelu bodo morale v bodoče skrbneje bdeti nad pojavi nezadovoljstva in uravnilovskimi težnjami, ki pa niso le posebnost Novoteksa, ampak so se letos z njimi srečali tudi v drugih tovarnah.

R. BAČER

skladu z rezultati dela in poslovanja, mimogrede pa naj ob tem navedemo, da so imeli največji prekoračiteli v prvem polletju povprečne osebne dohodke precej pod občinskim in seveda še bolj pod republiškim povprečjem in da »usklajevanje« osebnih dohodkov z možnostmi v zadnjem času povzroča vrsto izbruhov nezadovoljstva.

V prvem polletju sta se zelo povečali tudi skupna in splošna poraba. Ob tem je bilo slišati, da se skupne porabe ne da več omejevati kot doslej, saj smo vse dejavnosti po vrsti s tem pritisnili ob zid, gospodarstva pa praktično nič razbremenili, nujno pa bi morali zahtevati temeljito analizo, zakaj in za koga je kar 4,4-kratno povečanje splošne porabe, pri čemer je občinska skoraj gotovo udeležena kaj skromno.

Z. LINDIČ—DRAGAŠ

Prvič sta dva kandidata

Franci Cvelbar in Dušan Jarc kandidata za novega predsednika občinske konference SZDL

NOVO MESTO — Predsedstvo občinske konference SZDL je 22. septembra obravnavalo dosedanja postopek evidentiranja za novega predsednika občinske organizacije SZDL (ob odhodu Nika Riharja v

Ljubljano), evidentirane za podpredsednika te organizacije in evidentirane za dva nova člana predsedstva. Ugotovili so, da so s terena dobili predloge za 13 kandidatov, za predsedniško funkcijo, in sicer so to: Franc Šali, Aleksander Rupena, Lojze Padovan, Dušan Jarc, Franci Cvelbar, Marjan Grabnar, Marjan Somrak, Stane Žunič, Boris Dular, Franci Zaman, Marina Terček, Boris Gabrič in Matjaž Verbič. Na kandidaturu je od vseh pristalo le pet kandidatov: Dušan Jarc, Franci Cvelbar, Marjan Somrak, Boris Dular in Boris Gabrič. Predsedstvo SZDL je menilo, da sta med temi najprimernejša kandidata: Franci Cvelbar, dipl. pravnik, zdaj predsednik sodišča združenega dela, sicer pa dolgoletni družbenopolitični delavec z odgovornimi dolžnostmi, ter Dušan Jarc, učitelj (študira še na VEKŠ), zdaj direktor Novoteksovega tozda Trgovina, sicer pa je širšemu krogu občanov najbolj znan kot večletni član izvršnega sveta, odgovoren za krajevne skupnosti.

Za dolžnost podpredsednika SZDL so bili evidentirani: Slavko Jarkovič, Dušan Jarc, Bojan Fink, Matevž Franko, Marjan Grabnar, Marina Terček, Franci Zaman in Franci Cvelbar. Razgovori z možnimi kandidati še niso bili opravljeni, zato bo ožji predlog za podpredsedniško mesto posredovan na prihodnji seji predsedstva. Dotlej bo oblikovan tudi ožji predlog med 5 evidentiranimi za dve mesti v predsedstvu. Sklenili so pozvati vse krajevne konference SZDL, naj razpravljajo zlasti o obeh kandidatih za predsednika in do 3. oktobra sporočijo svoje mnenje. Volitve bodo na volilni seji občinske organizacije SZDL, ki bo sredi oktobra.

R. B.

MODA — Osrednji javni dogodek minulega tedna je bila petkova modna revija na Glavnem trgu. Ljudi se je trlo, žal zaradi prenizkega odra niso skoraj nič videli. Pravijo, da je bil oder tako pri tleh predvsem zaradi zaščite javne morale. Če bi manekenke hodile krolj po visokem, bi se jim videlo pod krilo in potem bi bilo v podgorskih glavah še bolj narobe. Značilnost revije je bila tudi, da je umiralo ozvočenje, napovedovalec Mišo Zaleteč pa je venomer ponavljal, da ni Jaka Šraufciger. Besede bi si lahko prihranili, razlika je bila očitna.

PIKNIK — Od drugih kulturnih manifestacij lahko omenimo Krkin in Pionirjev piknik. Oba sta zelo uspela, čeprav na Krkinem tokrat izjemoma ni pela Neda Ukraden, ki se ji je kolektiv tako priljubil, da z njim potuje celo na Ciper. Bleščeč uspeh piknikov si je mogoče razlagati tudi s podatkom, da so udeleženci dobili poleg dobre hrane tudi listek za pijačo. Vredn je bil en liter vina ali tri piva ali tri ore. Za zadnjo ni bilo nobenega zanimanja.

PEČAT — Omajane jaške v Germovi ulici so utrdili z betonom in jih, da bi se beton nemoteno strdil, zaščitili z zaporo in znaki. Pa ni nič pomagalo, v sveži beton je nekdo takoj odtisnil sled v športne copate obute noge, isti ali drugi osebek pa je dodal napis »budale«. Čez tisočletje ali dve utegne pečate v betonu odkriti arheolog in doktorirati iz teze, da so se Pranovomeščani veliko ukvarjali s tekom po ulicah ter čistili boga, po imenu Budala.

Ena gospa je rekla, da imajo nekatere Dolenjke trgovine že totalno samoupravljanje. Poslovalnico Okras so v torek odprli ob 7.22 namesto ob sedmih.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 11. do 17. septembra so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Draganov iz Dolnje Lovkice — Jančeva, Danijela Novak z Roj — Nino, Andreja Mavsar iz Malega Lipovca — Mitja, Pavla Štravs iz Srednjega Lipovca — Matjaž, Ivanka Madle iz Dolenjega Suhadola — Andrejo, Katarina Lukež iz Velike Pirešice — Alča, Mihaela Blatnik iz Ledče vasi — Petro, Mojca Simonič iz Semeča — Lejo, Milena Kolenc iz Gornjega Globodola — Janjo, Franja Dular iz Vavte vasi — Žiga, Jožica Krenc iz Orešja — Nataša, Helena Šenica iz Dolenjskih Toplic — Jaka, Mira Rajakovič iz Pilatovcev — Mirjano, Jana Kodrič iz Senožet — Gašperja, Marija Brula iz Jelševnika — Darjo, Anka Pečarič iz Metlike — Marka, Suzana Vrga iz Semeča — Sabino, Mira Tomazič iz Krškega — Tino, Marinka Blažič iz Žihovega sela — Mateja, Zdenka Novak iz Smolenje vasi — Davida, Majda Lenarčič iz Brune vasi — dečka, Mira Ribarič iz Kamanja — dečka, Danica Novak s Kruškega vrha — deklico, Vida Pavlič iz Orehovice — dečka, Danica Zupančič iz Stavče vasi — deklico, Zdenka Oven iz Dolenjih Jesenic — deklico in Branka Rodič iz Drame — deklico.

IZ NOVEGA MESTA Tatjana Volaj z Ragovske 14 — Eriko in Stanika Struna z Mestnih njiiv 10 — Gregorja. Čestitamo!

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 27. septembra, bodo do 19. ure odprte naslednje trgovine z živili:

- v Novem mestu: Samopostrežba v Šmihelu in Delikatesa v stavbi Hotela Kandija, ki je odprta vse sobote
- v Šentjerneju: Mercatorjeva Samopostrežba
- v Dolenjskih Toplicah: KZ-prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Dolenjkin Market
- v Straži: prodajalna KZ

Vse ostale trgovine z živili bodo odprte do 13. ure.

ZA 94. ODST. VEČJI OSEBNI DOHODKI

METLIKA — Prejšnji teden je metliški izvršni svet sprejel oceno o gibanju osebnih dohodkov v tej belokranjski občini v letošnjih devetih mesecih. V primerjavi z lanskim enakim obdobjem so se osebni dohodki v gospodarstvu povečali za 94 odst. in do te višine lahko negospodarstvo usklajuje svoje osebne dohodke, seveda upoštevajoč finančne možnosti negospodarskih delovnih organizacij, tozdiv in interesnih skupnosti.

BELOKRANJSKI ZELO RADI nabitajo gobe, večina za svoje potrebe, nekaj pa jih je tudi, ki s tem služijo. Odkupovalcev ne manjka, celo Italijani prihajajo z avtomobili — hladilniki v času gob na to stran Gorjancev, plačujejo, kot se jim zljubi, napolnijo kamione in odhrve čez mejo, kjer se te vrste specialitete drugo plačujejo.

Ena gospa je rekla, da imajo nekatere Dolenjke trgovine že totalno samoupravljanje. Poslovalnico Okras so v torek odprli ob 7.22 namesto ob sedmih.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 11. do 17. septembra so v novomeški porodnišnici rodile: Marija Draganov iz Dolnje Lovkice — Jančeva, Danijela Novak z Roj — Nino, Andreja Mavsar iz Malega Lipovca — Mitja, Pavla Štravs iz Srednjega Lipovca — Matjaž, Ivanka Madle iz Dolenjega Suhadola — Andrejo, Katarina Lukež iz Velike Pirešice — Alča, Mihaela Blatnik iz Ledče vasi — Petro, Mojca Simonič iz Semeča — Lejo, Milena Kolenc iz Gornjega Globodola — Janjo, Franja Dular iz Vavte vasi — Žiga, Jožica Krenc iz Orešja — Nataša, Helena Šenica iz Dolenjskih Toplic — Jaka, Mira Rajakovič iz Pilatovcev — Mirjano, Jana Kodrič iz Senožet — Gašperja, Marija Brula iz Jelševnika — Darjo, Anka Pečarič iz Metlike — Marka, Suzana Vrga iz Semeča — Sabino, Mira Tomazič iz Krškega — Tino, Marinka Blažič iz Žihovega sela — Mateja, Zdenka Novak iz Smolenje vasi — Davida, Majda Lenarčič iz Brune vasi — dečka, Mira Ribarič iz Kamanja — dečka, Danica Novak s Kruškega vrha — deklico, Vida Pavlič iz Orehovice — dečka, Danica Zupančič iz Stavče vasi — deklico, Zdenka Oven iz Dolenjih Jesenic — deklico in Branka Rodič iz Drame — deklico.

Sprehod po Metliki

METLIŠKA FOLKLORNA SKUPINA Ivan Navratil je bila 19., 20. in 21. septembra na tekmovanju folklornih skupin v italijanskem mestu Trento. Poleg Jugoslavije so nastopali Avstrijci, Italijani, Francozi in Švicarji. Metličani so bili na podobnem tekmovanju že leta 1978 v Gorici. Takrat so zasedli prvo mesto. Kam so se uvrstili tokrat, bomo že poročali, morali pa so biti zelo dobri, saj so pred odhodom v Italijo vadili tri tedne po dve uri na dan.

BELOKRANJSKI ŠOLARJI SO SI MNOŽIČNO OGLEDALI letalski miting na Brniku. V okrožnici Zavoda za šolstvo SR Slovenije je pisalo, da bo ogled razstave in miting brezplačen, na mestu samem pa so jim zaračunali vstopnino 600 dinarjev na enega učenca. Ista okrožnica je grozila tudi s cenejšimi prevozi, a je veljal prevozniki kilometer 240 dinarjev. Vse to pa še visoke, skoraj oderuške cene pijače in jedaja na Brniku so povzročile med šolajočo se mladino in učitelji nemalo nesoglasovanja.

V STOLPNICI ULICE 1. MAJA 2 imajo zadnje časa prave zabave zaradi blaginječarke, ki pobira, ali bolje rečeno, ki noče pobirati denarja za centralno kurjavo. Vzrok za to je eden od stanovalcev, ki je posumil o poštenosti hkrati pa ni hotel poravnati računa, preden mu ne zagotovijo, da bo pozimi v sobah zares toplo. Njegovo izjavo je blaginječarka izobesila na oglasno desko, kmalu pa je čez vsebinsko nekdo napisal stavek, ki ga Dolenjski list ne bi prenesel.

BLOKOVSKA OKOLICA — Prebivalci blokovskega naselja na črnomaljskem Čadrazu se razburjajo, da okolica blokov, zlasti zelene površine med njimi, še vedno ni urejena, čeprav nekateri bloki stojijo že deset let. Kdaj bo to končno urejeno, so v obliki delegatskega vprašanja spraševali celo na zadnji občinski seji. Eden od možnih odgovorov in hkrati učinkovito napotilo je: zavihati rokave in orodje v roke, saj je prebivalcev tega naselja nekaj desetkrat več kot komunalnih delavcev. Kako se stvari streže, pa si stanovenci v družbenih stanovanjih lahko poučijo pri svojih sosedih v zasebnih hišah v neposredni bližini.

OH TA CESTA — Prebivalce Preloke je močno razburila vest v prejšnji številki našega časopisa, da je v srednjeročnem planu predvidena posodobitev ceste od Marindola do Žuničev in po novi trasi proti Preloki. Tako je bila tudi izjava občinskega uslužbenca, zato je kakršnokoli namigovanje odgovornih tovarišev o krivdi novinarja navadno podkiranje. Novinarji pač nimamo te moči, da bi presvajali načrtane trase cest. V osnutku oz. predlogu družbenega plana občine pa o tem vprašanju bomo natančno: V tem planskem obdobju bodo modernizirali regionalni cesti; partizansko magistralo do Žuničev s povezavo na Preloko proti Vinici itd.

SE ENA CESTA — Nad cesto se pritožujejo tudi ljudje med Mavrenom in Doblčko goro, ki bi jo bilo treba po njihovem mnenju nujno asfaltirati, saj se prah, ki ga dviguje s ceste, spirva v kapnice, ob deževju pa ljudje gazijo po blatu.

Ribniški zobotrebci

V ŠOLI V NARAVI — Teden dni, do minulega petka, je bilo v šoli v naravi na Debelom rtiču ob morju 115 učencev četrtil in tretjih razredov osnovne šole »Dr. France Prešeren« iz Ribnice. Šola v naravi, kjer so se učili plavati, sodi v okvir rednega šolanja.

SPET STEKLINA — V ribniški občini so stekleno že zatrlji, zdaj pa se je spet pojavila. Lisico, za katero se je izkazalo, da je stekla, so uplenili v vasi Kot.

STAREŠINE V RIKU — Vojaški starešine in druge osebe v službi v JLA so pred kratkim obiskali najuspešnejšo ribniško delovno organizacijo Riko. Goste iz vojašnice je sprejel tudi generalni direktor Stane Škrabec.

PONOČNI MIRU — Mnogi Ribničanije upravičeno gornjaro zaradi ponočnjakov, predvsem tistih, ki z avtomobili in močnimi motorji kalijo javni mir ter jim onemogočajo počitek in spanje. Kršitelji so predvsem obiskovalci gotinskih lokalov v Ribnici in Ribniški dolini, ki so pod vplivom omamne kapljice. Nekateri občani so tako jezni, da prete s sodiščem tudi gostilničarjem.

Drobne iz Kočevja

UNIČENA PODGORSKA — Nekatero ulice in ceste v Kočevju so dobre, kar velja predvsem za tiste, ki so na novo prelite z asfaltom, spet druge pa kriminalne. Najslabša je nedvomno Podgorska ulica. Čas bi že bil, da bi jo temeljito obnovili in da bi k temu prispevali tudi tisti, ki jo najbolj uničujejo (Cestno podjetje, Dinob, GG).

VELIKO GOB — Kočevski gobarji se pohvalijo, da je te dni spet veliko gob, predvsem jurčkov in dežnikaric. Tudi polharji se že pripravljajo za »start« v novo lovno sezono, ki se bo začela prav te dni.

SLABA PODLAŽA — Komaj pred letom dni položeni asfalt na zgornjem delu ceste na Rudniku mimo ribiškega doma je že uničen. Pod težkimi tovornjaki je asfalt najprej potonil v blato, razpokal, nato pa ga je teža koles kar odrinila, delno s ceste, delno pa na sredino ceste.

KROMPIR PONUJAJO — Te dni po Kočevju spet prodajajo krompir kmetje iz Strug in Doberpolj. Pripeljejo ga s traktorji na prikolicah. Cena je 60 do 80 din za kilogram.

Trebanjske iveri

IDEJE — Nekateri slovijo po tem, da imajo silno veliko idej, kar je lahko izjemno bogastvo, če se dajo ideje spraviti v življenje. Največja težava je prav v tem, da tudi v Trebnjem ni malo takih, ki ideje kar stresajo iz rokava, zmanjkuje pa ljudi, da bi te velumne predloge uspešno in pravočasno ure snižili.

KADILCI — Teden boja proti kajenju so obeležili tudi na zadnji seji občinskega komiteja ZK v Trebnjem. Potem, ko so dobro uro kadilci še lahko krotili svojo razvado, so se začeli v občinski sejni dvorani na mizah pojavljati improvizirani papirnati pepelniki in strastni kadilci so si dali duška. Verjetno se niso spomnili, da to počnejo prav v tednu boja proti kajenju ali pa nalašč.

ZLIZANOST — Trditve enega od razpravljalcev na omenjeni seji, da gre za pravo zlizanost poslovnih, političnih in oblastnih struktur, kakršna je bila le še v času administrativnega socializma, je močno dvignila temperaturo. Tisti, ki so ji ugovarjali, so zahtevali definicijo o »zlizanosti«, kar sploh ni bila lahka naloga, pa še ta je bila opravljena komaj z zadostno oceno. Trebanjci se lahko tolažijo, da druge ni nič drugega, le da so sami morda (preveč) odkriti in (samo)kritični.

IZ NAŠIH OBČIN IZ NAŠIH OBČIN

Za ekološko študijo ni denarja Dragatuš vztraja

DRAGATUŠ — Težave in zapleti okoli lokacije načrtovane komunalne deponije za črnomaljsko občino so znani. Vsa zadeva je pripeljala tako daleč, da so zradi utemeljenega nasprotovanja zlasti prebivalcev iz krajevne skupnosti Dragatuš, kjer naj bi bila ta deponija, stvar ustavili in bodo na bolj vsestransko utemeljenih in strokovnih podlagah določili lokacijo za to potrebno deponijo.

Kljub temu pa vse stvari s prvotno načrtovano deponijo v rudniški kadunji še niso razčiščene. Letos spomladi, ko je bila ta zadeva še zelo pereča in je močno razburjala tamkajšnje prebivalstvo, so se ljudje iz KS Dragatuš in tamkajšnjega Društva za varstvo okolja obrnili tudi na Ekološki inštitut v Zagrebu, katerega strokovnjaki naj bi opravili raziskavo o primernosti načrtovane lokacije za deponijo. Krajevna skupnost se je na zagrebški inštitut obrnila tako rekoč na priporočilo črnomaljskega izvršnega sveta. Ta je namreč zato, da bi pomiril strasti in zadevo spjel v trezne meje, priporočal, naj se tudi krajevna skupnost strokovno vključi v vso stvar.

Strokovnjaki zagrebškega inštituta so res prišli v Dragatuš, si ogledali teren in poslali predračun za izdelavo študije. Celotna študija o primernosti te lokacije za komunalno deponijo bi stala 16 milijonov starih dinarjev, kar gotovo ni velik denar. Krajevna skupnost je o tem obvestila črnomaljsko raziskovalno skupnost, a ta naročilnice ni hotela izdati, preden ne da soglasja izvršni svet. Izvršni svet pa je na eni od svojih sej sklenil, da v to ne gre, češ da še ni znana niti makrolokacija za novo deponijo. Ljudi v dragatuški krajevni skupnosti je tak odgovor, milo povedano, začudil, kajti pred nekaj meseci ne samo da je bila znana makrolokacija, ampak celo popolnoma natančna lokacija deponije, saj v tistih burnih časih ni dosti manjkalo, da ni prišlo do razlitve zemljišča za deponijo.

Čeprav je bila potem vsa zadeva ustavljena in tudi sedanjí prostorski del družbenega plana občine Črnomelj za to srednjeročno obdobje (na zadnji seji zborov občinske skupščine prejšnji petek sta ga dva zborova obravnavala in sprejela kot predlog, zbor krajevnih skupnosti pa kot osnutek) ne vsebuje rešitve tega vprašanja, ki naj bi bilo urejeno naknadno, po vsestranski strokovni proučitvi, v KS Dragatuš menijo, da bi morali zagotoviti denar za študijo Ekološkega inštituta. Na to je nanašalo tudi eno od delegatskih vprašanj na zadnji seji občinske skupščine, kjer je vodja delegacije iz te krajevnne skupnosti rekel, da bodo oni vsekakor šli v to raziskavo, pa tudi če jo bodo morali krajani sami plačati.

PREDSTAVITEV KNJIGE O ANTONU HLEBCU

ŠENTRUPERT — Občinska kulturna skupnost, družbenopolitične organizacije, krajevna skupnost Šentrupert in Pionirski odred Franci Lokar Šentrupert pripravljajo v ponedeljek, 29. septembra, v Osnovni šoli dr. Pavla Lunačka v Šentrupertu predstavitev knjige o domačinu Antonu Hlebcu, padlem granicarju na jugoslovansko-bolgarski meji. Knjigo o težkih preizkušnjah za našo deželo v času informbiroja sta napisala makedonska novinarka Ivan Vasilevski in Gjordgi Popzavarski, njen izid pa sta omogočila trebanjska kulturna skupnost in združeno delo.

Nadpovprečno tudi izplačevali

Trebanjsko gospodarstvo uspešnejše kot drugod na Dolenjskem — S seje OK ZK — »Štiri vrste članov« — Vrniti zaupanje ljudj z Zvezo komunistov

TREBNJE — Kazalci uspešnosti poslovanja trebanjskega gospodarstva so v letošnjem polletju boljši kot v regiji, republikli in kot so bili v prvem četrtletju. Kljub temu da ima občina Trebnje nadpovprečne kazalce uspešnosti gospodarjenja, povprečni čisti osebni dohodek na delavca še vedno za 7,5 odstotka zaostaja za republiškim. Rast industrijske proizvodnje je znašala 1 odst. in verjetno resolucijskih ciljev (3,5 do 4 odst.) ne bo moč doseči. »Trendi kažejo na pozitiven premik, čeprav ne bi smeli biti prevleki optimisti, ker se prava slika pokaže šele ob koncu leta,« je na seji občinskega komiteja ZK v Trebnjem opozoril predsednik občinskega izvršnega sveta Maks Kurent, ko so obravnavali uspehe gospodarjenja v letošnjem polletju. Osnovna značilnost je, da si vse organizacije združene dela na moč prizadevajo povečati dohodek, saj le ta lahko odebli mesečne kuverte. Čeprav so se Trebanjci znašli po števi-

Čisto okolje naše največje bogastvo

V Dragatušu dela Društvo za varstvo okolja

DRAGATUŠ — Letos spomladi so v Dragatušu ustanovili Društvo za varstvo okolja, prvo tako društvo v Beli krajini sploh. Danes, nekaj mesecev po ustanovitvi, šteje društvo 227 članov. »V prvi vrsti je naše ljudi prebudila katastrofa s Krupo, veliko pa so pripomogli tudi zapleti okoli načrtovane občinske deponije odpadkov v naši krajevni skupnosti,« pravi predsednik društva Rajko Štefanič. »Vseposvods smo iskali pomoč in pot nas je pripeljala tudi na Zvezo društev za varstvo okolja v Ljubljano, kjer so nas bili pripravljeni poslušati, nam svetovati in nas podpreti. V začetku so imeli nekateri v občini pomisleke, če je tako društvo sploh potrebno, in na ustanovnem sestanku ni bilo

nobenega ne z občine ne z DPO. Edini, ki je svojo odsotnost opravičil, je bil predsednik občinske skupščine. No, sedaj je že bolje, SZDL nas je podprla in dala pozitivno mnenje za ustanovitev društva.«

Doslej je imelo dragatuško društvo — člani so iz njihove krajevnne skupnosti pa tudi od drugod, med drugim se je včlanil razred iz črnomaljskega centra srednjih šol — tri sestanke. »Udeležba je vedno zelo številna, saj ljudje res prihajajo iz lastnega interesa. Zavedajo se, da je lepa, čista in neokrnjena narava naše največje bogastvo. Najprej smo izvedli akcijo »Očistimo svoje domove!« in ljudje so to zelo resno vzeli. Še najbolj tisti v oddaljenih vaseh, posebej se je odlikoval Belčji vrh. Naše društvo je dalo tudi pobudo za namestitve kontejnerjev za odpadke, ki se lahko porabijo kot sekundarne surovine. Za sedaj se društvo ukvarja z domačimi problemi, saj širše ne moremo vplivati. Bomo se pa vključili v bližnjo javno slovensko razpravo o vprašanih varstva okolja, ki jo za jeseni pripravlja SZDL, in na osnovi priporočil iz naše Zveze smo izdelali plan našega delovanja. Predlog je tudi, da bi zbirali podpise proti nadaljnji gradnji jedrskih elektrarn pri nas.«

Praznik Velikih Lašč

Tudi poročilo o zbranih prispevkih za obnovo Trubarjeve domačije in predstavitev zbornika Lašč

VELIKE LAŠČE — Na svečanosti ob prazniku Velikih Lašč, ki je bila 19. septembra, je govoril o delu in načrtih krajevnne skupnosti predsednik skupščine KS Božo Zadnik. Miro Samsa, predsednik odbora za ureditev Trubarjeve domačije na Rašci, je orisal delo tega odbora. Na svečanosti pa je Janez Gruđen predstavil pravkar izšli zbornik »Velike Lašče«, katerega glavni urednik je prav on. Miro Samsa je o obnavljanju Trubarjeve domačije povedal, da je kaščo in kozolec obnovila KZ Velike Lašče. Žago Tozd GG Kočevje iz Velikih Lašč ob pomoči žage Rob DO Hoja

Ljubljana), mlin pa usposablja Žito Ljubljana. Pri obnovi je izdatno pomagala tudi IMP Ljubljana, in sicer pri vodovodnih in električnih napeljavah. Za obnovo domačije sta prispevali Kulturni skupnosti Slovenije in Ljubljana po 10,2 milijona dinarjev, prostovoljnih prispevkov je bilo 10,3 milijona, tržaški Slovenci so prispevali 5 milijonov lir, Slovenci iz Avstralije 700 avstralskih dolarjev, člani slovenske evangelistične cerkve pa 25.000 DM. Poudaril pa je, da ni dovolj objekte urediti, ampak je potrebno zagotoviti tudi njihovo vzdrževanje.

Na črno gradi tudi inflacija

Čakanje razvrednoti denar — Največ je na črno zgrajenih zidanic

ČRNomeLJ — V zadnjih dveh letih se število črnih gradenj v črnomaljski občini ni zmanjšalo, raje celo malo povečalo. Sicer pa natančnega števila črnih gradenj nihče ne ve, ocenjujejo, da jih je v črnomaljski občini okoli 180, medtem ko je medobčinska urbanistična inšpekcija lani in letos obravnavala 18 primerov črnih gradenj in 25 gradenj v nasprotju z izdanimi dovoljenji. Doslej v tej belokranjski občini še nobene črne gradnje niso podrli.

V Črnomlju menijo, da je med glavnimi razlogi, da ljudje gradijo na črno, izogibanje postopku za pridobitev lokacijskega in gradbenega dovoljenja ter s tem v zvezi plačila stroškov za ta dovoljenja, saj znašajo povprečni stroški zanje s plačilom vseh dajatev za zidnico ali počitniško hišico po lanskih cenah okoli 190 tisočakov, da kakih 60 odst. — je prav pri gradnji zidanic in počitniških hiš. Nadaljnji vzrok naj bi bile prepovedi gradnje na določenih območjih pa tudi neurejeni zemljiški in sosedski odnosi, medtem ko dolgotrajnost postopka za pridobitev vseh potrebnih dovoljenj in so-

V spomin na Kočevski zbor

Prirreditve ob letošnjem prazniku občine Kočevje od 26. septembra do 4. oktobra — Več otvoritev

KOČEVJE — V spomin na zasedanje odposlanec slovenskega naroda od 1. do 3. oktobra 1943 v Kočevju praznuje občina Kočevje vsako leto 3. oktobra občinski praznik.

Uradne svečanosti ob letošnjem prazniku se bodo začele že jutri, 26. septembra, ko bo ob 18. uri v Likovnem salonu v Kočevju otvoritev razstave del akademske slikarke Vere Trstenjak-Jovičič, ob tej priložnosti pa se bo predstavil tudi pesnik Tomaž Bole.

Naslednja prirreditve, gledališka predstava Šentjakobskega gledališča iz Ljubljane, bo v Šeškovem domu v Kočevju v ponedeljek, 29. septembra, ob 19.30. Uprizorili bodo delo Ivana Cankarja »Kralj na Betanjinovi«.

V sredo, 1. oktobra, bodo najprej ob 10. uri v blagovnici Name odprli poslovalnici turistične agencije Kompas in Gospodarske banke-Ljubljanske banke. Popoldne ob 16. uri bo še tradicionalni rokometni turnir ženskih ekip pri domu telesne kulture, zvečer pa ob 19.30 v Šeškovem domu violinski koncert Volodje Balžalorskega, ki ga bo spremljal pianist Hinko Haas. V četrtek, 2. oktobra, bodo ob 10. uri odprli v osnovni šoli Zbora odposlanec računalniško učilnico.

Na sam praznik, 3. oktobra, bo najprej ob 9.30 svečana seja. Na njej bodo podelili letošnja občinska priznanja in nagrade. Po seji bodo ob 11. uri na Rudniku odprli novo proizvodno halo Opreme. Popoldne ob 16. uri pa se bo začel tradicionalni »Tek Kočevskega zbora« po ulicah Kočevja.

PLAKETA VINIČANOM

VINICA — Viničani so na zaključnih igrah Dela in Kompassa »Poletje '86«, ki so bile preteklo soboto v Ljubljani, prejeli plaketo Turistične zveze Slovenije. To je najvišje priznanje Turistične zveze, zaslužili pa so ga za najboljšo organizacijo letošnjih iger, ki so potekale v 14 slovenskih krajih.

glasij naj ne bi v večji meri spodbujale črnih gradenj. Prav ob slednjem pa so se zakresala menja na zadnji seji zborov krajevnih skupnosti črnomaljske občinske skupščine, ko je beseda stekla o tej problematiki. Večina razpravljalcev je menila, da prav ta papirnata dolgotrajnost marsikoga pripravi do tega, da začne graditi na črno. »Ljudje se za take gradnje odločajo zato, ker jim

● Očitno kaznovalna politika ni dosegla svojega smotra, kajti kazni so precej nižje od stroškov; do sedaj so kazni znašale od 10 do 30 tisočakov, od tega meseca pa od 30 do 90 tisoč dinarjev. Poleg tega se postopki za kaznovanje zavlačujejo, večkrat tudi zastarajo, kar njihovo učinkovitost še zmanjšuje. Vsekakor pa črne gradnje povzročajo družbeno škodo, saj motijo družbeno planiranje v prostoru, rušijo upravni red na tem področju, v večini primerov pa kazijo tudi pokrajino.

dolgotrajno čakanje razvrednoti prihranjeni denar,« je bilo slišati med drugim. Torej na črno gradi inflacija. Kakorkoli že, delegati so se zavzeli, da bi postopek pridobivanja dovoljenj in soglasij močno skrajšali in poenostavili, saj se preprost človek v vsej tej birokratski zmešnjavi sploh ne znajde. Kako to narediti, je pa drugo vprašanje, saj bi vsa stvar menda zahtevala veliko več zaposlenih in s tem veliko več denarja, s tem pa bi se najbrž stroški še povečali, kar bi bil spet razlog za črne gradnje.

V ŠTIRIH LETIH 48 NOVIH STANOVANJ

KANIŽARICA — V zadnjih štirih letih je 450-članski kolektiv Rudnika Kanižarica dobil 48 novih stanovanj, največ dvosobnih, poleg tega imajo še svoj samski dom v Kanižarici. Tako imajo zaposleni v tem rudniku dokaj dobro urejeno stanovanjsko vprašanje, ne pa še povsem, zato bodo tem vprašanju še naprej posvečali večjo pozornost.

Po čem kurjava?

Jutri razprava o ogrevanju mesta Kočevje

KOČEVJE — Na dnevnem redu jutrišnje seje zborov združenega dela občinske skupščine so tudi zadeve okoli sedanega in bodočega ogrevanja mesta Kočevje.

Iz pismenega poročila Komunale povzemamo, da bo v novi kurilni sezoni za 15 odst. višja in bo znašala 185 din za kvadratni meter stanovanja. Komunala skrbi za ogrevanje objektov, ki so priključeni na toplovod LJK-Kemična tovarna in tudi za več tistih, ki imajo samostojne kotlovnice.

V tej kurilni sezoni bo Komunala skrbel za ogrevanje poleg sedanjih še naslednjih novih objektov: stolpiča S-5 v naselju 4. maj, doma starejših občanov, preurejenega bivšega doma Dušana Remiha, stanovanjskega bloka niza A v naselju 4. maj — le — za potrebe graditelja (vsi ti objekti bodo ogrevani iz osrednjega parovoda) in stavbe socialnega zavarovanja (bo ogrevana iz kotlovnice v Turjaškem naselju). V naslednjem kurilnem obdobju pa je načrtovana še priključitev naslednjih objektov na osrednji parovod: stanovanj in drugih objektov v Turjaški ulici, Kidričeva ulica 8, 10 in 12, Tesarska ulica, Zdravstveni dom in Šeškovo dom. Poudarjeno je, da je doslej dokončana prva faza »toplifikacije« in da je treba nadaljevati drugo in tretjo fazo, ki sta tudi že načrtovani.

Delavci ob vse večji del dohodka

Sindikati opozarjajo na obremenitve

TREBNJE — »Brez večje družbene produktivnosti oziroma cenejšje in učinkovitejše družbene nadgradnje bo težko izpeljati stabilizacijo,« poudarja sekretar občinskega sveta Zveze sindikatov v Trebnjem Stane Novak.

Zaposlovanje v negospodarstvu trebanjske občine je bilo do letos vrsto let večje kot v gospodarstvu. Sindikati zama opozarjajo, da je vse večji delež dohodka, ki se delavcem odtujuje. Sredstva za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb so ob letošnjem polletju rasla hitreje kot v dolenjski regiji in republikli, kjer so prav tako presegli dogovorjeno raven. Na višjo rast so vplivale večje osnove in za okoli 12 odstotkov večje prispevne stopnje kot lani. Splošna poraba pa se je povečala

delavci ob vse večji del dohodka

delavci ob vse večji del dohodka

Koliko zaslužijo funkcionarji

Največ sekretarju SZDL — Podatki za pol leta

KOČEVJE — Delegacija KS Kočevske Reke je na zadnji seji zborov KS občinske skupščine Kočevje vprašala, kakšni so osebni dohodki voljenih in imenovanih funkcionarjev. Odgovor občinskega izvršnega sveta je: Povprečni čisti mesečni osebni dohodek vključno z minulim delom je bil v prvi polovici leta za funkcionarje tak: sekretar OK ZK 197.369 din, sekretar OK SZDL 204.960 din, sekretar OS ZS 174.293 din, predsednik OS ZS (do 11. maja, ker kasneje te funkcije ni nihče več opravljal poklicno) 198.559 din, sekretar OK ZSM 161.634 din, predsednik OO ZZB NOV 34.142 din, predsednik občinske skupščine 186.242 din, predsednik občinskega izvršnega sveta 173.216 din, sekretar izvršnega sveta in občinske skupščine 161.747 din, načelnik upravnih organov, ki je član IS, 155.814 din in načelnik upravnih organov, ki ni član IS, 160.134 din.

zlasti zaradi novo uvedenih posebnih republiških davkov.

Trebanjski občinski sindikalni svet pogosto uporablja posvete s predsedniki osnovnih organizacij sindikata kot obliko dogovarjanja za izvedbo perečih nalog. Tak posvet je bil tudi ob pripravah seje občinskega sveta ZSS, na kateri so 16. septembra obravnavali tudi analizo uresničevanja usmeritev občinske resolucije za letoš. Podprli so stališča občinskega izvršnega sveta. V delovnih kolektivih morajo do konca leta uskladiti delitvena razmerja in storiti vse, da bodo doseženi cilji resolucije.

Ozdi, ki dosegajo slabe poslovne rezultate (Gradbeno-komunalno podjetje, Krojaško podjetje, Treles Trebnje in Hrast Šentlovrenc) morajo izdelati sanacijske programe. Občinski sindikalni svet meni, da poslovna usmeritev na osnovi nizkih osebnih dohodkov ni sprejemljiva. Delavce, zlasti v prosveti, obrtni dejavnosti in občinski upravi, je bolj moti, ker so osebni dohodki preveč odvisni od položaja dejavnosti in je debelina mesečne kuverte vse manj rezultat prizadevanj na delovnem mestu.

Zdaj le opozorila

O preokračiteljih govorili tudi sindikati

KRŠKO — Delitev sredstev za osebne dohodke je sedaj ena izmed osrednjih tem v krški občini. Pretekli teden pa se je z njimi ukvarjal tudi občinski svet Zveze sindikatov Krško. Občinski izvršni svet je že pripravil analize in sklepe, s katerimi je seznanil vse kršitelje. Na področju gospodarstva so to TCP Djuro Salaj, IGMP Sava Krško, M-Agrokombinat, Transport, obrtna zadruga Resa in Kovinarska. Vsi ti se bodo usklajali do konca tega meseca. Malo bolj problematično pa bo z družbenimi dejavnostmi, kjer je kršiteljev več in so kršitve tudi na različnih ravneh. Za sedaj so v občini za te kršitelje uporabljali le opozorila, po devetih mesecih, ko bo občinski izvršni svet pripravil novo analizo in poročilo, pa bodo kršitelje prijeli bolj strogo. To velja zlasti za strokovne službe družbenih dejavnosti, ki očitno niso organizirane na primarni strokovni ravni, sploh pa ne smotno.

SLOVESNOST NA VELIKI DOLINI

VELIKA DOLINA — Pred spomenikom padlim borcem in izgnancem se je 21. septembra zbral gasilski podmladek iz brežiške občine. Gostje so prisostvovali kulturnemu programu, ki so jim ga pripravili učenci dolinske osnovne šole, pevci moškega zbora PD Slavček in godbeniki iz Loč.

TUDI S KOREJO BI BILI ZADOVOLJNI

JESENICE NA DOLENJSKEM — Zadruga Metalgrad ni v strahu za naročila. Obrtniki imajo ogromno dela, samo delavnice potrebujejo. Pa ne v Brežicah, kjer je stiska za prostor veliko večja, ampak v tamkajšnji krajevni skupnosti. Možnosti so predvsem na Jesenicah in v Obrežju, pa tudi v Novi vasi. Ko bi jim dali napol prazno naseje Koreja, bi bili nadseje zadovoljni. Pričakovali so, da bo imel novi izvršni svet več razumevanja, a ga doslej še ni pokazal.

CENEJŠI NAKUPI

BREŽICE — V zaslikih prostorih, ki so jih pred nedavnim zapustili izdelovalci kmetijske mehanizacije, je tozdr Emona Posavja Trgovina na drobno uredila trgovino za diskontno prodajo živil. Pozneje bodo prodajo razširili še na gradbeni material. V Brežicah so tak oddelek obljubljali že pri gradnji Blagovnice, vendar je zanj zmanjkalo prostora. V novem brežiškem diskontu je cena znizana za polovico maloprodajne marže. Ta znaša od 12 do 14 odst., torej je blago za 6 do 7 odst. cenejše, če kupec vzame na primer vrečo moka, zaboj pižve oziroma po 3 do 5 kosov skupaj zapakiranega blaga. Tako na primer pri gajbici piva prihrani 400 din. Za večje nakupe dostavljajo blago tudi na dom.

ZA POL VEČJA PRODAJA KRISTALA

SEVNICA — Podjetnemu poslovlodji sevnice Zelceznice Bojana Novšaku gre zasluga, da so po enotnem denarnem gostovanju Ateljeja Gry tozdra Dekor iz Kozjeva v tej prikljubljeni poslovavnici M-Kmetijskega kombinata zadovoljni steklarji Rogaske Slatine in trgovci. Novaku je uspelo privedi mojstre — steklarje, ki so kupcem zastoj vgravnili zeleno ime ali ornament v kupljeni kristal, popravili rabljeni kristal, hkrati pa na razstavi prikazali svoje, zlasti unikatne izdelke. Te prodajajo predvsem za tehnični kupec Yu butikov po Jugoslaviji, za umetelno vgravnjene abstraktne podobe ali figuralko pa je veliko zanimanja tudi drugod.

»Izpolniti moramo načrte«

KRŠKO — Čeprav dosega poslovne in proizvodne načrte, nam gre težko. Pa ne samo zaradi tega, ker naše cene popravljamo šele potem, ko se podražita les in energija, ampak v zadnjem času tudi zaradi intervencijskega uvoza papirja z Vzhoda. Zato moramo napeti vse sile, da zaradi tega ne bi prišlo do kakšnih neprijetnih posledic,« je dejal Jože Molan, koordinator OO ZK v TCP »Djuro Salaj« po seji političnega aktivna tovarne, ki se je sestal preteklo soboto.

»Na sestanku smo se temeljito pripravili, isto pa smo terjali tudi od vodilnih delavcev. Naš cilj je bil, da se temeljito seznanimo s

Jože Molan

položajem, v katerem smo. Kljub temu da se papir nabira v skladiščih, nam ne kaže drugega, kakor da delamo vestno in disciplinirano ter izplenimo vse naše proizvodne načrte. Ker je proizvodno delo v tesni zvezi z nagrajevanjem po delu, se bomo morali v prihodnosti bolj posvetiti dohodkovnim odnosom. Ta vprašanja so, pri nas že dalj časa odprta, v zadnjem času pa postajajo vse bolj aktualna. Vendar to ne velja samo za nas, ampak za vso občino, kjer se dogaja, da nekateri še vedno izplačujejo več, kot so ustvarili,« je dejal Molan.

V obrti z zvezanimi rokami

Zadruga Metalgrad bi lahko več izvažala — Ovira jo pomanjkanje delavnic

JESENICE NA DOLENJSKEM — Tukajšnji Metalgrad sodi med tiste obrtniške zadruge, v katerih se članstvo še vedno množi. Trenutno je vključenih vanj 280 aktivnih obrtnikov. Prihajajo od vsepovsod in nekateri so v Metalovih vrstah že 25 let.

Vsak čas se oglašajo interesi, ki bi si na območju te krajevne skupnosti radi uredili delavnico, vendar jih morajo odslavljati. Direktorica zadruge Marija Srpič pravi, da ne zaradi pomanjkanja prostora, ampak zaradi premajhnega razumevanja občine.

Dela za obrtnike je izredno veliko in tudi krajanji so za to, da se obrt razmahne, saj bi se s tem povečalo število delovnih mest. Za kooperacijo se zanimajo številne delovne organizacije in pripravljene so sklepati nove pogodbe.

Metalgrad posredno veliko dela za tujino. Vrednost letošnjega posrednega izvoza se bo povzpela na 380 milijonov dinarjev. S Traktorsportom v Moskvi, za katerega

Marija Srpič: »Za obrt potrebujemo več razumevanja v dejanjih, saj si z besedami ne moremo prav nič pomagati.«

izdelujejo rezervne dele za traktorje, imajo sklenjeno pogodbo za naslednjih pet let. V Moskvi so se lani

predstavili na kmetijskem sejmu, razstavljali pa so tudi na velesejmu v Gradcu.

Metalgrad dobro poznajo največje trgovske hiše v Sloveniji in Jugoslaviji od ljubljanske Metalke

● Pred kratkim so dobili ponudbo za Ameriko, vendar je ne morejo sprejeti, ker imajo pre malo delavnic. Pravi, da bi lahko še veliko delali za Vzhod in za Zahod, če bi jim dovolili, da se hitreje razvijajo. Direktorica zadruge Mariji Srpičevi ne gre v račun, zakaj imajo v občini tako malo poslaha zanje, ko vendar obrtniki pridno polnijo družbeno blagajno. Lani so samo za registracijo računov dali 100 milijonov dinarjev, s končno obdavčitvijo vred pa je bil njihov delež precej večji.

do Kovinotehne v Celju, Jeklotehne v Mariboru do Ferimporta v Zagrebu. Za zadrugo je treba povedati tudi to, da ima obdelavo podatkov popolnoma avtomatizirano in da se vsak obrtnik lahko vsak trenutek vidi na ekranu. To je velika prednost, saj pospešuje poslovne odločitve.

J. TEPPEY

Skoz prste le nadpovprečnim

Brežice: deset kolektivov med preokračitelji osebnih dohodkov

BREŽICE — Zadnjega septembra se bo nepreklicno iztekel rok, do katerega so delovni kolektivi dolžni uskladiti preveč izplačane osebne dohodke s poslovno uspešnostjo. V brežiški občini velja to za deset tozov, ki so ob polletju dosegli podpovprečne rezultate. Štirim delovnim organizacijam pa je občinska skupščina pogledala skoz prste. To so Splošno livarstvo Dobova, Tovarna prikolic IMV Brežice, Tovarna pohištva Brežice in Kovinoplast Jesenice na Dolenjskem.

Delegati zbora združenega dela niso imeli kaj pripomniti ne v pohvalo nadpovprečnih ne v obrambo preokračiteljev. Obrazložitev izvršnega sveta so sprejeli brez besed. Ali jim je res vseeno, da se molče sprizanjijo z vsem, kar pride na glasovanje?

Gospodarstvo sito obljub

Sevniško gospodarstvo kljub boljšim rezultatom od regije in republike ni zadovoljno

SEVNICA — Resolucijske usmeritve so se v sevniškem gospodarstvu v letošnjem polletju uresničevale le deloma. Rast skupne porabe in osebnih dohodkov je bila usklajena z rastjo doseženega dohodka, sredstva splošne in skupne porabe so rastle hitreje kot dohodek, delež akumulacije v dohodku pa se je zmanjšal.

Rast doseženega dohodka presega rast celotnega prihodka, ta pa rast porabljenih sredstev. Tudi rast amortiza-

cije bistveno presega rast celotnega prihodka. Taki rezultati sevniškega gospodarstva odstopajo od kazalcev uspešnosti poslovanja v Posavju, boljši so tudi od republiških. Sevniško gospodarstvo pa še zmeraj precej (skoraj za 12 odstotkov) zaostaja za republiškim povprečjem osebnih dohodkov.

Izvoz blaga in storitev je v letošnjem polletju večji za petino, na konvertibilno področje pa za 21 odst. večji kot lani. Največje je izvozilo Konfekcija Lisca, ki je povečala izvoz kar za 114 odst.! Občutno se je povečal tudi uvoz opreme, predvsem zaradi uvoza Metalne, in repromateriala, zato uvoz ni pokrit z izvozom.

Tudi Sevničane skrbi, ker se obveznosti za splošno porabo kar naprej povečujejo, celo bolj kot za skupno porabo. Po mnenju sevniških gospodarstvenikov je devizna zakonodaja še vedno nesposobna; od obetane hitrejšega prilaganja realnega tečaja dinarja so ostale le obljube. Izvozniki terjajo spodbude takoj. Nič ne ve, kakšni bodo pogoji gospodarjenja naslednje leto, kar še otežuje načrtovanje poslovanja. Nesprijemljive so tudi nenčne obljube o razbremenitvi gospodarstva, saj poteka proces v nasprotno smer. V Jutranjki so izračunali, da so samo za splošno porabo lani prispevali 12,5 milijona, letos pa jim je pobrala že 67,5 milijona dinarjev!

P. PERC

ŠPORTNA TEKMOVANJA ZA KRAJEVNI PRAZNIK

KOSTANJEVICA — V okviru prireditve ob krajevnem prazniku KS Kostanjevica, ki se bodo začele že to soboto, bodo tudi športna tekmovanja. V soboto, 27. septembra, bodo ob 14. uri priredili tek po ulicah »dolenjskih Benetk«, naslednji dan bo ob 9. uri dopolne tekmovanje v streljanju z rračno puško, 4. oktobra ob 18. uri bo v OŠ Jože Gorjup tekmovanje v namiznem tenisu, v nedeljo, 5. oktobra, ob 9. uri pa bo na kostanjevski osnovni šoli še šahovski turnir med KS Brestanica in KA Kostanjevica. O ostalih prireditvah bomo še poročali.

J. SIMČIČ

Skrbi zaradi gospodarjenja

Na seji občinskega komiteja ZK v Krškem so kritično spregovorili o gospodarjenju v prvem polletju — Pomoč Kovinarski pri reševanju težav

KRŠKO — Na seji občinskega komiteja ZK Krško, ki je bila 17. septembra je bilo na dnevnem redu poleg obravnave gradiva za sejo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine še četvero točk, vendar je bilo spet največ razprav o Kovinarski.

Sicer pa se je seja začela s poročilom in razpravo o gospodarskih rezultatih, ki jih je krško gospodarstvo doseglo v prvem polletju. Slika, ki jo kažejo podatki in strokovni komentarji, ne kaže gospodarstva v najlepši luči. Kot rdeča nit se je skozi razpravo na seji komiteja vlekle ugotovitve, da v občini Krško ne dosegajo takšnih proizvodnih rezultatov, kakršne so si zastavili z resolucijo, zato pa tem več delijo. Seveda ni razveseljivo, da se povečujejo izgube, da se manjša delež akumulacije v dohodku in da je bil v prvem polletju fizični obseg proizvodnje samo 2 odst. večji kot v enakem obdobju lani. Zato so se na seji komiteja z veliko zaskrbljenostjo spraševali, ali bodo dosegli resolucijske cilje.

Veliko je bilo govora tudi o delitvi osebnih dohodkov. Na seznamu preokračiteljev, je precej imen, vendar v občini računajo, da bo večina do konca septembra izplačevanje osebnih dohodkov uskladila z rastjo dohodka. Največ razprave pa je bilo okoli preokračiteljev, ki so si jih privoščili v strokovnih službah samoupravnih interesnih družbenih dejavnosti. Po mnenju enega izmed razpravljavcev strokovni delavci v teh skupnostih ne bi smeli zaslužiti več kot najboljši

učitelji ali zdravniki v občini. Na seji so sprejeli priporočila, naj bi previsoko delitev osebnih dohodkov v strokovnih službah obravnavali tudi na sejah skupščin samoupravnih interesnih skupnosti.

V razpravi o Kovinarski je prišlo na dan, da je ta delovna organizacija že dalj časa poslovala na robu rentabilnosti. Kljub temu pa so izplačevali v zadnjem obdobju za tretjino boljše osebne dohodke, kakor bi si jih lahko glede na poslovne rezultate. In sedaj, ko bi morali v tem delovnem kolektivu preprečiti naglo drsenje navzdol, se direktorji tozov oglašajo in sprašujejo, kje bodo po ukrepu družbenega varstva službe zanje. Kje je moralna in politična odgovornost takih ljudi, ki so postavili na kocko življenjsko ekzistenco 700 delavcev in še najmanj toliko članov njihovih družin? Kajti položaj Kovinarske je sedaj težak, da nikoli tako. Večina proizvodnih zmogljivosti za prihodnje leto ni prodanih, ob polletju je bilo doseženega samo za 2 milijardi prihodka namesto 4 milijarde dinarjev. Ob tem pa ima Kovinarska še za 2 milijardi dolgov, izguba do konca leta pa bo znašala že okoli milijardo dinarjev. Na seji komiteja so

sklenili, da gredo v reševanje delovne organizacije z zaupanjem v začasni kolektivni poslovodni organ. Vendar vsega ne bodo zmogli, če ne bo pomoči

● V razpravi o osebnih dohodkih je sodeloval tudi sekretar medobčinskega sveta ZKS za Posavje Franc Pipan in dejal, da gospodarstva samo z zmanjševanjem osebnih dohodkov ne bomo razbremenili. Dejstvo je, da je Jugoslavija tista država poleg Romunije, kjer smo najbolj zategnili pas. Tako zategovanje pasu pa ima za posledico velik absentizem — približno četrtnina delavcev manjka vsak dan na delu — in celo neke vrste sodobni ljudem, ko delavci namenoma poškodujejo stroje. Zato bi morali pogledati tudi drugo plat medalje in preprečiti izgubljanje novoustvarjene vrednosti na višjih ravneh. Zvezni proračun se ni zmanjšal, prav tako pa ne število birokratov, ki skupaj s slabimi predpisi veliko prispevajo k nesmotni porabi družbenih sredstev.

tudi v kolektivu samem in če ne bodo ostale krške delovne organizacije pomagale Kovinarski tudi na ta način, da ne bodo sprejemale kadrov.

Gradijo nove mrliške vežice

Prostor na sevniškem pokopališču naj bi zadoščal do leta 2000

SEVNICA — V sevniški občini je 22 pokopališč v desetih krajevnih skupnostih. Sedem pokopališč je še brez mrliške vežice (po podatkih krajevnih skupnosti v treh primerih niti ne predvidevajo gradnje), na pokopališčih v Zabukovju, Boštanjju in Loki pa gradijo nove mrliške veže.

Medtem ko so na pokopališčih v Sevnici, Gabrijeljah, Sentjanju in na Razborju vežice nove oziroma prenovljene in primerne za uporabo, na vseh drugih pokopališčih starejše gradbe skorajda niso primerne za čuvanje umrlih do pokopa, oziroma jih uporabljajo kot orodjarne.

Občinski odlok o pokopališkem redu, ki določa, da mora imeti vsako pokopališče eno ali več vežic za čuvanje umrlih s spremeni prostori, urejeno smetišče, ograjo in komunalno-sanitarno ureditev, potemtakem ni bil dočela uresničen, a tudi ne republiški zakon o pokopališki in pogrebni dejavnosti iz leta 1984, ki terja, da je

treba v osmih letih po uveljavitvi zakona zagotoviti mrliške veže v mestih in naseljih mestnega značaja ter v turističnih krajih.

Po podatkih upravljavcev pokopališč v tem srednjeročnem obdobju za 15 pokopališč ne bo potrebna razširitev, na štirih pokopališčih se razširitev pripravlja ali že poteka, v Tržišču pa so že predvideli lokacijo za novo pokopališče. V Sevnici se pokopališče razširja etapno, po potrebi. Komunalna pa ocenjuje, da bo prostor za razširitev zadostoval do leta 2000.

Upravljavci pokopališč le stežka dobijo delavca, ki bi opravil grobarška dela, prav tako v petih krajevnih

skupnostih ne najdejo ustreznih ljudi za govornike. V približno polovici krajevnih skupnosti predstavnik vers-

● V celoti gledano, stanje na področju pokopališke dejavnosti in urejanja pokopališč v občini Sevnica glede na normativno ureditev v predpisih ni povsem zadovoljivo. Po drugi plati pa je sevniški občinski izvršni svet, ko je obravnaval poročilo o izvajanju zakona in odlokov o pokopališčih v občini ter predlagal nekatere spremembe odlokov, pohvalil krajevne skupnosti, kjer ob pomanjkanju denarja s samoprispevki in udarniškim delom izboljšujejo razmere na tem občutljivem področju.

ke skupnosti opravi obred pred govorom in ne za njim, kot je to določeno v odloku.

P. P.

TAKTIČNA VAJA BOŠTANJSKIH GASILCEV — V nedeljo zjutraj so v obrtni coni Boštanj boštanjski gasilci ob sodelovanju svojih desetih z Loga in Šmarne uprizarili taktično vajo ob meseču požarne varnosti. »Gasilci« so delavnico steklarstva Mlakar, branili pa avtomehanično delavnico Zierer in domačijo Hribarjevih. Na sliki: gasilke in hkrati članice enote civilne zaštite nudijo prvo pomoč »poškodovancem«; v ozadju uspešna akcija gasilcev. (Foto: P. Perc)

IZ BREŽIŠKE PORODNIŠNICE

V času od 29. avgusta do 4. septembra so v brežiški porodnišnici rodile: Vesna Lapuh iz Gor. Lenarta — Primoža, Irena Gerzina iz Jeternege sela — Ivana, Marija Pirč iz Hudega brezja — Danijela, Marija Senica iz Podbočja — Petro, Jadranka Drenski iz Drenja — Kristino, Ljudmila Decedo iz Nove vasi — Primoža, Marija Ferlin iz Piršembrega — Bernardo, Nada Petrič iz Klokočevca — Marka, Marija Klobasa iz Pavlove vasi — Matejo, Tatjana Zakšek s Senovega — Mitja, Jelka Resnik iz Bučerce — Karmen, Vera Lobus iz Krškega — Majo in Mladenka Račič iz Male Jazbine — Martino. Čestitamo!

Krške novice

SKRITI ZAKLADI — Kot vedo povedati poznavalci vin, je bila lanska letina spet ena izmed najboljših. Seveda so dobra vina pridelali tudi v krškem Agrokombinatu. Zlasti dobro je vino lanske pozne trgatve, ki je dobilo nagrado tudi na ljubljanskem vinskem sejmu. Žal pa ga ni mogoče kupiti v trgovini. Zato pa gredo drobno v promet vsa ostala vina, tako da jih zmanjka celo za lastne Agrokombinatu gostinske lokale.

Sevniški paberki

VLEČENJE VRVI — Zmaga Stilesovega moštva na srečanju delavcev Slovenijalesa v Medvodah bo še dolgo odmevala. Ob zanemarljivem podatku običevce, da je skoraj vsak deseti udeleženec srečanja omagal dovolj vinske utrujenosti, je uspeh Stillesa v vlečenju vrvi tolikanj pomenljivejši: fantje so dokazali, da so dovolj trdni na tleh in močni, da pometejo z vso konkurenco v Slovenijalesu, pa še kaj rezerve jim ostane. Ta bo kar dobrodošla v zapletenem plesu rdečih števil.

DIREKTORJI — Glasilo Zveze sindikatov Slovenije Delavska enotnost navadno ostaja na policah prodajalcev časopisov. Tokrat so jo v sevniški občini razgrabili zaradi prispevka o sevniški Žagi in njenem direktorju. Za direktorske stolčke že dolgo zvečine ni prevelikega zanimanja, kako bi si drugače razlagali tarjanje nekaterih delavcev. Obrtne zadruge Bohor, da so že več kot pol leta brez direktorja. Preveriti smo, da so to zgolj natolcevanja, saj direktorja imajo, sámožal na botniški. Človek pa menda ja ima pravico biti bolan!

ŽUPNIK — Na zadnjo notico v tej rubriki u uspešni koncertu opernih solistov v sevniški cerkvi smo dobili pripombo, da vse drži, le da bi morali med organizatorji prijetnega kulturnega dogodka omeniti tudi sevniškega župnika. Če druga ne, mu gre zahvala za odstopljen prostor za kulturo. Rečeno — storjeno!

Zapisana zgodovini

87-letna Justina Jagodič zbrala zgodovinsko gradivo o Velikih Laščah, Želimi in Golem

VELIKE LAŠČE — Justina Jagodič, upokojena učiteljica iz Velikih Lašč, kljub svojim 87 letom še vedno prizadevno dela na kulturnem in zgodovinskem področju.

Justina Jagodič: »Zgodovino sem vzljubila že kot šolarica in sem se ji zapisala za vse življenje.

V zborniku Velike Lašče, ki je pravkar izšel, zasluži posebno pozornost tudi njen prispevek »Zgodovinski utrinki«, ki govori o Velikih Laščah in okolici od naselitve teh krajev pa vse do

zadnje vojne in delno tudi po njej. Zbiranje zgodovinskega gradiva zahteva ogromno časa, znanja in potrpežljivosti. Tako delo pa danes ni ne razumljeno in ne cenjeno, ugotavlja prof. Janez Debeljak iz Ribnice, ki pogosto tudi sodeluje z Justino Jagodič. Sama Jagodičeva pa pravi:

»Zame zbiranje gradiva ni nobena težava. To počnem za zabavo. Po dva dni na teden že leta in leta razbijem v raznih arhivih, predvsem v arhivu Slovenije. Zbiranje gradiva o Laščah je zdaj, ko je izšel zbornik, v glavnem končano. Podobno gradivo sem zbrala tudi že za svoj rojstni kraj Želimi in za Golo, kjer je bilo moje zadnje učiteljsko mesto. Najnost o tem še ničesar ne ve. Gradivo je torej pripravljeno, zgubilo se ne bo,« pove Jagodičeva in upa, da bo kdaj tudi objavljeno.

Pravi, da je zgodovina njen konjiček. Vzljubila jo je že kot učenka 5. razreda samostanske šole v Kočevju. Tam so imeli veliko zemljepisa in zgodovine, ki sta ji tako prirastla k srcu, da se je temu zapisala za vse življenje. J. PRIMC

Knjiga, ki ni samo lokalna kronika

V Velikih Laščah izdali zajeten zbornik — Sodelavci delali brezplačno — Knjigo, ki jo štejejo za pomembno delo, so predstavili 19. septembra

VELIKE LAŠČE — Številni kraji imajo bogate zbirke, ki govore o njih, malo pa je tistih, ki so napisane s tako ljubeznijo kot pravkar izšli

OKTOBRA: KRKINA KOLONIJA, ZATEM LABODOV EKSTEMPORE

NOVO MESTO — V obeh novomeških delovnih organizacijah, ki prirejata ustvarjalna srečanja likovnikov, se že pripravljajo na izvedbo letošnjih srečanj, ki bosta eno za drugim prihodnji mesec. V prvi polovici oktobra bo Krkina slikarska kolonija, takoj za njo, v drugi polovici oktobra, pa Labodov slikarski ektempore.

»GAUDEAMUS« V SEVNIŠKI LUTROVI KLETI

SEVNICA — Jutri, v petek, 26. septembra, ob 19. uri priredi sevniški Zavod za kulturo in prosveto v Lutrovi kleti koncert komornega zbora Gaudeamus iz Ljubljane. To je po mnenju glasbenih kritikov trenutno eden najboljših zborov s svojsko interpretacijo in repertoarjem.

zbornik Velike Lašče. Vsi avtorji so opravili svoje delo brezplačno, tudi tipkarice so delale zastoj. Glavni urednik Janez Gruden se je na predstavitvi zbornika, ki je bila 19. septembra v Velikih Laščah, lahko vsem le za hvalil. Posebne za hvala so bili deležni lektor Janez Debeljak iz Ribnice, ki za delo tudi ni zahteval dinarja; sorodniki pokojnega Franca Modica (bil je tudi zvest dopisnik Dolenjskega lista), ki so brezplačno odstopili mnoge njegove fotografije za zbornik in vsi drugi, ki so kakorkoli pomagali, da je knjiga lahko izšla.

Na predstavitvi so o zborniku, svojem delu in prispevkih sodelavcev Justina Jagodič, ki je predsta-

vila zgodovinske utrinke Lašč z okolico govorili: Vida Šega (Prispevek k zgodovini NOB), Ivanka Peterlin (Geografski in demografski opis Velikih Lašč z okolico), Jože Petrič (Utrip gospodarskih, družbenih in drugih dejavnosti v krajevni skupnosti Velike Lašče), književnik Jože Javoršek (Literarni sprehod) in drugi.

Janez Debeljak iz Ribnice, ki je imel na skrbi jezikovni pregled knjige, je dejal: »Tako enkratnega opisa svojega rojstnega kraja in pokrajine ni sposoben nihče kot samo Jože Javoršek. Iz njegovega opisa dihajo ljudje, hiše, polja, pota, griči. Celota zaživi in zadira v tem opisu, ki bi ga človek vedno rad bral. Imamo srečo, da je v našem zborniku znal tako lepo povedati tisto, kar sicer čuti vsak od nas, povedati, napisati pa ne zna.«

Naj zaključimo z mislijo urednika Janeza Grudna, da zbornik Velike Lašče ni zanimiv samo za domačine, ampak tudi za druge bralce, saj se že s prispevkom Jožeta Javorška povzpne nad lokalne zadeve in prerokuje boljše čase, ki naj pridejo, izhajajoč iz idej Trubarja, Levstika in OF.

JOŽE PRIMC

Razstava o slovenski pismenosti

Danes jo odpirajo v New Yorku, zatem jo bodo videli še drugod po svetu

LJUBLJANA — Republiški komite za informiranje je za jugoslovanske kulturno-informativne centre v tujini pripravil zanimivo razstavo z naslovom Iz zakladnice slovenske narodne knjižnice. Razstava, za katero je gradivo odbrala NUK v Ljubljani, obsega 91 eksponatov oziroma fotografskih posnetkov rokopisov, inkunabul in drugih dragocenih primerkov iz gradiva o slovenski pismenosti. Razstavo bodo odprli danes v našem kulturno-informativnem centru v New Yorku, kjer bo na ogled do 25. oktobra, novembra pa jo bodo pripravili v Clevelandu, središču slovenskih izseljencev v ZDA. Predvideno je, da bo razstava potovala še po drugih ameriških mestih, videli naj bi jo tudi v Kanadi pa v Avstraliji in seveda v več državah zahodne Evrope. Povejmo še, da daje razstava poudarek na začetke slovenske književnosti in slovenskega knjižnega jezika, zato se vključuje tudi med prireditve ob 400-letnici smrti Primoža Trubarja.

AVSTRIJSKI PEVEC V NOvem MESTU

NOVO MESTO — Med krajšo turnejo po Sloveniji je minuli četrtek zvečer v Kozinovi dvorani novomeške glasbene šole nastopil avstrijski basbaritonist Hermann Becke. Ob klavirski spremljavi Otta Kolleritscha, rektorja visoke glasbene šole v Gradcu, je zapel 24 pesmi Franza Schuberta pod skupnim naslovom Zimsko potovanje. Koncert je pripravila ZKO Novo mesto v sodelovanju z avstrijskim kulturnim inštitutom v Zagrebu in je bil za obiskovalce zastoj.

OPRAVIČILO

Kot ste že opazili, spoštovani bralci, je v zadnji številki Dolenjskih razgledov, ki so izšli kot priloga rednega Dolenjskega lista prejšnji četrtek, prišlo do neljube zamenjave strani. Zaradi tega je treba brati prispevek o rokopijsni zbirki študijske knjižnice najprej na predzadnji strani in ga nadaljevati na sosednji, intervju z Andrejem Smrekarjem pa se s sredinske leve strani nadaljuje na strani pred njo. Zamenjava strani je posledica slabega dela pri negativni montaži v našem tozdu Grafika in premalo skrbnega nadzora pri tiskanju časopisa v Ljubljani. Bralcem se opravičujemo in jih prosimo za razumevanje!

Zdaj enakovredna drugim šolam

Novomeška gostinska šola je šele v času usmerjenega izobraževanja postala popolnoma enakovredna drugim srednjim šolam — Letos srebrni jubilej

NOVO MESTO — Srednja šola za gostinstvo obhaja letos srebrni jubilej. Za svoj »rojstni dan« šteje 25. oktober 1961, ko so v Novem mestu ustanovili poklicno šolo za gostinske vajence. Pobudo za redno šolanje natakharjev in kuharjev je dala takratna gostinska zbornica. Takšno izobraževanje so narekovali tudi potrebe, saj je bil to čas, ko se je začela Dolenjska vsestransko prebujati in napredovati. V gostinstvu niso več zadostovali ljudje, ki so se za delo usposabljali le na tečajih.

Sedanji ravnatelj Marjan Slak, ki je izšel iz prve generacije te šole, se spominja: »Šola je začela z 28 učenci, ki so hoteli postati kuharji ali natakharji. Izobraževanje je trajalo dve leti, in kdor ga je uspešno končal, je postal kvalificiran gostinski delavec. Kmalu se je pokazalo, da sta dve leti premalo, zato je šola prešla na triletno šolanje. Tudi učencev je bilo čedalje več, vedno več jih je prihajalo tudi iz drugih republik. Ob koncu šestdesetih let je bilo slednjih toliko, da je šola glas, da je postala nekakšna kadrovska šola za mladino iz Bosne in Hercegovine, Zagorja. Ob tem je treba vedeti, da med dolenjsko mladino

tista leta ni bilo tolikšnega zanimanja za tovrstno izobraževanje kot danes, ko je naša šola popolnoma enakovredna drugim srednjim šolam usmerjenega izobraževanja.«

Izobraževanje na srednji gostinski šoli traja tri ali štiri leta. Če se učenec odloči za 4. stopnjo, postane po treh letih kuhar ali natakhar, če pa se šola na 5. stopnjo, dobi po štirih letih diplomu tehnik. Za zdaj lahko do take diplome pridejo le tisti, ki se odločijo za kuharje. Seveda ne vsak, marveč samo učenci z boljšim uspehom, saj je šolanje na 5. stopnji znatno zahtevnejše.

Razmerje med kuharji in natakharji se ne spreminja: dve tretjini učencev se šolata za kuharje, ena tretjina za natakharje. Tako je tudi letos, v jubilejnem letu gostinske šole. Na šoli je 356 učencev, od tega 123 v prvih letnikih. Pouk poteka v dvanajstih oddelkih. Šola ima 17 rednih predavateljev, pomaga pa si tudi z zunanji sodelavci.

Ravnatelj Slak, ki je prišel na šolo po smrti prejšnjega dolgoletnega

tnega ravnatelja Marka Ivanetiča (prva ravnateljica pa je bila Francka Slak), poudarja, da je redno izobraževanje le glavna, najpomembnejša dejavnost srednje gostinske šole, saj se na šoli dogaja še

Šola bo svoj jubilej praznovala v okviru prireditev ob občinskem prazniku. Kaj posebnega ne bo, pravi ravnatelj, vseeno pa dostojno skupnega slavlja. Pripravili bodo dan odprte šole in obiskovalcem predstavili celotno dejavnost. Bo tudi proslava s kulturnim programom, na njej pa bodo zaslužnim podelili priznanja.

»V mislih imam predvsem izobraževanje ob delu,« navaja, »in to je potekalo ves čas, odkar imamo to šolo. V sedemdesetih letih je v okviru šole začel delovati oddelk hotelske šole v Ljubljani in podatki povedo, da je na njem absolviralo kar lepo število kandidatov. Zvrstilo se je lepo število drugih oblik izobraževanja in izpopolnjevanja, tečajji, seminarji in še kaj. Vsega tega je veliko zlasti po uvedbi usmerjenega izobraževanja, saj so se zahteve po boljšem znanju in kvalitetnejšem

kultura in izobraževanje

ZKO VPISUJE

NOVO MESTO — V sprejemni pisarni novomeškega Doma kulture vpisujejo ta teden gledališke abonente za predstave v sezoni 1986/87. Do večeraj je bilo vpisovanje za dodelanje naročnike, še danes in jutri pa vpisujejo novince. Abonmajska vsotopnica za vse predstave velja 5.000 din (za mladino 3.000), plačati pa jo je moč v dveh obrokih.

MILOŠEVA IN ORAČ NAGRAJENA V DOBRNI

DOBRNA — V tem znanem združenju kraju nedaleč od Celja je bil ob koncu minulega tedna tradicionalni slikarski ektempore. Udeležilo se ga je kakih deset likovnikov iz raznih krajev Slovenije, med njimi tudi slikarji iz Dolenjske in Posavja. Za najboljša dela so podelili odkupne nagrade, med nagrajenci pa sta tudi Cvetka Miloš iz Brežic in Janko Orač iz Novega mesta.

PREDSTAVITEV ZBORNKA VELIKIH LAŠČ — Na predstavitvi zbornika so govorili o njem njegovi avtorji, Jože Javoršek, slovenski književnik, pa je prebral odlomek iz svojega »Literarnega sprehoda«, ki je tudi objavljen v zborniku. (Foto: Primc)

8. srečanje bo v Kopru

Tradicionalna prireditve za neslovenske literate začetnike bo tudi letos (novembra)

Tradicionalno, že 8. srečanje pesnikov in pisateljev začetnikov drugih narodov in narodnosti, ki stalno ali začasno bivajo v Sloveniji, bo novembra v Kopru.

Iz natečaja, ki sta ga republiška ZKO in sindikat razpisala skupaj z ustreznima koprskima organizacijama, je razvidno, da na srečanju lahko sodelujejo le avtorji, ki še niso izdali samostojne knjige, razen v samozaložbi.

Natečaj tudi določa, da prozna in dramska dela, ki jih bodo zainteresirani poslali prirediteljem, ne smejo biti daljša od desetih strani, pesniki pa lahko sodelujejo z največ šestimi pesmimi.

Poseben pogoj je, da je literarno delo napisano v avtorjevem materinem jeziku, ne pa v slovensčini, ker takih besedil žirija ne bo upoštevala pri obravnavi.

Vsa literarna dela, ki jih je treba do 28. septembra poslati na naslov ZKO Slovenije (Ljubljana, Kidričeva 5) ter na ovojnico napisati »za 8. srečanje literatov drugih narodov«, bo kritično pretresla tričlanska strokovna žirija. Najboljša dela bodo prišla v poštev za predstavitev na literarnem večeru in za objavo v posebni publikaciji.

Se bo Kres pomladil?

Povabilu za sodelovanje se je odzvalo več mladih

NOVO MESTO — Novomeško folklorno društvo Kres ima za seboj že dobro desetletje vztrajne in trdega dela, kopico nastopov doma in v tujini pa tudi večje število priznanj. Jedro skupine še vedno tvorijo člani, ki plešejo tako rekoč od ustanovitve, ker pa nanje ni moč večno računati, poskuša društvo pridobiti mlade in jih usposobiti za nastope.

Minuli četrtek je Kres spet pripravil sestanek z novinci, ki so se odzvali njegovemu javnemu povabilu. Na sestanku v Domu JLA je prišlo precej novih obrazov, med njimi nekateri, ki jih zanima delo tamburaškega orkestra. Medtem ko se želi folklorna skupina pomladiti, bi se orkester rad številčno okreplil, saj šteje zdaj vsega pet članov.

- Gostinstvo združuje v sebi dve panogi: medicino in astronomijo — mikroskopske porcije ob astronomskih cenah.
- Če je življenje res borba — potem je med nami mnogo dezerterjev.

V ZNAMENJU FOTOGRAFIJE — Konec prejšnjega tedna je v Novem mestu minil v znamenju fotografije. V času delovanja prve fotografske delavnice, na kateri se je zbralo 10 slovenskih fotografov, so odprli kar tri fotografske razstave: v Dolenjski galeriji je razstavljal P. Kocjančič, v Fotogaleriji M. Arkless, Pri slonu pa se je s fotografijami telesa predstavil mladi novomeški ustvarjalec Gregor Čampa. Otvoritev te razstave (na sliki) je bila uvod v tridnevno delovno srečanje fotografov v Novem mestu. (Foto: M. Markelj)

Marjan Slak

delu še povečale. Ob tem ne gre prezreti vrste storitev, ki jih šola prevzema na največjih prireditvah in izvaja s svojimi učitelji in učenci. Skrb za prehrano na takih prireditvah pomeni za učence zahtevno prakso, pridobijo pa si tudi prve izkušnje za kasnejšo, vključitev v redno delo te ali one gostinske organizacije, kjer pač sklenejo delovno razmerje.

Gostinska šola, ki je pred leti poslovala tako rekoč po vsem Novem mestu, ima v sedanjih prostorih v stavbi nekdanje vajenske šole vse, kar je potrebno za izobraževanje. Upajo, da se ne bo treba nikoli več seliti in da je bila pred dvema letoma, ko so se dokončno izselili iz zdajšnjega Jakčevega doma res zadnja. Svojo četrdesetletno dejavnost pa je začela v prostorih sindikalnega doma poleg Jakčevega doma.

I. ZORAN

PRIPIS K RUBRIKI "KRŠKE NOVICE"

18. septembra je bila v tej rubriki pod naslovom Učinkovite službe objavljena pohvala, da so bili miličniki, reševalci in gasilci v zelo kratkem času na kraju prometne nesreče v križišču pri odcepu za Leskovec, ki se je pripetila 5. septembra okoli 23. ure. Pri vsej stvari pa je le treba omeniti »lepotno napako«, za katero kot sin ponesrečenca menim, da bi jo bilo treba vsekakor odpraviti. Za očetovo nesrečo sem izvedel z veliko zamudo, po več kot šestih urah, čeprav stanujem le približno 250 m od kraja nesreče, mama pa je izvedela za možovo nezgodo šele od mene. Naj poudarim, da sem o dogodku najprej izvedel od sodelavcev v službi, uradno obvestilo o nesreči pa je ponesrečenčeva žena dobila šele po dvanajstih urah. Pričakujem, da bo v naslednjih podobnih primerih tovrstno obveščanje naglejše in učinkovitejše.

VINKO VIRANT ml.
Gubčeva 8
KRŠKO

NAŠA EKSKURZIJA

Učenci 8. razreda naše šole smo se v četrtek odpeljali z vlakom na ekskurzijo v Ljubljano. Za nekatere je bila to prva daljša vožnja z vlakom. V našem glavem mestu smo obiskali Muzej ljudske revolucije ter si ogledali na Gospodarskem razstavišču razstavo Narava-zdravje 86. Videli smo različne izdelke iz medu, usnja, plute, sadja ter drugih, predvsem naravnih materialov, male živali in rože, največ pa je bilo gob.

IRENA VIDMAR, 8. a
OŠ Škočjan

OBISK OBRTNEGA SEJMA

V sredo, 17. septembra, smo si učenci 7. in 8. razreda naše šole ogledali obrtni sejem v Celju. Imeli smo kaj videti: od stojnic z oblačili, nakitom, igrači, kozmetiko, suho robo in podobnim do predstavitev različnih poklicev, kot so puškarstvo, steklarstvo, izdelava predmetov iz lesa, popraviljanje glasbil, šivanje.

MOJCA PENIČ, 8. r.
OŠ Koprivnica

POLEG ŠPORTA TUDI KULTURA

V Nogometnem klubu Bela krajina že 10 let načrtno skrbijo za ohranjanje svoje dolgoletne tradicije. Tako so sestavili popoln seznam članov kluba od leta 1931 do 1952, zbrali slikovno in drugo gradivo, imajo nad 60 spominskih zapisov nogometašev, lani pa so pripravili tudi obsežno klubsko razstavo. Seveda ne gre pozabiti tudi glasbenega zapisa predvojne nogometne pesmi »Tre-, tre-, trese se...«. Za ohranitev in glasbeni zapis te pesmi ima posebne zasluge priznani glasbenik Silvester Mihečič sr., ki je pesem priredil. Na prigovarjanje članov vodstva kluba je Mihečič leta 1978 pesem najprej priredil za vokalni nastop učencev glasbene šole, leto pozneje pa še za godbo na pihala, ki jo je prvič zaigrala na prireditvi na stadionu v Loki. Pred tremi leti pa je Mihečič pesem priredil še kot žalostinko na pogrebih.

Črnomaljski nogometaši tako zaslužijo vso pohvalo.

S. G.
Črnomelj

V ZAGREBU

Osmošolci osnovne šole Belokranjskega odreda iz Semiča smo bili pretekli teden na izletu v Zagrebu. Na veselemu smo si ogledali tehnični napredek številnih držav, v živalskem vrtnu pa smo občudovali različne živali iz vsega sveta ter se nasmejali hudomušnemu šimpanzu.

ALENKA MAVSAR, 8. a.
OŠ Semič

RAZVITJE PRAPORA ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ŠENTJANŽ

V našem kraju se mnogo ukvarjajo s čebelarstvom. Tudi v šoli imamo 10 panjev in veliko učencev se z veseljem vključuje v čebelarski krožek, ki celo leto skrbi za čebele. Njihov trud je bogato, poplačan, saj so lani nabrali 120 kilogramov medu.

V nedeljo, 14. septembra, je bila v Šentjanžu proslava z razvitjem prapora Čebelarskega društva Šentjanž, v katerega so se pred dvema letoma združili čebelarji Mirenske doline in se s tem vključili v Zvezo čebelarskih društev Slovenije.

Novinarski krožek
OŠ Milan Majcen
Šentjanž

V Metliki je po dolgi in težki boleznini umrla Marija Urh-Mima, nosilka spomenice 1941 in več drugih visokih odlikovanj. Bila je vzorna družbenopolitična delavka, dobra in plemenita žena ter skrbna mati. Kot komunista sta z možem tudi svojim otrokom pokazala pot v napredne vrste. Kljub povojnim težavam so vsi štirje otroci doštudirali in si pridobili solidno strokovno znanje.

Marija je pripadala družini, ki je med prvimi sodelovala pri ustanavljanju OF. Pri njih so bili prvi sestanki pripadnikov OF in članov KP, pri njih je delovala ciklostilna tehnika, tiskali so radijske vesti in Poročevalca. Aktivisti in pripadniki OF so razširjali to literaturo po celi Beli krajini in še naprej.

V prvih večjih borbah v Beli krajini je 1942. leta padel brat Franci. Kmalu zatem je umrla mati v zloglasnem taborišču Gonars. Marija pa je delala naprej in postala članica KP. Bila je velik optimist, kar je močno vplivalo tudi na njene sodelavce in njeno okolico.

Po končani vojni so bili Urhovi med prvimi tudi pri obnovi porušene domovine. Marija je bila med ustanovitelji kmečke obdelovalne zadruge v Metliki. To je bilo naporno in garaško delo brez sodobne opreme in mehanizacije. Vendar so bili s tem v tedanjem težkem obdobju rešeni mnogi socialni problemi. Kot socialno močno čuteča žena je Marija delovala tudi pri organizaciji RK v Metliki. Pomagali so družinam, beguncem Bosančkom in mnogim socialno ogroženim.

Na pot v življenje je pomagala tudi svojim vnukom. Njeno srce je dolga leta izgorevalo za lepše in boljše življenje mladih, dokler ni izgorelo do konca.

Na mestnem pokopališču v Metliki, kjer so jo poleg sorodnikov, prijateljev in znancev spremlili številni krajani, sta o njenem liku govorila sekretar občinskega komiteja Metlika in predsednica KK SZDL Metlika.

Konec Marijine življenjske poti so naznanili tudi častni strelci voda garnizona JLA Črnomelj.

R. FIR

Novost, ki ni novost

V Novem mestu šivamo usnjena oblačila že od aprila, zato Pešičev lokal ni nobena novost

V prejšnji številki Dolenjskega lista je R. B. v podnaslovu prispevka »Iz usnja po modi« zapisala »Nov lokalček z

novi obrtjo...«. Vendar je neresnično, da je ta obrt nova. Mnogi namreč že vedo, da je v Novem mestu v Dilančevi ulici 13 lokal »Šivanje usnenih oblačil — Martin Pezderšek«, ki je odprt že od 15. aprila letos. Vse od začetka dobro in uspešno delam in sem si pridobil veliko rednih strank. Med njimi je vedno več Novomeščanov. Moji izdelki pa so naprodaj tudi v priznanem ljubljanskem butik Max.

Verjamem, da Zoran Pešič in novinarika Dolenjskega lista nista namerno prezrla, da ta obrt v našem kraju že obstaja, vsaj prvi ne, saj je moj dober znanec. Prav pa bi bilo, da bi novinar, preden objavi svoj prispevek, preveril, če vse drži, kar napiše.

MARTIN PEZDERŠEK
Novo mesto

ZA MEDICINSKE INSTRUMENTE

NOVO MESTO — V sklad za drage medicinske instrumente pri občinskem odboru RK so prispevali: Janez in Sonja Pintarič iz Novega mesta, Lobetova 23, 4.000 dinarjev namesto cvetja na grob Jožeta Udoviča; Stanislav Pavlin iz Novega mesta 5.000 dinarjev, osnovna šola Milka Šobar-Nataša Novo mesto 20.000 din in Bajtovi iz Novega mesta, Marjana Kozinec 21, 2.000, vsi namesto venca na grob Marije Urh. Darovalcem iskrena hvala!

Grgčevega Tičeta ni več

Med našimi rojaki v tujini je zopet kosila smrt. V začetku septembra je v Rosslandu v Kanadi za srčno kapjo umrl Matija Pečaver, Grgčev Tiče, sicer doma iz Nestopje vasi pri Semiču.

Matija je bil rojen leta 1901. Že v otroštvu se je naučil za čebelarstvo

POSLEDNJI ROJSTNI DAN — Matija Pečaver s sestro Mleko Štukelj, ko je 30. aprila letos praznoval 85. rojstni dan.

in godbo. Prve čebelje panje je kupil za 3 krome, ki mu jih je za birmo podaril boter. Bil je zavzet član godbe na pihala, ki jo je takrat vodil Rudi Golobič s Krča pri Semiču. Leta krize so ga leta 1928 pognala za kruhom v Kanado. Delal je na farmi svojega strica v Montani, kjer je skonstruiral elektrarno na veter. Ta ceneni vir energije pa so hitro izkoristili tudi mnogi drugi farmarji.

Pozneje je dobil zaposlitev v mestni hidrocentrali v Rosslandu, kjer je delal do upokojitve. Ljudje so ga vedno spoštovali. Tudi v Kanadi je igral v mestni godbi, v lokalnem časopisu pa so o njem pisali kot o najbolj vestnem članu orkestra. Matija pa ni nikoli pozabil svoje domovine, saj je spomine nanjo objavljval najprej v Glasu naroda, ki je izhajal v New Yorku, po ukinitvi pa v večinski Prosveti. Bralce je seznanjal s preteklostjo svoje domovine in z novostmi, ki jih je prebral v Dolenjskem listu. Večkrat pa se je jezil, da smo slovensčino preveč popočili s tujkami.

Zavednega rojaka, ki je slavo našega naroda ponese v svet, bomo ohranili v trajnem spominu.

FRANC DERGANČ
Semič

Minka Božič

Na pokopališču v Žakanju so se številni sorodniki, prijatelji in znanci poslovili od umrle višje medicinske sestre Minke Božič. Žaro s posmrtnimi ostanke so iz Ljubljane, kjer so se njenemu spominu poklonili sodelavci iz Kliničnega centra v Ljubljani pod vodstvom prof. dr. Vinka Kambiča prepeljali pred rojstni dom na Jurovskem Brodu. Tam se je v imenu krajanov poslovil od nje predstavnik krajevne skupnosti. Z ganjivimi besedami je ob družinskem grobu v Žakanju govoril o liku Minke kot medicinske sestre predsednik sindikata zdravstvenih delavcev iz Metlike.

Minka je vse svoje življenje posvetila bolnemu človeku. Že v zgodnji mladosti je izgubila mamo. Njena plemenita narava jo je po šolanju pripeljala do poklica, s katerim je lahko največ pomagala ljudem. S svojimi naprednimi idejami se je zgodaj vključila v delo za boj proti okupatorju skupaj s sestro Ljubico, učiteljico in prosvetno delavko. Ob kapitulaciji Italije, ko je bila Bela krajina osvobodjena, je skupaj s sodelavci organizirala po terenu zdravstveno predavanje, tečaj, cepljenje proti nalezljivim boleznim in obiskovala bolnike na terenu. Kot zavedna in napredna zdravstvena delavka je bila s svojim strokovnim delom, znanjem in bogatimi izkušnjami vedno zgled poklicnim sodelavcem. Bila je tudi ožja sodelavka Metličana prof. dr. Vinka Kambiča. Dolga leta je bila glavna sestra na oddelku za bolezni ušes, nosu in grla na Kliničnem centru v Ljubljani.

R. FIR

PETEK, 26. IX.
17.20 — 00.00 TELETEKST
17.35 POROČILA
17.40 PESMI IN ZGODBE ZA VAS: Jezeva hišica
17.55 MODRO POLETJE, 18. del španske nadaljevanke
18.20 INDUSTRIJSKO OBLIKOVANJE: Oblika za prodajo
18.45 RISANKA
19.00 DANES: OBZORNIK LJUBLJANSKEGA OBMOČJA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 AFRIKA: Kralj in mesto, 4. del angl. dok. serije
21.10 DERRICK, nemška nanizanka
22.10 DNEVNIK
22.25 MOŠKA ZADEVA, francoski film

V Parizu neznanec mori ženske. Kot pravi ostrostrelec napada s strel in žrtev zmeraj zaloti sredi vsakdanjih opravil. Četrta žrtev je žena bogatega trgovca z nepremičninami. S primerom se spopade policijski načelnik, dobri prijatelj bogatega vdovca. Še preden se policaj zagriže v primer, trgovec preseneti svojo družino, ki ji predstavi svojo novo ljubezen. Preiskovalca načne črv dvoma. Je mar njegov prijatelj umoril svojo ženo? Zanj je vprašani preveč, zato prevzame primer mlajši kolega.

SOBOTA, 27. IX.
7.45 — 11.25 in 13.10 — 00.00 TELETEKST
8.00 POROČILA
8.05 PLANINSKI DOMOVI
8.25 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: O treh kraljevih sinovih
8.45 MIŠKOLIN
8.55 ČIRULE ČARULE: Čudežna pijača
9.00 PESMI IN ZGODBE ZA VAS: Jezeva hišica
9.15 BALETNA ŠOLA MARIBOR
9.40 SPOZNANO NEZNANO, ponovitev oddaje o znanosti
11.20 POROČILA
13.25 PRISLUHNIHO TIŠINI, oddaja za slušno prizadete
15.05 POROČILA
15.10 NOGOMET BUDUČNOST: ŽELJEŽNAR
17.00 ČRNA IN BELA MAGIJA, sovjetski mladinski film
18.15 NAJLEPŠA JAMA NA SVETU, poljski kratki film
18.30 KNJIGA
18.45 RISANKA

19.00 DANES TURISTIČNI GLOBUS
19.30 DNEVNIK
19.45 VREME
19.50 ZRCALO TEDNA

20.15 SKRIVNOST SANTA VITTORIE, ameriški film
Film govori o vinogradniškem mestecu, kjer ob padcu Mussolinija in fašizma krajevni veljaki izberejo za župana mestnega pijančka Bambolinija. Toda Bambolini preseneti vse, celo samega sebe, ker vzame svoje županstvo izredno resno. Ne samo, da imenuje pomočnike, ki naj skrbijo za vse dejavnosti mesteca na drugačen način, pred prihajajočimi Nemci skrrije milijon steklenice cenjenega domačega vina, ki je edino premoženje tega kraja. Ko Nemci zasedejo mesteco, ni človeka, ki se ne bi solidariziral s svojim županom.
22.35 DNEVNIK
22.50 20. JUBILEJNI FESTIVAL NAREČNIH POPEVK VESELA JESEN 86

NEDELJA, 28. IX.
8.50 — 13.05 in 14.15 — 22.20 TELETEKST
9.05 POROČILA
9.10 ŽIV ŽAV
10.10 FLIPPER, 21. del ameriške nanizanke
10.25 PRAGOVI, 4. del madžarske nadaljevanke
11.25 DOMAČI ANSAMBLI: Ansambel Vita Muženiča
12.00 KMETJSKA ODDAJA
13.00 POROČILA
14.30 ZADEVA NELSON, angleški film
16.20 POROČILA
16.25 EKIPNO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE V ATLETIKI
16.45 RETROSPEKTIVA NAGRAJENIH ŠPORTNIH IN TURISTIČNIH FILMOV V KRANJU: Tek za obstanek, angleški film
16.55 PRAZNIK OB MEJI
18.45 RISANKA
19.00 DANES: KO ŠE NE BOLI
19.30 DNEVNIK
19.53 VREME
20.00 POTOVANJE V VUČJAK, 1. del nadaljevanke TV Zagreb
Nadaljevanke je posneta po motivih gledališke drame »Vučjak« Miroslava Krleža, ima 15 delov in predstavlja obsežno romansirano panoramo časa. Zelo natančno spremlja usodo glavnega junaka Krešimirja Horvata, intelektualca in novinarja, ki skuša najti svoj mir in gre za vaškega učitelja v vas v Hrvaškem Zagorju. Toda spopad z resničnostjo ga požene v nenavadne odnose in ljubezni. Nadaljevanke se dogaja v času prve svetovne vojne, ko

so cesarstva padala hrupno, ljudje pa izginjali tiho in brez sledu.
21.00 ALPE-JADRAN, informativno mozična oddaja
21.30 ŠPORTNI PREGLED
22.15 POROČILA

PONEDELJEK, 29. IX.
9.00 ZRCALO TEDNA
9.20 V PARKU
16.20 — 22.50 TELETEKST
16.35 TV MOZAIK, ponovitev dopoldanskih oddaj
17.25 POROČILA
17.30 KLOVN PIŠE CIBANU
17.45 MODRO POLETJE, 19. del španske nadaljevanke
18.15 VIDEOGODBA, ponovitev

18.45 RISANKA
19.00 DANES
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 XI. MEDNARODNI BIENALE INDUSTRIJSKEGA OBLIKOVANJA
20.50 AKTUALNO: Pogovor s predsednikom GZS Markom Bulcem
21.45 OMOŽILA SEM SE S KLONDIKOM, zadnji del kanadske nada-

TOREK, 30. IX.
18.45 RISANKA
19.00 DANES
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 GLASBENO DOKUMENTARNA ODDAJA
20.35 ŽENEVA: GLASBA V ČLOVEKOLJUBNE NAMENE
22.00 DNEVNIK
22.25 GLASBA V ČLOVEKOLJUBNE NAMENE

18.45 RISANKA
19.00 DANES: KOROŠKI OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA: MALAMBO, avstrijski film
Film predstavlja mladeniča Christa, ki bi nadvse rad uspel v tisti atletske disciplini, v kateri je pred desetletji gospodoval mojstrski Houdini. Na poti v Veliko mesto sreča Mišo, jugoslovansko barabico, ki se na Dunaju preživlja z drobnimi lopovščinami. Z Mišo spoznava tudi njegove znanec,

SREDA, 1. X.
9.00 Tone Partljič: ŠČUKE PA NI, predstava SLG Celje
15.50 — 23.00 TELETEKST
15.35 TV MOZAIK, ponovitev dopoldanske oddaje
15.50 — 23.00 TELETEKST
17.25 POROČILA
17.30 SLOVENSKE LJUDSKE PRAVLJICE: O štirih bratih
17.50 MODRO POLETJE, 20. del španske nadaljevanke
18.20 LADJE NA JADRANU: Naše morje

18.45 RISANKA
19.00 DANES: KOROŠKI OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA: MALAMBO, avstrijski film
Film predstavlja mladeniča Christa, ki bi nadvse rad uspel v tisti atletske disciplini, v kateri je pred desetletji gospodoval mojstrski Houdini. Na poti v Veliko mesto sreča Mišo, jugoslovansko barabico, ki se na Dunaju preživlja z drobnimi lopovščinami. Z Mišo spoznava tudi njegove znanec,

ČETRTEK, 2. X.
18.45 RISANKA
19.00 DANES: KOROŠKI OBZORNIK
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.05 FILM TEDNA: MALAMBO, avstrijski film
Film predstavlja mladeniča Christa, ki bi nadvse rad uspel v tisti atletske disciplini, v kateri je pred desetletji gospodoval mojstrski Houdini. Na poti v Veliko mesto sreča Mišo, jugoslovansko barabico, ki se na Dunaju preživlja z drobnimi lopovščinami. Z Mišo spoznava tudi njegove znanec,

DRUGI PROGRAM
17.25 Dnevnik — 17.45 Dokumentarna otroška oddaja — 18.15 Mostovi-hidak — 18.45 Zabavnoglasbena oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Žrebane lota — 20.05 Teme in dileme — 21.00 Mračni vikend (avstralski film) — 22.25 Dnevnik — 22.45 Program plus — 00.05 Poročila

DRUGI PROGRAM
17.25 Dnevnik — 17.45 Burleske — 18.15 Pisani svet poklicev — 18.45 Zabavnoglasbena oddaja — 19.30 Dnevnik — 20.00 Športna sredi — 22.30 Informativna oddaja

DRUGI PROGRAM
17.25 Dnevnik — 17.45 Mali upornik — 18.15 Znanost — 18.45 Goli z evropskih nogometnih igrišč — 19.30 Dnevnik — 20.00 Hiša (zadnji del poljske nadaljevanke) — 21.20 Poročila — 21.25 Umetniški večer

Bo dnevnik brez vode 8500 ljubljanskih meščanov?

»To je ekocič. Od mestne uprave Inšpekcijskih služb in tudi izvršnega sveta občine Novo mesto terjam odgovor in pojasnilo. Takšno stanje je namreč občasno že vsaj od leta 1980, ko sem se naselil v Novem mestu. V petih ali šestih letih bi celo v Bocvani zaradi takšne vode padla vlada.« Je pred časom v naš list zapisal Filip Robar, ko je dobil rezultate na lastno pest naročene analize novomeške pitne vode. Pojasnilo Inšpektorjev je Filip Robar dobil pred tednom dni, vendar odgovora, zakaj in do kdaj takšna voda iz stopiškega zajetja, ne morejo dati ne Inšpektorji ne novomeška Komunala.

Pred dobrim mesecem je bil v Stopičah opravljen temeljit pregled tamkajšnjega vodovodnega zajetja, ki je dal zares vznemirljive podatke. Do 8. avgusta letos je bila pitna voda kar v 58 dneh motna preko dovoljene meje, zaradi previsokega števila bakterij je bilo letos 8 vzorcev vode po opravljeni bakteriološki analizi docela neprimernih za uživanje, štirikrat je analiza pokazala kemično oporečnost vode, da o stanju surove, neklorirane vode ne govorimo. V ilustracijo morda le, da je opravljena analiza pokazala preko 500 klic v mililitru vode — dovoljenih je največ 10 — da je bilo v njej 120 koliformnih klic, ki so za pitno vodo strogo prepovedane, da so zaznali prisotnost bakterije *Escherichia coli*, ki je fekalnega izvora, in še bi lahko naštevali. Ob vsem tem je seveda

potrebno dodati, da stopiško zajetje oskrbuje 8.500 potrošnikov novomeške občine in se dopolnjuje z vodovodnim sistemom iz zajetja Jezero v Družinski vasi, kar seveda pomeni, da je odjemalcev vode iz zajetja v Stopičah še več.

»Izvir v Stopičah je kraškega značaja in izvodi surove vode pred kloriranjem kažejo visoko stopnjo bakteriološke obremenjenosti. Glede na takšno stanje surove vode in občasno kalnost, je ne glede na stalno avtomatsko kloriranje moč šteti vodovodni sistem Stopiče za epidemiološko nevarnega.« Tako je med drugim zapisano v odločbi Uprave Inšpekcijskih služb, ki je bila te dni naslovljena na Komunalo in ki je v tej delovni skupnosti povzročila nemalo vroče krvi. Inšpektorji namreč zahtevajo, »da Komunala Novo mesto kot upravljalec javnega vodovoda z zajetji v Stopičah zagotovi nenehno higijensko neoporečno pitno vodo, kot določa pravilnik o higijenski oporečnosti vode, ki je namenjena za javno preskrbo prebivalstva.« Rok je takoj.

»Na odločbo Inšpektorjev se bomo seveda pritožili,« ogorčeno razlaga Alojz Učman, direktor Komunale. Zakaj ogorčenje, se bo kdo vprašal, saj ne gre vendar za nič drugega kot to, da iz novomeških pip priteče zdravju neškodljiva pitna voda.

»Neoporečne pitne vode iz Stopič enostavno nismo sposobni zagotoviti. V tamkajšnjem zajetju imamo ta čas vgrajeno najsodobnejšo tehnološko opremo, ki jo premore Slovenija za najrazličnejše meritve, a nam vse to kaj malo pomaga. V danem stanju bi bila rešitev le čistilna naprava, ki pa bi veljala poldrugo milijardo, tega denarja pa v novomeški občini gotovo nismo sposobni zbrati. Kako torej odgovoriti na takšno odločbo Inšpektorjev? Da se izognemo kazni, nam ne preostane drugega, kot da ob vsaki kalnosti vode, to pa dejansko lahko povzroči vsak naliv, zajetje zapremo. To pomeni, da bo 8.500 prebivalcev ostalo brez pitne vode, poleg njih pa še vsi višinski predeli in prečrpalni sistemi v Mirni peči, na Kamencah, celo del Straže, ob takšnih zaporah bodo potrebni še drugi ukrepi kot zapiranje gostinskih lokalov itd. Ob razmišljanju o gradnji čistilne naprave je seveda potrebno predvideti še izredno velike stroške obratovanja, kubik vode tako ne bi stal le 60 din, pač pa morda celo 500 in več.

Iskali smo izhod in ta čas je na obzoru le eden. Opravljene hidrološke, speleološke in geološke raziskave so pokazale, da je tudi na kraškem območju moč priti do pitne vode, ki jo površinske ne onesnažujejo. Razumljivo, da smo zagrizli v ta projekt, k sodelovanju smo poleg občinskih in regijskih pritegnili še republiške institucije, prvi konkretni korak pa je bil

storjen prav te dni z geološkim vrtnjem med starim in novim zajetjem v Stopičah. Predvideli smo vrtnje 135 metrov globoko, že pri globini 116 metrov pa smo naleteli na vodo, katere pretok je okoli 20 litrov na sekundo. Seveda je prezgodaj govoriti, ali so se s tem napovedi o neoporečni vodi v globini uresničile, saj bo potrebnih še precej analiz, primerjav in raziskav, menim pa, da lahko v primeru ugodnih rezultatov že naslednje leto zastavimo vse za izkoriščanje tega vodnega vira, medtem ko bi sedanji zajetji docela opustili. Po lastni presoji bi nas vse to veljalo le okoli 150 milijonov dinarjev, to pa je desetkrat manj, kot bi naj stala gradnja čistilne naprave.«

Poleg Stopič je projektni svet, ki vodi to delo in na čelu katerega je predsednik novomeškega izvršnega sveta, predvidel tovrstna vrtnja tudi pri Cerovem logu in Kamenščku, kasneje pa še drugod, saj stopiško zajetje še zdaleč ni edino, ki danes ogroža zdravje prebivalstva na Dolenjskem. Res pa je, da se ednole voda iz Stopič lahko »postavi« s podatkom, da je med julijem in septembrom leta 1940 v Novem mestu povzročila epidemijo paratifusa. Od takrat pa do danes je na območju zajetja zrastle na desetine novih gnojšč, komunalno neurejenih hiš, s pesticidi in herbicidi obdelanih njiv in še bi lahko naštevali.

BOJAN BUDJA

LITER VINA ZA PESNIKA

Ciril Kosmač in Pavle Zidar sta nekoč naletela na gospoda tovariša, ki ju je povabil na liter in nato še na nekaj litrov, ker so pisatelj in pesnik pač svetinje narodove, svetinje pa so tudi žejne in lačne, če so žive. A sredi veselja, ko so že vsi žareli od ugodja in prijateljstva, je gostitelj ter plačnik priznal, da može peresa sicer spoštuje, nikakor pa mu ne gre tako slabo, da bi moral brati knjige.

Ob 400-letnici smrti Primozja Trubarja omenjenega rešničnega dogodka morda res ne bi bilo treba nositi na dan, že bežen premislek pa jeziček na tehtnici spet sprevrže. Fanfare in govori v Raščici so pač izzveneli, ostalo pa je, da večina na Trubarja sicer ponosnih Slovencev kaj malo bere knjige in vedno bolj površno uporablja in pozna čudovito stvar — svoj sloven-

ski jezik. Naštejmo samo nekaj najbolj svežih primerov, ki so prodrli v javnost v zadnjih nekaj dneh.

Peter Božič, književnik, se zgraža, da v mesecu knjige na srednješolski razpis za najboljše spise na prosto ali domenično temo že desetletja prihajajo skrpučala, ki jih mentorji oziroma šolski profesorji niso pregledali, mrgoli namreč pravopisnih napak, mrgoli osnovnega pisnega neznanja. In umotvore so poslali, tako lahko upravičeno domnevamo, najboljši med najboljšimi.

Tovarna Emo iz Celja je poslala kranjski stanovanjski skupnosti pismo, ki ga je podpisal po imenu in priimku stoođstotni Slovenec, kljub temu pa se pisanje končuje z besedami »drugarski vas pozdravljamo«.

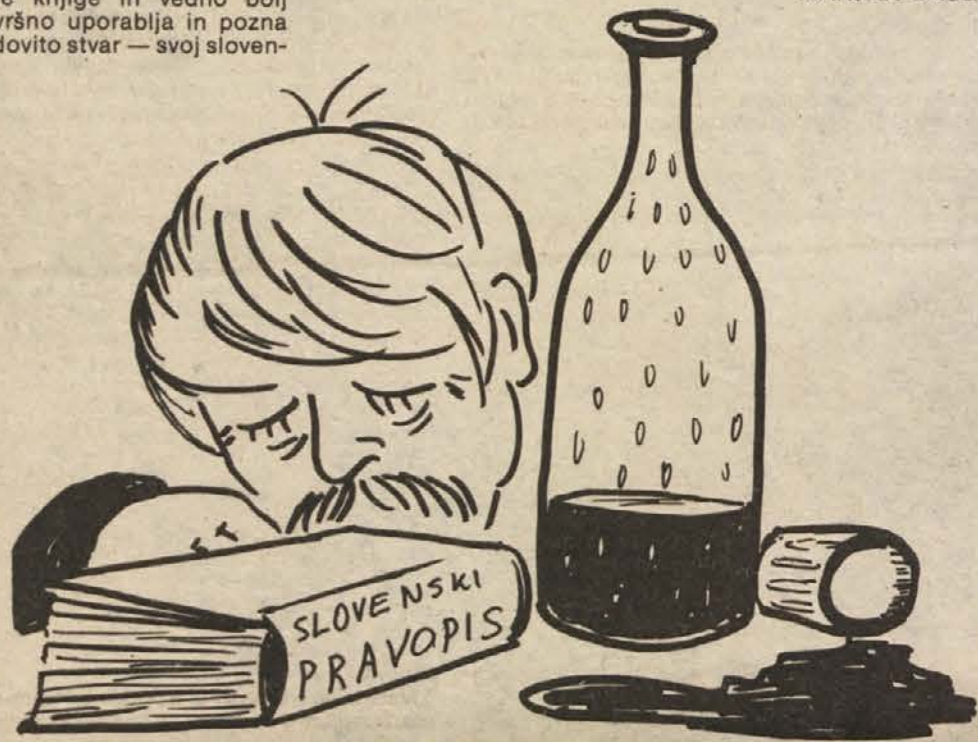
Uredništvo pokrajinskega časnika je imelo na delovni praksi nekaj novinarskih nadobodnežev in nadobudnic. Eni od bodočih predstavnic poklica, ki sta ji

beseda in misel osnovni orodji, je bil in je najbrž še zelo pri srcu glagol »vršiti«. V njenih prispevkih se je vse vršilo, seje, zborovanja, sejmi, gradnje. Ko so stari člani uredništva sprejeli igro in začeli govoriti »sem izvršil pozdrav«, »žena je hotela z menoj vršiti poljubljanje« itd., ni bodoča Oriana Fallaci niti trenila z očmi, kaj šele z možgani.

Zadnji izmed primerov, ki smo jih izbrali med več kot bogato nekajdnevno ponudbo teptanja slovenščine, je gotovo najbolj grozljiv. Nekdo iz jugoslovanskih vojaških krogov je izjavil, da je tehnično nemogoče, da bi bila slovenščina jezik armade, narkar se je dvignil pesnik Ciril Zlobec in rekel, da je takšno mišljenje »žalitev jezika in naroda, ki ga govori«.

Značilno za naš narod in naš čas je, da je vojaku odgovoril pesnik in ne kakšen gromoglasni ljudski tribun. To potrjuje, da je slovenščina kljub vsemu še v dobrih rokah, hkrati pa razjasni tudi, zakaj pesniki in pisatelji tu in tam dobe za liter vina.

MARJAN BAUER

mala enciklopedija neverjetnosti

Nova supermoderna bolnišnica v angleškem Cumberlandu ima tudi ultramoderno kapelico za bolnike in osebe. Podobna je modernim gledališčem, s pomočjo vrtljivega odra lahko verniki izbirajo med petimi oltarji: katoliškim, pravoslavnim, židovskim, protestantskim in budističnim.

Ko je leta 1939 umrl ameriški pisatelj F. Scott Fitzgerald, ki je bil 20 let eden najbolj branih ameriških avtorjev, so ugotovili, da so tisto leto prodali samo 114 primerkov njegovih romanov, za kar je avtor dobil 35 dolarjev.

Gospa Erina Pizzey, ustanoviteljica in predsednica britanskega združenja za zaščito poročenih žensk pred nasilnimi možmi, je na nekem

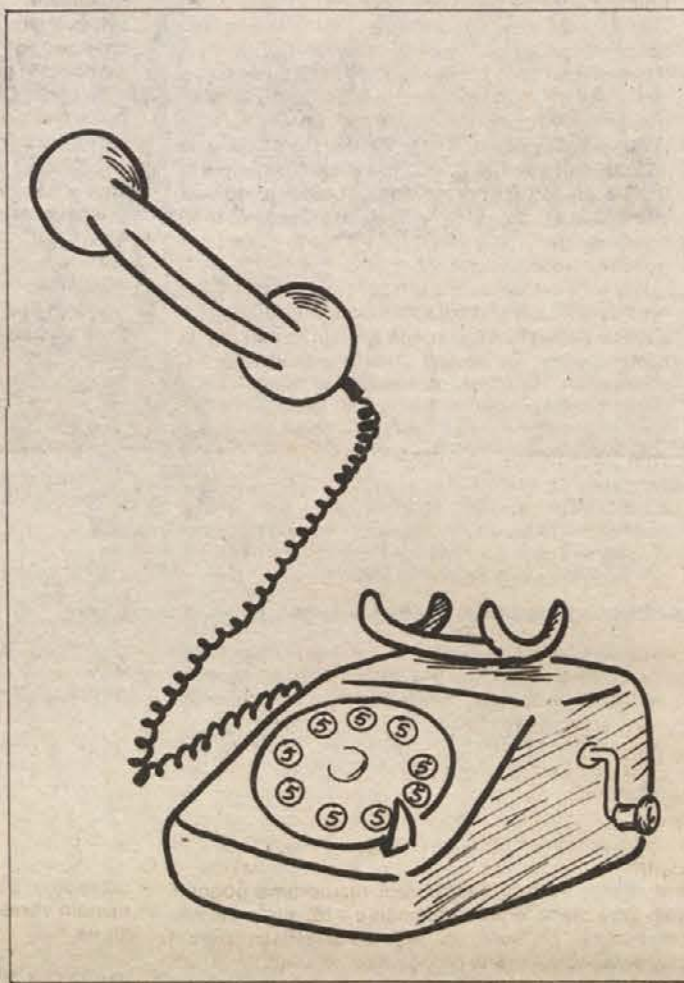
feminističnem simpoziju podala rezultate svojih raziskav, ki so pokazale, da so statistično najbolj tepene žene, ki so poročene s policaji.

Eden od predpisov ameriške televizije je, da se mora telefonska številka v prikazovani drami ali filmu obvezno začeti s številkami 555. Zakaj? Zato, ker take začetne številke v Ameriki ni. Pa kaj potem? Nič. Tako so samo prepričali, da ne bi številke, uporabljene na TV, poklicali kakšen norec in gnjavil nedolžnih ljudi.

Stanovalci v najvišjih nadstropjih Olympic Towerja, stanovanjskega nebotačnika, ki ga je v New Yorku dal zgraditi Aristoteles Onasis, imajo menda med protipožarno in drugo reševalno opremo tudi padala.

Carski rez je dobil ime po Juliju Cezarju, rimskem državniku. Etimologija izraza pride do polne veljave zlasti v angleščini, v kateri se temu medicinskemu posegu strokovno reče Caesarian Section. Slavnega državnika je zelo skrbelo, ker so se barbari »kotili kot zajci«, pri Rimljanih pa je nataliteta padala. Zato je Cezar velel izdelati zakon, po katerem so morali vsaki porodnici, ki je med porodom umrla, s kirurškim posegom odpreti trebuh in rešiti otroka.

Theodore Dreiser, slavni ameriški pisatelj, pisec Ameriške tragedije, je napisal leta 1938 pismo in ga priporočnega poslal na naslov: gospod Josip Stalin, Kremelj, Moskva, SSSR. V pismu je med drugim stalo, da je Dreiserju zelo všeč, ker dosega prevodi njegovih del v Sovjetski zvezi velikanske naklade, manj pa je navdušen, ker za avtorski honorar ni dobil še niti kopejke. Čez mesec dni je dobil pisatelj po pošti več kot dostojen dolarski ček in veliko Stalinovo fotografijo z lastnoročnim posvetilom in podpisom.

novoles

salon pohištva
ново mesto

c. komandanta staneta 38

- prodaja opuščeni pohlštveni programov za domači trg in izvoz
- prodaja pohištveni programov v klasi
- prodaja kopalniških programov **kolpa-san**

STALNA RAZPRODAJA

ZNIŽANJE DO
50 %

Glasba

STEVE WINWOOD

Kar štiri leta je bilo treba čakati na novi album Stevea Winwooda, glasbenika, ki je na svetovni glasbeni sceni že dobri dve desetletji. V času, ko so na vrhu top list priredbe starih hitov ali njim podobne pesmi, je Winwoodov album zbudil veliko zanimanja tako poslušalcev kot kritikov. Album napoveduje novo razdobje Winwoodove kariere. Za razliko od prejšnjih zadnji album The High Life ni posnet v domačem studiu, ampak v New Yorku, s pomočjo smetane svetovne glasbene elite, na primer z Nilom Rodgersom, Chaka Kanom, Jamesom Ingramom, Jamesom Taylorjem, Joejem Walshom, Jocelyn Brown, Stevom Ferronejem, Randyjem Breckerjem in drugimi. Plošča seveda zveni moderno in sveže.

Steve Winwood je brez dvoma eden najslavnejših britanskih pevcev vseh časov. Njegov glas je še danes neprecenljiva in zelo spoštovana vrednost svetovne glasbene scene. Kariero je začel kot petnajstletnik. Prva plošča je pod okriljem legendarne skupine Spencer Davies Group nastala s priredbo znane pesmi Dimples Johna Leeja Hockerja. Predno je skupina posnela Keep On Running, je objavila tri neopažene plošče. V poldrugem letu po 1965 pa je skupina posnela nekaj danes klasičnih rock pesmi, kot na primer Somebody Help Me, Gimme Some Lovin' ter I'm a Man.

Ko je bila zadnja pesem še na vrhu top list, je Winwood že načrtoval novo skupino. Traffic je nastal s prihodom

saksofonista Christa Wooda, bobnarja Jima Capaldija in kitarista Davea Masona. Želeli so ustvariti svojo inačico folka, jazza in rocka. Predstavili so se s ploščo Paper Sun, ki je bila odlično sprejeta. Koncem leta 1967 je skupina Traffic po treh ploščah objavila album Mr. Fantasy, ki je bil v tistem času eden redkih, za katere bi lahko rekli, da je konceptualno delo. Sledila je plošča z naslovom Traffic, Winwood pa je takrat že delal skupaj z Ericom Claptonom, Gingerom Bakerjem in Rickom Grechom v skupini Blind Faith, ki pa je razpadla po enem albumu, na katerem je bil posnet koncert v londonskem Hyde Parku pred sto tisoč poslušalci, ter po ameriški turneji. Po tem se je Winwood vrnil v skupino Traffic in posnel albume John Barleycorn Must Die, The Low Spark Of High Heeled Boys, Shoot Out At The Fantasy ter zadnjega When The Eagles Flies. Kariera skupine se je končala leta 1976 z nastopom

na festivalu Reading, uradno pa ni bilo nikoli objavljeno, da skupina ne obstaja več.

Naslednja tri leta je Steve Winwood preživel daleč od glasbe in show biznisa. Potem je tri leta gradil snemalni studio, sodeloval pri Stomy Yamashta projektu in delal v studiu z Georgeom Harrisonom Na njegovem albumu so igrali Jim Capaldi in Junior Marvin, ki je kmalu postal član skupine Waiters. Steve Winwood pa je sodeloval tudi pri snemanjih drugih glasbenikov, na primer albuma Broken English Marianne Faithfull. Na začetku tega desetletja je objavil dve plošči, Talking Back To The Night in Arc Of Diver. Poleti 1983 je bil tudi na turneji, to pa je v glavnem vse, kar je naredil do izida zadnje plošče. The High Life Album je Steve Winwood snemal eno leto s pomočjo odličnih glasbenikov in producenta Russa Titelmana. Dolgo čakanje na album pa je poplačano z njegovo kakovostjo.

UKREPI SO LAHKO PREHODNA REŠITEV

posebno za papir. To je pomenilo, da je v tem obdobju delovna organizacija preživljala kritično ekonomsko situacijo, saj ni bilo možnosti za ustvarjanje potrebne akumulacije za nadaljnji razvoj. Skratka: povečana proizvodnja ni dala ustrezne materialne osnove za razširjeno reprodukcijo, še več: omogočala ni niti potrebnih sredstev za normalno vzdrževanje proizvodnih naprav!

Poseben problem v tem sklopu pomeni nerešeno vprašanje družbene intervencije na področju dotiranja politično-informativnega tiska. Poleg načelnih odločitev, da je potrebno ekonomsko stanje časopisov in proizvajalcev časopisnega papirja rešiti, ni bilo storjeno nič. Zato je delovni kolektiv TCP Djuro Salaj prevzemal nase glavno breme kompenzacij za poceni dnevno-politično časopisje. Problemi so se povečali v začetku osemdesetih let zaradi krize, ki je nastala v Jugoslaviji glede deviz. »Djuro Salaj« je velik uvoznik, saj je moral tedaj uvažati preko 50 odstotkov vseh survin in skoraj vse rezervne dele; teh potreb pa ni mogel pokrivati z ustvarjenim izvozom, kljub temu da je sklopni izvoz vedno presegal uvozne potrebe.

NIKOLI NI BILO VPRAŠANJE, ALI BODO ČASOPISI IZŠLI

DL: Kako ocenjujete dohodkovne odnose z gozdarji, posebno pa s časopisnozaložniškimi hišami? Kako odgovarjate na očitke, da kot največji proizvajalec časopisnega papirja v Jugoslaviji imate in izkoriščate monopolni položaj s tem, da navljate cene?

Gorenc: Da bi zmanjšali uvožno odvisnost, smo z gozdnimi gospodarstvi sklenili vrsto sporazumov, ki naj bi na osnovi dolgoročnega skupnega poslovanja zagotavljali večji delež domačega lesa, glavne surovine v naši proizvodnji. Poleg tega, da sodelujemo s prispevki za razširjeno reprodukcijo gozdne proizvodnje, imamo z gozdarji tudi dogovore o dodatnih sovlaganjih, bodisi v nasade, zlasti iglavcev, bodisi v gozdarsko mehanizacijo in v naprave za prirejanje gozdnih sortimentov za potrebe celulozne industrije. Prav tako smo v okviru slovenske celulozne in papirne industrije sprejeli poseben samoupravni sporazum, da bo celotna panoga biralala še dodatna sredstva za povečanje proizvodnje gozdnih sortimentov na doslej neproduktivnih zemljiščih, ki niso primerna za kmetijsko proizvodnjo. Z večino GG imamo sklenjene tudi samoupravne sporazume po sistemu skupnega prihodka, kar nam omogoča, da glede na skupne poslovne učinke lahko kvalitetnejši les boljše plačujemo.

S časopisnimi podjetji in papirnicami pa smo se dolgoročno povezali glede proizvodnje in potrošnje časopisnega papirja ter celuloze. Samoupravni sporazumi so nam omogočili, da smo s skupnimi naporji tudi v preteklih letih, ko smo imeli v proizvodnji hude motnje iz znanih razlogov, vendarle zagotovili normalno preskrbo s temi kritičnimi izdelki. Ker preskrbujemo, oziroma zadovoljujemo 80 odstotkov vseh jugoslovanskih potreb po časopisnem papirju, je bilo od proizvodnje v Krškem v veliki meri odvisno normalno izhajanje časopisov. Mi lahko s ponosom ugotovimo, da smo v Krškem, kljub zelo velikim motnjam v preskrbi s surovinami, zagotovili normalno proizvodnjo. Zato ni v vseh teh letih niti enkrat samkrat nastalo vprašanje, ali bodo časopisi v Jugoslaviji izšli ali ne.

SPORAZUM NE MORE NADOMESTITI DRŽAVE

Razumljivo je, da imajo ti samoupravni sporazumi še vedno precej pomanjkljivosti zaradi neurejenih razmer na tržišču, deloma pa zavoljo stalno spreminjajoče se zakonodaje. In kar je najvažnejše: ti sporazumi, sklenjeni med dvema poslovnima partnerjema, v nobenem primeru ne morejo, ko so nekateri naivno mislili, rešiti tistih problemov, ki jih mora rešiti ekonomska politika države. Zadnje čase je vse pogostejša navada, da žele samoupravljavec naložiti tudi tiste naloge, ki bi jih morala uspešneje reševati državna administracija. To velja tudi za bitko pri obvladovanju inflacije! Vsi vemo, da moramo vsak v svojem delovnem kolektivu veliko storiti, da bomo bolj obvladovali stroške in bolje poslovali, da bomo konkurenčni na svetovnem trgu. Toda dokler vsi skupaj ne obvladamo generatorjev inflacije — in veliko teh generatorjev nam deluje tudi po zaslugi nerešenih problemov v gospodarskem sistemu — toliko časa seveda inflacije bistveno ne bomo obvladovali.

Če se nam očita, da navijamo cene, potem moramo odločno poudariti, da smo skušali skozi dohodkovne odnose v naših kalkulacijah pokrivati v preteklih letih le tisto povečanje stroškov vhodnih surovin, energije in vseh drugih stroškov, na katere delovni kolektiv nima neposrednega vpliva. S stalno bitko in ukrepi za izboljšanje poslovanja skušamo ustvariti realne možnosti za poslovanje z normalno akumulacijo. Temu cilju se nismo približali in tudi danes poslujemo skoraj na tako imenovani pozitivni ničli! To pomeni, da je akumulacija veliko veliko premajhna ne le za razvoj, ampak tudi za enostavno reprodukcijo. Odklanjamo očitke o monopolnem položaju! Prej bi dejal, da nam status velikega in skoraj edinega proizvajalca časopisnega papirja v Jugoslaviji onemogoča normalno dogovarjanje o ekonomskih cenah papirja.

Časopisni papir se še vedno šteje za blago posebne vrste, katero mora biti, po mišljenju nekaterih, cenejšo kot proizvodi v isti panogi zgolj zato, da bomo imeli cenejše časopise. Če zahtevamo, da se vprašanje ekonomskega položaja proizvodnje časopisnega papirja v Jugoslaviji končno uredi, potem nimamo v mislih nobenih prioritet ali bonifikacij, na katere se v zadnjem času tako pogosto sklicujejo razne delovne organizacije, ki bi želele imeti privilegiran položaj. Mi ne želimo ničesar drugega, kot da se vzpostavi takšen ekonomski odnos, v katerem bomo v enakem položaju

VEDNO V TREH IZMENAH

V TCP Djuro Salaj Krško so v letošnjem polletju izvozili za 14 milijonov dolarjev proizvodov, kar je 13 odst. več kot lani, vrednost uvoza pa je znašala okrog 10 milijonov dolarjev. Povprečni mesečni osebni dohodek delavca je bil ob polletju 105 tisočakov, v avgustu pa 120.000 din. Pri tem ne gre pozabiti, da je to tovarna, ki dela 365 dni na leto, kot radi povedo. Da skuša biti nekakšen perpetuum mobile, skrbijo delavci in vzdrževalci v vseh treh izmenah.

z drugimi proizvajalci v naši panogi. Od tu naprej mora naš delovni kolektiv nositi vso odgovornost za dobro ali slabo gospodarjenje.

NE POZNAJO ZGREŠENIH NALOŽB

DL: V največji delovni kolektiv v krški občini in regiji so pogosto uprte oči številnih Posavcev, tudi tistih, ki jim tovarna neposredno ne daje kruha. Ljudi zanima, kako ste zasnovali razvoj tovarne v prihodnjih desetih, petnajstih letih. Boste potrebovali še veliko novih delavcev, se mladi strokovnjaki iz Posavja lahko nadejajo, da bodo dobili delo v domačem okolju?

Gorenc: V »Djuro Salaju« menimo, da imamo ustrezne pogoje, da v daljšem časovnem obdobju izvedemo tako prestrukturiranje, ki bi ob približno enakem količinskem obsegu proizvodnje celuloze in papirja omogočilo proizvodnjo kvalitetnejših izdelkov. Zato nameravamo modernizirati obstoječe proizvodne naprave in jih dopolniti tako, da bomo z manjšimi vhodnimi stroški, z nižjo specifično porabo surovin, in manjšo porabo energije dosegli boljše kakovost naših proizvodov in s tem ugodnejši dohodkovni položaj delovne organizacije. Modernizirati nameravamo naše papirne stroje, odpraviti nekatere tehnološke probleme v proizvodnji celuloze in nadomestiti dotrajano energetiko z novim kotlom.

Uspešno smo osvojili proizvodnjo satiranega papirja in se že približujemo predpisani kakovosti. Da bi spremenili strukturo našega izvoza in da bi zunanemu trgu ponudili kvalitetnejše proizvode, bomo kupili tudi nov proizvodni stroj za proizvodnjo specialnega papirja, s čimer bi nadomestili izvoz celuloze in rotopapirja s kvalitetnejšimi izdelki, ki bodo dajali večji dohodek. Izboljšali bomo tudi ustroj proizvodnje kartonažne embalaže in povečali proizvodnjo izdelkov papirne konfekcije, in sicer tako, da bi proizvajali artikle, ki jih ni na domačem trgu, in povečali izvoz.

Izkoristiti nameravamo znanje naših tehnologov in drugih strokovnjakov tudi tako, da bomo pri naložbah v papirno in celulozno industrijo preko inženiringa sodelovali z drugimi. Taka usmeritev zahteva veliko naporov, znanja in sredstev. Na napore je naš delovni kolektiv pripravljen, znanja imamo precej; potrebovali bomo še nove strokovnjake, zato imamo kar 365 študentov, tretjino na visokih in višjih šolah. Lani žal ni bilo odziva kar za petino študentov, predvsem za inženirje kemije in strojništva, zato smo letos razpis ponovili.

Materialna sredstva naj bi pridobili s tujimi posojili, z združenjem sredstev naših poslovnih partnerjev, pri čemer bo naša akumulacija, dokler se razmere ne uredijo, razmeroma majhna. Poudarjam pa, da naša tovarna v preteklosti nikdar ni izvajala napačnih investicij, z napačnimi ocenami učinkovitosti. Težave, v katerih smo se znašli, izhajajo v večjem delu iz neurejenih makroekonomskih odnosov, ne pa iz slabega poslovanja delovnega kolektiva ali napačnih investicij. Te izkušnje nas opogumljajo pri naših razvojnih usmeritvah. Mladim strokovnjakom smo dovolj na široko odprli vrata. Čeravno bo modernizacija naših glavnih proizvodnih linij najbrž sprostila določeno število delavcev, ki jih bomo produktivno zaposlili drugje, bodo potrebe po novih inženirjih, tehnologih in tudi kvalificiranih delavcih.

CELULOZA JE OČISTILA SAVO

DL: Ekologija ni modni hit, ampak kaže predvsem na kulturno osveščenost, raven posameznikov, ki se (ne) zavedajo, da morajo znanec pustiti zdravo, čisto okolje. So v vaša razvoja prizadevanja vpeta tudi ekološka vprašanja? Morda bi kaj več povedali, kako ste poskrbeli za ravnanje s klorom?

»Običajno se pri naštevanju onesnaževalcev, že tudi po inerciji, vedno prišteje zraven TCP Djuro Salaj. Pri tem pa se pozablja, da je TCP Djuro Salaj ena redkih delovnih organizacij v Sloveniji, ki je v zadnjem polletju desetletju relativno največ naredila za zmanjšanje onesnaževanja. Že sama investicija v magnetno celulozo in način njene proizvodnje je zagotovila za polovico manjše onesnaževanje Save ob stoodstotnem povečanju proizvodnje. Tretjina vrednosti naložbe je bila ekološka, samo dve tretjini pa tehnološka. Za magnetni postopek smo se odločili ravno zaradi manjšega onesnaževanja okolja. Če bi zgradili »sulfatko«, bi imeli veliko manj proizvodnih problemov in veliko bolj onesnaženo okolje.

Drugi velik poseg je bil v letih 1982 in 1983, ko smo zgradili kemično-mehanične čistilne naprave, s katerimi smo dosegli bistveno manjše onesnaževanje Save in sicer od prejšnjega stanja za 96 odstotkov! Z drugimi besedami: vsak dan ujamemo 128 ton raznih odpadnih vlaknin in drugih snovi, onesnaževanje z organskimi raztopinami pa smo zmanjšali še za nadaljnjih 49 odst. ali za 34 ton. Skoraj v celoti smo rešili problem čiščenja dimnih plinov za kotel naših kotlovnic, kar se tudi vidi, saj Krško ni več črno zaradi saj. Ti naložbe so nas, preračunano v današnji vrednosti: stale preko 7 milijard (seveda novih) dinarjev! Druga naložba smo izvajali skupaj z nuklearno in Vodno skupnostjo Dolenjske in Slovenije. Ostane nam še ena faza, to je biološko čiščenje.

Ena lastovka še ne naredi pomladi in slovenske vode ne bodo nič bolj čiste, če »Djuro Salaj« čisti Savo spodnjem toku. Smo veliki pristaši družbenega dogovora o čisti Savi, nič pa ne bi imeli proti, če bi ti najdaljšo jugoslovansko reko očistil kar zakon.

Imamo poseben način manipuliranja s klorom, ki ga stalno preverjamo in tudi dopolnjujemo z novimi spoznanji. To nam zagotavlja, (v obsegu, kjer imamo n vpliv) da obvladujemo to problematiko. Tudi letos vlagamo 160 milijonov dinarjev za izpolnitev sistem varnega ravnanja s klorom, ki ga letno porabimo oko 8.000 ton.

Poslovanje največjega posavskega delovnega kolektiva Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj Krško v mnogem vpliva na podobo in razvoj regije, še zlasti pa seveda krške občine. Okoli 2300 delavcev te delovne organizacije z devetimi tozdi in delovno skupnostjo skupnih služb ustvarja letno več kot 40 milijard celotnega prihodka, na konvertibilno področje pa izvozijo za okoli 30 odstotkov. Od tistihmal, ko je leta 1939 slovenski industrijalec Franc Bonač zgradil tovarno celuloze na Vidmu pri Krškem s prvotno proizvodnjo 10.000 ton celuloze letno, so po 2. svetovni vojni v tovarni izvedli tri obsežne razširitve. Zdaj naredijo delavci tovarne »Djuro Salaj« letno okoli 130.000 ton celuloze, 135.000 ton papirja, 20.000 ton valovite lepenke in 5.000 ton drugih proizvodov. Letno je to kar 290.000 ton proizvodov — dvajsetkrat več kot pred tremi desetletji; število zaposlenih se je v tem času povečalo za desetkrat.

Ker je ta velik nekakšen barometer razpoloženja ljudi v Posavju in kot najpomembnejša jugoslovanska tovarna časopisnega papirja nenehno »na prepihu«, smo mu skušali izmeriti utrip v pogovoru z vršilecem dolžnosti predsednika kolektivnega poslovodnega organa Silvom Gorencem. Ta 56-letni diplomirani politolog, doma z Rake, je opravič odgovorno delo v upravnih organih republike in federacije, tudi v gospodarstvu. Je član CK ZKS, glavni direktor TCP Djuro Salaj pa je postal novembra 1981. Pred prihodom h krškim papirničarjem je bil krški župan. S Silvom Gorencem se je pogovarjal naš novinar Pavle Perc.

DL: »V TCP Djuro Salaj ste v Posavju med prvimi pozdravili svežnja ukrepov zvezne vlade. Ali to pomeni, da ste že zadovoljni, oziroma pričakujete še boljše rešitve, zlasti za vaš izvoz?

Gorenc: V naši delovni organizaciji imamo že vrsto let navado, da v kritičnih ekonomskih razmerah sprejemamo na ravni samoupravnih organov na predlog strokovnih služb ustrezne dodatne ukrepe, s katerimi želimo svoje poslovanje prilagoditi novemu stanju. Ker je, žal, teh administrativnih ukrepov zadnja leta veliko, so tudi naši ukrepi razmeroma pogosti. Naši letni plani, ki jih sprejemamo v tozdih in delovni organizaciji, že sami po sebi predstavljajo izredno zahtevne, kompleksne naloge, tako da dodatni ukrepi, o katerih me sprašujete, pomenijo le dopolnitev že tako zelo zahtevnih nalog v letnem planu. Iz vašega vprašanja se da razumeti, kot da smo mi prvi v Posavju pozdravili ukrepe zvezne vlade. Tega nismo storili, pač pa smo, izhajajoč iz dejstva, da so nekateri ukrepi nujni, ne glede na to, ali se z njimi povsem strinjamo ali ne, prilagodili naše poslovanje ukrepom.

Spadamo med delovne organizacije, ki so imele v preteklih letih prav zaradi administrativnih ukrepov povečane težave ne glede na razmeroma velike napore, ki jih je delovni kolektiv vlagal za izboljšanje svojega poslovanja. Tako smo morali v preteklih letih sami zagotavljati devize za normalno poslovanje, hkrati pa s povečanim izvozom skrbeti, da so bili jugoslovanski časopisi v celoti preskrbovani s potrebnim časopisnim papirjem. Naloga je bila očitno protislovna: ob enaki proizvodnji pomeni povečan izvoz zmanjšanje ponudbe na domačem tržišču in obratno. Vse obljube pristojnih organov o zagotovitvi potrebnih deviz za uvoz reprodukcijskega materiala in rezervnih delov, se niso uresničile. Zvezni izvršni svet je z administrativnimi ukrepi posegal v našo izvozno politiko, saj je, na primer lani, omejil izvoz papirja, hkrati pa ni zagotovil možnosti, da za zmanjšani izvoz pridobimo potrebne devize. Ta obljuba seveda ni bila izpolnjena! Zunanji trg ne prenese hitrih sprememb v ponudbi blaga, zato smo imeli velike težave, ki so nas drago stale. Iz takih razlogov nismo preveč navdušeni za administrativne ukrepe! Pričakujemo od ZJS, da bodo nadaljnji ukrepi, o katerih še nič ne vemo, bolj stimulirali ekonomsko ravnanje gospodarskih podjetij in spodbujali tako poslovno politiko, ki bo ob dobrem gospodarjenju delovnega kolektiva omogočala ustvarjanje ustreznega dohodka za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Take ukrepe bomo pozdravili, sedanje pa sprejemamo kot prehodne odločitve, ki naj ne bi imele dolgoročnega značaja.

NA PAPIRNIČARJIH GLAVNO BREME POCENI ČASOPISOV

DL: Pomembna spodbuda največje materialnega, tehnološkega in samoupravnega razvoja kolektiva v sedemdesetih letih je bila vse večja potreba po domačem časopisnem papirju in celulozi ter težnja, da bi se rešili odvisnosti od uvoza teh izdelkov. Kolektiv je bil deležen družbene podpore, pomoči pa ne, večkrat poudarjate krški papirničarji. Kako vam je uspelo intenzivirati razvoj in povečati proizvodnjo celuloze in papirja?

Gorenc: Za razvoj proizvodnje v TCP Djuro Salaj je izredno pomembno desetletje 1970—1980. V tem času smo podvojili proizvodnjo, in sicer z novo tovarno celuloze, z nabavo papirnega stroja 3 in z novozgrajeno kartonažno tovarno Tes v Brestanici. Te investicije so bile rezultat ocene razvojnih možnosti delovnega kolektiva in dogovora z našimi kupci s slovenskimi papirnicami (glede celuloze) in časopisnimi podjetji v Jugoslaviji (glede časopisnega papirja). V tem smislu so bila poleg inozemskih investicij združena tudi sredstva znotraj teh panog, da bi povečali proizvodnjo papirja in celuloze.

Značilno za to obdobje pa so neurejeni odnosi glede cen proizvodov. Domače prodajne cene celuloze in papirja so bile pod svetovnimi cenami, kar velja

»KRALJ POLKE«

Že več kot pol stoletja je harmonika najzvestejša sopotnica Franka Yankovica, kar pa ni pravzaprav nič neobičajnega, saj gre vendar za ameriškega »kralja polke«. Harmonika ga spremlja vsepovsod. Tudi na letošnjih počitnicah v stari domovini svojih staršev jo je imel s seboj, čeprav nastopov ni imel v načrtu. A kot vedno mu je le prišla prav, saj ljudje, kamor pride, pričakujejo, da bo vsaj malo raztegnil svoj meh in zapel, in on jim zmeraj z veseljem ustreže. Počitnice je avgusta preživel v Šmarjeških Toplicah. Do tega ga je pripravil prijatelj iz Denverja, je zaupal v krajšem pogovoru za Dolenjski list; Frank Yankovic se ni pustil dosti pregovarjati, saj gre vedno rad v domovino staršev. Dostoj je bil v Sloveniji že šestkrat, pred leti pa je v Ljubljani posnel ploščo. Le mimogrede povejmo, da mu je bilo v Šmarjeških Toplicah in na vseh izletih, ki so jih pripravili za svoje goste, zelo všeč, s počitnic pa je šel tako rekoč takoj igrati na festival polke v Rock Springsu v ameriški zvezni državi Wyoming, na katerem je med svojo tritedensko turnejo po ZDA igral tudi ansambel Jožeta Gotliba.

71-letni Frank Yankovic, ki se je sicer rodil v Ameriki, njegove korenine pa po materi segajo v Cerknico in po očetu v Kal pri Pivki, je že desetletja med najbolj priljubljenimi glasbeniki v Združenih državah in gotovo že ena od legend ameriške glasbe, posebno polke. Ogromno je storil tudi za ohranjanje in uveljavljanje slovenskega glasbenega izročila v ZDA. Eden od kritikov v ZDA je zapisal, da je v Ameriki veliko glasbenikov, ki igrajo polko, a od ene obale do druge je znan le Frank Yankovic. Drugi so veseli, če prodajo svoje plošče v pet tisoč primerkih, Yankovic pa je dve (od okrog 150, kolikor jih je posnel od leta 1937, odkar snema) prodal kar v milijon primerkih.

Za Yankovica nekateri pravijo, da je le povprečen harmonikar. Sam »kralj polke« jim da celo prav, vendar je jasno, da se kar tako ni povzpel na »presto« in na njem ostal tri desetletja in pol. Prvič je Yankovic postal »kralj polke« v ZDA leta 1951, pa potem tudi 1952 in 1953, nato pa takšnih koncertov ni bilo več. Upravičenost naziva ameriški »kralj polke«, ki mu je ostal, Frank Yankovic vedno znova dokazuje s svojo glasbo, pa s svojim celotnim nastopom, s showom. Za Yankovica pravijo, da zna neprekosljivo zabavati publiko, kar je redkost, medtem ko odlični harmonikar niti ni taka redkost. Yankovic nastopa, igra za ljudi, ne pa zato, da bi impresioniral druge glasbenike, čeprav drži, da mu tudi to uspeva. Je tudi odlični pevec, z izrednim ljudskim stilom, kar vžge ne le pri ameriški publiko, ampak povsod, kjer Yankovic nastopa. »Pesmi delam tako«, razlaga Yankovic v dokaj lepi slovenščini (ki jo razloži s tem, da so doma vedno govorili slovensko, medtem ko noben njegovih otrok, kot večina slovenskih izseljencev tretje generacije in več, ne zna slovensko), »da jih poslušajo vsi, ne le naši ljudje, ameriški Slovenci. Igramo vse ameriške pesmi, glavna pa je seveda polka.« Ta v Ameriki seveda zveni nekoliko drugače, kot smo je navajeni mi od naših narodnozabavnih ansamblov, a polka je le. Yankovic sam piše tudi glasbo in besedila za pesmi. Besedila so tako v angleščini kot v slovenščini, a prva prevladujejo.

Prvi harmonikarski poskusi Franka Yankovica sodijo v njegovo deveto leto. Pripoveduje, da je imel eden od delavcev, za katere je njegova mama kuhala in skrbela — oče je bil kovač — v »kampu« v Euclidu pri Clevelandu, kjer Yankovic živi tudi danes, harmoniko, na katero je zvečer po delu zaigral svojim tovarišem. Podnevi je harmoniko večkrat »izmaknil« mali Frank in se sam učil igrati. Ko je dobil svojo harmoniko, je še mislil, da bo igral le zase, v svoje veselje. »Potem pa je tako naneslo, da sem kar nadaljeval z igranjem,« se je nasmejal. Šest let je igral na »našo«, slovensko harmo-

niko, potem pa na ameriško »pianokord« harmoniko. »Pred 15 leti sem posnel prvo ploščo z našo domačo harmoniko,« pove Yankovic, »in sedaj nanjo vsi igrajo, medtem ko preje nihče ni vedel zanjo.«

Glasba je Yankovicu vedno bila delo, kruh in največje veselje, ki ga prenaša tudi na druge. Ko je bil kot ameriški vojak v drugi svetovni vojni v Evropi, je bilo tako mrzlo, da so mu zmrznili prsti na rokah in nogah. Tudi z Yankovicem je bilo precej hudo, tako da so mu že hoteli odrezati prste. Preprosil jih je, da tega niso storili. Prsti so se res popravili, da je lahko po vojni igral naprej.

Frank Yankovic s svojim ansamblom, veliko pa tudi sam, saj so vsi ostali člani zaposleni, ogromno nastopa. Pravi, da gre vsak teden kam igrati. Le kdo bi preštel vse nastope, ki jih je imel v 55 letih, kolikor časa hodi igrati po svetlu Nastopal je predvsem po vsej Ameriki in Kanadi, oktobra pa se odpravil na enomesečno turnejo po Avstraliji pa Japonski in Kitajski. Gostoval je v vseh večjih ameriških TV programih, tudi v znanem TV showu Johnnyja Carsona, pa vsako nedeljo v slovenskem programu clevelandskega radia.

Za zadnjo ploščo, »70 let bitov Franka Yankovica«, ki jo je izdal pri »svoji« diskografski hiši Polygram Records — predno je prišel v to hišo, je snemal ploščo pri nič manj znani Columbia Records — je februarja letos v Los Angelesu dobil znamenito glasbeno nagrado grammy za najboljšo polka ploščo leta, kar je veliko, a kar samoumevno priznanje njegovemu dolgoletnemu glasbenemu udejstvovanju. Seveda pa ta plošča ne bo dolgo njegova zadnja, saj sta praktično pred izidom dve novi, I Wish I Was 18 Again (Želim, da bi imel ponovno 18 let) in Christmas Memories (Božični spomini). Frank Yankovic je zelo vesel, da mu pri njegovih najnovejših glasbenih projektih pomaga tudi sin Robert, ki igra kitaro. Robert je namreč edini od Yankovicovih desetih otrok, od tega šestih sinov, ki je pokazal toliko zanimanja za glasbo, da se je pripravil resneje ukvarjati z njo.

ZDENKA LINDIČ-DRAGAŠ

Fotografija

VEČ GLAV VEČ VE

Literati imajo številna srečanja, tako tisti, ki so šele na začetku pisateljske ali pesniške poti, kot tisti, ki so si jo do dobra že utrlji; številna in pestra so tudi srečanja likovnikov, kiparjev, slikarjev, grafikov; tudi glasbeniki niso osamljeni v svojih prizadevanjih po odkrivanju novega in boljše spoznavanju že doseženega — le slovenski ljubitelji fotografije so imeli dokaj ozko omejeno delovanje. Zvečine se družijo v klubih, prirejajo občasne razstave, še bolj poredkoma pa kateremu uspe izdati katalog ali portfolio. Delovna srečanja, na katerih bi prevetrili spoznanja, lastna razmišljanja o fotografiji in slišali mnenja drugih, zvedeli za drugačne ugotovitve, se ustvarjalno sprli in skupaj iskali rešitve, kaj takega fotografiji v Sloveniji niso imeli.

Bolj natančno povedano, niso imeli vse do sredine tega meseca, ko se je uspešno začela in končala prva fotografska delavnica v novem mestu.

»Na zamisel o fotografski delavnici smo prišli ob preprostemu dejstvu, da se na tem področju razen razstav ne dogaja kaj dosti,« pravi strokovna svetovalka za likovno dejavnost pri ZKO Sloveniji Andreja Koblar. »Izkušnje s slikarskimi in kiparskimi delavnicami kažejo, da je takšna oblika dela zanimiva za udeležence, zato smo sklenili poskusiti, ali ne bi bilo morda mogoče pripraviti tudi fotografsko delavnico. In ko smo iskali primeren kraj z dovolj močnim fotoklubom in ljudmi, ki so pripravljeni delati, smo se odločili za Novo mesto. Tu je povrh še hotel Metropol, ki ima izkušnje s podobnimi delavnicami.«

Seveda pa pot od zamisli do uresničitve ni kratka in gladka. Na ZKOS so veliko razpravljali in razmišljali, kakšno vsebino in način dela naj bi imeli v fotografski delavnici. Pri teh iskanjih so jim pomagali izkušeni slovenski fotografi in poznavalci fotografije, v razprave pa se je vključil tudi novomeški svobodni kulturni delavec Bojan Radovič, na čigar ramena je potem

padel tudi velik del bremena pri organizaciji in vodenju fotografske delavnice.

»Dogovorili smo se,« pripoveduje Radovič, »da je še najbolj smotno, če najprej povabimo k sodelovanju posamezne fotografske ustvarjalce. Ne gre, da bi naziv delavnica vzeli preveč dobesedno; nima namena, da bi se v nji učili fotografiranja in tehničnih osnov, marveč naj bi v fotografski delavnici že vsaj delno oblikovani fotografi v plodnih medsebojnih pogovorih, primerjanju svojih in del drugih udeležencev, na predavanjih in drugih oblikah dela razvijali svoje teoretične poglede in premisleke o fotografiji.«

In tako so tudi poskusili. V Novo mesto je prišlo 10 ljubiteljev fotografije (4 udeleženci iz Novega mesta, 2 iz Velenja, 2 iz Več, po eden pa iz Kamnika in Ljubljane). Tri dni so se družili v delovnih prostorih hotela Metropol, obiskovali številne otvoritve razstav, si ogledali Pleterje in Kostanjevico ter za nameček posneli nekaj fotografij Novega mesta za projekt Dolenjskega muzeja, ki se trudi izdajati dobre razglednice dolenjskega središča. Udeleženci so prinesli s seboj

svoje izbrane fotografije in kolekcije, potem pa so poskusili izraziti svoja hotenja in svoje poglede na fotografijo, prisluhnili so kritiki in nasvetom drugih, neredko pa so se spustili tudi na zelo teoretična področja. Pogovore so še spodbujali gostje, ki so prišli na obisk v fotografsko delavnico, in seveda predavatelji. Zagrebški fotograf Petar Dabac je predaval o umetnosti fotografije, Tomaž Lauko je predstavil svoj fotografski esej o življenju kartuzijanov in spodbudil razgovor o dokumentarnem v fotografiji, Brane Kovič pa je predaval o fotografski kritiki ter prav tako dal iztočnice za živahen in ploden razgovor.

Alenka Vidrgar, kiparka iz Ljubljane (specialko je delala iz teorije fotografije), je bila reden gost v fotografski delavnici. Podobno kot Koblarjeva je prepričana, da je takšna oblika in vsebina fotografske delavnice dobra, omenila pa je poučen primer, ko so pred leti že poskušali pripraviti nekaj podobnega, a jim ni uspelo, ker so zbrali preveč raznorodne fotografije, od učencev, popolnih začetnikov, do starejših začetnikov in zgolj površnih poznavalcev fotografije.

»Tokrat pa je fotografska delavnica uspela,« je zadržala v soboto dopoldan, ko je bilo srečanje šele na polovici, a hkrati že toliko preskušeno, da je bilo mogoče izreči kakšno oceno. »Mislim, da se da s takšnim načinom dela spodbuditi razvoj fotografije na Slovenskem. S samimi razstavami gre to zelo težko, saj je odsotnost mnenj in razmišljanj premočna. O fotografiji pa je gotovo treba tudi razmišljati, če naj se gradi in razvija v pomembno izrazno sredstvo. Žal je splošno mnenje, da je fotografija zgolj tehnika, takšen ali drugačen aparat, takšna ali drugačna tehnika povečevanja. Zato so morda na splošno naši fotografi v tem pogledu malo izobraženi. Toda to so zablode. Resen ljubitelj fotografije mora tudi kaj vedeti, raziskovati mora medij, slediti dogajanjem, vedeti, kaj se na tem področju dogaja. Takšne fotografske delavnice so lahko pri tem zelo koristne.«

Vse povedano najbrž kar dovolj jasno priča, da je fotografska delavnica v Novem mestu lepo uspela. Uspeh pa je zagotovilo, da ne bo ostala prva in edina, marveč da bo postala vsakoletno delovno srečanje, ki bo sčasoma morda še odmevno. Za novomeški fotoklub pa je uspeh prve fotografske delavnice gotovo lepo priznanje in spodbuda.

Vse dobro in tudi konec dober.

M. MARKELJ

Foto: Bojan Radovič

Dediščina

KOZOLEC Z LETNICO 1844

V Podvrhu, vasi ob vijugavi makadamski cesti med Lončarjevimi dolom in Zabukovjem, stoji mogočen kozolec na štiri okna. Njegov lastnik je Ivek Jazbec. Kozolec — premore še slamnato kritino — ima na vidnem mestu vrezano častljivo letnico 1844. Gospodar je od svojega starega očeta slišal, da ga je postavil še njegov prapraded. »Takrat so držali grunt trije Toneti zapored. Eden je imel smolo, da je domača hiša zgorela, zgradil je to, v kateri smo še sedaj. Bojda so tesarji pri vezavi tega kozolca spili tri polovnjake vina,« pripoveduje sedanji gospodar Ivek. Po vrsti lestev vabi prišleka tik pod streho kozolca, češ poglej, če bi danes še kje našel tak les. »Primernege lesa za ta kozolec tudi takrat ni bilo v domači hosti. Furmani so ga vozili sem prav iz osrčja Bohorja. Pot je takrat držala drugje, sicer sem ne bi mogli z več kot 18 metri dolgimi debli,« pravi in pogladi z roko po tako gladko obtesani površini, kot bi se bili stari mojstri ubadali z obličem po vsej dolžini. Tako na začetku kot na koncu merijo ti tramovi kljub 18-metrski dolžini v preseku 24 x 26 cm. Bogato izrezljane so hrastove roke. Uporabljeni so le leseni klini, samo na vogalih je pokončni stebel povezan s povprečnimi tramovi z železnimi skobami. Tudi za velike kamnite podstavke je bilo treba obdelati kar velike skale.

»Vsak sedem ljudi je bilo treba za zmetavanje sena z

voza na brano iz sredine, do drugega konca,« se spominja nekdanjega težaškega dela. »Sedaj je kozolec nekako od leta 1970, odkar imamo nov hlev, bolj ali manj prazen. Je nekakšen simbol nekdanjih časov in načina kmetovanja. Če so tak kozolec s trdi medlom spravili skupaj naši predniki, je na nas, da ga vsaj ohranimo,« pove, zakaj je v začetku septembra povabil tesarja Stanka Vodiška in Konrada Ancleja iz Presečnega pri Dobju na Kozjanskem. Sta še redka mojstra v

teh krajih, ki še umeta, kako se je treba lotiti slamnate strehe. Ob našem obisku sta imela na tleh pripravljene in skrbno zložene beke, prekle in slamo. Daljšo, rženo, in krajšo, pšenično. Ivek je moral za to pred časom naprositi žanjice. »Če bi šla slama zgolj skozi snopovezalko, ne bi bila več dobra,« pojasni. Po nekaj dneh dela je bila streha pokrpana na vseh puščajočih mestih. Dobil je nov šop, vse je lepo zaključeno z vetrnico in kito.

Tesarja se ne dasta motiti, plela sta dalje tudi med besedovanjem. »Da da, prenekatera salonitna streha, ki so se tako grdo razpasle tudi po kozolcih, ne bo zdržala toliko kot tale slama,« menita iz izkušnje. Pripomnita, da tudi na Kozjanskem pred še nekako 15 do 20 leti ni manjkalo takšnih kozolcev. Nekaj grenkobe je čutili v odgovoru na vprašanje, če imata koga za seboj, ki bo nadaljeval njuno obrt. Naslednikov namreč ni, Ancelji pa domuje na kmetiji, kjer se je rodil dr. Jože Brilej.

Jazbecov kozolec premore še dvoje posebnosti. V brani so skrita skrivališča za žito in prekajeno meso. Po ena taka shramba je na vsakem koncu. Če je bilo vse ostalo založeno z mrvo, sta bili resnično dobro skriti. Kajpak so vsi spoji lesa pri tem še bolj natančno obdelani, posebno strop, da se ni prašilo po mesu. »Skritega živeža nikoli niso odkrili ne avstrijski finančarji pred prvo svetovno vojno in med njo, ko so še posebno prizadevno iskali, ne Nemci med drugo svetovno vojno,« bpišuje Ivek to domisljico svojih prednikov. Sodi, da od kozolca ne morejo biti dosti mlajše tri trte izabele na spodnji strani kozolca pod gankom. Trsi so tako debeli, da jim človek brez motorne žage ne bi bil kos.

Sedaj ko ima ta kozolec zgledno pokrpano streho, bodo Jazbecovi spokojneje počakali zimo. Pač pa je nekaj, kar gospodarju posebno ob vesteh, da marsikje vrtajo globoko v nederja zemlje za toplimi vreli, ne da miru. Pod kmetijo v gozdiču je izvir, imenovan Počevica. »Ženske so v njem prale bose celo v tako hudi zimi, kot je bila tista leta 1929,« skuša dati težo svojim besedam, s katerimi že vrsto let skuša vzbuditi zanimanje za ta izvir. »Gospodinje so nosile pozimi sem čreva na pranje celo z Vranja. Ko so bili zamrznjeni vsi potoki, ta ni bil okovan v led. Domačin Alojz Baumkirchner se kot koroški borec spominja, da je prav ta voda marsikomu zaprla zahrbtno rano.« Tako Ivek Jazbec. Morda bo prav ta, sedaj lepo obnovljeni stari kozolec pripeljal k domačiji koga, ki se spozna tudi na zdravilne vode. Morda kaže povrtati tudi tod.

A. ŽELEZNIK

KRI ZA ŠPORT

binna pomeni tudi večjo porabo kisika in večjo mišično učinkovitost.

Ker se organizem odzove na pomanjkanje kisika tako, da zveča koncentracijo hemoglobina, je razumljivo, zakaj se tekači na dolge proge, kolesarji in smučarji tekači podajajo na trening v gore s precejšnjo nadmorsko višino (nad 2000 m), kjer je zrak redkejši in vsebuje manj kisika. Odvzem krvi je približno to, kar bi pomenila selitev na večjo nadmorsko višino. Nenadoma je manj nosilec kisika in organizem bo ustvaril nove. Razen tega višinski trening verjetno zboljšuje tudi oksidativno sposobnost mišičnih vlaken.

POMAGA VZDRŽLJIVOSTNIM DISCIPLINAM

Transfuzija bi še najmanj koristila sprinterju, ki proizva energijo predvsem z anaerobno presnovo, najbolj pa športnikom vzdržljivostnih disciplin, kot so maratonci, smučarski tekači in kolesarji, katerih delovna sposobnost je odvisna od preskrbe delujočih mišic s kisikom.

V poskusnih primerih je bilo zelo težko dokazati učinkovitost krvne transfuzije. Ena od razlag je tudi ta, da boljšo sposobnost krvi za prenašanje kisika po transfuziji izničuje večja viskoznost krvi, zaradi katere se poslabša pretok krvi. Do nasprotujočih si ugotovitev so prišli tudi zato, ker je težko dobiti zanesljive podatke od tako zapletenega fiziološkega modela, kot je trenirajoči športnik. Enako pomembne kot koncentracija hemoglobina so lahko tudi spremembe v krvnem obtoku v posameznih delih telesa, notranja temperatura, kislost in razni dihalni odzivi.

Pri poskusnih psih se je po transfuziji močno zmanjšala količina krvi, ki jo srce prečrpa v eni minuti, bilo pa je še nekaj odzivov, ki bi morali na dosežek vplivati negativno. Raziskave, ki so jih opravili ljudje, pa niso rodile zanesljivih sklepov, predvsem zaradi neustreznih kontrolnih osebkov, treninških učinkov in tudi dejstva, da se po transfuziji koncentracija hemoglobina ni zvišala, tako kot so pričakovali.

Kljub dolgoletnim fiziološkim raziskavam še danes ni jasno, ali je dejavnik, ki omejuje delovno sposobnost, prenašanje kisika do mišične celice ali oksidativna sposobnost te celice.

Najprepričljivejši dokaz, da športnikom transfuzija pomaga, je dala raziskava enajstih vrhunsko treniranih tekačev na dolge proge. Atleti so testirali na tekoči preprogi, preden so jim vzeli kri in potem, ko so jim ponovno vbrizgali 900 ml lastnih rdečih krvnih celic, ki so jih zamrznili in shranili. Za 1 gram večja masa rdečih krvnih teles v decilitru krvi nad kontrolnimi vrednostmi je povečala vzdržljivostne dosežke, zmanjšal pa se je tudi srčni utrip in nakopičilo se je manj laktatov, ki so odpadni proizvod presnove in na dosežke delujejo zaviralno. Vse to pa so kriteriji boljših

dosežkov. Srednja vrednost VO_2max je sicer narasla le za 5 odstotkov, kar je manj kot so napovedovali, a je v skladu z ugotovitvami prejšnjih raziskav.

Teža dokazov govori, da vnašanje dodatnih rdečih krvnih teles v kri elitnih športnikov njihov dosežek lahko izboljša, vendar se zdi, da je prednost le neznatna.

KAJ PA VARNOST?

Medicinske koristi krvne transfuzije so popolnoma jasne. Podarjena kri omogoča take čudeže, kot so kurgija srca, zdravljenje raka s kemičnimi zdravili, presajanje kostnega mozga in še kaj. V teh primerih prednosti transfuzije popolnoma odtehtajo tveganja. Vendar transfuzija še zdaleč ni brez tveganja. Stranski učinki, ki prizadenejo sposobnost organizma za obrambo pred boleznimi, zapletejo približno 3 odstotke transfuzij. Večina težav so blage alergijske reakcije, kot sta vročina ali urtikarija, toda na približno vsakih 6000 primerov se pojavi po ena kri razkrajajoča reakcija, ki je lahko usodna. Na srečo bakterijske zastrupitve niso pogoste, a se vseeno lahko končajo s smrtjo, če jih pravočasno ne opazijo in zdravijo. Leta 1984 je v ZDA zaradi njih umrlo 37 ljudi. Do 10 odstotkov bolnikov se okuži s hepatitisom. Čeprav resnih akutnih primerov ni več veliko, pa se hepatitis pri nenavadno velikem številu bolnikov razvije v kronično jetrno bolezen. Resničnega števila težkih bolezni ali smrti zaradi kronične jetrne bolezni, ki je posledica transfuzije, ne poznamo, je pa precej večje, kot si mislimo. Zadnji dokazi o zvezi med transfuzijo in sindromom zmanjšane odpornosti organizma še glasneje govorijo zoper nepotrebne ali vprašljive transfuzije krvi. Razen tega prejemanje krvi pri normalnih mladih ljudeh spodbuja imunsko občutljivost, kar lahko zaplete ali celo onemogoči poznejše zdravniške posege, kot so transfuzija, nosečnost ali presaditev kostnega mozga.

Tudi če odmislimo etično plat zlorabe krvi, že povsem znanstvenega in zdravstvenega načina lahko obsojimo način, kako so ameriškim kolesarjem na zadnjih Ol vbrizgali kri. Ker je cilj kri, ki bo bolje prenašala kisik, so pravi transfuzijski proizvod rdeče krvne celice, in ne vsa kri. Da bi se izognili tveganjem, kot so prenašanje bolezni in obrambne reakcije, bi bile idealni izdelek človekove lastne zamrznjene krvne celice brez krvne plazme. Vendar nekatere zelo pomembne snovi, ki zagotavljajo vezavo kisika, med shranjevanjem izgubljajo moč.

V vseh prepričljivejših poskusih je šlo za ponovno vzbuzgano lastno kri. Nobenega razloga ni, da bi izbrali drugo, manj varno kri. Seveda mora za varnost poskrbeti tudi delovni postopek, ki zahteva izurjeno osebje, ustrezne tehnike in skladiščenje ter označevanje v registrirani krvni banki. Transfuzijo je treba izvesti v bolnišnici, kjer so napake kot neidentificirani

krvni proizvodi ali nesterilni postopki tako rekoč izključeni in kjer je na voljo pomoč, če bi prišlo do nezaželenih stranskih učinkov.

ZDRAVLJENO IN ETIČNO UPRAVIČENO?

Prav nobenega medicinskega opravičila ni za to, da normalnega zdravega človeka izpostavimo tveganju krvne transfuzije, pri čemer bi uporabili tujo kri. Dejstvo, da gre navadno za elite športnike, sicer spreminja okoliščine, ne pa tudi medicinske sodbe. Kaj pa če gre za lastno športnikovo kri, ki jo pravilno odvzamejo, shranijo in nato človeku vrnejo v bolnišnici? Z medicinskega stališča bi bilo to lažje razumeti. Vendar krvni doping še vedno ni nič drugega kot poskus, da bi uporabili zdravniško terapijo in z njo nepošteno ustvarili prednost pred tekmeci. V tem smislu se kri kaj malo razlikuje od drugih umetnih spodbujevalcev dosežkov, ki so jim v olimpijskem gibanju napovedali vojno. Fiziološki učinki se morda razlikujejo po veličini, toda načelo ostaja isto. Gre za zmagovanje za vsako ceno, za delovanje za zaprtimi vrati in za kupovanje medalj z zdravjem. Vprašanje je, kako nepristransko in do kakšne mere športnike poučijo o tveganju in pomoči, ki jo lahko pričakujejo od krvnega dopinga. Kaj malo verjetno je, da bi postopek, ki so ga uporabili za kolesarske olimpijce ZDA, znanost potrdila za klinični raziskovalni projekt. Še manj verjetno je, da bi z etične strani postopek odobrili komite za zaščito človeka.

So pa še drugi enako močni razlogi zoper krvni doping. Celotna lastna človekova kri ni varna, če je ne jemljejo, hranijo in vbrizgajo pod skrbnim zdravniškim nadzorom. Če bi kri lahko na ta način uporabljali v svetovnem elitnem športu, bi bilo nerealno pričakovati, da se krvni doping ne bi uveljavil tudi na nižjih tekmovalnih ravneh. Resnim rekreativnim športnikom bi pomenila transfuzija hudo skušnjava, če bi obetala znatno boljši čas v maratonskem ali smučarskem teku ali kolesarski dirki. Razširjena »rekreacijska« zloraba krvi bi neizogibno povzročila resne poškodbe in bolezni normalnih zdravih oseb. Razen tega bi se gotovo zmanjšalo število zdravih prostovoljnih darovalcev krvi, kar bi močno omajalo zdravstveno oskrbo krvi potrebnih ljudi.

Kri je zdravilo. Zbiranje, shranjevanje in njeno preverjanje je skrbno predpisano. Kri zbira in jo dajejo v ustanovah, ki so za to pooblašene in jih nenehno nadzirajo. Tako kot ostala zdravila jo lahko predpisujejo le, če tako zahteva bolnikovo zdravje. Leta 1976 je zdravstvena komisija mednarodnega olimpijskega komiteja formalno obsodila transfuzijo krvi zdravim športnikom. Čas je, da MOK in olimpijski komiteji posameznih držav krvni doping tudi jasno prepovedo.

J. PENCA

Leta 1976 je zdravstvena komisija mednarodnega olimpijskega komiteja formalno obsodila uporabo krvne transfuzije pri zdravih športnikih, toda do začetka letošnjega leta krvnega dopinga še ni odločno prepovedala. Sprašujemo se, ali transfuzija krvi pomeni za elite športnike odločilno prednost, ali je tako ukrepanje varno in ali je uporaba krvi v športu sploh etično upravičena?

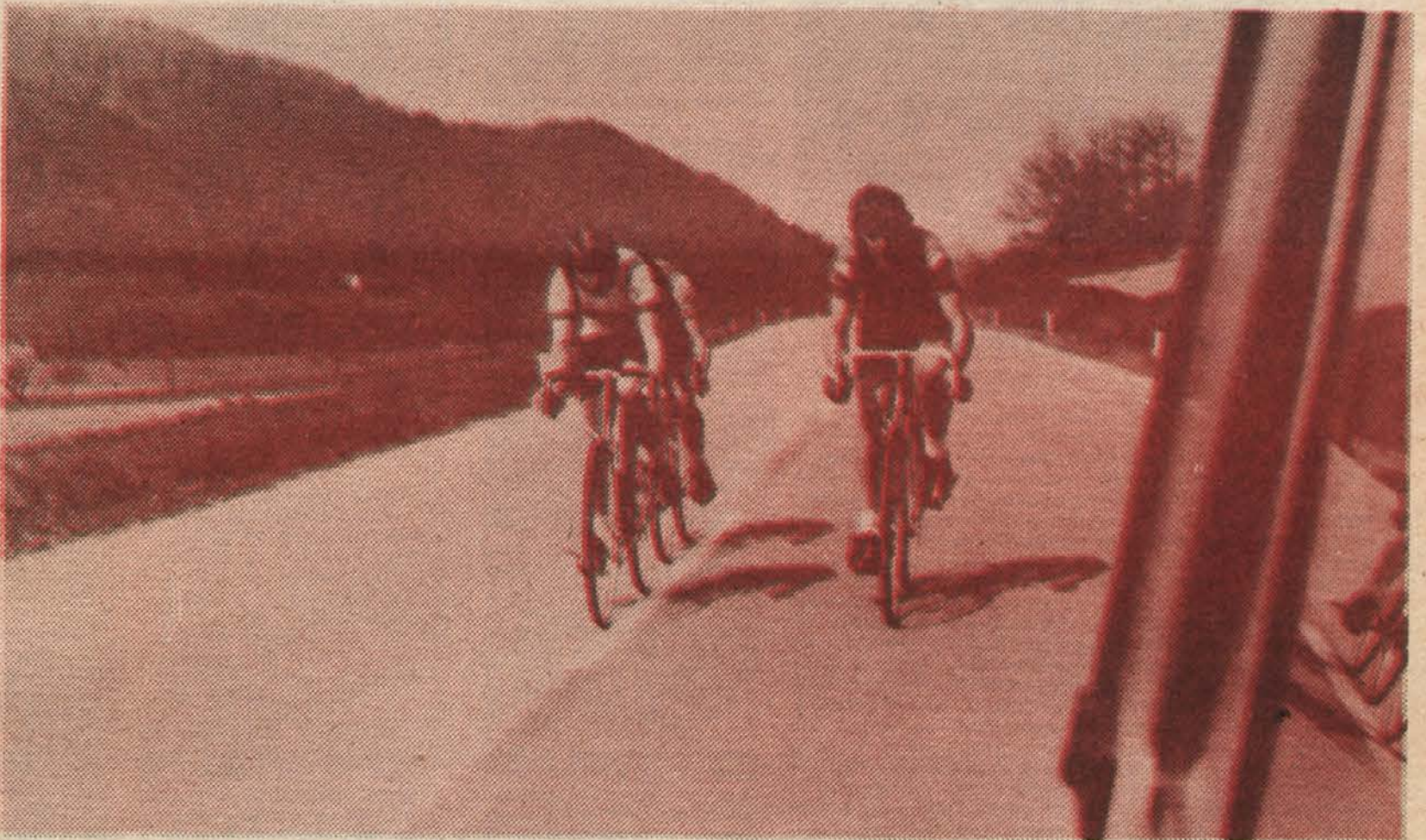
Pred kratkim je olimpijski komitej ZDA odkril, da je sedem od štiriinvajsetih članov njihovega olimpijskega kolesarskega moštva pred Ol dobilo transfuzijo, da bi se jim poboljšala vzdržljivostna sposobnost. Ironično je to, da so resnico javno povedali prav v času kvodajalskega meseca, ko je v južni Kaliforniji in tudi drugod po ZDA primanjkovalo krvi. Ameriški kolesarji so dobili od svojih sorodnikov in neznanih darovalcev svojo kri, ne le koncentrat rdečih krvnih teles. Transfuzijo so opravili kar v sobi nekega motela. Podatkov o tem, kako so kri zbrali, shranili in preskusili njeno ustreznost in varnost, pa olimpijski komitej ZDA ni dal.

Začetni odzivi na poročilo o krvnem dopingu so se sukali okrog morebitne diskvalifikacije kolesarjev in pričakovanih političnih posledic. Manj pozornosti so posvečali znanstvenim, medicinskim in etičnim vprašanjem. Ameriški zdravniki so enotno in glasno spregovorili zoper tako prakso. Vendar tam, kjer gre za olimpijske medalje, čustva vrejo in odziv javnosti je bil zelo različen, od vroče obrambe kolesarjev do razočaranja, odpovedi in ogorčenja. Senzacionalizem, ki se je zgostil okrog olimpijskega škandala, pa je zasenčil mnoga pomembna in sporna vprašanja. Ali transfuzija elitnim vzdržljivostnim športnikom bistveno pomaga? Je taka praksa varna? Ali je uporaba krvi za izboljšanje športnih dosežkov sploh etično upravičena?

KAKO JE Z UČINKOVITOSTJO?

Ze skoraj dve desetletji krožijo govorice, da nekatere državne reprezentance uporabljajo transfuzijo krvi za izboljšanje dosežkov svojih športnikov v mednarodnih nastopih. Kako je ta postopek, ki ga imenujejo krvni doping, plemenitenje krvi in skladiščenje krvi, razširjen, ni znano. Vendar obstaja utemeljena fiziološka osnova, da ukrep deluje.

Sposobnost za dolgotrajno zmerno intenzivno in neprekinjeno mišično dejavnost je odvisna od zmoglosti organizma, da delujočim mišicam prenaša kisik. Ze pred 50 leti so fiziološke raziskave povezale sposobnost za prenašanje vzdržljivostnih obremenitev z maksimalno porabo kisika (VO_2max) in ta je še danes mera za določanje srčnožilne telesne pripravljenosti. Transfuzija poveča preskrbo delujočih mišic s kisikom, ker vnese v telo glavnega prenašalca kisika, beljakovino hemoglobin. Masa rdečih krvnih teles in sposobnost maksimalne porabe kisika (vzdržljivostna sposobnost) sta premo sorazmerni. Dokler obremenitev ne presaga skrajnih meja delovanja mišične presnove, povečana koncentracija hemoglo-

Ljudje in živali

KRAVA OBNEMORE, VETERINAR NE

»Primate ga za tačke, čvrsto ga držite, ne bo hudega.« je ondan miril prijaznega psička in njegovega lastnika veterinar Drago Hadl v ambulanti Veterinarskega zavoda v Novem mestu. Ze je imel injekcijo nared, in še preden je utegnil psiček rahlo zacviliti, je že dobil zdravilo. V hipu je bilo končano. Zunaj so čakali rejci zajcev. Zaradi nalezljive miksomatoze so ta dan pripeljali na cepljenje sto kuncev. Ni še bila ura naokrog, ko je bilo delo opravljeno.

»Slučajno sem v ambulanti, sicer bi bil na terenu že od zgodnjih jutranjih ur.« je povedal veterinar Hadl. Zadnja leta je veterinarski inšpektor, za seboj pa ima tri desetletja dela na terenu. Na vso moč se je branil, da bi pisali in o njem, češ da tako delo opravljajo vsi veterinarji zavoda in da je on le eden od zaposlenih. Pa je vendarle med pogovorom izdal nekaj pravih zanimivosti iz svoje prakse.

Za veterinarski poklic se je Novomeščan Drago Hadl odločil še kot otrok. Ko so imeli doma bolnega pujska in ga je prišel zdraviti veterinar Dušan Jereb (kasnejši narodni heroj), se je odločil. Komaj 18 let star je postal študent Veterinarske fakultete v Zagrebu, 23 let star diplomiral in se takoj zaposlil. Prve praktične izkušnje je pridobil kot terenski veterinar v Stični, od leta 1957 pa je v Novem mestu.

V predalu svoje pisalne mize hrani nekaj predmetov in celo vrsto fotografij in diapozitivov, ki mu pomenijo spomin na doživljaje iz prakse.

Ima rdečo gumijasto žogo, na eni strani predrto. Zaradi nje so ga nekoč ponoči klicali v Obrh pri Toplicah. Krava je bila močno napeta, vsa je bila slinasta in v visoki brejosti. »V požiralniku sem otipal okrogel, povsem slinast predmet, ki se je odmikal. Vso noč sem ga poizkušal izvleči, a ni šlo. Svitalo se je, ko sem se odločil za poseg s trokarjem. Z njim sem neznan okrogli predmet prebodel in ga potem z roko izvlekel. Bila je žoga. Krava je bila rešena.«

Pokazal mi je še škatlico z žebiji in dolgo šivanko, narejeno iz šprikle za dežnike. Ta se je neki kravi na Drganjih selih zataknila v kost. Ni ji mogel pomagati in šele ob zakolu so ugotovili, da je žival požrla debelo in dolgo šivanko, ki jo je gospodar potreboval za šivanje salam.

Takih doživljajev je za celo knjigo. Ko je služboval v Stični, se je vozil po terenu s kolesom. Ker tudi telefonov ni bilo, se je zgodilo, da je moral dvakrat na dan v Ambrus. Zdaj dežurni veterinarji dežurajo doma, naročila zanje pa zbira goasilci. Preko UKW zvez v avtomobilu ali s telefonskim obvestilom so takoj dosegljivi. In kaj vse veterinarji doživljajo med dežurstvom?

»Včeraj ponoči sem imel spet opraviti z zadavljeno kravo v Brusnicah, nato sem pomagal kravi pri porodu

na Jugorju. Pri marsikaterem posegu moramo imeti veterinarji ne le znanje, ampak tudi fizično moč. Posebno pri porodih, pri zavutih maternicah.« V takem primeru lahko poseg opravijo le, če valijo po tleh vete-

rinarja in kravo, dokler maternice ne obrne. In Hadlu se je v Soteski zgodilo, da so ga s kravo vred ponoči v snegu valili pri 10 stopinjah pod ničlo.

»Veterinar mora poznati psihologijo živali. Ko žival čuti bolečino, se refleksno brani. Konj rad brncne, mačka praska, pes ugrizne. Vsakdo med nami je to občutil na svoji koži. Najbolj pa nas prizadene, kadar živali res ne moremo pomagati. To se dogaja tudi še danes, ko je velik napredek tudi v veterini, tako v tehniki posegov kot pri zdravljenju. Včasih carskega reza ali operacij tujkov nismo delali, žival je bila obsojena na zakol, danes so to rutinski posegi.«

V zbirki fotografij izrednih primerov, s katerimi se je srečal v praksi veterinar Hadl, je tudi fotografija pujske, ki mu je rep zrasel pri glavi, in krave, ki je imela pod vratom čez šest kilogramov težak tumor. Rak se pojavlja tudi pri živalih.

»Rad imam vse, kar je v zvezi z naravo.« pravi. Sem lovec, gobar, smučar. Sosedje ga često videvajo na vrtu pri težaških opravilih, kar vse počne predvsem zato, da ne bi izgubil kondicije. Pri marsikaterem posegu potrebuje veterinar veliko moč. Ne sme se zgoditi, da bi pri težkem porodu krave veterinar obnemorel.

»Rad imam svoj poklic in prepričan sem, da sem izbral pravega.« pove tudi danes, ko je že začel odštevati leta, ki mu še manjkajo do upokojitve. V njegovi sobi visi tudi zemljevid z označenimi vasmi in zaselki po vsej Dolenjski. Ko je nekdo hotel pogledati nanj, kje je vas Vratno, mu je veterinar Hadl takoj povedal, da je pri Pieterjah. »Na eno stran ceste se gre v Drčo, na drugo v Vratno.« Tako ve za vsako vas in vsak zaselek. In pozna tudi veliko ljudi, kmete po prilikih in ve povedati celo njihove hišne številke. Vsakih nekaj minut med pogovorom pa spet ponovi: »Kar sem povedal, se dogaja vsem veterinarjem.«

RIA BAČER

GOBE

Prava poletna vročina, kolikor je je bilo, je minila in po gozdovih in košenicah so kar obilno zrastle gobe. Pravi gobarji jih nosijo domov polne vrečke, a tudi manj strastnemu gobarju bo verjetno uspelo najti toliko primerkov, da se bo iz njih dal pripraviti okusen obrok. Menda ni treba posebej poudarjati in ponavljati, da nabiramo in jejmo le gobe, ki jih zares dobro poznamo. Gobjim dobrotam se je bolje odreči, kot pa da bi nas nekaj ur skrbelo, ali so bile zares vse gobe uporabne, ali da pristanemo v bolnišnici. Prav tako je dobro upoštevati nasvete poznavalcev, naj bodo gobe le dodatek jedem, da se jih ne gre najesti zvečer, ker bo preobremenjen želodec sicer preprečil dobro spanje, in da gobe niso primerna hrana za otroke, še posebno ne za čisto majhne.

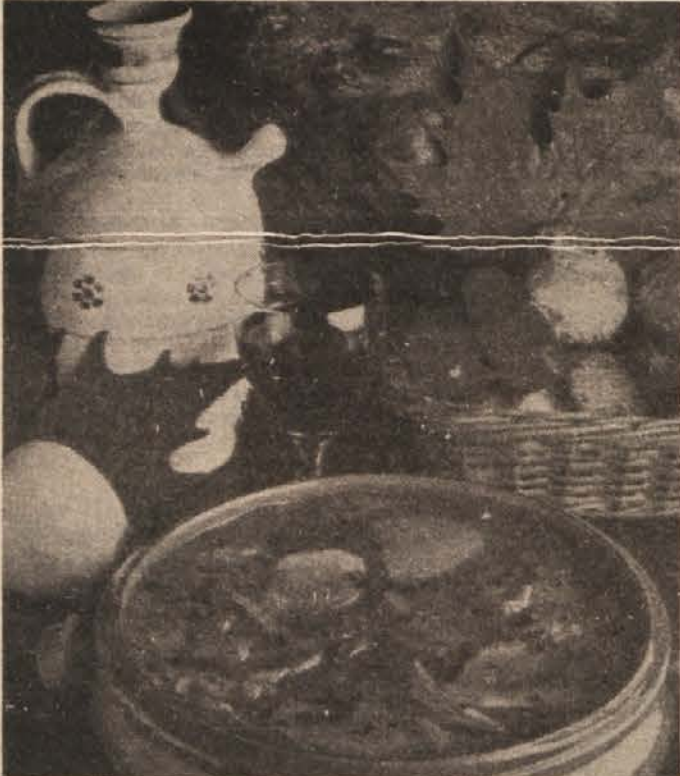
Gobe v omaki: Za 4 osebe potrebujemo 600 g gob, 2 žlici sesekljane peteršilja, 2 stroka česna, olje, sol in poper. Gobe očistimo, narežemo in poparimo, nato jih odcedimo. V ponvi segrejemo olje in na maščobi prepražimo peteršilj in česen. Dodamo gobe, premešamo in prepražimo, solimo in popravimo ter dušimo gobe na majhnem ognju, dokler niso kuhane. Vmes jih večkrat zalijemo z malo vroče vode. Nazadnje jim primešamo kisló smetano. Jed lahko ponudimo s krompirjevim pirejem.

Krompirjeva juha z gobami: Potrebujemo 750 g krompirja, 500 g svežih, mešanih gob, poper, mesno juho iz kocke. Krompir olupimo in v soljeni vodi skuhamo, da je skoraj mehak. Gobe očistimo in drobno narežemo. Krompir narežemo na večje kose, ga damo v ponev, zalijemo z oljem, dodamo maslo, peteršilj, sol in poper ter kuhamo na majhnem plamenu 15 minut, vmes mešamo. Od časa do časa

zalijemo krompir z malo mesne juhe. Gobe pripravimo posebej. Damo jih v ponev, zalijemo z oljem in pristavimo na štedilnik, dodamo česen, peteršilj in sol. Ko povre vsa voda, ki jo izpustijo gobe, jih zalijemo z limoninim sokom. Gobe damo h krompirju in premešamo. Če je juha pre-gosta, prilijemo še mesne juhe iz kocke. Potresemo s kosmi masla, pokrijemo in počakamo, da se maslo raztopi, nato juho ponudimo.

Mineštra z gobami: Potrebujemo 80 g suhih jurčkov (lahko jih zamenjamo s svežimi), 200 g riža, 1 majhno pločevinko belega fižola, kozarec belega vina, česen, čebulo, zeleno, maslo, kokošjo juho, nastrgan parmezan, sol in poper. Suhe gobe namočimo v mlačni vodi, da se zmehčajo in napnejo (sveže očistimo, narežemo in poparimo). V ponvi segrejemo maslo, na njem prepražimo drobno sesekljano čebulo, dodamo česen in gobe, premešamo, dodamo še riž, znova premešamo, tako da se ves riž prekrije z maščobo. Zalijemo s kozarcem belega vina. Kuhamo, da vino povre, nato zalijemo z malo kokošje juhe, solimo, popravimo in dodamo oplaknjen in ocejjen fižol. Kuhamo, postopoma dolivamo juho. Mineštra naj bo ves čas precej gosta. Ko je riž kuhan in mineštra srednje gosta, primešamo nastrgan sir in takoj ponudimo.

Omeleta z gobami: Potrebujemo 600 g svežih gob, 8 jajc, žlico sesekljane peteršilja, 1 zrel paradiznik, limono, mleko, olje, sol, poper, maslo. Gobe očistimo in narežemo na tanke rezine. V ponvi segrejemo olje in maslo. Na maščobi prepražimo gobe, po nekaj minutah dodamo še sesekljan paradiznik. Dušimo, dokler ne povre vsa tekočina, ki jo izpustijo gobe in paradiznik. Primešamo peteršilj, solimo, popravimo, zalijemo z malo vode in kuhamo v pokriti posodi še 15 minut. Jajca razžvrkljamo z malo mleka, solimo in spečemo 4 omelete. Še vroče obložimo z gobami in ponudimo. Gobe lahko tudi zmešamo v jajčno zmes in spečemo omelete brez nadeva.

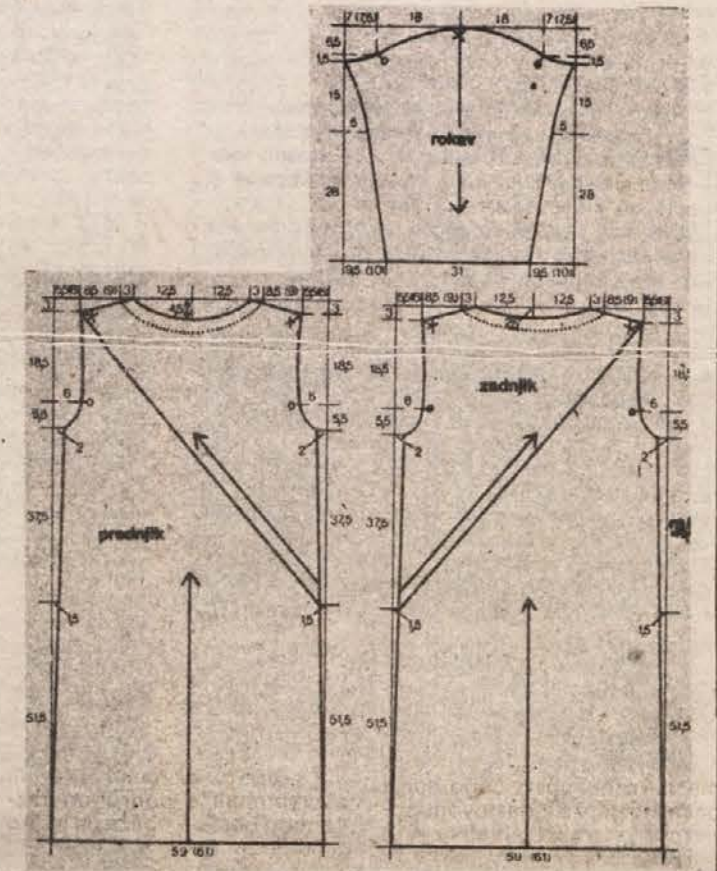

ASIMETRIČNA OBLEKA

Za zgodnje jesenske dni si lahko tudi ne posebno spretna šivilja sešije prikupno asimetrično obleko. Obleka iz tankega bombažnega blaga je posebno zanimiva zaradi asimetričnega vložka na zgornjem delu prednjika in zadnjika ali po želji samo prednjika. Obleka je enobarvna,

vložek pa črtast. Kroj je za velikost 38/40 in 42/44. Preprišemo ga v naravno velikost po označenih merah. Mere v oklepajih so za velikost 42/44. Za obleko potrebujemo 2,50 (2,60) metra enobarvnega blaga 90 centimetrov širine in 0,85 metra črtastega blaga prav tako 90 cm širine. Obe

tkanini se morata seveda ujemati tako barvno kot po vrsti oziroma kakovosti blaga. Posebno moderne so to jeseni sive kombinacije, saj je siva barva elegantna in praktična. Najmodernejša je zamolklo siva barva.

PREHLAD IN GRIPA

Hladnejši del leta je spet pred vrati in z njim neprijetni prehladi pa tudi gripe. Sam prehlad brez zapletov in povišane temperature sicer ni nič hudega. Pravijo, da če ga zdraviš, traja en teden, če ga pa ne zdraviš, mine v sedmih dneh.

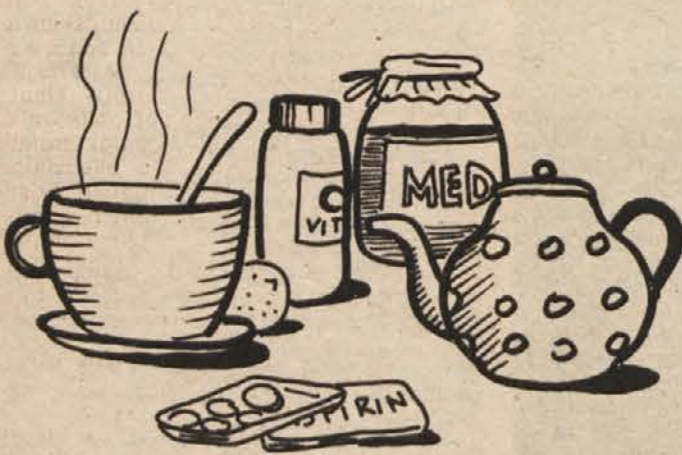
Seveda je prehlad zelo neprijetna zadeva, saj ga spremlja slabše počutje, kihanje, smrkanje, kašljanje, lahko tudi glavobol, razdražena sluznica pa pordi in peče posebno pri otrocih, kar tudi ni prijetno. Poleg tega prehlad kaj lahko napreduje do bronhitisa, vnetja sinusov ali celo pljučnice, posebno pri majhnih otrocih tudi do vnetja srednjega ušesa itd., zato sè je ob prehladu vendar vredno malo paziti in kaže tudi ukrepati, kolikor se pač da.

Kaj storiti? Jejte veliko sadja in zelenjave pa mleka in mlečnih izdelkov. Če ni limon, pomaranč ali grenivk, vzemite 2 do 3 tablete C vitamina na dan. Težave blažijo tudi prsni ali lipov čaj, med in vdihovanje vročega kamilličnega čaja, v katerega smo kanili nekaj kapljic smrekovega olja. Po inhalaciji seveda ne smemo ven. Če prehlad brez vročine tudi po nekaj dneh še kar traja, pojejte še 2 do 3 aspirine na dan. Če telesna temperatura ni povišana, ob prehladu ni treba k zdravniku, če pa imate vročino in se nasploh slabo počutite, obisk pri zdravniku ne bo odveč. Zoper vročino sicer vzamemo aspirin ali andol. Zoper prehlad in nahod dobro deluje tudi naslednja čajna mešanica: Zmešamo enake količine rožmarin

inovin listov, materine dušice, žajblja in majarona; tri velike žlice te mešanice prelijemo z litrom vrele vode in pustimo nekaj časa pokrito, nato pa vdihujemo soparo skozi nos in usta.

Še posebno je potrebno lajšati prehladne težave pri otroku. Tudi otrok naj pije tople napitke z medom in vitaminom C, po možnosti v naravni obliki, sicer v tabletkah. Prsi in nos mu lahko namažemo z mazilom, ki vsebuje kafro, ker to lajša dihanje. Potrebno je vlažiti zrak v sobi, kjer spi, da se mu sluznica ne izsuši, lahko mu pomagamo z inhalacijami. Važno je, da so otrokov vrat in prsi stalno topli, da se prehlad ne bo razvil v bronhitis ali celo pljučnico. Nahodnega otroka tudi ne smemo preveč obleči, saj bi se spotil in na hladnem zraku potem še bolj prehladil. Če se pri otroku ob nahodu pojavi vročina, ne gre posebno odlašati z obiskom zdravnika. Kot rečeno, se pri malčku namreč kaj hitro lahko razvije vnetje srednjega ušesa, bronhitis ali kakšne druge komplikacije, ki jih je treba že aktivno zdraviti.

In gripa? To je zelo muhasta bolezen, ki nas vsako leto napada z novimi virusi. To nadlogo zdravimo tako, da lajšamo bolezenske znake. Vzamemo aspirin zoper glavobol, boleče sklepe in proti vročini. Koristi tudi uživanje vitamina C, po možnosti v naravni obliki, pa toplih napitkov ter sirupa zoper kašelj, če boli, ko pokajljujemo. Ljudem s kroničnimi boleznimi srca, ožilja, pljuč itd. priporočajo cepljenje proti gripi. Gripo je najbolje kolikor se da odležati (za to je zaradi bolniške potrebe seveda obisk zdravnika, ki svetuje, kako in kaj), da ne okužujemo drugih in si ne podaljšujemo težav. Brez zapletov traja bolezen povprečno tri do pet dni. Dobro antiseptično sredstvo zoper gripo je čaj iz materine dušice. V času, ko razsaja gripa, ga je dobro piti preventivno večkrat na dan. Čaj sladkajte s cvetličnim medom. Tudi kakšen strok česna vsak dan, v solati ali kar sam, bo samo koristil.

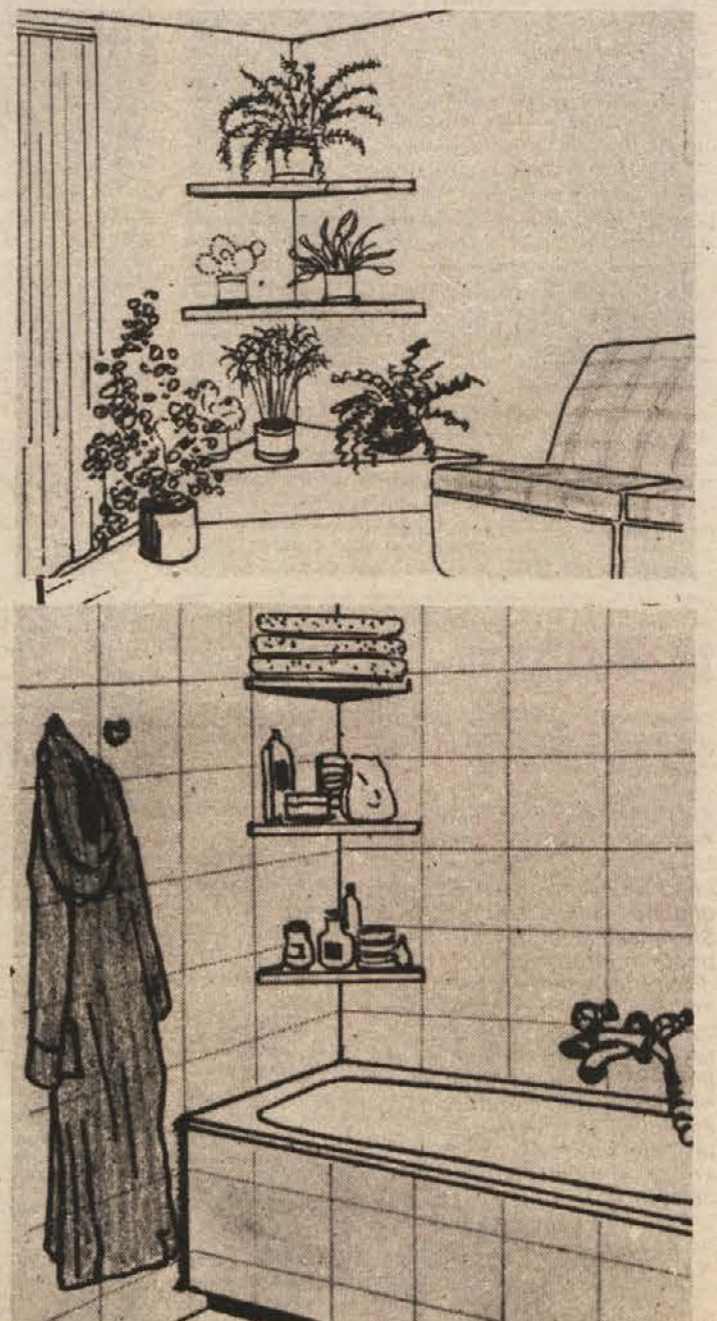

POLICE V KOTU

V vsakem stanovanju se najde kakšen tako imenovani mrtvi kot, za katerega ne vemo, kako bi ga izkoristili, pri tem pa v sicer večinoma majhnih stanovanjih manjka prostora za razne stvari. Tokrat smo našli dve zanimivi in poceni ideji arhitekta za notranjo ureditev, kaj in kako z mrtvim kotom.

V kopalnici na primer zmeraj primanjkuje prostora za odlaganje različnih stvari. Zelo dobro se da porabiti mrtvi kot nad kadjo. Trikotne police poljubne debeline in širine bodo služile za odlaganje toaletnih potrebščin, pribora za umivanje in morda celo za brisače. Poličke, ki jih seveda ni nobena umetnost pritrditi na steno, nas pri kopanju prav nič ne ovirajo.

Takšen kot se da uporabiti tudi v dnevni sobi. Na trikotne police naložimo sobne lončnice, prav tako lahko pa tudi knjige ali razne okrasne predmete. Ta rešitev je posebno primerna za tiste, ki imajo radi veliko rož, pa zanje v premajhni sobi največkrat zmanjka prostora. Tako kot v kopalnici bodo takšne police tudi v dnevni sobi zavzele le malo prostora in ne bodo prav nič v napoto.

Obzorja

iz izložbe

PREBRALI SMO

RAZBOLENO, A MOŽATO

Pesnik Herman Vogel, ki se preživlja kot urednik pri mariborskih Obzorjih, prej pa je bil tudi časnikar, je v literarnem snovanju na Slovenskem navzoč že najmanj dve desetletji in je v tem času izdal več pesniških zbirk. Njegova poezija je navidezno zelo blizu Fritzovi, le da zna Vogel še tenkočutneje prisluhniti liriku v sebi, se izpovedovati iz občutja in stisk sodobnega človeka. Se pravi, da je ta poezija moderna, ne pa modernistično prenapeta, služeča takim ali drugačnim modnim tokovom.

Voglova zadnja pesniška zbirka, ki je izšla nedavno pri Cankarjevi založbi v Ljubljani, nekako združuje dva naslova v enem: Pajčevina in sveder. Po branju se izkaže, da popolnoma ustrezno, upravičeno, saj je pesnik želel že z naslovom poudariti dvojnost tematike, ki jo obravnava. Na eni strani je to pajčevina, krhko lirično tkivo, ki se pretrga že ob malo bolj grobem dotiku — to so v pesmi prelita doživljaja pesnikove rodne koroške zemlje, doživljaja prednikov, materine podobe, samega sebe in časov, ki jih golta pozaba. Na drugi strani pa je tu kot nasprotje mehko, razčustvovanosti, krhkosti sveder — protest zoper nizkotnost sveta, vrtajoča misel v ranljivost telesa in duha. Ta dvojnost tematike s krhkostjo pajčevine in neizprosno sveder se v zbirki smiselno uravnoteži in na koncu izravna v nov preplet obeh tem. To je za pesnika, njegovo misel in njegovega duha, soočenje s sabo pa tudi s časom, ki ga mora neizbežno živeti. V nobeni od omenjenih strani zbirke Vogel ni sentimentalen, podlegljiv pretiranemu čustvenemu zanosu. Nasprotno, kaže se kot intelektualec, pesniško oster in pronicljiv zapisovalec najrazličnejših duhovnih stanj. Je razbojen, a hkrati možat v svoji človeški in pesniški držji. Pri tem pa si ves čas prizadeva, da bi se iztrgal iz samote in ponudil nekaj človeške topline še komu drugemu. Dovolj pozorno prisluškovanje njegovim notranjim glasom razkrije uporno naravo, ki uspešno kljubuje neštetim človeškim in pesniškim nihanjem. Še bralca je potem, ko je vsrkal vase sporočilo teh verzov, nekako pomirjen ob tem spoznanju. Lahko ga Voglom ponavlja: »Kakšen bom, ko mi slečejo kožo? / ves bel, mrakoben, / takšen kot vsi, / se pravi: prvič sodoben«.

I. ZORAN

VRATA BREZ VRAT

Zen? Menda z besedami ni mogoče izraziti bistva zena. Ta filozofski pojav (kot daljnovzhodna oblika budizma) namreč prisega le na neposredno življenjsko izkušnjo in hkrati ne dovoli izreči nič veljavnega o svetu, človeku in zenu, o njihovi pravi resnici. Do slednje je mogoče priti samo z meditiranjem. Zen pa ni zgolj domena filozofije, izraža se tudi v haiku poeziji, čajnem obredu, ikobani, risanju, torej v svojevrstnih oblikah življenjske izkušnje, ki omogoča globoko doumevanje stvari.

Četudi so besede odveč, je o tem, kaj da je zen, spisanih veliko debelih knjig, v filozofskih slovarjih je označen z enim stavkom ali s podrobno razčlemba gesla. Poblizje paje zen mogoče spoznati po tistem, kar je pisanega nastalo v okviru tega filozofskega pojava. To so najprej koani, nerešljive naloge, in t. i. zenovske zgodbe. Z enimi in drugimi se je evropski človek seznanil že pred nekaj desetletji, slovenskemu bralcu pa jih zdaj prinašajo Vrata brez vrat, 235. knjiga zbirke Kondor, ki izhaja pri Mladinski knjigi; besedila je iz angleščine prevedel Vasja Cerar, čigar delo so še opombe in spremna beseda o filozofskih virih in prvinah zena.

Zbirko Mumonkan sestavlja enainpetdeset koanov, ki so razvrščeni po zahtevnosti. Iz kratkih pogovorov med mojstri zena in njihovimi učenci je mogoče približno razbrati, za kaj gre pri zenu. Očitno razumsko nerešljiva zastavljena naloga postane za učenca predmet

dolgotrajnega, celo večletnega premišljevanja, dokler ga ne obide hipno, neizrekljivo razsvetljeno. To pa ne pride samo po sebi, je plod skrajnega dvoma o čem ali neznanse vere v kaj, kar je učenec že prej izkusil. Kakšne so bile življenjske izkušnje mojstrov in učencev, kako so bili kos ali pa niso nikoli doumeli skrivnosti zena, o tem govorijo zenovske zgodbe raznovrstnih literarnih zvrsti.

Ena je takale: Učenec je vprašal mojstra Yaoshana, o čem premišlja, ko neprimično sedi in meditira. »Mislim o stvareh, ki jih nobena misel ne doseže,« mu je odgovoril. »Ne razumem, kako lahko mislite o stvareh, o katerih se ne da misliti.« »Tako, da nič ne mislim.«

D. R.

OD RAČUNALA DO UREJANJA BESEDIL

Ko Jernej Kozak v knjigi Od računalna do urejanja besedil ugotavlja, da so priročniki, ki jih kupec dobi ob nakupu z računalnikom, kot po pravilu pisani nerazumljivo, nesistematično in nepregledno, ima še kako prav. O tem se je lahko marsikdo prepričal na lastni koži. Pri nas se je število malih računalnikov v nekaj letih silovito povečalo, ko nas je oplaknil val računalniške evforije, in tako so se z njimi hočeš-nočeš morale ukvarjati tudi glave, ki o računalnikih in računalništvu niso nič vedele. Za take je bil slabo napisan priročnik še toliko bolj trd oreh, če ne celo kar pretrd, in so domače računalnike prepustili otrokom in igri, s tem pa seveda zapravili lepo priložnost, da bi sodobno elektronsko napravo koristno uporabili. To pomanjkljivost priročnikov so poskusili odpraviti naši domači strokovnjaki in samouki. Izdali so že precej knjig o računalniku in osnovah programiranja. V družbo takšnih knjig stopa tudi Kozakova knjiga. Izšla je teden dni pri Državni založbi Slovenije v zbirki Računalniška obzorja.

Jernej Kozak je knjigo napisal po zapiskih za predavanja, ki jih je imel za osnovnošolske učitelje v programu dopolnilnega izobraževanja iz računalništva. Razumljivo je, da knjiga nosi močno znamenje svojega nastanka, se pravi, da je napisana kot učbenik, le s to razliko, da ni namenjena šolarjem, marveč prav vsakomur, ki ga računalnik zanima, a o njem

SPOROČILA REVOLUCIJE

Nekaj mora biti narobe, če knjiga Veljka Vlahovića Sporočila revolucije, tematski izbor najvažnejših poglavij iz njegovega življenja in dela, izide samo v 1.000 izvodih, pa se založba Komunist še boji, da ne bo prodala vso naklado. Avtor tega zagotovo ni kriv, zakaj Veljko Vlahović živi v spominu tistih, ki so ga poznali, kot legenda, kot romantični revolucionar — intelektualec, z vsem srcem zvest idealom.

Živo mi je pred očmi televizijska slika z beograjskih študentskih demonstracij leta 1968. Oprt na palico je prišel med razjarjene študente, ko so zahtevali, naj nekdo iz najvišjega vodstva stopi prednje. Studentom Veljko Vlahović ni podal roke iz demagogije ali vzvišenega skrbništva, marveč iz globokega prepričanja, da je treba sprejeti dialog in da obstajajo utemeljeni razlogi, če je revoltiranih toliko mladih ljudi. Vlahović nikoli ni imel kompleksa pred intelektualci, saj je bil eden njih, še več: menil je, da v nobenem drugem družbenem redu ni njihova vloga tako pomembna kot v socializmu, »kjer sta najbolj bistvena vloga in položaj posameznega državljana, njegove pravice in njegova odgovornost do družbe — nobenih višjih interesov ne more biti« (citat iz enega izmed njegovih številnih predavanj).

Vlahović se je vse svoje življenje klesal v doslednega, poštenega, moralno trdnega in teoretsko podkovanega, a nedogmatskega revolucionarja. Španija je bila pri tem posebno postaja. Kot beograjski študent tehnike se je poln idealizma šel boriti tja za republiko in v bitki ob reki Harami izgubil nogo. Koliko ljudi bi šlo pri nas danes prostovoljno, iz idealizma

na tako kalvarijo? Španija ga je še posebej zaznamovala z grenko izkušnjo o sektaštvu, je dejal ob predstavitvi knjige na CK ZKS Lev Krefl.

Predanost socialistični ideji je Veljka Vlahovića pripeljala tudi na čelo naše revolucije. Posvečal se ji je z vsem svojim intelektualnim žarom. Iskal je poglobljene odgovore na naše dileme, zavedajoč se, da sta in-diferentnost in skepticizem, ki tičita v vseh silojih prebivalstva, pa tudi v delavskem razredu v ožjem smislu, največja nevarnost za socializem, kot je poudaril na predavanju v Bruslju leta 1954.

Zaradi njene današnje aktualnosti je Vlahovićevo knjigo vredno vzeti v roke.

M. LEGAN

ne ve nič ali zelo malo. Kot pravi avtor sam, je želel bralca poučiti, kaj lahko od računalnika pričakuje, mu dati osnovne napotke za programiranje, ga opozoriti, kaj naj išče v priročnikih in kakšna orodja so zanj v računalniku že pripravljena. Snov je razvrstil v 9 poglavij, v katerih obravnava razvoj računalnika, njegove sestavne

Učbenik je napisan v jasnem, razumljivem jeziku. Kot posebnost omenimo še, da avtor marsikateri izraz lepo in dobro sloveni, s čimer vnaša v slovensko računalniško terminologijo nove možnosti imenovanja. Hekerska latovščina je za »neposvečenega« tuj jezik in prej ovira kot pomoč pri pridobivanju osnovnega znanja o računalnikih in računalništvu. Slovenjenje računalniških izrazov je v učbeniku zato toliko bolj umestno.

M. MARKELJ

TRUBARJEVA RAŠICA

Letos je prenekaterega rodoljubnega Slovence in kulturnega turista pot peljala v »slovenske Atene«, geografski trikotnik med Retjami, Podsmreko in Rašico, kjer si je ogledal obnovljeno Trubarjevo domačijo in tako na osebni način počastil 400-letnico smrti tega našega velikega moža. Pri tem se je gotovo srečal z drobno knjižico Trubarjeva Rašica, z njo vred pa tudi z zbirko Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, v kateri takšni vodniki po slovenskih planinskih poteh in zapisi o naravnih in kulturnih spomenikov ter znamenitostih izhajajo.

Lani je zbirka zabeležila že 20. leto izhajanja pri Založbi Obzorja. V tem času je v nji izšlo preko 150 vodnikov, ki z besedo in sliko nazorno pripovedujejo o raznovrstnih spomenikih širom po Sloveniji. Knjižice so sicer drobne, žepnega obsega, a vendar predstavljajo dragoceno zbirko. V njih je zarisan pisan in bogat

mozaik naše kulturne dediščine, hkrati pa je zabeležena tudi slovenska znanstvena misel, saj so vodnike pisali številni poznani in ugledni slovenski strokovnjaki, ki se niso ustrašili poljudne oblike, marveč so znali svoje bogato znanje strniti tudi v vsakomur dostopnem zapisu in prikazu.

Vse povedano velja tudi za 153. knjižico »Trubarjeva Rašica nekdanj in danes«, ki jo je napisal Janez Debeljak. Avtor je najprej zarisal geografski položaj Rašice v slovenskem prostoru. Prav ta ji je dajal poseben pomen, saj leži kraj na starodavnih prometnih poteh, kar vse je po svoje oblikovalo usodo tega slovenskega kraja in njenih prebivalcev. Med njimi se je gotovo najvišje povzpeli mlinarjev sin Primož Trubar, o katerem se je v ljudskem izročilu ohranil še živ spomin o »lutrriš Martinu«, »Martinu Kobili« ali kar o »Lutru«. Neprijazni spomin je pač oblikoval čas in razmere, ki dolga stoletja reformaciji niso bile naklonjene in so zato iz spomina brisale tudi izjemen pomen, ki ga je gibanje s svojimi pripadniki, predvsem pa Trubar sam, imelo na rast slovenske narodne zavesti in vsega, kar je povezano z njo.

Debeljak seveda oriše tudi druge znamenitosti kraja in bližnje okolice, zapiše njegov zgodovinski razvoj vse do povojnih dni ter opozori na spomenike in znamenitosti, vredne ogleda.

Informativna in poučna knjižica, katere bogata vsebina daleč presega njeno skromno zunanost.

M. MARKELJ

Ko se ljubitelj knjig znajde pred neizprosno dejstvom, da nedolgo tega izdana knjiga Ivana Stoparja Gradovi na Slovenskem stane nič manj kot 29.000 din, se mu kar sam od sebe utrne ne preveč vesel domislek, da bi moral biti tudi sam graščak, če naj bi si lahko privoščil nakup knjige brez občutne luknje v mesečnem proračunu. S takšno ceno knjiga dobiva krila in za mnoge ljubitelje in kupce knjig odleti v visočine, kjer prebivajo zgolj neuresničljive želje in lepi nameni. Pa ne bi smelo biti tako. Knjiga je ena tistih, ki sodijo na police domačih knjižnic, v kotiček, kjer najbrž že stoji Zakladi Slovenije, Zgodovina Slovencev, Lepote slovenskih cerkva in druge rodoljubne knjige, saj so Gradovi na Slovenskem bogat vir zanimivih in poučnih informacij o naši kulturni dediščini ter s tem vsekakor pomembna knjiga za vsakega ozaveščenega Slovence. Takšnega dela o grajskih stavbah na slovenskih tleh doslej nismo imeli, zelo malo pa je najbrž takih, ki bi hramili tovrstno literaturo na izrezkih iz časopisov in drugih publikacij, kjer se je doslej razdrobljeno pojavljala. Da pa knjiga ni namenjena redkim izbrancem, kaže tudi njena vsebina.

Prva in takoj vidna značilnost knjižne novosti je bogata slikovna oprema. Na preko 400 straneh je razvrščenih več kot 350 barvnih fotografij gradov, njihove notranjštine, posameznih de-

KNJIGA O GRADOVIH

tajlov, opreme, umetniških predmetov, orožja itd., ob njih je več reprodukcij

starih upodobitev gradov, posnetkov starih mapnih kopij in 20 grajskih tlorisov. Skratka, prava paša za oči in nazorna dopolnitev besedila. Še posebej so zanimive fotografije, delo številnih slovenskih fotografov, razkrivajo nam položaj gradov v pokrajini, mnogi gradovi pa so slikani iz zraka in jih tako vidimo iz neobičajnega zornega kota.

Besedilo je napisal umetnostni zgodovinar dr. Ivan Stopar. Predstavil je 90 grajskih stavb na slovenskih tleh. To je seveda le drobec iz skoraj tisoč gradov, kolikor naj bi jih bilo postavljenih na naših tleh. Avtor je moral opraviti temeljit izbor, katero grajsko stavbo predstaviti, kar nikakor ni bilo lahko. Pri izboru je v prvi vrsti upošteval vse grajske stavbe, ki so bile pred 12 leti uvrščene na seznam spomenikov prve kategorije, tem pa je dodal še 40 gradov, pomembnih iz zgodovinskih, tipoloških, pokrajinskih in drugih ozir. Prenekatere grad je tako izpadel iz izbora, čeprav je splošno poznan (za primer navedimo Mehovo, ki ga pozna vsak šolarček iz Aškerčeve pesnitve Tlaka, natisnjeni tudi v tej knjigi). Rez je bil še posebej krepak pri dolenskih gradovih. Človek se ob izboru sprašuje,

NA KRAJU SAMEM

V tej galeriji je tudi veliko Cvetkinih slik, dokončanih in šele začetih, poživljajo pa jo unikatni izdelki iz keramike, ki se jim zadnje čase posveča sin Duško. Ta pestrost privablja obiskovalce, da zavijejo v galerijo takrat, ko izbirajo darila. To je zanje priložnost, da celoviteje spoznajo mamino in sinovo ustvarjalnost.

Cvetka sicer veliko razstavlja, a doma bolj poredko. Za seboj ima 41 samostojnih in 40 kolektivnih razstav. Ta podatek veliko pove o njeni delavnosti in uveljavljanju doma in na tujem. Samostojno je razstavljala v Zagrebu, Ljubljani, Mariboru, Brežicah, v Avstriji in Švici, sodeluje pa tudi na vseh pomembnejših kolektivnih razstavah pri nas in zunaj meja. Prejela je več nagrad, med drugimi mojstrski naslov v Slovenji Gradcu in zlato medaljo v Muenchnu. Januarja letos so bila njena dela zastopana na mednarodnem bienalu tapiserije v Portorožu.

Doslej je opremila šestnajst javnih objektov, predvsem hotelov in bank, ena njenih najlepših tapiserij pa krasi tudi osrednji kulturni hram v Krškem. Zadnje čase je zaradi varčevanja manj naročil za javne zgradbe, a zanimanje za tovrstne izdelke kljub temu ne usiha. Miloševa ima trenutno v delu več velikih tapiserij, od šest do deset kvadratnih metrov. Vse je zasnovala z abstraktnimi motivi in v zanjo značilni tehniki dvojnega spiralnega prepleta. V njevem tkanju istopajo plastične prvine, kar za tapiserijo ni običajno. Takšnega načina tkanja do zdaj ni zasledila ne pri nas ne v tujini.

Cvetka ima rada svobodno obliko. Svojim tapiserijam dodaja zrak in strukturo. To zadnje doseže lahko le z ročnim tkanjem, zato večino

svojih tapiserij izdelala sama ali pa mora tkanje te roke naprestando nadzorovati. Tovarniška izvedba jo duši. To učinkuje tako, kot bi obesila na steno preprogo.

Cvetka je zaradi specifičnosti tkanja prisiljena na ročno delo, saj tapiserije ne more narisati tridimenzionalno. Za Zivteks v Zaboku sicer pravi, da klasično tapiserijo dobro izdelata, da pa je to premalo, zato si ureja tudi ročno delavnico.

Ljudje, ki bodo delali v njej, so bili pri Miloševi na specializaciji. Ona se namreč zavzema za to, da bi bila to odprta delavnica, v kateri bi umetniki brez ateljejev in delavnic lahko sami delali. Od sodelovanja umetnikov z industrijo bo korist obojestranska, o tem je prepričana. Do zdaj tovrstnih stikov ni bilo in to je po Cvetkinem mišljenju velika pomanjkljivost. Tudi Slovenija še nima odprte delavnice, čeprav slovi Dekorativen v Ljubljani po odlični ročni izdelavi tapiserij.

Miloševa je do 1960 pretežno slikala. Šele potem se je začela posvečati tkanju, vendar slikanja ni opustila. Njeni najpriljubljenejši motivi so cvetje, vrbe, klovnovi in lutke. Variacije nanje se stalno ponavljajo. Klovn na primer pritegne pozornost kot osrednja figura ob vstopu v galerijo. Slikarka pravi, da ni še dokončan, da mu manjka milni mehurček, ki se mu je razpočil na rokah, preden se ga je lahko dotaknil in ga občutil kot nekaj resničnega.

Toda tako je življenje. Komaj ga dobro zaznaš, je že mimo. Resnica; spoznanje je vedno žalostno, zato imajo mnoga Cvetkina dela nadih otožnosti. Po predstavi so lutke same in iz-

gubljene, nobenega odrskega blišča ni več, ko ugasnejo luči.

Zadnje čase se Miloševa spet loteva portretov, zato da se preizkuša, kajti v pejzažih in abstraktnih motivih ni te kontrole. Portretiranje jo privlači kot slikanje in kot kiparjenje. Z modeliranjem je namreč začela svojo svojo pot še kot gimnazijka, vendar jo je čas okrenil drugam.

Trenutno slika domače motive z obrežja Save. Slike z zelo pretanjeno tonso lestvico mirnih barv dopolnjuje v ospredju s pravim prodrom, s ploskimi, zaobljenimi rečnimi kamenčki naravnih barvnih nians.

Zadovoljna je, da se je tudi sin posvetil ustvarjalnemu delu, oblikovanju umetniške keramike, s katero se trenutno predstavlja na celjskem sejmu, dobro pa ga poznajo tudi kupci v Filipovem dvorcu v Ljubljani in drugih prodajalnih tovrstnih predmetov v Sloveniji in v Zagrebu. Izdeluje večinoma unikatne predmete: vaze, luči, lestenice, vrče, sklade. Opremil je že več lokalov, nazadnje okrepčevalnico v Sevnici. Vsaka posoda je samostojen likovni dosežek in zadnje čase celo okrasni večplastni krožniki že učinkujejo kot v sebi zaključene skulpture. Sodobni tehnološki postopki Dušku omogočajo tudi zaželene barvne učinke in mu odpirajo vedno nove ustvarjalne možnosti.

Za Cvetko je najpomembnejše to, da sin ustvarja sproščeno, da si žvižga pri delu, da ga to vda za veseljem in da delo tudi njemu pomeni sprostitvev.

JOŽICA TEPPEY

SPOZNANJE Z NADIHOM OTOŽNOSTI

Za Cvetko Miloš iz Brežic, ki se s tapiserijami uvršča v vrh tovrstne ustvarjalnosti pri nas, je značilno, da uživa v svojem delu in da si z njim obnavlja moči. Napori so zanjo sprostitvev, če ob njih lahko zadira in se razmahne duševno in telesno.

Majhen prostor jo duši in prepričana je, da utišuje tudi duha. Človek drugače razmišlja v velikem prostoru, zato je njena hiša vsa odprta. To je galerija, iz katere diha življenje, razstavišče brez muzejskega hladu, ker je hkrati stanovanje in ker iz tople volne stkanj slikarski motivi grejejo zidove.

OBRAZI

MERI SE PREDSTAVI

Ko imaš za seboj več kot osem in pol desetletij razgibanega in truda polnega življenja, si že lahko privoščiš kratek počitek na ganku domače

hiše in se umirjeno razgleduješ po belokranjskih gričih, ki polni bogatih jesenskih darov valovijo pod tabo. To si v večernem somraku privošči tudi Marija Žlogar, čeprav je mir, ki preveva njeno starost, le navidezen. Zdej se spusti po stopnicah z ganka za kurami in jih zapodi spat v kokošnjak, zdaj mora spet dol v svinjak in še kaj postoriti, predno se lahko zopet spokojno zazre v daljave. In z belokranjskih gričev pod domačo Radovico se pogled izgubi v daljnja obzorja in misel v daljno preteklost, druge kraje in druge čase.

Marija, ali Meri, kakor jo tudi kličejo, je redkobesedna. Več pripoveduje njen sin Jože, upokojenec, ki natanko pozna zapleteno življenjsko pot svoje matere. Ta se namreč ni začela med temi lepimi belokranjskimi griči, ampak tam daleč na oni strani Atlantika, v ameriški zvezni državi Minnesoti. Bilo je to dve leti pred koncem prejšnjega stoletja in mlada družina si je tam urejevala svoje gnezdo. Oče je delal v rudniku, otrok pa je bilo čedalje več. Ko jih je bilo že sedem, mala Meri pa je imela takrat devet let, se je številna družina podala na dolgo pot v domovino.

Nastanila se je na Hrastu in tam je Meri preživela preostanek svoje mladosti. Meri in njenih sester ter bratov ni nihče spraševal, ali bi raje ostali v Ameriki. Njihovo usodo je pač krojil kruti zakon, kateremu so se morali podrežati vsi izseljenci: zakon ponudbe dela in njegova cena.

Ona pa se še spominja male lesene hišice, krav, ki so jih tam redili zaradi mleka, in premoga, ki

so ga nabirali, da so imeli doma za kurjavo. To so njeni spomini na Ameriko, sicer pa časa za spomine tako ali tako v vsem njenem življenju ni bilo veliko. In njeno življenje je bilo tudi potem zelo usodno, kot tudi v mnogih drugih belokranjskih družinah, povezano z izseljeništvom.

Oče se je potem še enkrat vrnil v Ameriko, vendar v kriznih časih ni bilo kaj prida zasluzka zanj, zdelovala pa ga je tudi rudarska bolezen, tako da je kmalu prišel nazaj, v Ameriko pa so počasi drug za drugim zopet odšli tudi večina njenih sester in bratov. Meri je namesto v Ameriko našla pot v Radovico. Primožila se je na kmetijo, prej majhno kot veliko, bolj zadolženo kot ne. Potem se je šele pričelo delo in garanje, kajti kmetija in družina sta zahtevali svoje. Rodila je tri otroke in da bi se mlada družina čimprej opomogla, je mož odšel na dolgo pot v Argentino, iskat sreče in denarja. Pa je Meri zaman čakala enega in drugega. Zanesti se je morala le na lastno delo in iznajdljivost medtem ko je mož v Argentini živel in v težkih kriznih časih čakal na boljše čase in na svojo priložnost. Te žal ni bilo. Hudo bolan se je vrnil šele po drugi svetovni vojni. Prišel je avgusta sedemindesetdesetega, januarja naslednjega leta pa so ga že pokopali.

Mrak nad Radovico se gosti v grozljivo temo in v listju na drevju zašumi. Prvi blisk izgine za bližnjim hribom in čedalje pogosteje se od tam oglašajo zamolklo grmenje. Bliža se nevihta, ki naznanja konec poletne sparine. Pri Žlogarjevih pa teče beseda o drugi, že zdavnaj polegli nevihti,

ki pa je še vedno ostala v jasnem spominu. Pri njih sta bila dva sinova v partizanih. Jože, ki to pripoveduje, je bil eden od njih. Že v prvih racijah v Beli krajini leta 1942 so ga prijeli Italijani in ga odpeljali v taborišče, od tam pa je po kapitulaciji prišel k partizanom. Tudi Meri je kuhala, dajala hrano in prenočišče in pomagala na vse mogoče načine, kot so pač to počele mnoge partizanske mame in v Beli krajini. Pomagala je partizanom, saj je vedela, da sta njuna sinova, pa kjerkoli že sta, tudi potrebna in deležna pomoči. Taki so pač bili časi, in minili so. S svobodo sta se na dom vrnila tudi sinova.

Veter med drevjem ne šumi več, že grozljivo tuli, bliski in grmenje se združujejo v eno in prve kaplje že udarjajo v presušena tla. Meri se še enkrat dvigne s svojega sedeža na balkonu in pogleda na dvorišče. Kure so v varnem zavetju, svinje so se prestrašeno stisnile v kot svinjaka, vse je varno pred nevihto in Meri se lahko umakne v hišo. To ni prva nevihta v njenem življenju, prve je doživela tam, v daljnji Minnesoti, spremljale so jo že skoraj polnih osem desetletij v domovini staršev, v Beli krajini, zato jih je že navajena. Zaradi takih neviht se lahko mirno odpravi spat. Hujše so tiste druge nevihte, ki človeške rodove z nezadržno močjo združujejo in ločujejo po mili volji, jih nosijo s kontinenta na kontinent in tam prepuščajo njihovi usodi. Te nevihte zapuščajajo neizbrisne sledi v človeških srcih in tudi leta jih ne morejo izbrisati.

TONE JAKŠE

Izmed reševalcev naše predzadnje nagradne križanke je žreb izbral MARIJO LOVŠE iz Krškega. Za nagrado smo ji poslali obsežen roman flamskega pisatelja Simona Vestdijka Otok ruma. Napeta pripoved o dogodivščinah mladega pravnikarja na Jamajki v 18. stoletju, ko je tam še vladalo suženjstvo, na eni strani silna revščina, na drugi bogastvo, nasilje, užitki. Vsekakor napeto, a ne pogrošno branje.

Rešite današnja križanka in pošljite rešitev najkasneje do 3. oktobra na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIZANKA 35.

NAGRADNA KRIŽANKA

DL	VISECI KAPNIK	Z. IME	ZIM. SPORT. SREDIŠČE V SVICI	ZAHRTNA DOLEZEJ	TESLA NIKOLA	SEST.: J. UDIR	JUG. POKLICNI BOKSAR	PRITOK BALHASKEGA JEZERA	DIMENZIJA, KI JO MERIŠ Z URO
ZACETEK TEKMOVANJA						JARACEV PRIPOMOČEK		MESTO NA FORMOZI	
STRUPEN PAJEK					JANEZ IZMECEK VULKANA				
MALAJSKA BLAZNOST								LIGNIT	POSLEDICA IZJEDANJA
IZRASTEK NA GLAVI NERED					1. SEKR. ZN (TRYGVE) CEPIVO				
DL	PESNIK GOLIA	REKA NA ŠTAJERSKEM SPAN. OTOK		IGRALKA GARDNER GL. ŠTEV. NIK			SOVJETSKA ZVEZA GENOVSKI ADMIRAL (ANDREA)		
SRBSKO MESTO			REDA KOVINA SKOTSKO JEZERO (POSASTI)						
NEKDANJI ETIOPEC							DL	BIKOBORSKI VZKLIK NAMIZNO PREGRIJALO	
EDEN OD CUTOV			LJUBKOVALNO M. IME 3.14159...				KORIST/PIVO		
GR. BASNOPISEK				SPAN. GOSPODICA					
ST. RIM. VARUŠICA OGNJISKA				MOORO BARVILLO				DL	DL

PRGJIŠČE MISLI

Najdragocenejši kapital, s katerim družba razpolaga, se skriva v človeških glavah in rokah.

JAN MAKAROVIC
Čim bolj raste človek v svoji etični vrednosti, tem popolnejši je lik njegove osebnosti.

A. TRSTENJAK
Ljudje se sramujejo; vsega najlepšega jih je sram, najbolj pa jih je sram ljubezni.

I. CANKAR
Vsak človek je cilj svojega življenja, ne pa sredstvo družbe, države, vesolja, materije ali bogov.

T. STRES

Nova vina prodirajo

V deželi slavnih vin nastajajo nova

Za nami je ljubljanski vinski sejem, bliža se čas trgatve, pa je razumljivo, da je nekoliko več zanimanja za vinska dogajanja. Menda je ta čas najbolj vroče v Franciji. Škandali z zastupljenimi vini v Avstriji, Italiji in Nemčiji so mimo, na površje pa prihaja tihaha vojna, ki se zadnja leta bije na francoskem vinskem trgu. Tamkaj namreč prihaja do močnega prodora novih lahkih vin, ki spodbujajo slavnina in po vsem svetu znana vina iz Bordeauxa, Burgundije, in drugih slavnih okolišev. Okus francoskih pivcev vina se temeljito spreminja v korist novih lahkih vin.

Prva znamenja spreminjanja okusa so se pokazala že pred več kot desetimi leti, ko je prišel na tržišče novi božol (Beaujolais nouveau). Lahko in pitno vino se je Francozem priljubilo in iz leta v leto so ga popili več. Leta 1970 so ga spili 10.000 hektolitrov, lani pa že 500.000 hektolitrov. Poleg tega mladega vina so se pojavila še lahka mlada vina iz Côte de Rhône, Gamay de Touraine in celo iz Cahorsa, kjer so stoletja pridelovali močna črna vina.

Med najuspešnejšimi vini je prav mlado cahorsko rdeče vino, ki ga pridelujejo iz mošta na industrijski način tako, da hitro dozori. Vino je prijetne rdečkaste barve, lahko, s malo alkohola, pijejo pa ga močno ohlajenega pri jedeh iz tako imenovane »nove kuhinje«. Mladega cahorskega rdečega vina pridelajo zdaj že skoraj ravno toliko kot tradicionalne črne.

Tradicionalisti se seyeda zgražajo nad vsem tem. Še vedno prisegajo na francoska vina slavnih imen, mlajši pivci pa posegajo po novih lahkih vinih.

Seveda pa bordojska in burgundska vina niso odpisana. Vinska pivska kultura v Franciji je močna in je zlepa ne bo spodrnil val navdušenja nad nezahetnimi, preprostimi vini. Izkazalo se je samo, da se pač časi menjajo in z njimi ljudje ter da nekaj novega mora priti v življenje, da ni preveč dolgočasno.

Hkrati, ko se popije vse več lahkih novih vin, pa po Franciji nastajajo novi tipi pivnic, kjer si lahko privoščite najbolj poznana vina po kozarčkih. Ni več treba kupiti cele buteljke (kar je dostikrat presneto drago). Nove naprave za točenje vina omogočajo, da se vino v že odprti buteljki ne kviri in tako ljubitelju dobrega vina lahko popije le kozarec lafita, ikema, rotilida in drugih slavnih vin, ne da bi si pri tem povsem spraznil žep.

Vsa naša dejanja imajo psihološke motive, zavedne ali nezavedne.

A. PUHAR

Del plena, ki so ga zasegli v Hongkongu: dragocenosti iz kulturne kitajske zakladnice.

Kitajska izgublja dediščino

Zacvetelo je črno prodajanje kitajskih starin — Cene so do dvajsetkrat nižje kot prej

Ropanje držav v razvoju in nerazvitih držav ne poteka samo na področju gospodarstva, marveč tudi na kulturnem. Hkrati ko razviti nerazviti jemljejo kulturno identiteto z vdorom svoje kulture v njihov prostor, jim tudi povsem neposredno kradejo dragocene predmete njihove kulturne dediščine. Trgovina z umetninami in starinami cvete, pri tem pa se tovrstno bogastvo zvečuje steka od revnih k bogatim.

Pred kratkim je hongkonška policija na svojem običajnem kontrolnem pregledu nekoliko podrobneje pogledala v neki čoln. Presenečeni so bili nad pravim malim muzejem, ki so ga našli v čolnu. Že takoj je bilo videti, da gre za dragocene starine, kasnejši pregled poznavalcev pa je potrdil, da gre zares za edinstven plen. Tihotapci so poskušali s Kitajskega odpeljati 5.000 let staro keramiko, posode in male figure, vredne okrog 12 milijonov dinarjev. Toda to je le delec vsega umetnostnega bogastva, ki skozi številne pore pronica iz starodavne Kitajske.

V zdanjih nekaj letih se je začela dobičkonosna trgovina s starinami. Kmetje iz revnih kitajskih provinc, kot sta Gansu in Shaanxi, so se v želji po denarju lotili izkopavanja in ropanj grobov ter arheoloških najdišč. Ponekod pa se ropanj kulturnih zakladov lotevajo organizirane tolpe, v katerih se znajdejo tudi lokalni funkcionarji, nič manj pa ne sodelujejo pri teh ropanjih tudi uradniki, ki nadzorujejo promet med provincami. Ob ustreznem »mazivu« nekoliko zapro oči.

Kitajska je v svoji novejši zgodovini doživela že velika ropanja svojega kulturnega bogastva. Pred revolucijo je ropanje potekalo pod krinko trgovine, potem pa se je kljub zakonu, ki prepoveduje izvažanje predmetov, starejših od 150 let, nadaljevalo. Ker je povpraševanje po kitajskih umetniških predmetih v vsem svetu zelo veliko, nikoli ne zmanjka »noretnežev«, ki organizirajo nezakonito trgovino z umetninami. Poznavalci trdijo, da vsakodnevno prehajajo čeli tovrstniki, natovorjeni s starinami do vkrcevališč, od koder po vodnih poteh dragotine nadaljujejo pot v velika mednarodna središča za preprodajanje starin iz Kitajske v Hongkong in Macao.

Zaradi močno pospešene črne trgovine s starinami so začasno cene za stare kitajske umetnine močno padle. Tako stane vaza iz dinastije Han samo še 304.000 din, pred leti pa je stala dvajsetkrat več. Kljub temu se dobiček preprodajalcev hitro debeli. Slišati je celo, da se uradna Kitajska ne bori prav preveč zavzeto proti črni prodaji umetnin, saj navsezadnje isto počno tudi po uradnih poteh. Kitajska v svojih prenovitvenih gibanjih potrebuje denar, pri tem pa ji precejšen vir dohodka pomeni prodaja starin na tuje. Tako se ropanje kitajske kulturne dediščine dogaja dejansko na dveh ravneh, zakoniti in nezakoniti, s tem da je nezakonita mnogo bolj brezobzirna in škodljiva. MIM (Vir: Newsweek)

Javna tajnost

Letalo, ki ga uradno ni, že tudi kot igračka

Svetovno časopisje se je že precej razpisalo o novem tajnem super letalu Stealth F — 19, ki menda nastaja v vojaških delavnicah in je nekajkrat celo poletelo na poskusne polete, toda uradni Pentagon molči kot riba. Zanj takšnega letala ni, čeprav po svetu veselo krožijo najrazličnejši podatki o njem. Ve se, kakšne oblike je, kakšen ima razpon kril, s kakšno hitrostjo leti, ve se celo za njegovo najbolj skrivno lastnost, da je neopazen za radarske naprave. O stvari, ki ne obstaja, se presenetljivo veliko ve.

Piko na i skrivalnicam okoli novega super letala pa so postavili izdelovalci letalskih modelov. Družba Testor je pred kratkim poslala na tržišče model tega skrivnega in neobstoječega letala. Le nekaj spretnosti, malo lepila in barve človek potrebuje, pa mu na domači mizi nastane pomanjšana podoba letala Stealth.

Zatrjujejo, da je točnost modela 80- do 90-odstotna, kar vsekakor močno preseneča. Tako Pentagon kot domnevne izdelovalca super tajnega letala, to je tovarna Lockheed, močno zanima, kako so izdelovalci igračk prišli do podatkov, ki so jih potrebovali za izdelavo točnega modela. Predstavniki tovarne igračk Testor nečejo izdati vira podatkov, pravijo pa, da je njihov novi model narejen v slavni tradiciji njihove tovarne, ki doslej še ni naredila igračk, ki ne bi imele na nebu resničnega dvojnika.

Ne živimo samo zato, da bi bili srečno zaljubljeni.
M. REMEC

vaša zgodba

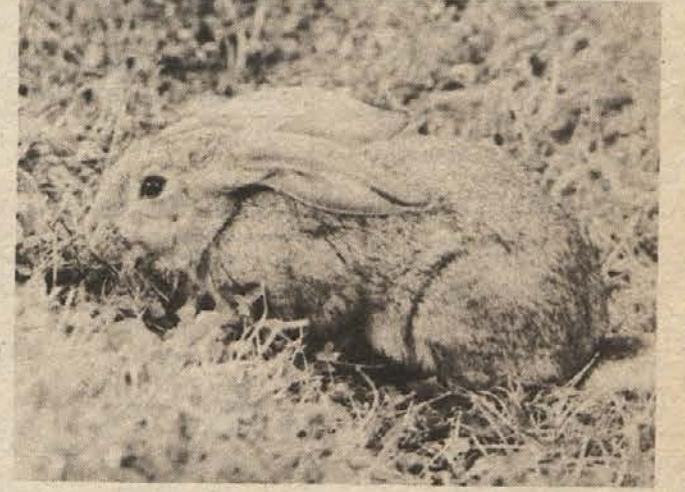
ZAJCI MOJE MATERE

Noč je minila in pričeval se je nov dan. Bila je še tema in vaška luč je metala svetlobo okoli kapelice na koncu vasi. Tja na levo, je krenil njen pogled. Temno sivo nebo je bilo medlo, luna je pravkar zahajala prav na mestu, kjer je bilo zašlo sonce. Z bližnjega prelaza je priplavala megla, zakrila vas in odrezala svetlobo od noči. Na vzhodu se je porajala medla jutranja svetloba. Bilo je jutro proti koncu tedna in še en delavnik pred njo.

Nenadoma so pred njo vstale žalostne in motne materine oči iz prejšnjega večera. Mati je sedela na stolu ob toplem štedilniku, ko se je oglasil oče. Od knjige je dvignil pogled proti njej in dejal: »Zajka je ponoči imela mlade. Našel sem enega sredi zajčnika, bil je mrtev, pa sem ga vrgel ven.«

Mati je vstala in prijala baterijo, kajti v hlevu ni luči. Počasi je z drsajočimi koraki stežka prestopila tihih nekaj stopnic na dvorišče in krenila proti hlevu. Odšla je za njo, v hlev. Mati je bila sklonjena nad zajčnik in pravkar vrgla iz njega mladička, golega in togega. Prijela ga je v roke. Bil je hladen. Pa še eden in spet eden. Bili so trije. Mati je obupano pogledala proti njej in dejala: »Ko bi vsaj prej umrla, preden bo vse šlo k vragu.«

Njen pogled je bil žalosten, moten in solzen. Zasmilila se ji je v dno duše. Mati je bila tako ponosna na svoje zajce. Uspešna je bila v reji sivih živalic, zdaj pa, ko je onemogla, zbolela in so skrb

za živali prevzeli drugi, ni šlo več tako kot prej. Legla so bila večkrat neuspešna, zajčki so poginjali in malo jih je bilo v hlevu.

Hotela je mater potolažiti, jo prijeti za roke, pa ni našla za to moči. Ne, nikoli ni znala pokazati nežnosti tako, kot je globoko v sebi želela. Ni bila deležna nežnosti v svojih otroških letih, pa je ni sama znala dajati, kot da bi jo bilo tega sram. Njeno srce in duša pa sta govorila drugače, krvavela za mater in njeno žalost. Prijela je enega od mrtvih, negibnih zajčkov v roke. Bil je krepak mladič. Držala ga je v dlani. Nenadoma je zajček premaknil eno od zadnjih nog, potem še eno. Pričela ga je ogrevati s sapo. Odprl je gobček: v njem sta bila dva majcena zobka. Grela ga je. Tako si je želela obuditi v njem umirajoče življenje! Mladiček je bil edini, ki je še kazal znake življenja. Bil je vedno bolj živahen in odpiral gobček, kot bi hotel sesati. Položila ga je v pripravljeno gnezdo in zajka ga je pokrila s svojim telesom. Z materjo sta odšli iz hleva. Mogoče bo zajček živel. Tega si je želela bolj kot kaj drugega, da bi premagal smrt in bi se mati nekoliko potolažila.

Dan je minil in vrnila se je domov. Pomladno sonce je skoraj žgalo. Mati je sedela pred hišo na majhnem stolčku, s hrbtom obrnjena proti soncu. Odšla je mimo nje v hišo. Potem je mati prišla za njo, nemo sedla na svoj stol ob štedilniku in položila roke v naročje.

»Ali je zajček ostal« je vprašala mater.

»Ne, vrgla sem ga ven, na gnoj, saj tako ne bo nič,« je zavzdihnila in se obrnila stran.

Hči je vedela, da je mati žalostna. Rada bi ji pomagala, pa nikakor ni znala, čeprav je v njej vse gorelo od želje, da bi bila do matere bolj nežna. Mogoče je mati ne bi razumela, če bi ji dejala kaj tolažilnega, mogoče bi odbila njeno roko, če bi jo hotela pobožati. Njeno življenje je bilo tako težko, v njem tako malo topline in trdi vsakdanjik jo je naredil robato, zaprto vase. Hči je končno doumela, da ne bo našla odziva, če bo hotela pokazati kaj takega kot usmiljenje. Mati bi to razumela napak in po svoje. Bolje, da se umakne v svoj krog, čeprav jo materine oči prepričujejo, naj prestopi tisti začarani krog, ki loči bitji. In čeprav je ves dan mislila na te žalostne oči, ni vedela kaj storiti.

Hči

Ignac Jereb: Umirajoča domačija

Bila je iznenadena in prvi hip ni vedela, kaj naj mu odgovori. Ko se je nekoliko zbrala, mu je plaho dejala: »Danes ne bo mogoče. V sobi je skupina mešetarjev, med njimi je tudi Grabnar, prava družina dobrovoljčkov in prej bo polnoč, kot se bodo spravili iz gostilne. Kot vem, bo Grabnar jutri odšel na pot po trgovskih poslih. Sama pa kljub temu, verjetno, ne bova, ker se vedno zadržujejo gostje.«

»Ne boš pomislila kaj slabega o meni, če te prosim, da bi se jutri zvečer dobila v tvoji sobici, ko boš odpravila zadnje goste?«

»Veš, da mi je to od sile nerodno. Kaj bo, če kdo opazi, da si prišel k meni v sobo? Kaj si bodo mislili o meni?«

»Res, malo je nerodno. A se nič ne boj. Prišel bom gor kot sveti duh.«

»Matevž, v take stvari se nerada spuščam in se bojim. A če si to res tako želiš in če drugače res ne gre, naj bo,« je nerada popustila. »Ko bom prižgala luč v sobi, pridi. Še enkrat te prosim, bodi previden!«

»Nič se ne boj, priplazil se bom, kar se da neopazno.« Spustil je Marjetino roko in stopil v gostilniško sobo ter počakal, da mu je prinesla kozarec vina. Naglo, na dušek je popil in odšel.

Drugi dan se je čas neusmiljeno vlekel. Matevž ni imel pri nobenem delu obstanka. Skrbelo ga je, kako se bo Marjeta odločila. Kaj mu bo odgovorila? Zgodaj se je odpravil v dolino. Čeprav je hodil počasi, je prišel pred Grab-

narjevo gostilno mnogo prezgodaj. Obrnil se je in nekaj časa postaval po Zad-olju. Toda kar samo ga je zaneslo, da se je zopet znašel pred Grabnarjevo hišo. Ni si mogel kaj, da ne bi stopil notri.

Ko je Marjeta zagledala Matevža, jo je neprijetno spreletelo po vsem telesu. Ustrašila se je njegovega prihoda. Kot da pospravlja po mizah, se mu je približala in mu počitala: »Tega bi mi ne smel narediti. Čimprej popij in se umakni, preden pride gospodinja, da ne bo kaj posumila!«

Ubogal jo je, naglo popil in že je bil zunaj.

meraval oditi, ko se je v njenem oknu posvetila luč.

Smuknil je čez dvorišče do zadnjih vrat. Pritisnil je na kljuko in železje v ključavnici je neusmiljeno zaškripalo. Znašel se je v temni notranosti hodnika. Tanki prameni svetlobe so silili izpod vrat Marjetine sobe in mu nakazovali smer. Začel se je vzepnjati po stopnicah. Škripale so, kot da se hiša podira. Vsaj njemu se je tako zdelo.

Marjeta ga je vsa trepetajoča od strahu pričakala. Pokazala mu je, kam naj sede in brž privila petrolejko, da je še komaj brlela. Ko je v mrakobnosti pritipala do Matevža, je Matevž nekoliko nomen-cal in začel: »Ne bom dolgovzno slepomišil in na dolgo in široko razlagal, po kaj sem prišel. Povedal ti bom kar naravnost, kaj mi leži na srcu... Poslušaj, Marjeta, na Osojah potrebujemo gospodinjo in jaz tudi nisem več tako mlad, da bi še lahko odlašal. Ali bi hotela priti na Osoje za gospodinjstvo?«

Čeprav je že prej nekoliko slutila, za kaj gre, je vendar prišlo to vprašanje nekoliko iznenada, da jo je spravilo v zadrego. Na kaj takega si ni bila pripravljena. Prišlo je preveč iznenada.

Dolgo je molče urejala svoje misli, preden je odgovorila. Telo ji je drhtelo in tudi glas, ko je spregovorila: »Ah, Matevž, kako bom jaz iz bajte, pri kateri smo imeli eno samo kozo in dve njivici, znala gospodinjiti na tako veliki kmetiji, kot je vaša?«

Najprej potrkal, nato vlomil

Dve leti zapora za 24-letnega Franca Goleta iz Črmošnjic — Skupaj z M. V. okradel avtomobil — Donosen vlom v hišo na Rožancu

NOVO MESTO — Navzlic šele štirindvajsetim letom je Franc Gole iz Črmošnjic že star znanec miličnikov in sodnikov. Bil je že kaznovan, prav te dni pa je moral novič na zatožno klopo novomeškega sodišča. In to iz pripora, kjer je bil vse od letošnjega 6. junija. Tokrat so mu sodili zaradi dveh vlomov in tatvin.

Skupaj z mladoletnim V. H. je Franc Gole izkoristil eno letošnjih junjskih noči in v Starih Zagah z nepravimi ključji nasilno odprl tam parkirani tovorni avtomobil ter izmaknil za 20 tisočakov bencinskih bonov, last kočevskega Trikona. Vozniku Slavku Kavranu, ki je kakih 10 metrov od tovornjaka spal v spalnici vreči, pa je ukradel ribiško palico, podmetalko in klešče. Za kaj več ni bilo časa, saj je ropot prebudil voznika, ki je mlada tatvica prepoznal. Še isto noč je Gole stopil tudi do bližnjega gospodarskega poslojca, vzel tam dve plastični posodi in

vanju v Občicah natočil bencin, ki si ga je »sposodil« v osebnem avtomobilu Jožeta Kapša. Še precej več uspeha je Goletu prinesel 15. maj, ko je vlomil v zaprt hišo Jakoba Jermana v Rožancu. V stanovanje je Gole splezal skozi okno in izmaknil brivski aparat, dvoje akustičnih slušalk, 1.150 nemških mark, 102 kanadska dolarja in 30 ameriških ter kos suhega mesa. Kot je Gole povedal sodnikom, je najprej potrkal na vrata hiše, ker pa se ni nihče oglasil, je bil to znak, da lahko vlomil. Ukradene stvari je nato odnesel s seboj. Brivnik in slušalki je najprej zakopal, nato pa prodal nekemu Bojanu B. za uro; meso je po lastnem zatrevanju vrgel psu, medtem ko je devize na ljubljanski železniški postaji zamenjal za dinarje. Gole je s tem dejanje v celoti priznal, enako kot ta-

tvo v tovornjaku, le da je trdil, da ga je k temu nagovoril mladoletnik.

Gole je sodnikom skušal razložiti tudi razloge takšnega početja. Povedal je, da zaradi slabega vida ne dobi ustrezne zdravniškega sprave, s katerim bi dobil službo, prav tako pa da mu je pri iskanju zaposlitve v oviro, da ga nikjer nečejo, češ da je že bil v zaporu. Sodišče izgovora ni moglo sprejeti, saj po zbranih podatkih Gole doslej ni pokazal prav nikakršnega zanimanja, da bi se zaposlil, pač pa je sleherni delo odklanjal. Sodišče pri odmeri kazni ni našlo kakšnih posebnih olajševalnih okoliščin in je Goletu za prvo tatvino odmerilo 1 leto, za vlom v hišo po poldrugo leto zapora, nato pa izreklo enotno kazen: dve leti zapora in povrnitev povzročene škodo. Zoper sodbo se je Gole že pritožil. B. B.

Poleg dinarjev odšle tudi devize

Romkinji »obiskali« Boznoovo hišo na Žvirčah

ŽVIRČE — Še neznani Romkinji — sumijo pa, da je v tatvino vpleten tudi neki Rom — sta minuli četrtek sredi belega dne z najdenim stanovanjskim ključem odprli hišo Jožeta Bobna na Žvirčah 11 in temeljito prečesali prostore. Trud se jima je poplačal, saj sta v hiši našli in seveda odnesli s seboj 125.000 din, 1000 nemških mark in 15 kanadskih dolarjev.

Ko se je lastnik Jože Boben v četrtek popoldne vračal z njive proti domu, je na dvorišču hiše opazil neznani Romkinji; ena naj bi bila stara 20 let, svetlejših las in polti, medtem ko naj bi druga imela kakšnih 45 let, temne lase in temno polt. Obe sta bili oblečeni v rožasto krilo in bluzo, čez ramo pa sta imeli obešeni torbi. Kot je Boben povedal miličnikom, sta zbežali proti Polomu, kjer naj bi ju čakal osebni avto Z-1300 krem ali bele barve, v vozilu pa naj bi bil neznani Rom z dvema otrokoma. Miličniki in kriminalisti novomeške UNZ naprošajo vsakogar, ki bi omenjene Rome videl, naj to sporoče najbližji postaji milice ali UNZ Novo mesto, telefon (068) 21-080.

TRČILA VLAK IN AVTO

RIBNICA — 16. septembra ob 7.15 je prišlo do hude prometne nesreče na križišču ceste in železnice v Dolenjih Lazih. Križišče nima zapornice, je pa označeno z opozorilnimi tablami in znaki. Osební avto, ki ga je vozil 31-letni Branko Šenk, je trčil s tovornim vlakom, ki ga je iz smeri Ljubljane peljal Zvone Učman z Maiga Statnika pri Novem mestu. Šenk se je pri nesreči hudo poškodoval in so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

UMRL MED PREVOZOM

DOBRUŠKA VAS — Na magistralni cesti med Ljubljano in Zagrebom je prišlo v ponedeljek, 22. septembra, ob 5.05 do hude prometne nezgode, ki jo je zakrivila utrujenost voznika tovornjaka Vjekoslava Paniana iz Petrovaradina. 40-letni Panian je za krmilom zaspal in zapeljal na levo stran ceste, takrat pa je po njej nasproti z osebnim avtomobilom pripeljal 48-letni Vinčo Šmalc iz Ribnice. Po silovitem čelnem trčenju se je tovornjak prevrnil, takrat pa je iz ljubljanske smeri pripeljal 56-letni Franc Suhodolnik iz Gorenje vasi in trčil v zadnji del prevrjenega kesona. Poškodbe, ki jih je v nezgodi dobil Šmalc, so bile tako hude, da jim je podlegel med prevozom v bolnišnico, materialno škodo pa so ocenili na kar 6 milijonov 300 tisoč din.

Umora se ne spominja

Sojenje Ivanu Zupančiču, ki je obtožen umora Ljudmile Zgonc iz Šalke vasi

KOČEVJE — 38-letnega Ivana Zupančiča iz Šalke vasi 105 pri Kočevju bremeni obtožba da je v stanju bistveno zmanjšane duševne prisotnosti 8. maja letos okoli 21. ure umoril 58-letno Ljudmilo Zgonc v njenem stanovanju v Stari cerkvi pri Kočevju.

Izvedenec dr. Tomaž Jančigaj, ki je opravil obdukcijo pokojnice, je na razpravi pred sodiščem v Kočevju 19. septembra povedal, da je bila izmed 17 raznih poškodb gotovo najhujša vrezina v vratno aorto, zaradi česar je ženska izkrevavela v 1 do 1,5 minute in v bodlina v srce. Ker so skoraj vse poškodbe na majhnem delu telesa in ker je med njimi le ena obrambnega značaja, je bila gotovo onespobljena za obrambo in je najverjetneje ležala na tleh na hrbtu. Poškodbe so bile prizadejane z desno roko.

ta peterice Blaža Volfa se je postopoma spomnil nekaterih podrobnosti.

Neposrednih prič dogodka ni bilo. Umor je bil odkrit šele po dveh dneh, tretji dan pa so po Zupančiča pršli miličniki. Obtoženec brat Anton je povedal, da se Ivan v času po umoru ni vedel nič nenavadno ne doma ne kje drugje. Sploh pa ni bil videti nič vznemirjen. Ni bil nagnjen h krvoločnosti, saj sam niti kure ali zajca ne bi zaklal.

Obtoženec zagovornik je menil, da je potrebno zaslišati še tri priče in izvedenca psihiatra prof. dr. Jožeta Lokarja.

Nomestnik javnega tožilca je nasprotoval izvedbi teh dokazov, ker je menil, da je dejansko stanje dovolj razčiščeno. Sodni senat pa je po tajnem posvetu ugodil zagovorniku in bo nadaljevalje sodne razprave 10. oktobra, ko bo predvidoma izrečena tudi sodba. J. PRIMC

Obtoženec je sodnikom povedal, da je bil usodnega dne pijan, da ne ve, zakaj se je zvečer še enkrat vrnil k Zgončevi, in da se ne spominja drugega, kot da je prišel zvečer domov in rekel otrokoma, naj izključita televizor, nakar je zaspal, naslednje jutro pa je šel v službo. Na dodatna vprašanja predsednika senata

Z AVTOM V DREVO

LOŠKI POTOK — Na ostrem ovinku ceste v bližini križišča za Mali log v Loškem potoku je prišlo 14. septembra zjutraj do hujše nesreče. Avtomobil, ki ga je vozil 26-letni Marko Benčina iz Kočevja, je zaneslo s ceste v drevo. Pri tem sta bila ranjena sopotnika Andrej Vilicer in Stane Kovač, oba iz Kočevja, avtomobil pa je popolnoma uničen in je škodo za okoli 1,5 milijona dinarjev.

Ob petnajst tisoč delovnih ur

Alkohol kršitelj javnega reda in miru — Političnih prekrškov več, a vzrokov za preplah ni — Zaradi prekinitev dela izgubljenih 14.681 ur

ČRNOMELJ, METLIKA, NOVO MESTO, TREBNJE — Čeprav bo večino kršiteljev javnega reda in miru prebudila šele jesen s trgatvijo, martinovanji in podobnimi »obredi«, pa tudi preostali del leta na Dolenjskem ni minil ravno v zatišju. O tem dovolj zgovorno priča podatek, da je bilo samo v prvem polletju obravnavanih 684 prekrškov, zaradi katerih je bilo ali je še v postopku 591 oseb. Gledano v celoti, so te številke nekoliko ugodnejše od lanskih, kar pa ne velja za novomeško območje, Šentjernej in Mokronog.

bilo na območju vseh štirih dolenjskih občin zabeleženih 13, sedem jih je ostalo neodkritih, v šestih primerih pa je bil zoper storilce sprožen postopek. Ob tem naj omenimo, da v nobenem primeru ni šlo za organizirano delovanje, pač pa so kršitve storili ljudje večidel pod vplivom alkohola.

morda bolj kot to zanimivi naslednji podatki. Da je namreč v delovnih organizacijah na Dolenjskem, kjer so delavci izražali nezadovoljstvo, kot se pač temu pojavu uradno reče, 11.856 zaposlenih, da je v »direktnem« izražanju nezadovoljstva nastopilo 4.412 delavcev, medtem ko je v prekinitvah dela sodelovalo (po domače bi rekli stavkalo) 2.394 zaposlenih. In še ta številka v premislek: zaradi prekinitev dela je bilo v letošnjih šestih mesecih na Dolenjskem izgubljenih 14.681 delovnih ur. B. BUDJA

Slehernemu je verjetno jasno, da je več kot polovica prekrškov storjenih pod vplivom maliganov in v gostinskih lokalih, daleč največ (169) je bilo preprirov in kričanj, stokrat so se prepri končali z modricami pod očmi in nekaj krvi, najbolj zaskrbnjujoče v vsem tem pa je, da je bilo v letošnjih prvih šestih mesecih zabeleženih kar 71 primerov omalovaževanja uradnih oseb ali z drugimi besedami: napadov, takšnih in drugačnih, na miličnike. Na novomeški UNZ pravijo, da so v domača vseh primerih storilci Romi.

Med primeri, ki so v primerjavi z enakim lanskim obdobjem letos nekoliko porasli, so tudi prekrški s političnim obelježjem. Letos jih je

In za konec še podatek, da se je v letošnjem prvem polletju število prekinitev dela od lanskih 3 povzpelo kar na 11, zabeleženih pa je bilo tudi 30 primerov izražanja nezadovoljstva. Vzroki so seveda prenikni osebni dohodki in slaba obveščenost delavcev, kar pa je že bolj ali manj znana pesem, zato so

Plačal 20, odpeljal 700 kg

Zaradi »iznajdljivosti« pred sodišče — Denarne kazni za Jakšeta in Volharja

NOVO MESTO — Nenavadna domislica je 47-letnega Mihaela Jakšeta s Težke vode in 51-letnega Ivana Volharja iz Novega mesta stala precej denarja. Senat novomeškega sodišča ju je namreč te dni obsodil na denarno kazen stotih tisočakov? Zakaj?

v tovarni Iven Perše ter ju opozoril, naj pločevino vrmeta v tovarno. Jakše in Volhar se za opozorila nista zmenila, pač pa sta pločevino vrnila šele, ko so posredovali novomeški miličniki.

Jakše, ki je zaposlen v novomeški IMV, tovarni avtomobilov, je letošnjo aprila kot uslužbenec kupil 20 kilogramov odpadne pločevine, za katero je odštél 2.238 din. Kupljene ga pa Jakše ni takoj odpeljal, sodnikom je trdil, da ni imel prevoza, pač pa je obiskal Ivana Volharja in ga poprosil, naj mu pločevino prepelje on. Še prej sta se dogovorila, da na prikolico, pripeto k osebnemu avtomobilu, ne bosta naložila le 20 kilogramov pločevine, pač pa toliko, kolikor bo mogoče. 23. aprila popoldne, ko je nadzor v tovarni manjši, sta se z osebnim avtomobilom in prikolico pripeljala na tovarniško dvorišče in tam s pomočjo vilicarja naložila kar blizu 700 kilogramov odpadne pločevine, vredne najmanj 70.000 din. Brez večjih težav sta pločevino pripeljala mimo vratarja, smola pa je hotela, da ju je med vožnjo domov na Zagrebški cesti srečal vodja izmene

Na obravnavi sta sodnikom krajo zanikala. Jakše je trdil, da ga ob natovarjanju sploh ni bilo zraven in da ni opazil, da je na prikolici namesto 20 kar 670 kilogramov pločevine. Ta izgovor je seveda ovrgel voznik vilicarja, ki je izjavil, da je bil Jakše ob natovarjanju zraven in da mu je celo pokazal, kateri kup pločevine mora naložiti. Nasprotno od Jakšeta pa je Volhar trdil sodnikom, kako je bil vseskozi prepričan, da je to pločevino zanj v svojem imenu kupil Jakše in torej ni mogel vedeti, da gre za krajo.

Sodišče ob obilici dokazov izgovorom ni moglo verjeti, pač pa je oba obsodilo na denarno kazen plačila 100 tisočakov, pri tem pa jima je štelov olajšilno okoliščino, da doslej še nista bila kaznovana in skrbita za družini.

dežurni poročajo

OB KOLO Z MOTORJEM — Čeprav se je 19-letni Martin Mervar iz Dolenje Straže 16. septembra pripeljal do novomeškega doma kulture, je moral nazaj peš. Nekdo mu je namreč izpred doma zmaknil kolo z motorjem znamke APN 6 in tako lastnika oškodoval za okrog 200 tisočakov. PRETEPAL SE JE PRED TRGOVINO — Novomeški miličniki so 17. septembra pridržali do iztreznitve 24-letnega Ljuba Zupančiča iz Smihela. Mladenje je bil pred Dolenjkinjo trgovino v Smihelu preveč razborit in se pretepal, tako da ni kazalo drugega, kot zagotoviti mu miren in hladen kotiček za pomiritev živcev.

STRELA TREŠČILA V ELEKTRIČNO NAPELJAVO

SELA — Med neurjem, ki je divjalo 19. septembra ponoči, je strela udarila v električni priključek na stanovanjski hiši 43-letne Fanike Zoran na Selih v Suhu krajini. Strela je poškodovala električno omarico in električno napeljavo v hiši, prebila betonsko ploščo in v kleti uničila dve zamrzovalni skrinji, nato pa strela še v hlev in tam ubila kravo. Sled strele je nato peljala še do bližnjega kozolca, ki je prav tako poškodovan, tako da so skupno škodo ocenili na preko poldrugi milijon dinarjev.

USNJEN JOPIČ IZGINIL

NOVO MESTO — 16. septembra se je po trgovini Standard konfekcije na Cesti komandanta Staneta sprehajal moškavt. To je bilo namreč zmožnik, ko je z obešalnikov izgubil usnjen moški jopič, vreden 120.000 din. »Lastnika« zastoj oblačila še iščejo.

Dvakrat plačana služba v IMV

Albin Pavlič si je dodaten zaslužek našel v krajah v IMV in prodaji ukradenih predmetov — Kazni še za Viktorja Kokliča in Ivana Božiča

NOVO MESTO — Kako pogoste so kraje v novomeški IMV, po svoje zgovorno kažejo tudi dogajanja v razpravnih dvoranah novomeškega sodišča. Tokrat so se pred sodniki znašli kar štirje: 25-letni Albin Pavlič in 28-letni Viktor Koklič iz Novega mesta, 54-letni Ivan Božič iz Brusnice ter 29-letni Peter Gazvoda iz Matega Podljbuna, ki pa ga je sodišče oprostilo očitanege dejanja.

da mu Pavlič izroči dva odbijača. V nakupe ukradenih predmetov pa se je vpletel tudi Ivan Božič, ki je videl Pavliča v aprilu in maju 1984 kupil 4 gume.

Glavna oseba te zgodbe je Albin Pavlič, delavec novomeške IMV, ki je ta »privilegij« znal dobro vnovčiti.

Na obravnavi sta tako Koklič kot Božič trdila, da nista vedela, da so predmeti ukradeni, a preiskava in sojenje sta pokazala drugače. In prav zaradi pogostih krajev v IMV se je senat sodišča odločil za dokaj visoke in nepogojne kazni. Tako je Albina Pavliča obsodil na 1 leto in 8 mesecev zapora, Viktorja Kokliča na 7 ter Ivana Božiča na 2 meseca zapora. Kot smo še uvodoma zapisali, je sodišče Petra Gazvoda, ki je bil obtožen, da naj bi od Pavliča v juliju 1984 kupil 5 avtomobilskih gum, oprostilo.

Sodba še ni pravomočna. B. B.

NEPREVIDNO NA PREDNOSTNO CESTO

STARA VAS — V nedeljo, 21. septembra, ob 16.10 uri je prišlo na cesti med Staro vasjo in Šentjernejem do hude prometne nesreče. 56-letni Pavel Kunštek z Rake se je peljal s športnim kolesom proti Šentjerneju, pri tem pa neopredvidno zavil na prednostno cesto v trenutku, ko je po njej z osebnim avtom pripeljal 25-letni Marjan Brulc iz Gruč. Kljub zaviranju je bočno trčil v kolesarja, ki je potem padel na vozilo in razbil vetrobransko steklo, zatem pa obležal na vozišču. Hudo ranjenega Kunštka so odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, materialno škodo pa so ocenili na 110.000 din.

Z delovnim strojem smrtno ranil sodelavca

Huda delovna nezgoda na delovišču Iskre na Cikavi

CIKAVA — 19. septembra je prišlo na delovišču na Cikavi do hude delovne nezgode, v kateri se je smrtno poškodoval 21-letni Novomešan Fuad Grošič.

Na delovišču Iskre je tega dne z delovnim strojem delal 29-letni Momečilo Krupljanin, zaposlen kot strojnik pri GIP Pionir Novo mesto.

Med zemeljskimi deli je ob vzvratni vožnji zapeljal z zadnjim kolesom preko jaška, v katerem je delal tudi 21-letni Grošič. Kolo delovnega stroja je Grošiča pritisnilo ob tla. Zaradi hudih poškodb so delavca nemudoma prepeljali v novomeško bolnišnico, naslednjega dne ob 19.30 pa je Fuad Grošič v bolnišnici podlegel hudim poškodbam.

Obračun na mostu

Štirje delniški mladinci »gostovali« v Kočevju

KOČEVJE, MOZELJ — Te dni so kočevski miličniki predali sodniku za prekrške ovadbo zoper štiri polnoletne mladince iz sosednje hrvaške občine Delnice, ki so 6. septembra pretepal domačine kar sredi Kočevja, na mostu pri cerkvi. Vse skupaj se je začelo pravzaprav v Mozlju, kjer je nekdo iz te skupine hrvaških mladincev, v kateri so bili Josip Beljan, Miroslav Štimac, Željko Pleše in Nedeljko Lakotič, odtrgal izgledalo z osebnega avtomobila Iztočka Pogorela iz Slovenske vasi pri Kočevju. Pogorelec se je s sopotnikom Andrejem Kostenom od-

KRONIKA NESREČ

NEPREVIDNOST IN SLABE ZAVORE — V soboto ob 10.20 se je 35-letna Anica Mežan iz Trebnjega peljala z osebnim avtom z bencinskega servisa v Mokronogovo do križišča s cesto Trebnje-Mokronog. Ko je zavijala v križišče, se ni prepričala, ali je cesta prosta, tako da je prišlo do trčenja. Po prednostni cesti je namreč pripeljal z osebnim avtom 33-letni Andrej K. z Mirne. Čeprav je Mežanova zavojiti zaradi slabih zavor ni najbolje uspelo, tako da je prišlo do nezgode, v kateri se je lažje poškodoval sopotnik Mežanova Karel Vitman iz Mokronoga. Materialno škodo so ocenili na 250 tisočakov.

ČRNOMELJ — 33-letni Milan Koletič iz Črnomlja se je 16. septembra ob 7.45 peljal na kolesu z motorjem po Ulici 21. oktobra proti križišču s Kolodvorsko cesto. Med vožnjo mu je nenadoma iz stranske na prednostno pot zapeljal z osebnim avtomobilom 31-letni Josip Lujc iz Črnomlja. Čeprav se je Koletič umikal, se trčenju ni mogel ogniti: s sopotnico Mileno »letel« sta padla, pri čemer se je motorist hujše poškodoval, sopotnica pa lažje. Koletiča so odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

Sobota bo dan karateja

V novomeški športni dvorani bo v soboto od 10. ure naprej tekmovalje za pokal prvakov

NOVO MESTO — V soboto ob 10. uri se bo v Novem mestu pričelo veliko mednarodno tekmovalje za pokal evropskih prvakov v kontaktnih in borilnih veščinah v semmi in full contact ter katah za dekleta. Organizatorja sta Karate klub Novo mesto in Zveza za kontaktni šport Jugoslavije.

Kot smo na kratko že poročali, so se organizatorji pripravili tekmovalci iz Zahodne Nemčije, Italije, Belgije, Francije, Grčije, Španije, Nizozemske in Jugoslavije. Najprej bodo dopoldne na sporedu kvalifikacijski boji, medtem ko se bodo finalni obračuni pričeli ob 18. uri. Omenjamo kot zanimivost, da bo tekmovalju prisostvoval tudi predsednik mednarodne organizacije za borilne in kontaktno športe Edu Hemar, nosilec črne pasu 6. stopnje, prav tako pa tudi podpredsednik združenja, Italijan Damiano Calo. Posebna nočna večera bosta svetovni prvak Vjekoslav Šafrančič in trener prof. dr. Branko Kuleš. Organizatorji pripravljajo v odmorih med posameznimi borilnimi veščinami tudi demonstracijo karateja in večšin samobrambe v sodelovanju s pokrajinskimi štabom TO Novo mesto.

Znana so tudi imena tekmovalcev, ki bodo v soboto branili barve jugoslovanske reprezentacije. Poleg Zagrebčana Radića in Pelivana iz Livna so v ekipi kar trije novomeščani: Dragan Šarić, Franjo Skok in Šemso Šehić, medtem ko bosta v demonstracijskih nastopih na parket stopili še novomeščanki Alenka Kirn in Darinka Hren. Ljubitelji tega športa bodo v soboto zanesljivo prišli na svoj račun, vstopnice pa bodo obiskovalcem na voljo dve uri pred pričetkom tekmovalj v novomeški športni dvorani.

Atleti Iskre na pragu I. lige

Novomeški atleti za las zgrešili uvrstitev med osem najboljših ekip

Atleti Iskre bodo lahko v svoj bilten zapisali, da so letos za manj kot 1 odstotek zgrešili možnost, da bi se borili za vstop med osem najboljših seniorskih moštev v državi. Po drugem, zadnjem kolu so imeli enako število ekipnih točk kot TAM iz Maribora (10), zato so seštetli še posamične točke iz obeh kol. V tem seštevku so zmagali Mariborčani s 105:104.

Pravzaprav je Iskra ostala brez naslova ekipnega republiškega prvaka zaradi organizacijskega spodrsrlaja, še bolj pa zaradi smole na samem tekmovalju. Potem, ko na tekmo ni prišel tekač na 1500 m, je vodja moštva odločil, da bo po teku na 400 m Žulič nastopil tudi v teku na 1500 m. Dovolj bi bilo, da bi prišel do cilja in s tem osvojil točko, ki je bila letos tako dragocena. Toda starter je tekače na 1500 m spustil 2 minuti prezgodaj in ko je — po urniku točno — na start prišel Novomeščan, so bili tekmeči že na poti. Točko pa je nesrečno izgubil tudi Matjaž Zupančič, ki se mu je med tekom na 110 m z ovirami sezula sprinterica. Tako je doživel svoj edini letošnji poraz v mladinski konkurenci.

Kljub smoli, ki je pestila tudi žensko ekipo (Hrastarjeva ni preskočila začetrne višine), pa so atleti Iskre v ligaškem tekmovalju nastopili uspešno. V Novi Gorici je najboljši rezultat tekmovalja dosegel skakalec v višino Lapanec z 211 cm in osvojil Iskrino plaketo. Svojim nekdanjim rezultatom, s katerimi je zmagoval na zveznih tekmovaljih in nastopal v državni reprezentanci, se je za korak približal Boris Okleščič, ki je disk vrgel kar 50,76 m in za 8 m premagal naslednjega najboljšega. Zmagal je tudi Cujnik, ki ga še vedno pesti poškočba tetive. Novo kopje je vrzel 67,62 m.

Presenetljivo hiter je bil v svojem prvem poskusu na 200 m skakalec v daljino Hrvoje Petkovič. Dosegel je letos najboljši čas na Dolenjskem 22,9 s in osebni rekord.

Ostali rezultati: 100 m: Grahek 11,6 s; 400 m: Žulič 50,1; 3000 m: Fabjan 8:40,2; daljina: Tekstor 656; krogla: Cujnik 14,40 m; 110 m ov.: Zupančič 15,35 s; 4x100 m Iskra 44,1 s.

Dekleta so osvojila peto mesto. V metu kopja je zmagala Saša Derganc s 35,12 m. Ostali rezultati: 100 m: Zupančič 13,8 s; 200 m: Zupančič 27,1 s; 400 m: Vidmar 62,0 s; 800 m: Kastelic 2:22,8; 100 m ov.: Eržen 15,7 s; daljina: Eržen 517 cm; disk: Derganc 29,20 m; 4 x 100 m 52,6 s.

Novomeška moška ekipa bo prihodnje leto nastopala precej oslabiljena. Takoj po nastopu v Novi Gorici je namreč odšel v JLA državni reprezentant v teku na 3000 m, Matjaž Fabjan, nekaj dni pred njim pa sta vojaško sukno oblekla tudi Vidmar in Saje. Zato bo v moštvem finalu državne prvenstva za mladince, kamor so se

atleti Iskre uvrstili kot drugi, težko braniti visoko mesto, ki so ga mladinci letos v drugi — pokalni — obliki tekmovalja že enkrat dosegli. To je naslov državnih podprvakov.

J. P.

Šport

MLADI OBETAJO — Odbojkarji novomeškega Pionirja (svetli dres) so na sobotnem turnirju za »Pokal prijateljstva« pokazali dobro igro, kar je za mlado vrsto seveda spodbudno pred startom prvenstva v II. zvezni ligi. Na posnetku je iz odličnega seta srečanja med Pionirjem in Valom, ki so ga dobili gostitelji z 2—1. (Foto: B. Budja)

Jubilejni turnir Bledu

Dobra igra novomeških odbojkarjev na 20. turnirju za »Pokal prijateljstva« — Klonili le v finalu

NOVO MESTO — V športni dvorani pod Marofom ter telovadnicah osnovnih šol na Grmu in v Šmihetu je minulo soboto potekal jubilejni 20. odbojgarski turnir za »Pokal prijateljstva«, na katerem je nastopilo 12 ekip iz Slovenije, Hrvaške in Zamejstva. V ženski konkurenci so moči merile vrste Bleda, Reke, ZSSDI iz Trsta, Marčane, Nove Gorice in Mebla, pri fantih pa ekipe Vala, Opatije, Reke, Bora iz Trsta, Bleda in domačega Pionirja.

Novomeški odbojkarji, ki jim je bila to ena zadnjih preizkušaj pred startom v II. zvezni ligi, so navzlic izredno pomlajeni ekipi pokazali dobro igro, v kateri so se izkazali Prah, Petkovič in veteran Babnik, prvič pa je po daljšem premoru zaradi služenja vojaškega roka stopil na parket tudi Bojan Brulec.

Rezultati, moški: Pionir—Val (Gorica) 2:1, Opatija—Pionir 0:2, Val—Opatija 1:2, Reka—Bor (Trst) 2:0, Bled—Reka 2:1, Bor—Bled 0:2. V boju za 1. mesto je Bled ugnal Pionirja s 3:0 (9, 11, 7), tako da je končni vrstni red takšen: 1. Bled, 2. Pionir, 3. Reka, 4. Opatija, 5. in 6. mesto Val in Bor.

Ženske: SZŠDI (Trst)—Bled 0:2, Reka, ZSSDI 2:0, Nova Gorica—Meblo 2:0. V tekmah za 1. mesto je Nova Gorica premagala Reko 3:1 (-12, 6, 9, 5), v boju

za 3. mesto pa je bil Meblo boljši od Bleda, tako da je bil vrstni red takšen: 1. Nova Gorica, 2. Reka, 3. Meblo, 4. Bled, 5. ZSSDI, 6. Marčana. PIONIR

MOTORISTI V NEMČIJO NA SP

Po uspešnem zaključku državne prvenstva, kjer je že drugi osvojil naslov najboljšega v Jugoslaviji v razredu do 125 ccm, čak novomeškega dirkača Robert Hmeljaka še ena velika mednarodna preizkušnja: v soboto in nedeljo se bo pomeril s svetovno elito in zadnji letošnji dirki za svetovno prvenstvo v Hockenheimu v ZI Nemčiji. Pričakovati je izredno močno udeležbo, saj so naciona na prvenstva po večini že zaključile. Našem prvakju je nevarno predvsem množica odličnih nemških dirkačev, ki bodo na črmačem dirkališču v izdatni številni premoči, tako da bo za Hmeljaka velik uspeh že sama uvrstitev na zaključno dirko. V Nemčiji b odpotoval tudi trebanjski dirka Branko Rokavec, oba pa bo spremljal izkušeni veteran v hitrotnem motociklizmu, Novomešča Lojze Pavlič. M. K

V soboto tek po dolenskih Benetkah

Na sporedu bo kar 21 kategorij — Start ob 15. uri

KOSTANJEVICA — V soboto, 27. septembra, organizira ŠD Partizan iz Kostanjevice že 6. tradicionalni množični »Tek po ulicah dolenskih Benetk«. Prireditev se bo pričela ob 15. uri, pokrovitelj tekov pa je tamkajšnja krajevna skupnost.

V tekmovalnem delu prireditve je razpisanih kar 21 kategorij, od cicibanov in cicibank, ki bodo tekli na 400 metrov dolgi progi, do starejših mladink in mladincev, ki bodo tekli na štirikrat daljši progi, medtem ko bodo v množičnem teku na 4 kilometre sodelovali pionirji in pionirke, mladinci in mladinke, člani in članice, veteranke ter mlajši in starejši veterani. Poimenske prijave je potrebno poslati najkasneje do jutri, 26. septembra, na OŠ Jože Gorjup Kostanjevica, medtem ko bo razpored tekov znan na dan tekmovalja. Kot zanimivost naj omenimo, da ima rekord proge množičnega teka na 400 metrov še vedno Miro Vindiš iz AK Pruj z rezultatom 11:24,6.

Za vse najboljšie so seveda pripravljene pokali, medalje in diplome, vsakega udeleženca pa čaka spominska značka »Tek po ulicah dolenskih Benetk«.

VITEZIČ V PRVI SKUPINI

MENGEŠ — Ob pričetku nove namiznoteniške sezone je bil pred dnevi v Mengšu pionirski kvalifikacijski turnir. Na osnovi rezultatov tega turnirja se pionirji razvrščajo v kakovostne skupine za nadaljnji tekmovalje v republiki. Prav zato je uspeh mladega člana NTK Novo mesto Alana Viteziča toklo bolj razveseljav. Med 120 nastopajočimi je zasedel 2. mesto, kar pomeni, da bo v tekmovalni sezoni 1986/87 tekmoval v I. skupini.

Bojan Lužar

VISOKA ZMAGA RIBNICE

RIBNICA — V nedeljo se je pričelo prvenstvo tudi v dolenjski nogometni ligi. Na enem zanimivejših srečanj so nogometaši Ribnice doma ugnali enajsterico Straže s 4:0 (2:0). Strelca zadetkov sta bila J. Nosan 3 in Nanič 1.

M. G-č.

SLAVNOSTNI TURNIR METLIČANOM

IVANČNA GORICA — V počastitev trebanjskega občinskega praznika je bil pred dnevi na Čoževev kegljišču tradicionalni kegljaški turnir. Vrsta Metlike je ponovila lanski uspeh in zmagala ter se tako uvrstila v sklopni del republiškega tekmovalja za jugoslovanski pokal. Vrstni red: 1. Metlika 792, 2. Rudar Črnomelj 772, 3. Mercator Trebnje 738. Na prvenstvu Dolenjske vodi sedaj Metlika s 1.672 podrtimi keglji, sledijo pa Rudar 1.550, Mercator 1.490 in Novo mesto 777.

N. GOLEŠ

Bele državni prvak med mladinci
Izreden uspeh mladega novomeškega strelca

OSLJEK — Minulo soboto in nedeljo je bilo na strelišču Pampah v Osljeku letošnje državno prvenstvo v streljanju z malokalibrsko serijsko puško in pištolo ter z vojaško puško, ki se ga je udeležilo preko 400 strelcev, med njimi šest slovenskih ekip. Mlademu, komaj 18-letnemu Mirku Beletu iz Žabje vasi pri Novem mestu je nastop v Osljeku prinesel izreden uspeh, postal je namreč državni prvak med mladinci v streljanju z malokalibrsko pištolo.

Da je Bele v dobri formi, je pokazal že pred štirinajstimi dnevi, ko si je v Ljubljani pristreljal naslov republiškega prvaka, ob tem pa je s 482 krogi postavil tudi nov rekord Slovenije. Tokrat je v Osljeku dobro streljanje ponovil. Dosegel je popolnoma enak rezultat kot v Ljubljani in tako izenačil republiški rekord, zlato odličje pa si je priboril kar s pet krogi prednosti pred drugouvrščenim Damjanovičem iz Čačka. Pred Beletom, ki je sicer zaposlen v obrtni delavnici v Stopičah, je tako še lepa prihodnost in upati je, da bo podobne rezultate dosegel tudi v članskih kategorijah.

MINI KEGLJANJE ZA REPUBLIŠKE NASLOVE

NOVO MESTO — Medobčinska organizacija slepih in slabovidnih Novo mesto je te dni organizirala 6. republiško prvenstvo v mini kegljanju za slepe in slabovidne. V ekipnem seštevku je zmagala vrsta Kranja pred ekipami Kopa, Maribora, Novega mesta, Celja in Postojne, medtem ko so bili v posamični razvrstitvi doseženi naslednji rezultati: kategorija A: 1. Mramor (Celje), 3. Furlan, 11. Malnarič (obe Novo mesto); kategorija B: 1. Jug — Kopač (Kranj), 12. Pate, 14. Skube in 15. Gošnik (vse Novo mesto). Tekmovalje so omogočile delovne organizacije Krka, Labod, Novoles, Novoteks, KZ, Ljubljanske mlekarne, Mercator-tozd Standard, Beti in novomeški GG.

Slabo na balkanskem prvenstvu

V posamični vožnji najboljši Bojanc na 8. mestu
NOVO MESTO — V bolgarskem Kazanlaku se je minuli petek končalo letošnje balkansko kolesarsko prvenstvo. Po lanskem izrednem uspehu naših kolesarjev na dolenjskih cestah tokrat rezultatov še zdaleč niso ponovili. Resda je na pot odšla druga članska postava naših kolesarjev, v kateri sta bila tudi kolesarja novomeške Krke Branko Bojanc in Jože Smole, vendar takšnega neuspeha ni nihče pričakoval.

Jugoslovani so načrte izpolnili le v ekipni vožnji (vozila sta tudi Bojanc in Smole), kjer so ponovili lanski rezultat (2. mesto), lahko pa bi se celo kosali z Bolgari za zlato, če jih ne bi ustavil padec. Pravi polom jugoslovanskih kolesarjev pa je bil posamični nastop. Po odstopih Penka, Malenška in Smoleta je bil v izredno slabih vremenskih razmerah najboljši Jugoslovian Branko Bojanc na 8. mestu s preko 18 minutami zaostanka za zmagovalcem Stajkovim.

Veliko bolje so se odrezali mladinci. V ekipni vožnji so osvojili zlato medaljo, za katero je brez dvoma zaslužen tudi član novomeške Krke Marko Kruljac, medtem ko je v posamični konkurenci zmagal pripadla Ječniku iz Kranjske Save.

IZ MILANA S TRETJIM MESTOM

KOČEVJE — Rokometna ekipa Kočevske Itasa so konec minulega tedna nastopile na močnem menarodnem turnirju v okolici italijanskega Milana. Dekleta so v konkurenci petih ekip zasedle 3. mesto, v svojih vrstah pa so imele najboljšo strelko turnirja S. Jerič z 39 zadetki. Še rezultati Kočevk: Itas — Macchi 22:32, Itas — Sicatti 15:18, Itas — Sarri 30:19 in Itas — Burja 26:24. M. G-č.

NOVOMEŠKI ATLETI OB VRBSKEM JEZERU

NOVO MESTO — Skupina novomeških atletov se je 21. septembra udeležila tretjega teka okoli Vrbskega jezera na Koroškem. V konkurenci tekačev iz Avstrije, Nemčije, Italije in Jugoslavije je pri pionirjih Dragan zasedel 3. mesto, Brajnc je bil 4. in Retelj 6. V članskem teku na 10 milj je Škedelj v Močivnik zasedel 8. mesto, medtem ko Novomeščani v ostredni disciplini, maratonu, niso imeli predstavnika.

Primanjkuje jim zunanjih igralcev

RK Krmelj računa v 2. SRL vzhod na prvo polovico lestvice

KRMELJ — Krmeljski rokometarji so uspešno pričeli letošnje tekmovalno sezono v 2. slovenski rokometni ligi — vzhod, saj so Dobovo premagali z 20:17. »Vsi fantje so igrali dobro. Očitno smo kar dobro uigrani moštvo med pripravami,« pravi novi trener RK Krmelj Bojan Lužar.

Ta 27-letni absolvent ljubljanske Fakultete za telesno kulturo je za krmilom krmeljskega prvga moštva komaj dva meseca. Pri vodenju tekom mu pomagata vodja strokovnega teama Milan Papež in Janez Mirt, ki je že doslej delal z različnimi selekcijami, odslej pa naj bi se posebno posvetil pionirjem.

Priprave v obmorskem letovišču Pacug pri Piranu je omogočila domača temeljna organizacija Metalne, žene rokometarjev pa so fantom kuhale, tako da je bilo vse kar se da poceni, primerno pač zmeraj polprazni klubski blagajni. Pevnevske priprave so potekale v nadalje marljivem izpolnjevanju

navodil strokovnega vodstva, igralci pa so pridobili precej kondicije.

Polovica krmeljske ekipe še ni oblekla vojaške sukne. Za moštvo igrajo tudi fantje iz Sentjanža, Tržišča in Mokronoga. Od tod prihaja tudi najboljši igralec, center Miha Bergant. »Sploh pa nam primanjkuje dobrih zunanjih igralcev, pojasni problem, ker ni dovolj visokih fantov v ekipi, trener Lužar. Predsednik RK Krmelj Franc Bastardi pa doda: »Kljub temu da pojmeta dva igralca v JLA, so fantje od avgusta na treningih, ki jih obiskuje okoli 20 članov in mladincev, resno pripravlj. Upamo, da se bomo uvrstili vsaj v prvo polovico lestvice.« P. PERC

 emona commerce
tozd globus ljubljana

in
 emona dolenjka
68000 novo mesto, glavni trg št. 28

obveščata svoje kupce,
da opravlja Emona Dolenjka konsignacijsko prodajo v trgovini na Kidričevem trgu št. 1 v Novem mestu.
NORDMENDE, ORION, HUSQVARNA, CARNIELLI, EMPISAL iz zastopniškega programa Emona Commerce — tozd Globus Ljubljana.
TV sprejemniki, HI-FI, radiokasetofoni, video naprave, šivalni in pletilni stroji, dvokolesa, itd. Pojasnila v prodajalni osebno ali po telefonu (068) 22-395.

 agrotehnika - gruda
n.sol.o., ljubljana, titova 38-40

Delovna organizacija AGROTEHNIKA — GRUDA,
proizvodnja, notranja in zunanja trgovina, servisi, n. sol. o., Ljubljana, Titova 38 — 40

Komisija za delovna razmerja
TOZD PROIZVODNJA, n. sol. o.
Ljubljana, Titova 40

objavlja prosta dela in naloge v pitališču govedi —
— farmi v Globokem pri Brežicah:

VZDRŽEVALEC MEHANIZACIJE — HRANILEC IN OSKRBOVALEC ŽIVINE

Pogoji: končana IV. stopnja izobrazbe — mehanik kmetijskih strojev, opravljen izpit za vožnjo traktorja ter 2 leti delovnih izkušenj.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas. Pismene vloge sprejema DSSS kadrovska služba Ljubljana, Titova 38, 8 dni po objavi. Kandidate bomo obvestili v 10 dneh po izbiri.
785/39-86

Komisija za medsebojna delovna razmerja pri OŠ Gorjanskega bataljona v Podbočju

objavlja prosta dela in naloge:

— snažilke za nedoločen čas

Nastop dela takoj ali po dogovoru
POGOJI: osnovnošolska izobrazba in trimesečno poskusno delo.

OD po samoupravnem sporazumu.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: OŠ Gorjanskega bataljona, Podbočje, komisiji za medsebojna delovna razmerja. O izbiri bodo kandidati obveščeni najkasneje v 15 dneh po preteku razpisnega roka.
788/39-86

 metalna

Komisija za delovna razmerja pri »Metalni« Maribor, TOZD Tovarna lahkih konstrukcij Krmelj,

objavlja prosta dela in naloge

SAMOSTOJNO REZKANJE

(1 delavec)

Pogoji:
— 3-letna šola tehniške smeri (strojništvo)
— 1 leto delovnih izkušenj pri podobnih delih in nalogah
— odslužen vojaški rok

Delavec bo opravljal dela na HVS (horizontalnem vrtnem stroju).
Dela in naloge združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo 3 mesece.
Rok za prijavo je 8 dni po objavi, obvestilo o izbiri 15 dni.

Pisne prijave z dokazili pošljite na naslov:
»Metalna« Maribor
TOZD Tovarna lahkih konstrukcij
68296 Krmelj
786/39-86

GIP

DSSS objavlja prosta dela in naloge:

1. samostojni tehnolog VPD

Pogoji: končana VI. stopnja strokovne izobrazbe — varnosti, inženir s predizobrazbo gradnje, elektro strojne ali rudarske stroke, opravljen strokovni izpit iz VPD ter najmanj 5 let delovnih izkušenj.

Kandidat bo sprejet v delovno razmerje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom in s pogojem 3-mesečnega poskusnega dela.
Prošnje z dokazili o izobrazbi in opisom dosedanjih delovnih izkušenj dostavite v 15 dneh na naslov: GIP PIONIR NOVO MESTO, kadrovski oddelek DSSS, Kettejev drevored 37, 68000 NOVO MESTO.
787/39-86

 KOMPAS JUGOSLAVIJA

KOMPASOVA ZIMA 1986/87

že v prodaji

JUGOSLAVIJA: Kranjska gora, Gozd Martuljk, Podkoren, Planica, Mojstrana, Bohinjska Bistrica, Bohinj, Bled, Pokljuka, Ljubelj, Jezersko, Stari vrh, Preddvor, Krvavec, Kamnik, Velika Planina, Logarska dolina, Golte, Slovenjgradec, Rogla, mariborsko Pohorje, Cerklje, Črni vrh, Tolmin, Kobarid, Most na Soči, Bovec, Jahorina, Bjelašnica, Brezovica (Šar planina), Popova Šapka.
FRANCIJA: Avoriaz, Val Thorens, Les Menuires, Val d'Isere, Chamonix, La Plagne.
ANDORA: Ordino.

ITALIJA: Olang, Oberolang, Mitterolang, Niederolang, St. Martino, Pampeago, Obereggen, Falcade, Alleghe.
AVSTRIJA: Bad Kleinkirchheim, Mallnitz.
ČSSR: Pec pod Snežkou.
SNEŽNI KLUB KOMPAS: Bovec, Mallnitz.
JESEN — ZIMA — POMLAD 1986/87: Morje, zdravilišča, kmečki turizem, kontinentalni predeli.

Programi so na voljo v poslovalnicah Kompassa, kjer dobite tudi potrebne informacije.

KOMPAS NOVO MESTO: tel. 068/21-333, 23-404
KOMPAS KRŠKO: tel. 068/72-109
KOMPAS RIBNICA: tel. 061/861-488

 NOVOTEKS

NOVOTEKS, tekstilna tovarna, n.sol.o. Foersterjeva 10, Novo mesto

želi zaposliti večje število strojnih ključavničarjev za delo v treh izmenah za opravljanje del in nalog:

vzdrževalec strojev

Pogoji:
— poklicna šola ustrezne smeri
— odslužen vojaški rok
Zaposlitev je za nedoločen čas. Zainteresirani kandidati naj oddajo pisne prijave na naslov: NOVOTEKS, test. tov., n.sol.o., Foersterjeva 10, Novo mesto, kadrovski oddelek.
794/39-86

OSNOVNA ŠOLA RAKA

objavlja po sklepu delovne skupnosti

JAVNO LICITACIJO

za odprodajo kombibusa IMV 2200 D, letnik 1979, prevoženih 180 000 km, v voznem stanju
Izklicna cena 1.100.000 din.
Javna licitacija bo v petek, 3. oktobra, ob 14. uri na dvorišču OŠ Raka. Na licitaciji lahko sodelujejo fizične in pravne osebe. Pred licitacijo morajo zainteresenti plačati kavcijo v višini 10% izklicne cene.
Ogled je mogoč vsak delovni dan dopoldne.
797/39-86

Komunalno stavbno podjetje KOSTAK — KRŠKO

razpisuje licitacijo za odprodajo naslednjih osnovnih sredstev:

- 1. zaprta kontejnerska posoda za smeti (2 kom.)**
Odprodaja bo v torek, 30. 9. 1986, ob 12. uri pri DE Obrtni servisi, Tovarniška ulica 1.
- 2. osebni avtomobil RENAULT R-4, letnik 1980.**
Odprodaja bo v petek, 3. 10. 1986, ob 12. uri pri skladišču v Žadovinku.
792/39-86

 novoles

lesni kombinat n.sol.o. novo mesto—straža

TOZD SIGMAT Brestanica

VABILO K SODELOVANJU
Vabimo k sodelovanju z možnostjo zaposlitve naslednje profile delavcev:

I. KOVINSKI OBRAT Brestanica

- strojne tehnike
- strojne ključavničarje
- strugarje
- ind. kleparje

II. OBRAT POLIESTER Veliki Podlog

- NK delavce za področje: proizvodnja sodobne opreme tehnike površinske zaščite, razne druge opreme (vrata, betonski mešalci, telefonske govornice, postajališča) idr. Kandidatom nudimo:
 - stimulative osebne dohode
 - možnosti izpopolnjevanja doma in v tujini
 - študij ob delu idr.Kandidati naj se osebno zglasijo ali pošljejo pisne vloge ali se informirajo po telefonu. Naslov: NOVLES-TOZD SIGMAT, Brestanica, Cesta prvih borcev 20, telefon 79-120 ali 79-126.
793/39-86

MERCATOR-KMETIJSKA ZADRUGA

»KRKA«
NOVO MESTO TOZD BRAZDA-AGROSERVIS IN KMETIJSTVO n.sub.o., NOVO MESTO Pot na Gorjance 8

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge

1. 2 živinorejcev za rejo mladih govedi na Draškovcu — zaželen zakonski par;

Na razpolago je družinsko stanovanje na Draškovcu.

2. kovinostrugarja — 1 izvajalec

Kandidati morajo izpolnjevati naslednje pogoje:
Pod 1: končana osnovna šola in 1 leto delovnih izkušenj pri podobnih delih.
Pod 2: šolska izobrazba IV. zahtevnostne kategorije in 2 leti delovnih izkušenj.
Delovno razmerje bo sklenjeno za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidati naj pisne vloge z dokazili o šolski izobrazbi in opisom dosedanjih izkušenj pošljejo na gornji naslov v 8 dneh po objavi. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem izboru ponudb.
795/39-86

ČGP DELO-TOZD Prodaja Ljubljana, podružnica Novo mesto

vabi k sodelovanju

1. PRODAJALKA ali PRODAJALCA

za prodajo v kiosku v Novem mestu za nedoločen čas
Prednost imajo kandidati, ki imajo končano poklicno šolo — smer prodajalec.

2. RAZNAŠALCA

za območje Novega mesta za delo v zgodnjih jutranjih urah.
Za delo, ki je pod št. 1 in 2 pogodbeno, nudimo stimulative nagrado.
Vsa dodatna pojasnila lahko dobite po telefonu 22-142 ali pa se osebno zglasite pri ČGP Delo-TOZD Prodaja, podružnica Novo mesto, Cesta herojev 30, kamor pošljite tudi prijave.
796/39-86

IGMP SAVA KRŠKO TOZD IGM

Komisija za delovna razmerja vabi k sodelovanju

1. diplomiranega ekonomista

za opravljanje zahtevnih nabavnih del
Pogoji: visoka izobrazba ekonomske smeri, 1 leto usreznih delovnih izkušenj; delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom ter 3-mesečnim poskusnim delom.

2. dva KV ključavničarja

za opravljanje nalog vzdrževanja v DE strojni obrat
Pogoji: KV ključavničar, zaželeno so delovne izkušnje, delo je občasno na terenu, za nedoločen čas in s polnim delovnim časom ter dvomesečnim poskusnim delom. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po dnevu objave na naslov: IGMP SAVA KRŠKO, TOZD IGM, CKŽ 59, Krško. Prijavljene kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po preteku roka za zbiranje prijav.
791/39-86

**ISKRA ELEMENTI
TOZD Elektroliti
MOKRONOG**

VABI K SODELOVANJU SODELAVCE ZA OPRAVLJANJE NASLEDNJIH PROSTIH NALOG

1. VEČ KONSTRUKTORJEV

pogoj: visoka ali višja izobrazba strojne smeri

2. VEČ TEHNOLOGOV

pogoj: srednja izobrazba strojne smeri

3. VEČ STROJNIH VZDRŽEVALCEV

pogoj: poklicna šola: strugar, rezkalec ali strojni ključavničar

Zezelene delovne izkušnje, odslužen vojaški rok ter poskusno delo 3 mesece.

Novim sodelavcem nudimo samostojno in ustvarjalno delo, možnost strokovnega izpopolnjevanja, glede na osebno uspešnost možnost napredovanja, stimulatívno nagrajevanje, možnost pridobitve stanovanja.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: ISKRA TOZD Elektroliti, 68230 Mokronog, v 15 dneh po objavi.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po opravljeni izbiri.

799/39-86

PLANINSKI TABOR

PD Brežice je organiziralo od 5. do 14. julija 10-dnevni planinski tabor v Bohinju. Zbrali smo se planinci iz Brežic, Dobove, Globokega, Velike doline in Artiča. Opravili smo dvodnevna izleta k Triglavskim in Krnskim jezerom. Imeli smo tudi krajši pohod

okoli Bohinjskega jezera. Kopali smo se samo enkrat, ker je bilo jezero mrzlo. V prostem času smo imeli na izbiro športne aktivnosti. Izdali smo tudi časopis Bohinjček. Zadnji večer smo imeli kulturni program v šotoru ob svečah, ker je doževalo. Tako smo preživeli lep počitniški teden.

DUŠAN ČANČER
OŠ Artiča

**NOVOLES
TOZD SIGMAT
BRESTANICA**

Delavski svet TOZD SIGMAT objavlja dodatni razpis štipendij za 1988/87:

	stopnja št.	št. štipendij
1. STROJNI TEHNIK	V.	4
2. EKONOMSKI TEHNIK	V.	1
3. DIPL. ING. IND. ELEKTRONIKE	VII.	1
1. INŽENIR STROJNIŠTVA	VI.	1
2. DIPL. ING. STROJNIŠTVA	VII.	1

Rok za prijavo je 8 dni po objavi. Vloge naj kandidati pošljejo na naslov: NOVOLES, TOZD SIGMAT, Cesta prvih borcev 20, 68280 BRESTANICA.

Kandidate bomo o podelitvi štipendij obvestili v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

800/39-86

Letošnji novomeški sladoled

Kakšna je bila sezona

NOVO MESTO — Sladoled je najboljše poslastica v vročih dneh. Kako je šel letos v prodajo, smo povprašali v Novem mestu.

Danica Frkoltj, vodja slaščičarne Gostišče na trgu: »Prodaja sladoleda se je pričela junija. Na dan smo napravili 3 do 4 vrste sladoleda, skupno 240 kepic. Ves sladoled je narejen iz mleka in svežega sadja. 8. avgusta smo imeli tudi dan sladoleda. Takrat smo prejeli pohvalo za njegovo kakovost. Tak dan bomo prihodnje leto spet priredili.«

Jože Jerončič, vodja Kavarnar: »Imamo samo sladoled iz avtomata ali 'točen' sladoled. Na vsak kilogram suhe mase, ki jo dobimo iz Kolinske, dodamo še dva litra prekuhane vode. Cena sladoleda v kornetu je 110 din, mala porcija stane 170 din, velika 220 din. Ljudje so s sladoledom zadovoljni, saj še ni bilo pritožb.«

Adam Bajram, lastnik slaščičarne Triglav: »Sladoled pri nas je lastni proizvod. Naredimo ga 30 litrov na dan, na izbiro pa imamo devet vrst. Letos smo ga začeli delati v aprilu. Vedno ga naredimo toliko, da nam ga nikoli ne zmanjka. Cena kepiče je 50 din. Ljudje so zelo zadovoljni z našim sladoledom in obisk je zelo velik.«

M. ERPIČ
N. JANTOLEK

**GOBE — STRUP
IN POSLASTICA**

Pretekli teden smo imeli učenci 6. razredov naravoslovni dan o gobah. Sošolka Irma, prava gobarka, nas je odpeljala v gozd. Tovariš Kodrič nas je seznanil z užitnimi, delno užitnimi in strupenimi gobami.

MARJAN KUNEJ, 6. r
OŠ Koprivnica

K modni šivilji v Karteljevo

Nova delavnica

KARTELJEVO — Pred kratkim je v Karteljevem nasproti avtobusne postaje odprla svojo šiviljsko delavnico Vesna Barbo. Kot je povedala, bo šivilja le modno žensko konfekcijo. Še najraje krije za mlade, ker ima rada modo in njene spremembe, vendar tudi starejše ženske ne bodo ostale praznih rok.

Pri svojem delu ima rada red. »Najraje se s stranko dogovorim za pomerjanje, če se ta drži datuma, je oblačilo kmalu končano.« razlaga živahna in priljudna Vesna. Ni dolgo, kar so se vselili v novo hišo v Karteljevem, vendar se ne počuti prav nič tuja, spoznala se je že z mnogimi ljudmi. To, da je delavnica zunaj mesta, ni ovira, saj vozi iz novega mesta v Karteljevo tudi avtobus.

Vesna se je za šiviljstvo odločila na hitro, malec zaradi majhnih otrok, pa tudi zelo veselilo jo je. Pred tem je bila zaposlena kot šivilja v hotelu Grad Otočec. Ne pozabi omeniti, da je za svojo šiviljsko spretnost hvalična predvsem moštru Antonu Kastelcu iz Žabje vasi.

J. ŽAGAR

NOVOTEKS

NOVOTEKS TOZD TRGOVINA NOVO MESTO

objavlja

izid žrebanja vabil na modno revijo:

Št. vabila 1738 — I. nagrada: proizvodi v vrednosti 50.000 din

Št. vabila 316 — II. nagrada: proizvodi v vrednosti 40.000 din

Št. vabila 10659 — III. nagrada: proizvodi v vrednosti 30.000 din

Tolažilne nagrade prejmejo:

1795, 2342, 9638, 10683, 10606, 1818, 10670, 1038, 9672, 1096, 5523, 582, 4513, 4512, 8344.

Nagrade lahko dvignete v modni hiši »Julija« v Novem mestu.

SREČNIM DOBITNIKOM NAGRAD ČESTITAMO!

798/39-86

*Ne jokajte na mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,*

*spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

(narodna)

ZAHVALA

Globoko užalosteni sporočamo, da nas je v 77. letu starosti tiho, kot je živel, zapustil naš ljubljani oče, dedi, tast in stric

**JOŽE
PIŽMOHT**

iz Trebnjega, Stari trg 51

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, znancem in prijateljem, ki ste prišli v tako velikem številu od blizu in daleč, da bi se zadnjič od njega tiho poslovili. Hvala za cvetje, s katerim ste zasuli njegov grob. Hvala za izraze sožalja in vsem, ki ste ga obiskovali in bodrili v času njegove bolezn. Posebna zahvala dr. Bogomiru Humru za nesebično pomoč, govorniku Stanetu Sitarju za ganljive besede slovesa, pevcem za žalostinke, Jurčkovim, Smoletovi in Cejanovim za vsestransko pomoč v najtežjih trenutkih. Enako hvala sodelavcem DO Avtoprevoz Ivančna gorica, Surovina PE Trebnje, SNZ Trebnje, PTT Ljubljana in OŠ Šempeter.

Za njim žalujejo: VSI NJEGOVI

OSMR TNICA

Sporočamo žalostno vest, da nas je 4. septembra v 86. letu starosti zapustil naš dobri brat, stric in bratranec

**MATIJA
PEČAVAR**

rojen v Nestoplji vasi pri Semiču, živeč v Rosslandu, Kanada

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

Žalujejo: vsi njegovi
Nestoplja vas, Semič, Rossland, Osoyoos, Kalifornija, Vancouver

OSMR TNICA

Onemeli smo ob žalostni vesti, da nas je mnogo prezgodaj, v cvetu mladosti, zapustil naš sodelavec

**BOJAN
LONGO**

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

KOLEKTIV IGMP »SAVA« KRŠKO

V SPOMIN

29. septembra bo minilo leto dni in 21. oktobra štiri leta, odkar sta nas zapustila naša draga starša

**MARIJA
in FRANC
MAVSAR**

z Igljenika 6

Čas neizbežno beži, a bolečina ostaja. Dragi ata in mama, večno bosta v naših srcih in mislih, kot sta to bila, in ostala del našega življenja.

Žalujejo: hčerke z družinami

ZAHVALA

Mnogo prezgodaj, komaj v 31. letu, nas je tragično zapustil dragi sin, brat in stric

**IVAN
KLOBUČAR**

z Uršnih sel

Zahvaljujemo se vsem vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebna hvala DO Krka-tozd Zelišča Novo mesto, DO Labod-tozd Ločna, sodelavcem Splošne bolnice Novo mesto, Društvu COP Uršna sela, pevcem in govorniku tov. Funu za ganljive besede ob odprtem grobu. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujejo: ata, mama, brat Jože, sestre Anica, Ljuba, Jožica in Zdenka z družinami in brat Tine iz Avstralije

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža, očeta, deda, brata, strica in svaka.

**JANEZA
GAZVODE**

iz Vel. Brusnic

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, darovali cvetje in ga pospremili na zadnji poti. Prisrčna hvala OOS in delavcem UNZ Novo mesto, OOS in delavcem VGP Novo mesto, delavcem IMV Novo mesto TOZD tovarna avtomobilov. Hvala župniku za iskrene in ganljive besede in opravljeni pogrebni obred, pevcem in tov. Banu ter Krkutu za poslovljne besede in vsem, ki ste nam pisno ali ustno izrazili sožalje.

Vsi njegovi

Vel. Brusnice, 15. 9. 1986

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

obvestila
OBVEŠČAM cenjene stranke, da sem za 10 dni na dopustu. Elektroservis BANJAC, tel. 25-393.

TEDENSKI KOLEDAR

Četrtek, 25. septembra — Gojmir Peček, 26. septembra — Justina Sobota, 27. septembra — Kuzma, Dam.
Nedelja, 28. septembra — Venčeslav Ponedeljek, 29. septembra — Mihael Torek, 30. septembra — Sonja Sreda, 1. oktobra — Julija Četrtek, 2. oktobra — Bogomil

drama Zena v ogledalu.
ČRNOMELJ: 29. 9. ameriški film Nesmisel v grozljivi noči. 26. in 28. 9. ameriški film Footlosse. 28. 9. italijansko španski film Omar maščevalec. 30. 9. ameriška melodrama Čas nežnosti. 2. 10. ameriški film Policijska patrila.
KRŠKO: 28. 9. angleški film Najboljši mali bordel v Teksasu. 30. 9. ameriški film Psiho II.

NOVO MESTO — DOM KULTURE: 25. 9. filmsko gledališče — domača drama V zaporu. 26., 27. in 28. 9. (ob 16., 18. in 20.) Conan II. del. 29. in 30. 9. 1. 1001 Ljubezenska noč Šeherezade.
SEVNICA: 25. 9. avanturistični film Nora misija. 26. in 27. 9. erotični film Fanny Hill. 28. in 29. 9. akcijski film Navaho gom.

NOVO MESTO — DOM JLA: 1. 10. ameriški kriminalni film Zamolklji odmevi.

LUNINE MENE

26. septembra ob 4.19 — zadnji krajec

BREŽICE: 26. in 27. 9. ameriški spektakel Bilo je nekoč v Ameriki. 28. in 29. 9. francoski kriminalni film Srečen praznik. 28. in 29. 9. italijanska

JUGO 45, letnik 1984, prodam. Košmrlj, Mali Slatnik 15, Novo mesto.

R 4 TL, 1984, dodatno opremljen, prodam. Tel. 25-339.

AVTOMATIC 3 MS, letnik november 1984, dodatno opremljen, dobro ohranjen, prodam za 15 SM. Lamovšek, 68232 Šentrupert 65 ali tel. (068) 40-115.

IZREDNO ohranjeno, malo voženo LADO 1600, prodam. Tel. (068) 72-412, po 20. uri.

VARTBURGA po delih prodam. Jože Tomažin, Raka 84 (Vinji vrh).

ZASTAVO 750, letnik september 1984, nujno prodam. Padaršič, Brusnice 49.

ZASTAVO 750, letnik 1983, prodam. Strugar, C. herojev 58, tel. 24-651.

TAM 2001, letnik 1972, in Z 750, letnik 1978, prodam. Bevec, Vinji vrh 11, Šmarješke Toplice.

Z 101 GTL letnik 1983, prevoženih 15.000 km, prodam. Drska 46, stanovanje 19, Novo mesto.

Z 750, letnik 1982, registrirano do junija, prodam. Ogled vsako popoldne od 16. ure dalje. Vidmar, Stranje 8, Šmarješke Toplice.

APN 7 prodam. Srebernjak, Ljubljanska c. 14, Novo mesto.

RENAULT 18, rdeče barve, in ZASTAVO 750, dobro ohranjeno, prodam. Informacije na telefon 20-229, popoldne.

UGODNO prodam M 14, 1984, in APN 6, 1985. Darko Novak, Srednje Grčevje 10, Otočec.

PRODAM nove gume, letne dimenzije 155 x 13, ter nova platišča za golf. Thorževskij, Volčičeva 49a, tel. 23-930.

ŠKODO 105 L, letnik 1981, po ugodni ceni prodam. Bela cerkev 10, Šmarješke Toplice.

PRODAM APN 6/84 in Tomos avtomatik, letnik 82. Naprodaj pa imam tudi avtoradio Blaupunkt 23, star dve leti. Jože Erjavc, Sela 3, Dol. Toplice.

DIANE 6, letnik 1981, zadnji model, 43.000 km, prodam. Je popolnoma obnovljena. Tel. 21-423, dopoldne. Kušer, Na tratah 3, Novo mesto.

R 4 TL, letnik 1983, registriran do junija 1987, prodam. Krstinc, Hruševce 8, Gor. Straža, tel. 85-397.

PRODAM kombi Mercedes 206 D s kasonom brez motorja, obnovljen, Marko Kirar, Čadraže 1, Šentjernej.

ZASTAVO 750 LE, letnik 1985, prodam. Tel. 84-539, popoldne.

RENAULT 4, letnik 1983, in ZASTAVO 850, letnik 1981, prodam. 85-921.

VW 1300, letnik 1963, prodam. Rozman, Partizanska 23, Novo mesto, po 15. uri.

LADO 1600, letnik 1980, v odličnem stanju, prodam. Jože Zupančič, Knežja vas 5, 68211 Dobrič pri Trebnjem.

GOLFA GTL, letnik december 1980, prodam. Tel. 84-943, zvečer.

FIAT 850 special, letnik 1970, prodam. Alojz Jarc, Ivanja vas 8, Mirna peč.

KAROSERIJO za FIAT 126 P, letnik 1976, in manjšo peč prodam. Tel. 24-290, dopoldne.

GOLF, letnik 1977, 75000 km, garažiran, prodam. Cena 130 SM. Tel. 25-105, popoldne.

PRODAM AVTOMATIK, star 5 mesecev, za 17 SM. Ban, Gubčeva 33, Novo mesto.

GOLF, letnik 1980, obnovljen, rdeč, 57000 km, prodam. Tel. 25-577.

PONY EKSPRES poceni prodam. Kink, Stopiče 54.

ZASTAVO 750, letnik 1983, nujno prodam. 15000 km. A. Žunič, Ob Težki vodi 1, Šmihel.

GOLF JGL, letnik 1982, prodam. Telefon (068) 56-083, od 6. do 8. ure.

PRODAM golf diesel, letnik 1984, prevoženih 17000 km, podaljšana registracija, gume Michelin, pozimi nikoli vožen. Informacije od 19. do 20. ure na tel. (068) 24-832.

SIMCO 1307, letnik 1979, prodam ali menjam za karavan. Tel. (061) 783-132.

PRODAM 5 let staro LADO 1200 karavan. Stroj in podvozje brezhibna, potrebna lakiranja. Štrukelj, Bršljin 44, Novo mesto, tel. 24-192.

ZASTAVO 128, 101 in 750 nujno prodam. Gostilna KOS, Kostanjevica.

FIAT 126 P, letnik 1977, prodam. Barborič, K Roku 86, tel. 27-075.

R 4, letnik 1979, prodam. Tel. 84-994.

LADO 1500 SL, karambolirano, nevožno, prodam celo za 22 SM ali po delih. Informacije Tel. 74-793, popoldne.

GOLF diesel, letnik 1983, prodam. Tel. 25-700.

ZASTAVO 101, letnik 1977, obnovljeno, registrirano do avgusta 1987, nujno prodam. Rajšel, Mirna peč, tel. 84-315.

DIANO 6, letnik 1977, registrirano, prodam. Cena 220.000 din. Alojz Beg, Podhoda 22, Dol. Toplice, tel. 23-311 int. 76.

POCENI prodam šasijo in karoserijo za R 4, malo poškodovano. Bubnjevič, Šegova 8/8.

Z 101 confort, letnik 1979, dobro ohranjeno (59000 km), prodam. Milan Jordan, Grajska 14, Kostanjevica.

126 P/81 prodam. Roganjska 16/22 ali Čistilna Ločna, dopoldne.

CITROEN GS, letnik 1976, odlično ohranjen, prodam. Tel. 77-459.

PRODAM pony kolo in motorno kolo Tomos APN3. Tel. 24-966.

Z 750 L, letnik 1976, prodam. Telefon 43-860, dopoldne.

MZ 250 ccm, letnik 1982, prodam. Kozjan Ignac, Semič 48/a, 68333 Semič 48/a.

VISO super, letnik 1983, 43000 km, prodam. Tel. 22-652.

Z 750, letnik 1978, karambolirano in registrirano do junija 1987, prodam. Jožef, Šmarješke Toplice 1.

AVTOMATIK A3MS, star 6 mesecev, prodam. Tel. 85-332.

126 P, letnik 1978, registriran do julija 1987, ugodno prodam. Krevs, Cemše 4, 68216 Mirna peč.

ROG AVTOMATIK prodam po ugodni ceni. Informacije na tel. 24-933.

MOTORNO KOLO Tomos 15 SLC, letnik 1985, nujno prodam. Stane Gorenčič, Dol. Kot, Dvor.

Z 101, letnik 1983, prodam. Tone Kozjan, Božakovo 11, Metlika, ali v službi: Petrol Metlika.

KOMBI IMV in rabljeno strešno opeko prodam. Tel. 27-284.

PRODAM GS, karamboliran reg. do februarja 1987, ter otroško posteljico z jogijem. Informacije na tel. 23-098.

PRODAM Golf diesel JGL (S paket) letnik 1984. 34.000 km lepo ohranjen. Informacije na tel. (061) 265-935.

PRODAM R 4 GTL star 9 mesecev 5000 km (kot nov). Informacije na tel. (061) 265-935.

PRODAM FIAT 132 diesel. Telefon 27-201.

PRODAM voznege fička, desni blatnik za Z 750, 125 P (prva), po delih Z 750 (leva in desna stran skupaj), zadnji desni robnik za Z 750. Tel. 85-216, dopoldne.

PRODAM zastavo, registrirano, v voznem stanju, za 8 SM. Saša Živanovič, Trška gora 4, Novo mesto.

LADO 1200, letnik 1976, v dobrem stanju, prodam. Bartelj, Mokronog, tel. 49-127.

ŠKODO, letnik 1977, dobro ohranjeno, prodam. Ivan Turk, Sela 12, Dolenjske Toplice.

MOTOR TOMOS 14 M, letnik 1986, prodam. Kupim pa MZ ETZ 250. Robert Zaman, Dvor 54 pri ŽBK.

nju. Antonija Pinterič, Zg. Pohanca 8, Zdole, tel. 77-033.

PRODAM malo rabljen dvobrazdni traktorski plug Slavonac. Cvelbar, Šmarjeta 5, 68220 Šmarješke Toplice.

TRAKTOR Ursus 360 prodam. Jože Cvelbar, Stara vas 2, Škocjan, tel. (068) 85-264.

TRAKTOR Ursus C 335 prodam. Radej, Gornje Brezovo 10, Sevnica, tel. (068) 72-855, popoldne (068) 82-008.

LIČKALNIK za koruzo ugodno prodam. Jožež, Praproče 2, Šentjernej.

prodam

KAMERO LOMO (4,5 SM) in **PROJEKTOR (5,5 SM)** prodam. Telefon 25-339.

ZELO ugodno prodam rabljena okna, notranja vrata, kad, bojler, balkonsko ograjo. Tel. 27-193.

SOD, 1000 l, dobro ohranjen, prodam. Alojz Čeh, Gor. Nemška vas 2, 68210 Trebnje.

PRODAM grozdje na področju Krškega (cviček). Kličite zvečer na tel. (068) 71-081.

OTROŠKI VOZIČEK, italijanski, rabljen eno leto, prodam. Tel. 22-568, Adamičeva 4, Novo mesto.

PRODAM novo trajno žarečo peč Plamen — Tobit za 70.000 din. Naslov v upravi lista (6057/86).

SOD, 215 litrov, hrastov, rabljen, prodam. Jože Rešetič, Zdinja vas 51, 68222 Otočec.

PRODAM kovaško vzmetno klavirno, sedlo za ježo in vzmetni voz na gumi kolesih. Franc Grum, Dvor 53.

HLADILNIK Gorenje, H 717 lux, 180 l, rabljen, prodam. Tel. 26-9292.

ČRNO GROZDJE ter motorno žago Stihl kontra prodam. Tel. 26-885, od 14.30 ure dalje.

STREŠNIKE (680 kom.) prodam. Tel. 22-361.

KRAVO, brejo 9 mesecev, in kravo s prvim teletom prodam. Telefon 47-571.

HRASTOV SOD, nov (720 l), in kad (600 l) ter strešne opeke, rabljene (2100 kom.) prodam. Jože Kalin, Dol. Gradščice 17, Šentjernej.

BARVNI TELEVIZOR Gorenje prodam ali zamenjam za domače cepilno grozdje. Tel. 21-146.

NEMŠKO OVCARKO, čistokrvno, prodam. Šeničar, Ul. Čankarjeve brigade 29, Trebnje.

OTROŠKI VOZIČEK, kombiniran, prodam. Tel. 20-579.

PRODAM avtomat za tople napitke ABBA. Marko Kirar, Čadraže 1, Šentjernej.

SOD (500 l), obnovljen, prodam ali zamenjam za 200-litrskega. Tel. 44-750.

PLASTIČNA VEDRA (25 l), rabljena, ugodno prodam. Florjančič, Nad mlini 55, Novo mesto, tel. 25-049.

KOLO Senior (10 prestav) prodam. Lovrin, Nova Lipa 1, Vinica.

PLINSKO NAPRAVO za avto (komplet) prodam. Telefon ob delavnikih 22-265.

PRODAM leglo kratkodlakih istrskih goničev, starih 3 mesece. Franc Stane, Repljeva 26, Struge.

PRODAM radiokasetofon Normende discocorder 4583 k, 2 x 10 W, equalizer, Dolby NR. Tel. 32-206.

ŠMARNICO (grozdje) prodam. Rudi Kotar, Vel. Loka 19.

KMEČKI MLIN za mletje žita s čistilno in sejalno napravo na električni pogon prodam. Franc Kovačič, Nad mlini 55 a, Novo mesto.

KAD, hrastovo (800 l), prodam. Franc Pucelj, Grmovlje 18, Škocjan.

PRODAM malo rabljen pralni stroj in dva polfotelja. Mihaela Matič, Jerebova 16 a, Novo mesto, tel. 21-589.

PRODAM novo moško kolo Senior (10 prestav) za 20% ceneje. Telefon 44-090.

PRODAM dobro ohranjen pralni stroj Zopas, kopalno kad, par trodelnih oken, električni kuhalnik. Tel. (068) 23-174.

GROZDJE — šmarnico prodam. Ivan Ambrožič, Šentjošt 14, Novo mesto.

ZELO ugodno prodam prevozno cirkularsko (krožno) žago na kolesih, malo, na električni pogon, motor 2 KW. Ferjančič, Majde Šilc 7/II, Novo mesto, tel. 21-753.

PRODAM kozo mlekarico in mladico. Tel. 82-679.

PRI Mirni peči prodam belo grozde. Tel. (061) 59-815.

POCENI prodam barvni televizor Gorenje in otroški športni voziček. Telefon 23-138.

PRODAM zakonsko posteljo z nočnimi omaričami in avtoradio Blaupunkt. Zlatko Romih, Šegova 18, Novo mesto.

PRODAM breje kobile in krožne brane. Škocjan 5.

PRODAM varnostni lok za traktor, trajno žarečo peč na trda goriva, štedilnik na trda goriva. Ivan Tršinar, Škocjan 40.

PRODAM novo peč Feroterm (40 kcal.) z 10% popustom, pralni stroj Gorenje, nov mlin za grozdje s predhodnim pecljanjem in 900-litrsko kad. Zagorc, Šmalčja vas 32, Šentjernej, tel. 32-150.

POCENI prodam psičke (križanke) ovcarke. Marija Kozole (Kamin), 68212 Velika Loka 55.

kupim

KUPIM električni lonec. Tel. 24-314.

KUPIM prikolico za motor za sov. oznika (staro). Telefon 22-758, dopoldne.

HARMONIJI na nožni pogon, sposobni za kapelo, kupim. Ponudbe na: Vinko Dežman, Kidričeva 10, 61330 Kočevje.

posest

NOVO atrijsko hišo, okrasni, zelenjavni vrt, sadovnjak prodam. Pavlič, Ratež 54 pri Novem mestu, tel. (068) 85-901.

STARO HIŠO v Novem mestu prodam. Naslov v upravi lista (6056/86).

NA OBMOČJU KS Žužemberk zaradi bolezni zamenjam večje kmetijsko posestvo s stanovanjsko hišo in gospodarskim poslopjem za manjšo kmetijo v okolici Novega mesta. Informacije po telefonu (068) 22-083, med 19. in 20. uro.

PRODAM zidanico z vinogradom v Vinjem vrhu (24 arov) na terasah. Lep razgled. Avgust Pucelj, Otočec 74, telefon 85-143.

UGODNO PRODAM zemljišče 100 x 100 m s pritlično zgradbo 20 x 12 m v Novem Vinodolskem. Zgradba je primerna za skladišče, za obrt ali druge namene. Informacije na naslovu: Ivan Butkovič, Ul. Dalmatinske divizije 39, Povile, tel. (051) 791-361.

PRODAM nekdanji vinograd 26 a in gozd (kolesek, 31 a, Golek pri Krškem). Tel. (061) 218-987.

RAZNO

PO UGODNI ceni posojamo poročne obleke. Jurčević, Vlaška 70, Zagreb, tel. (041) 418-014.

35-leten miren fant, zaposlen, doma v okolici Šentjerneja, z malo kmetije, želim spoznati preprosto žensko, staro do 40 let, za skupno življenje. Otrok ni ovira. Šifra: »IMV«.

NAŠLA se je psica nemška ovcarka, stara 3 mesece, z rodovnikom št. 50206. Lastnik, oglasi se na tel. 25-562 po 19. uri.

VDOVEC, star 69 let, s pokojnico, z lastno hišo in nekaj zemlje, želi spoznati žensko, staro od 40 do 65 let. Ponudbe pod šifro: »JESEN«.

ZGUBILI sta se psi rjave barve, pasme nemški prepelčar, v levem ušesu imata vtetovirani številki. Najdite jih prosim, da to proti nagradi sporočite na naslov: Ivan Jordan, Draga 1, Šmarješke Toplice, tel. 84-923.

DELAVNICO v Novem mestu ali bližnji okolici vzamem v najem. Tel. 21-145.

preklici

ANTON HOČEVAR, Grmovlje 21, Škocjan, prepovedujem pašo kokoši po parcelnih številkah k. a. o. m. 123-3, 96/13, 130. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjal. Preklic velja za stalno.

ANTON ZAJC, Sp. Lakovnice 12, Mokronog, opozarjam Ivanko Zajc, Cveta Zajca in Antona Zajca ter Ivana Zajca, da si prenehajo lastiti in prodajati grozdje iz moje polovice vinograda. Prosim, da me pustijo pri miru, ker so že v sodnem postopku.

čestitke

Dragi mami ANI VRHOVŠEK iz Mačjega dola 19 za njen 60. rojstni dan vse najboljšje, največ pa zdravja, in da bi bila v krogu svojih še mnogo let, iz srca želijo vsi njeni.

Te dni praznuje 60. rojstni dan AMALIJA KUZMA z Belčjega vrha. Za njen praznik ji želita vse najboljše, posebno pa veliko zdravja, sestri Fanička in Marica.

Dragemu možu in očku MIHU BANČIČU iz Mihovega pri Šentjerneju za 37. rojstni dan in god voščijo žena Cvetka, hčerke Vida, Jožica, Albinca, in mama, obenem pa ga prosijo, da bi bil vedno tako skrben očka. Čestitke tudi hčerki Vidi za bližnji 11. rojstni dan.

Naši dragi in skrbni mami NEŽKI GREGORČIČ iz Petelinjeka pošiljamo ob 50. rojstnem dnevu iskrene čestitke ter ji želimo veliko zdravja. Mož Tone, hčere Mojca, Miheleca s Pavletom in Ksenijo ter Jožica. Iskrene čestitke veljajo tudi MIHELIČI za 20. rojstni dan.

Dragi mami ANGELCI ROM iz Obrha pri Dolenjskih Toplicah, iskreno čestitamo za 50. rojstni dan in ji želimo še veliko zdravih in zadovoljnih let v krogu najdražjih. Mož Metod, sin Metod in hčerka Irena z možem Miroslavom. Vnučkinje Nataša, Renata in Katja pa ji pošiljajo petdeset poljubčkov.

službo dobi

TAKOJ zaposlim NK delavca. OD 10.000 din. Jože Lenčič, Šmalčja vas 36. Informacije dopoldne na tel. 32-168.

NATAKARICO ali kuharico zaposlim. Gostilna RAKAR, Gradac, tel. (068) 56-653.

TAKOJ zaposlim šiviljo ali oddam delo na domu. Tel. 46-505.

TAKOJ zaposlim dekle za strežbo v bifeju. Tel. (061) 783-374.

##

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi našega dragega moža, sina, očeta, dedka, brata in strica

JOŽETA ŠPEHARJA

iz Salke vasi 92, Kočevje

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, stali ob strani, nam izrekli sožalje, darovali pokojnemu vence in cvetje ter ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Iskrena hvala tudi godbi, pevcem, Društvu upokojeincev, organizaciji ZZB, Lovišču Medved, LD Mala Gora, kolektivu Avto Kočevje in KTK Melamin Kočevje za darovano cvetje in poslovilne besede. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

V 73. letu nas je po hudi bolezni 14. avgusta zapustil dragi oče in stari oče ter dedek

VLADO TURK

iz Šalke vasi 53

Priskrčno se zahvaljujemo osebju zdravstvenega doma Kočevje, posebej dr. Nataši Žilevski in medicinski sestri Francki, za zadnjo pomoč pokojniku, organizaciji ZB KS Rudnik-Šalka vas, OOS Inkop Kočevje, ITAS Kočevje, Melamin Kočevje in LIK Kočevje, pihalni godbi, tov. Štиму za govor ter g. župniku za opravljeni obred. Vsem, ki ste pokojnika pospremili na zadnji poti, še enkrat hvala!

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Tiho je odšla naša ljuba mama in stara mama

JOŽEFA GABRIJEL

roj. KAVŠEK

iz Trebnjega

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izraženo sožalje in darovano cvetje. Še posebej se zahvaljujemo dr. Vilfanovi za obiske in patronažnima sestrama Milki in Marti, ki sta z ljubeznijo negovali našo ljubo mamo. Enako zahvalo smo dolžni dragim sosedom, ki so nam pomagali v najtežjih trenutkih, kot tudi ZB za poslovilni govor in g. župniku za lepo opravljeni obred.

Za njo žalujemo: vsi njeni

ZAHVALA

Boleče je spoznanje in nedojmljiva rešnica, da je umrla naša draga žena, mama in babica

MARJETA AŠIČ

roj. VRŠIČ

Zahvaljujemo se vsem, ki ste jo od blizu in daleč prišli pospremit na njeno poslednjo pot, ji darovali vence in cvetje, nam pa ustno in pisno izrazili sožalje. Pristrčna hvala tov. Stuparjevi za ganljive besede slovesa, pevcem za odpete žalostnike, kolektivu TCP Djuro Salaj ter duhovniku za opravljeni obred. Še enkrat hvala vsem in vsakomur posebej.

Žalujoči: mož Rudi, hčerki Metka in Dragica z družinama in ostalo sorodstvo

Ko odhajam od tod, naj bo moja beseda za slovo to, da je nepreksljivo, kar sem videl.

TAGORE

ZAHVALA

Ob odhodu v novo življenje našega najdražjega moža in očeta

JANEZA BOŽIČA

z Šmarja

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga v življenju imeli radi in ga spoštovali. Hvala vsem, ki ste nam tako ljubeče stali ob strani pri slovesu, sorodnikom, prijateljem in sodelavcem, sosedom in vsem vaščanom za skrb, darove in pomoč. Hvala duhovnikom, ki so se zbrali pri našem očetu, posebej še g. proštu za lepo, globoko besedo tolažbe, pevcem kapiteljskega pevskega zbora iz Novega mesta za globoko občuteno pesem, sestram de Notre Dame pa za notranjo podporo in pomoč.

Njegovi: žena in otroci z družinami

ZAHVALA

Ob smrti drage žene, mame, stare mame in tete

MARIJE KASTELIC

iz Ždinje vasi 5

se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in znancem za izrečeno sožalje, darovano cvetje ter pomoč v teh dneh. Iskrena hvala OOS TOZD PETROL Brežice, sodelavcem bencinskega servisa I. in II. na Otočcu, OOS DSSS Novoles ter sodelavcem iz APS in SOP za podarjeno cvetje ter izrečeno sožalje. Hvala cerkvenim pevcem iz Otočca ter pevcem Šmihelskega GD, GD Ždinja vas za spremstvo na zadnji poti in vso pomoč, gospodom duhovnikom iz Novega mesta, Otočca in Ljubljane pa iskrena hvala za opravljeni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je v 56. letu starosti zapustila draga žena, mama in stara mama

ANTONIJA SLAK

roj. PAPEŽ

z Malega vrha

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, darovali cvetje in pospremili pokojnico na zadnji poti. Pristrčna hvala OOS-TOZD MKI Pionir in njihovim sodelavcem, CP-TOZD Gradnje za podarjene vence in gospodu župniku za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

Delo, bolezen in trpljenje, draga mama, bilo je tvoje življenje.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

MARIJE KRESAL

iz Dolenjih Ponikev 17 pri Trebnjem

se pristrčno zahvaljujemo sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih kakorkoli pomagali, darovali cvetje in vence ter pokojnico v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala pogrebnikom, pevcem za lepo zapete žalostnike ter gospodu duhovniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: hčerka Milena in sin Franc z družino ter ostalo sorodstvo

V. SPOMIN

IVANU MURNU

z Malkovca 9

Minilo je pet let. Ko se je usodni dan poslovil, je temna noč razkrila svoja krila, usoda pa je venec vila iz bodečih rož. Življenja pota s trnjem ti posula, ko srečo si iskal, prevaral te je cvet in ni bilo cvetic vmes. Boleči so spomini, ko tebe, dragi Ivan, ni. Vsem, ki se ga še spominjate, hvala!

Vsi njegovi domači

ZAHVALA

Tiho in prezgodaj nas je 10. septembra zapustila ljuba žena, mama, babica, prababica in sestra

MARIJA URH

roj. Ivec

iz Metlike

Zahvaljujemo se vsem prijateljem, sosedom in znancem, delovnim in družbeno-političnim organizacijam za izraze sožalja, cvetje, zneske, darovane v dobrodelne namene, in spremstvo na zadnji poti. Pristrčna zahvala celotnemu osebju Zdravstvenega doma Metlika in internega oddelka Splošne bolnišnice Novo mesto, ki so pokojni poskušali vrniti zdravje. Toplo se zahvaljujemo družbenopolitičnim organizacijam občine Metlika za organizacijo pogrebnih svečanosti, obema govornikoma, JLA za častno spremstvo ter godbi za zaigrane žalostinke. Hvala vsem, predvsem sosedi Ivici, ki ste pokojno obiskovali v času bolezni in ji kakorkoli pomagali.

Vsi njeni

Nikoli ne veš, kdaj dan ugasne, kdaj prižgo se luči, kdaj na grobu ti sveča zagori, Nikoli ne veš...

ZAHVALA

V 29. letu nas je nepričakovano zapustil naš ljubljeni očka, sin, brat in stric

DANIJEL POGLAJEN

Potočna vas 1

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in dobrim sosedom, ki ste nam kakorkoli pomagali, izrekli sožalje, poklonili cvetje in pokojnika v tako velikem številu spremili k preranemu počitku. Hvala zdravnikom in strežnemu osebju pljučnega in kirurškega oddelka bolnišnice Novo mesto, kolektivu ŽTP-TOZD za vleko vlakov, gasilskemu društvu, Tozdu za vleko vlakov, OP DROGA Novo mesto ter tov. Berku za vstestansko pomoč. Hvala tov. Simončiču za ganljive besede ob odprtem grobu, pevcem in gospodu župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njegovi

MARTINA KRONI

«Če bi mi ponudili še tako lahko delo, pri katerem bi sedela v fotelju, ga ne bi zamenjala za delo ob tkalskem stroju. Že kot otrok sem si želela delati blago. Ko se mi je želja pred 28 leti izpolnila, sem bila naj-srečnejši človek.»

Martina Kroni, Novoteksova delavka, ki je nedavno postala republiška prvakinja na tekstilnem tekmovanju v tkanju volne, prvo mesto pa je že pred leti zasedla na takem jugoslovanskem tekmovanju v Tetovu, je vsekar izjemen primer. Kmalu bodo minila tri desetletja, kar dela ob nenehnem ropotu in pri vročini, ki dosega poleti tudi 35° Celzija. Delala je celih osemnajst let v nočnih izmenah, ko je imela dva majhna otroka — vseeno pa jo tkalsko delo še danes osrečuje.

Ko je z rojstne Rake kot 16-letno punče prišla v mesto in dobila zaposlitev v Novoteksu, je pri vsakem tkalskem stroju stal delavec. Zdal eden streže devetim ali celo dvanajstim strojem. V tovarni ob njenem prihodu ni bilo ambulante, ne letovanja, ne tako organizirane prehrane. «Menzo smo že imeli, vendar je bila hrana razmeroma draga.

tako da nas je večina za malico nosila s seboj kos kruha in jabolko.»

Martina se je poročila, imela dva sinova, z možem pa sta delala v izmenah, da sta pazila otroka. Stanovali so v podstrešni sobici, kamor je ob vsakem dežju curjala voda, pri sebi je imela še bolno mater. «Ko so mi v Novoteksu dodelili novo blokovo stanovanje, kar nisem mogla verjeti, da je res. Še danes sem zanj hvaležna.» Sicer se Martina nad ničemer ne pri-ožuje. «Kar lepo živimo, čeprav skromno. Z družino gremo vsako leto na morje, kjer ima Novoteks lepe domove in si v njih tudi delavci lahko privoščimo bivanje. Sinova sta že odrasla. Vsi imamo plače. Ker pa smo trije člani družine v Novoteksu, zaslužki niso prida, ampak smo se sprijaznili z usodo tekstilcev. V družbi se čutimo zapostavljene. Resnično z veseljem pa hodim na delo. Ker se s sodelavci razumemo, ker nam je obratovodja najboljši svetovalec in prijatelj, ker poslušam ritem strojev...»

Zadnja leta je Martina Kroni inštruktorka za nove ljudi, ki prihajajo v tkalnico. Po osem ur na dan jim v neznanskem ropotu dopoveduje, svetuje, jih vzgaja, da bodo postali dobri delavci. To je napor, ki pa ni dosti bolj plačan od čistilkinega dela. Če ne bi šlo za to, da ji ni treba na nočni štiti, ki ga Martina res ne zmore več, bi raje ostala navadna tkalka.

Imela je orosene oči, ko je pravila o zadovoljstvu, ki ji ga ob končanem vsakodnevnem delu nudi pogled na 700 metrov novega blaga, sikanega na njenih strojih.

Na takih delavcih sloni tovarna.

RIA BAČER

Sandijev bron

Uspeh učenca OŠ Podbočje na tekmovanju matematikov in fizikov

PODBOČJE — Raje imam naravoslovne vede, družboslovne se mi zdijo preveč suhoparne. Predm. učiteljica Slavka Mikolavčič niti ni tako stroga, odlično razlaga in ima dobre metode. Vedno nas najprej malo nasmeje, da se sprostim, potem pa gre zares,» pripoveduje 14-letni učenec 8. razreda osnovne šole v Podbočju Aleksander Vrhovšek.

V šoli in doma v Velikem Mraševu so bili veseli in ponosni Sandijevega tretjega mesta na republiškem tekmovanju matematikov

Aleksander Vrhovšek

in fizikov. Sandi je odličnjak, dober tovariš in prijeten za družbo, zato je med svojimi vrstniki priljubljen.

Po visoki postavi bi sklepali, da je fant uspešen športnik, košarkar, toda matematika in fizika sta Vrhovškovo močnejše »orožje«. Rad bi nadaljeval študij na usmeritvi, da bi se dalo poglobljeno, samostojno delati. Tako bi Sandiju bolj dišalo delo denimo na Inštitutu Jožef Stefan kot pa za katedrom, zato upa, da mu bo usmerjeno izobraževanje dalo ustrezno podlago za uresničitev življenjskega cilja. Dotlej pa bo potrebno še obilo trdega dela, marljivega učenja, da ne bi ostalo le pri želji. P. P.

Pešpot, ki povezuje narode

Pri Velikih Laščah odprli slovenski del evropske pešpoti

VELIKE LAŠČE — V vasi Mačkovec pri Velikih Laščah, kjer se križata evropski peš poti E6 in E7, so pretekli teden svečano odprli slovenski del pešpoti E7 in odkrili tudi posebno obeležje, delo arhitekta Daniela Jargiča. Odkritja so se udeležili udeleženci nedavnega kongresa IUFRO, med njimi znani slovenski popotnik Marko Kmecl in predsednik evropskega združenja popotnikov Avstrijec dr. Robert Wuerst.

Slovenski del pešpoti se začne pri mejnem prehodu Robič ob reki Soči in vodi preko križišča poti v Mačkovec naprej do Sotle pri Kumrovcu. Dolg je 370 km in je zelo zanimiv ter privlačen za ljubitelje narave in pešačenja. To je dokazala tudi skupina gozdarjev iz Slovenjgradca, ki je prispevala na svečano otvoritev v Mačkovec iz Ročiča in prepešala okoli 200 km, za kar so potrebovali 50 ur.

M. GLAVONJIČ

JUBILEJA LOVCEV

RIBNICA — Pri lovski koči v Veliki gori so člani lovske družine Ribnica slavili 30-letnico obstoja te priljubljene lovske postojanke in 40-letnico lovske družine Ribnica. Na svečanosti je govoril starešina LD Justin Žibert, priznanji pa sta prejela ustanovna člana Franc Lovšin iz Kota in Anton Šobar st. iz Ribnice.

Ličkalnik »olička« prste

Prve poškodbe rok z ličkalnikom — Lani amputirali 60 prstov — Med valje s palico, ne z roko!

NOVO MESTO — Na kirurški oddelku novomeške bolnišnice so prejšnji teden sprejeli 27-letnega Srečka Žnidaršiča iz Krškega in Franca Rožmana iz Dragatusa, ki jima je ličkalnik grdo iznakazil prste in dlan roke. Čas ličkanja koruze se je torej pričel, z njim pa tudi prve poškodbe.

»Lansko jesen smo zaradi ličkalnika morali amputirati 60 prstov. Poškodba je tudi za nas kirurge izredno grda, saj gumijasti valji prste dobesedno ogulijo, da

DR. FRANE DOLŠEK: »Poškodbe rok in prstov, ki jih naredi ličkalnik, so resnično hude in grde. Poleg izgube enega ali več prstov je vedno potrebna tudi plastična operacija.«

ostanejo le kosti in kite. Žile so počene po dolžini in jih največkrat ni mogoče več šivati, zato takšna poškodba zahteva amputacijo enega ali več prstov. Poškodovanec mora mesec dni ostati v bolnišnici, seveda pa je potem potrebno še rehabilitacijsko zdravljenje za prste, ki nam jih je uspelo rešiti.» je ob obisku povedal kirurg dr. Fran Dolšek, ki se v novomeški bolnišnici še posebej veliko in uspešno ukvarja s kirurgijo roke.

Delo z ličkalnikom zahteva previdnost in treznost. Do poškodbe pride vedno po isti poti. Koruzni storž se med valji zatakne in ga je potrebno spravi naprej s palico. Neprevidni uporabi kar svojo roko in nesreča je tu.

Ključavničar Srečko Žnidaršič je v ponedeljek popoldan pomagal sosedu. Z ličkalnikom je delal prvič. Le malo neprevidnosti je bilo potrebno, da so mu gumijasti valji zgrabili prste desne roke. Dolgo je trajalo, preden so stroji izključili, potem pa so se pol ure mučili, da so roko dobili iz valjev. Sredinec je dobesedno ogtregalo, ostale prste pa je tako ogulilo, da jih bo kirurška ekipa le s težavo ohranila. Tudi Franc Rožman iz Dragatusa je bil prvič nepreviden: »Vrsto let že delam z ličkalnikom. Vedno sem na nevarnost opozarjal druge, na koncu pa sem jim sam skupil. Potrebna bo plastična operacija prsta.«

J. PAVLIN

Praznik novomeških ribičev

RD Novo mesto je v soboto proslavilo 40-letnico — Priznanja tudi ustanovnim članom Borisu Andrijaniču, Branetu Suhju in Ljubici Smrečnik

NOVO MESTO — Novomeška ribiška družina je zakoračila že v peto desetletje. Te dni je namreč minilo štirideset let, kar so se na novomeškem Bregu zbrali »ribiški interesenti« in se dogovorili o ustanovitvi ribarske zadruge novomeškega okrožja, le nekaj dni zatem pa je ribarska zadruga, na čelu katere je bil takratni predsednik novomeškega okrožnega sodišča Boris Sartori, tudi zaživela.

Minula sobota je bila namenjena proslavi tega jubileja. V novomeški ribiški družini je danes že 1.200 članov in 300 mladincev, njihova dejavnost pa sega precej dlje od zgolj športnih užitkov, ki jih ob ribolovu dajejo dolenjske vode. Danes je prva naloga dolenjskih ribičev očuvati naše vode, predvsem reko Krko. Temu je dober del svojega slavnostnega govora na sobotni skupščini ribiške družine v novomeškem domu kulture posvetil tudi njen predsednik Miro Berger. Omenimo ob tem, da so se svečane skupščine udeležili tudi predstavniki Ribiške zveze Slovenije s predsednikom Jožetom Hartmanom, predstavniki pobratene ribiške družine

iz Ptuja in mnogi drugi gostje, med zbranimi pa so bili tudi trije danes še živeči ustanovni člani družine Boris Andrijanič, Ljubica Smrečnik in Brane Suhj, ki je bil tudi član ožjega pripravjalnega odbora za ustanovitev ribiške zadruge Novo mesto.

Novomeški ribiči pa so v počastitev 40-letnice pripravili v Kronomu tudi dvoje tekmovanj. V lovu

PRIZANJE SLAVLJENCEM — Jože Hartman, predsednik Ribiške zveze Slovenije, izroča priznanje zveze ob 40-letnici RD Novo mesto njenemu predsedniku Miru Bergerju.

na najtežjo ribo je med 37 ribiči zmagal Miro Berger, ki je ujel 2.240 gramov težkega ploščiča, drugi je bil Ivan Kulovec (990 g), tretji Jože Hribar z 840-gramsko ribo. Veliko ribičev iz kar petnajstih družin pa se je zatem udeležilo še tradicionalnega republiškega tekmovanja za »Pokal Krke«, ki je pripadel Novomeščanu Marjanu Bračiki. Imel je zares izreden ulov, saj je potegnil na suho preko 13 kilogramov rib, drugi je bil Rangus iz Litije, tretji pa Kozole iz RD Kostanjevica. V ekipnem seštevku je zmaga pripadla RD Brezice, druga je bila RD Radeče, tretja RD Litija, 4. RD Ljutomer, 5. RD Novo mesto itd. B. B.

MLADI V VOJAŠKI OBLEKI

GLAŽUTA — V Glažuta je bilo te dni končano 20-dnevno vojaško usposabljanje izvenšolske mladine iz občin Kočevje in Ribnica. Na predvojaški vzgoji si je pridobilo svoje prvo vojaško znanje 60 mladincev in mladink iz teh dveh sosednjih občin.

DISKOTEKA LOKA TOP LESTVICA DOL. LISTA

Ta teden se bodo za ključili glasbeni večeri Na Loki. Začela se je namreč tudi koledarska jesen in večerni hlad je močnejši od še tako vročih ljubliteljev popularne glasbe, ki so jo vrteli skozi vse poletje v gostišču ob bregu Krke. Kje boste lahko vso jesen in zimo poslušali našo in vašo lestvico, še ne vemo točno, ker Glasbena zadruga še nima izbranega prostora, govori pa se nekaj o disku na Otočcu. Sicer pa k današnji lestvici: v samem vrhu ni sprememb, občutnejša pa so nihanja v spodnjem delu lestvice.

- 1. Vinus — BANANARAMA
2. Look away — BIG COUNTRY
3. Slaghammer — P. GABRIEL
4. Love touch — R. STEWART
5. Touch me — S. FOX
6. Midnight lady — C. NORMAN
7. Papa don't preach — MADONNA
8. Lesson in love — LEVEL 42
9. Wonderful world — S. COOK
10. Atlantis is calling — MODERN TALKING

In še nagradna zadnjega žrebanja: kaseto s posnetki top lestvice Dolenjskega lista bo dobila VESNA FLORIJANČIČ iz Muhabera pri Novem mestu.

Poslajte predloge za lestvico ali svojo melodijo na naslov: Glasbena zadruga, Kettlejev drevored 3, 68000 Novo mesto, s pripisom TOP LESTVICA.

Modni petek na Glavnem trgu

Modna revija Novoteksove Julije privabila nekaj tisoč gledalcev — Že jutri vse v trgovini

NOVO MESTO — Modna revija, ki jo je v petek zvečer na novomeškem Glavnem trgu pripravila Novoteksova modna trgovina Julija, je klub hladnemu vremenu pritegnila nekaj tisoč obiskovalcev. To je bila prireditelj, ki bi ji zavidali v marsikaterem večjem slovenskem mestu. Brhke manekenke Društva modnih delavcev iz Ljubljane so pokazale prav vse iz jesensko-zimske kolekcije, kar je mogoče kupiti v tej trgovini izbranega okusa: safari, military in jugging program, beljen jeans in še nekaj oblačil s tujkami, kar vse seveda spada vzdolj krik svetovne mode. Na koncu je pričujočim zapiralo sapo, pa ne ob pogledu na krzneni plašč, marveč na njegovo ceno: sto starih milijonov.

Kljub temu da je bila prireditev nad vse dobro zamišljena, saj tudi ni bila zastoj, so nekateri odšli razočarani. Vse dogajanje na odru je uspelo spremljati le tistim, ki so si še pravi čas našli mesto ob odru, ostali pa so ob zvokih ansambla Gu-gu in ob besedah Miša Zaletela lahko le strmeli v noč. Ogreti jih niso mogle niti napol gole Krikice ne reflektort. Kljub vsemu je

množica vztrajala do konca, saj je bilo zadnje dejanje žrebanje srečk, ki so jih že pred prireditvijo dobili vsi tisti, ki so v Juliji kupili oblačila v vrednosti več kot 10.000 din. Velimir in Barbara sta izvela osemnajst srečnejšev, ki so v teh dneh že lahko dvignili nagrade, med katerimi je bila najslajša tista z darilnim bonom za 50.000 din. Na koncu zapišimo, da so se dobro odrezali tudi trgovci Alpine, ki so manekene obuli, sami pa so imeli ta večer kar do 22. ure odprto trgovino. J. PAVLIN

RAZSTAVA OB JUBILEJU — V soboto dopoldne so v prostorih Dolenjskega muzeja v Novem mestu odprli ribiško razstavo, posvečeno 40-letnici novomeške ribiške družine. Otvoritev so se udeležili številni gostje, predstavniki republiške zveze in pobratene družine iz Ptuja. Razstava bo predvidoma odprta do srede oktobra.

SMRT V GOZDU

SODRAŽICA — 58-letni Anton Gornik iz Kračalov je odšel 13. septembra v gozd podirati drevje in izvlačevati hlode. Ker ga ni bilo tisti večer domov, so domači menili, da se je zadržal pri sorodnikih. Ko pa ga ni bilo domov še drugi dan, so ga šli iskat. Našli so ga mrtvega pod hlodom, ki ga je pritiskal čez hrbenico, v hlod pa je bil še vprežen konj. Po vseh znanih sodeč, je prišlo do nesreče med izvlačevanjem hlodov, ko je hlod ušel iz vlake in se zvalil na Gornika.

POKUŠNJA SLOVENSkih NARODNIH JEDI

OTOČEC — Za petek, 26., in soboto, 27. septembra, motelska restavracija spet pripravlja presenečenje za svoje goste. V sodelovanju s sekcijo za gostinstvo pri Obrtnem združenju Novo mesto so pripravili prvo pokušnjo slovenskih narodnih jedi, na kateri se bodo s svojimi gostilničarji specialitetami in pogrniki predstavili tudi gostilničarji Leskovar, Tekavčič in Vovko. Za zabavo bodo poskrbeli Orioni in muzikant Matija Slak. Vsi, ki se nameravajo preizkusiti za Glas Dolenjske, naj ne pozabijo v soboto popoldan priti na avdicijo v motelsko restavracijo. Tam bodo najboljšje za finale, ki bo 18. oktobra, izbirali od 13. do 17. ure.

kozjerija SEM PAČ PRISMUKNJENA OVCA

Berem v Ljubljanskem dnevniku, kaj so naredili angleški turisti na Bledu. Popili so naročeno kavo, in ko je hotel natak od njih po 380 din, so se uprli.

— V Opatiji, kjer bivamo med dopustom, je kava po 240 din.

Toliko so tudi odšteli, pokazali hrbet in so si šli dalje ogledovat lepote naše domovine.

Jaz, butec, pa ne! Ko mi pošljejo vsaka dva meseca zvišan račun za stanovanje, plačam. Pa še molčim povrh.

Ko mi trgovci pred nosom popravljajo cene od nižjih na višje, plačam. Še zahvalim se jim, srečen, da sem roba sploh dobil. Da bi zarohnel, da bi zakričal, udaril s pestjo po mizi, mi še na misel ne pride. Elektrogospodarstvo me napenja s ceno elektrike, da že debelo gledam. Po radiu, po televiziji, po časopisjih mi grozijo skoraj vsak dan s povišanimi tarifi. Stisnem zobe, mislim si: tako mora biti, tako je prav, ne morejo poslovati z izgubo.

Med čakanjem na premog se je ta trikrat podražil. Malce me

je zagrabila jezica: hotel sem telefonirati na upravo premo-govnika, hotel sem jim reči, naj si premog skuhajo na juhi in naj si ga požro, pa me je ohladila žena:

— Ne oslari, je rekla, ne delaj neumnosti! Za mašo bi moral dati, da smo do preмога sploh prišli. Naj se pozimi tresemo kot cuki?

sočakov, zdaj že petnajst. Vsak dan, ko vlečem mulca skozi vrata, se prijazno režim vzgojiteljicam.

— Hvala, ker sem bil brez skrbi. Jutri se vidimo. Mleko je poskočilo čez noč. Vse naraste čez noč, človek si ne bo upal več niti v posteljo.

Sladkor, olje, avtomobilske gume, zavarovanje... vse dražje — jaz pa miren, skoraj spokojen in po raziskavah javnega mnenja celo zadovoljen. Kmalu po članku o Otočanih sem se pogledal v ogledalo. Ne boste verjeli, da v njem nisem videl svojega podolgovatega obraza, ampak podoba najbolj prismuknjene ovce na svetu.

TONI GAŠPERIČ

ŽIVŽAV V KOSTANJEVICO

NOVO MESTO — Aktivisti Društva prijateljev mladine Center pripravljajo 11. oktobra za šolske otroke in tiste, nekaj mlajše, od petega leta naprej iz KS Center velik celodnevni brezplačni izlet v kostanjevsko jamo. Bogat program, v katerem bo tudi ogled Forme vive, živžav piknik z zabavnimi igrami in še polno drugih presenečenj, se bo pričel ob 8. uri na avtobusni postaji Novo mesto in končal ob 17. uri na istem mestu. Vsi, ki želijo iti na izlet, naj se s kartico prijavi na naslov: Škof, Jerebova 10, Novo mesto (ime, priimek, starost, naslov) do 1. oktobra.

TEDEN DNI SMEHA

RIBNICA — Od 6. do 12. oktobra bo v Ribnici prvi festival humorja, satire in karikature. V okviru festivala bodo med drugim odprli razstavo karikatur, zaigrali bodo dve monodrami z vedro vsebino (Franjo Francič: »Mož v belem« in Miha Mate »Od šrokh ust smo miero vzeli!«), za to priložnost pa bo izšla tudi publikacija, v kateri bodo objavljena dela, poslana na natečaj za Festival humorja. Zadnji dan festivala bodo podelili tudi nagrade za po tri najboljša dela v posamezni skupini humorističnih prispevkov.

VSAKE TRI CENTIMETRE EN GROZD — Enajst let stara brajda na ganku hiše Franca Liberšarja v Škocjanu je letos razveselila stanovalce. Na kakšnih petnajstih metrih trte je Liberšar naštel kar 500 grozdov, kar pomeni, da je domala na vsake tri centimetre zrasel eden. »To bo soka za otroke!« se veseli Liberšar, »nekaj grozdiča pa spravimo v hladilnik. Lani smo ga tako spravljene zabolali še ob božiču.« (Foto: B. B.)